

PLA MARC DEL COOPERATIVISME AGRARI CATALÀ

DOCUMENT DE DIAGNOSI CATALUNYA

FEDERACIÓ DE
COOPERATIVES
AGRÀRIES
DE CATALUNYA

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura, Ramaderia,
Pesca, Alimentació i Medi Natural

ÍNDEX

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE	3
ELEMENTS METODOLÒGICS I D'INTERPRETACIÓ DE DADES	4
Elements comuns	5
Diagnosi general	8
Diagnosi económicofinancera	8
DIAGNOSI GENERAL	12
Xifres bàsiques a tenir presents	13
Distribució territorial	14
Distribució per any de fundació	19
Breu perspectiva històrica de l'evolució del nombre de cooperatives	20
Principals activitats agroalimentàries	24
El volum de facturació	29
L'ocupació directa generada	42
Els socis de les cooperatives de primer grau	47
El consell rector i el govern cooperatiu	53
Els canals de distribució i la comercialització	58
La internacionalització	61
La gestió de l'empresa	64
La qualitat, el medi ambient i l'R+D+i	65
Algunes activitats no agroalimentàries	66
Anàlisi comparativa amb el conjunt del sector agroalimentari a Catalunya	71
Anàlisi comparativa amb el conjunt del cooperativisme agrari espanyol	80
Anàlisi comparativa amb el cooperativisme agrari al món i a Europa	86
Conclusions generals	92
DIAGNOSI ECONOMICOFINANCERA	94
Cooperatives grup < 2 M€ - matèria primera	95
Cooperatives grup < 2 M€ - valor afegit	102
Cooperatives grup 2-10 M€ - matèria primera	109
Cooperatives grup 2-10 M€ - valor afegit	116
Cooperatives grup > 10 M€ - matèria primera	123
Cooperatives grup > 10 M€ - valor afegit	130
Conclusions generals	136

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

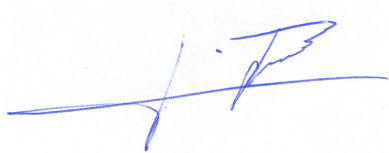
Tinc molt present el 14 d'abril de 2010, dia del darrer debat monogràfic sobre el món agrari al Parlament de Catalunya. Recordo el somriure còmplice dels companys quan sortíem, tard, de l'edifici. Es tractava d'un dia històric per al sector agroalimentari i, per descomptat, per a les cooperatives agràries. La Resolució 671/VIII recollia diverses demandes del cooperativisme agrari, essent una d'elles la que donava cobertura al Pla Marc del cooperativisme agrari català.

El document que ara teniu a les vostres mans és el primer resultat d'aquest Pla Marc, un document de diagnosi que presenta un retrat objectiu i acurat del sector i que vol ser un text de referència. Un estudi que no s'havia fet mai, necessàriament extens atenent la diversitat productiva, territorial, de model empresarial..., que conviu a Catalunya. Fet amb rigor i analitzant multitud de variables, tant des del punt de vista productiu i de participació en la cadena alimentària, com des del vessant economicofinancer. Facilitant magnituds i resums a diferents nivells, de caràcter general, dels diferents sectors o en funció de la tipologia de les cooperatives... Però, més enllà de ser una imatge fidel de la realitat, d'esdevenir un text de consulta, vol ser el ressort que doni impuls a la reflexió.

El beneficiari últim d'aquest treball ha d'ésser el sector cooperatiu agrari, perquè conèixer-lo és bàsic si es volen desenvolupar polítiques que contribueixin a la millora de la seva competitivitat, i que en garanteixin el creixement. No seria responsable fer-ho al segle XXI a partir de la intuïció o altres criteris més subjectius i, per tant, aquesta informació és imprescindible.

Però, sobretot, pretén ser l'element que defineixi les possibles línies d'actuació de futur, que prevegi sinergies i possibilitats d'intercooperació; si bé algunes d'aquestes accions podien semblar molt evidents a mesura que redactàvem la diagnosi, ha de ser el propi sector qui en defineixi el full de ruta i, per això, us demano la vostra participació en aquest procés. Aquest document tindrà sentit si realment serveix per consolidar les nostres empreses i, molt especialment, si ens és útil per construir el cooperativisme agrari del futur.

"Aquells que tenen el privilegi de saber, tenen l'obligació d'actuar". Albert Einstein

Josep Pere Colat i Clua
President

ELEMENTS METODOLÒGICS I D'INTERPRETACIÓ DE DADES

ELEMENTS COMUNS

La diagnosi del Pla Marc del Cooperativisme Agrari català s'ha dividit en tres documents, en funció de l'àmbit de les dades:

- **Catalunya.** Dades globals del conjunt de cooperatives catalanes.
- **Sectorial.** Dades dels diferents sectors productius i/o orientacions productives principals.
- **Territorial.** Dades de cadascuna de les demarcacions i/o comarques on hi ha cooperatives.

Per a cadascun d'aquests documents i per als diferents nivells es presenta una diagnosi general i una d'econòmicofinancera. En aquest darrer cas, amb l'única excepció del document territorial, sempre es té en compte la categoria de cooperativa a l'hora de presentar la informació.

Àmbit temporal

L'àmbit temporal de l'estudi són els anys 2008 a 2012, per a la gran majoria de variables considerades, entenent per a un determinat any les dades corresponents a 31 de desembre d'aquella anualitat.

Quant a les dades econòmiques, s'han considerat els exercicis 2008 a 2011 (que es corresponen amb les campanyes agronòmiques 2007/2008 a 2010/2011), tenint present que les dades de l'exercici econòmic d'un determinat any es corresponen a les tancades aquella anualitat, amb independència del mes de tancament.

Definicions

A continuació es presenten algunes definicions o elements a tenir en compte a l'hora d'interpretar les dades:

- **Secció/Subsecció.** A efectes d'aquest estudi, s'entén per secció cadascuna de les activitats en què participa la cooperativa. S'han considerat les següents: arròs, cultius herbacis i farratges, planta viva, fruita dolça, cítrics, horta, oli d'oliva/oliva de taula, fruita seca i garrofa, vi/raïm, pinsos, ramaderia i llet.

Algunes d'aquestes seccions han estat subdividides en un nivell inferior de classificació, citades de vegades com subseccions, segons es reflecteix a continuació:

- Cultius herbacis i farratges: cultius herbacis, farratges
- Fruita seca i garrofa: ametlla, avellana, garrofa
- Ramaderia: porcí, boví de carn, aviram i ous, mel

Tant per a les seccions com per a les subseccions, una cooperativa pot participar en diferents activitats i, per tant, tenir també diverses seccions/subseccions alhora. Al llarg del text tant fem referència a aquest concepte estrictament amb el nom de secció/subsecció com d'activitat.

■ **Orientació productiva principal.** Es tracta de l'activitat productiva que més aporta en la xifra de negoci global de la cooperativa. S'han considerat les següents vuit orientacions productives principals:

1. Arròs
2. Cultius herbacis i farratges
3. Hortofructícola i planta viva
4. Oli d'oliva i fruita seca
5. Vins i caves
6. Ramaderia i pinsos
7. Llet i derivats
8. Altres activitats

A diferència de les seccions/subseccions, una cooperativa només està assignada a una única orientació productiva principal. Aquesta classificació ens permet agrupar cooperatives que, pel seu sector d'activitat, són similars. Es tracta d'una classificació especialment útil en la diagnosi economicofinancera.

Dins del grup d'altres activitats hi ha cooperatives en què no destaca especialment cap producció o bé les que tenen un pes rellevant en la venda d'*inputs* per als socis o el comerç minorista agroalimentari.

■ **Categoria de cooperativa.** Totes les cooperatives han estat classificades en única categoria que té en compte la facturació (<2 M€, 2-10 M€ i >10 M€) i el grau de participació en la cadena de valor (matèria primera i valor afegit):

- <2 M€ - matèria primera
- <2 M€ - valor afegit
- 2-10 M€ - matèria primera
- 2-10 M€ - valor afegit
- >10M€ - matèria primera
- >10M€ - valor afegit

El valor de la facturació s'ha considerat el de l'exercici 2011, per ser el més pròxim que es disposava en el moment d'elaborar les dades. La classificació en funció de la cadena de valor s'ha fet atenent la producció de l'orientació productiva principal agroalimentària (en el cas d'haver-n'hi diverses, s'ha estudiat la que major valor afegit aporta), amb els següents criteris:

■ **Matèria primera.** La cooperativa fa un mínim condicionament postcollita i/o conservació de la matèria primera que rep però la comercialitza sense massa transformació o confecció.

■ **Valor afegit.** La cooperativa clarament transforma la matèria primera o bé participa en fases (per exemple, l'envasament) que aporten més valor afegit en la cadena alimentària.

Es tracta d'una classificació especialment útil en la diagnosi economicofinancera perquè permet facilitar resultats que agrupen empreses més pròximes quant a dimensió i model de negoci.

En el document sectorial quan alguns dels grups tenien poques cooperatives se n'han creat de nous a partir de la fusió dels grups originals, per millorar l'anàlisi estadística.

- **Producció comercialitzada equivalent.** Una cooperativa pot comercialitzar la seva producció en diferents fases de transformació (per exemple, a la secció de vi/raïm pot comercialitzar raïm, most, vi tranquil...). Amb la finalitat que siguin comparables i es puguin sumar els imports, per determinades produccions s'ha determinat, aplicant uns factors de conversió, uns valors de producció comercialitzada equivalents, expressant d'aquesta manera un producte en la mateixa fase de transformació.
- **Facturació.** Com s'ha comentat, l'any d'aquesta variable farà referència al de tancament de l'exercici comptable.
- **Increment recent.** Es tracta del percentatge d'increment de les dades del darrer any/campanya d'una sèrie en relació amb la immediatament precedent.
- **Increment històric.** Es tracta del percentatge d'increment de les dades del darrer any/campanya d'una sèrie en relació amb el primer.
- **Demarcacions territorials.** S'han considerat les següents:
 - Barcelona
 - Girona
 - Lleida
 - Tarragona o Tarragona (excepte Terres de l'Ebre), citada indistintament en el text d'ambdues formes. Agrupa les comarques següents: Alt Camp, Baix Camp, Baix Penedès, Conca de Barberà, Priorat i Tarragonès
 - Terres de l'Ebre: Agrupa les comarques següents: Baix Ebre, Montsià, Ribera d'Ebre i Terra Alta

Variables assignades a la cooperativa, no a una activitat concreta

Algunes variables de l'enquesta (socis, treballadors, consell rector, per exemple) fan referència al conjunt de la cooperativa i no a una de les seves activitats concretes. Això vol dir que, per exemple, quan es presenten les dades agregades del nombre de socis d'una orientació productiva determinada no significa que tots, necessàriament, participin en aquesta activitat, sinó que s'integren en una cooperativa que sí que la té.

Altres consideracions

En variables expressades en nombre mitjà de persones (p.e. nombre de treballadors per cooperativa) els valors s'arrodoneixen a l'enter més pròxim. Tot i això la determinació dels increments es fa a partir dels valors originals amb decimals.

DIAGNOSI GENERAL

Cooperatives àmbit de l'estudi

Les empreses que formen part d'aquesta diagnosi es corresponen amb les cooperatives i societats agràries de transformació (SAT) associades a la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC). Per tant, les cites genèriques a "cooperatives agràries" en el text s'ha d'entendre que fan referència a aquestes empreses, amb independència de la seva forma jurídica. Pel que fa a les cooperatives, representen la pràctica totalitat del conjunt de cooperatives agràries inscrites en el Registre de Cooperatives, especialment atenent al seu volum de facturació.

En tots els casos es tracta d'empreses que aglutinen agricultors o ramaders amb la finalitat genèrica de comercialitzar i/o transformar la producció agroalimentària, des d'un vessant majoritari d'agroindústria. Aquest tret les distingeix d'altres empreses del sector inscrites en el Registre de Cooperatives però que tenen més la consideració exclusivament d'unió de socis per a l'explo-tació conjunta de la terra.

En la següent taula es mostra el nombre d'empreses objecte de la diagnosi general a nivell de Catalunya (només 6 tenen forma jurídica de SAT):

Any	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre empreses	250	246	244	237	231

Recollida de dades

Les dades de les cooperatives agràries d'aquest apartat es basen fonamentalment en un treball de camp realitzat a partir d'enquestes individualitzades de la totalitat de cooperatives sòcies de la FCAC.

DIAGNOSI ECONOMICOFINANCERA

Cooperatives àmbit de l'estudi

L'estudi econòmic, a diferència de la part general, fa referència a un nombre estàtic de cooperatives, en concret 207. S'han analitzat les dades d'aquelles cooperatives de les quals teníem informació econòmica completa dels quatre exercicis considerats (2008, 2009, 2010 i 2011), atès que d'aquesta manera en cada grup sectorial o territorial hi ha exactament el mateix nombre de cooperatives en tots els exercicis i, per tant, permet veure l'evolució de les dades al llarg dels quatre anys comparativament.

Una altra diferència entre l'estudi general i la part econòmica, és que en aquesta darrera hem descartat totes les empreses que no tinguin com a forma jurídica la de societat cooperativa, mentre que a la part global, s'inclouen també dades de societats agràries de transformació. Aquesta decisió també està encaminada a fer que les dades analitzades siguin comparables, atès que les societats cooperatives, per les seves característiques jurídiques tenen un règim

econòmic molt particular i, fins i tot, una regulació comptable adaptada. Hem considerat, per tant, que barrejar estats financers de diferents tipus de societats no permetia extreure conclusions sobre la situació financera real. Essent el món cooperatiu, l'objectiu final d'aquest estudi, hem optat per descartar les societats agràries de transformació de l'anàlisi econòmica.

Quant a la classificació de les cooperatives a les diferents seccions d'activitat, també s'ha d'explicar que, malgrat que la major part de cooperatives tenen més d'una activitat, a efectes de l'estudi econòmic, ha estat necessari definir a cada cooperativa dins de la categoria en funció del que hem anomenat la seva orientació productiva principal, segons els grups que s'han explicat en l'apartat anterior.

Cal tenir en compte que les dades econòmiques analitzades corresponen als estats financers finals de la cooperativa, en aquestes s'inclouen el total d'activitats de l'empresa, a excepció de la secció de crèdit, d'aquelles que en tenen. Per tant, en algun apartat de l'anàlisi, concretament en les gràfiques de comparativa costos unitaris versus volum de producció que estan recollides en les anàlisis dels grups sectorials, el càlcul del cost inclou el total de la despesa de la cooperativa en l'exercici 2011, mentre que la producció fa referència a l'activitat productiva principal. Cert que aquest fet suposa una limitació en la interpretació de les dades resultants, però tot i així hem trobat interessant fer constar aquesta dada.

Respecte a no incloure els estats financers de les seccions de crèdit, cal dir que l'activitat financera de la secció de crèdit té unes característiques molt diferenciadores a l'activitat industrial o comercial, per tant, els seus balanços presenten variacions importants, fent que no siguin comparables els balanços de cooperatives que no disposen d'aquesta secció amb els consolidats de les que sí que en tenen. En tot cas, seria necessari analitzar de forma separada l'activitat d'aquestes seccions, però això és objecte d'altres estudis que ja es duen a terme per part de l'ASC, SCCL. Atesa l'obligació de les cooperatives de presentar els estats financers de l'activitat de la secció de crèdit de forma separada, no ha estat difícil obtenir aquesta informació.

Tot i així, sí que hem tingut en compte en relació amb les seccions de crèdit, l'ús que les seccions agràries de les cooperatives en fan per al seu finançament, calculant en quina mesura aquestes empreses utilitzen els recursos disponibles en la secció de crèdit per al propi finançament.

Variables analitzades

El nostre objectiu ha estat donar al lector una idea clara i concisa de l'evolució a nivell econòmic i financer de les cooperatives a Catalunya i dels diferents grups sectorials i territorials entre els exercicis 2008 i 2011. Simplificar massa l'anàlisi economicofinancera implicava el risc de deixar-nos informació important pel camí, però voler fer un estudi exhaustiu suposava donar una quantitat de dades i informació massa voluminosa arriscant-nos a no poder arribar a conclusions concretes i entenedores.

En busca d'aquest equilibri, es va decidir que en tots els grups s'analitzarien les següents variables en relació amb els estats financers agrupats de les cooperatives integrants del grup:

- Evolució de la xifra de negocis
- Anàlisi de les principals ràtios economicofinanceres

A més, en els estudis sectorial i global també s'han analitzat els següents punts:

- Evolució de les principals despeses d'explotació
- Estructura del balanç
- Finançament de les inversions
- Composició dels passius

Exclusivament en l'anàlisi dels grups sectorials, es va afegir la gràfica que compara per al 2011 el cost unitari (és a dir total de despeses d'explotació entre volum de producció) versus volum de producció.

Criteris d'anàlisi econòmicofinancera a tenir en compte

Totes les dades s'han introduït en un model abreujat (balanç de situació i comptes de resultats) adaptat a la normativa vigent en la data d'elaboració de l'estudi. Això ha suposat haver d'adaptar els formats presentats per les cooperatives en els seus comptes anuals, perquè en els últims anys s'han produït diversos canvis normatius en relació amb la comptabilitat que han afectat les societats cooperatives. Especialment les dades relatives als exercicis 2008 i 2009, han hagut de ser adaptades. Els balanços integrats de cada grup analitzat, els podreu trobar a l'apartat del Pla Marc a www.cooperativesagrari.cat.

Algunes cooperatives han adaptat estatutàriament el seu exercici econòmic a la campanya natural del seu producte. En aquests casos d'exercicis partits, les dades s'han introduït en relació amb les dates corresponents a l'any de tancament. És a dir, l'exercici 2008/2009, estarà juntament amb les dades de l'exercici 2009. En la majoria dels casos es comença un nou exercici econòmic amb l'inici de la campanya (moment en què entra el producte a la cooperativa). Quan l'exercici econòmic és equivalent a l'any natural, en el moment de tancament o bé es periodifiquen els ingressos i despeses de la campanya iniciada a l'exercici següent, o bé es fa una valoració provisional de les existències de producte i els imports pendents de liquidar al soci, traslladant igualment el resultat d'aquella campanya a l'exercici següent. Per tant, la campanya iniciada a mitjan o final de 2008 tindrà efectes en l'exercici econòmic 2009, que serà l'equivalent a l'exercici 2008/2009 de la cooperativa que ha adaptat el seu exercici a la campanya.

Un altre aspecte molt específic del finançament de l'empresa cooperativa és el de les aportacions dels socis al capital. Històricament el capital de la cooperativa ha estat variable atenent al principi de portes obertes. La norma segona de l'Ordre EHA/3360/2010 que regula els aspectes comptables de les cooperatives, estableix que quan les aportacions de capital són reemborsables en el cas que el soci vulgui marxar de la cooperativa, aquestes han d'estar classificades al passiu i no dins de fons propis. Tot i que la Llei de Cooperatives de Catalunya s'ha adaptat donant la possibilitat a les cooperatives que ho vulguin de modificar els seus estatuts introduint un tipus d'aportació de la que el Consell Rector pot refusar-ne el reemborsament en cas de baixa del soci, a la pràctica han estat poques les cooperatives agràries que han aplicat la modificació; en concret tenim coneixement d'11 casos entre les 207 cooperatives que formen part de l'estudi.

Aquesta modificació comptable ha estat d'obligada aplicació a partir del gener de 2011. Per tant, se'ns generava un conflicte a l'hora d'analitzar l'evolució dels balanços entre el 2008 i el 2011. El canvi normatiu no ha implicat, a la pràctica, un canvi de la naturalesa real d'aquestes aportacions. En conseqüència, aquest no s'havia de reflectir en una diferent lectura dels balanços de 2011, motiu pel qual es va decidir que la figura del capital apareixeria classificada en la mateixa partida del balanç en els quatre exercicis. En el cas de les 11 cooperatives que tenim coneixement que han modificat els estatuts en aquest sentit, sempre com a fons propi, i en la resta els quatre anys com a passiu.

Ara bé, a l'hora d'analitzar i treure conclusions de les dades presentades, hem de tenir en compte les característiques especials d'aquest passiu. Si bé és cert que l'aportació de capital és reemborsable en cas de baixa, aquest retorn està subjecte a una sèrie de limitacions i deduccions en funció del tipus de baixa. Tanmateix, sobre l'import a retornar es poden deduir les pèrdues contemplades en el balanç de tancament de l'exercici en què sigui efectiva la baixa, sempre en funció de la participació del soci sortint en l'activitat cooperativitzada. I no cal oblidar que únicament és exigible en cas que el soci es vulgui desvincular de l'empresa o liquidació d'aquesta, és

a dir, no hi ha un termini de retorn establert. Aquestes característiques específiques del capital cooperatiu, fan que sigui una figura no comparable amb altres tipus de passius i que s'hagi d'analitzar la seva implicació de forma diferenciada.

Col·laboració UdL

La introducció, elaboració i anàlisi de les dades econòmiques, i la redacció dels diferents apartats i conclusions de la diagnosi econòmica ha estat responsabilitat de l'equip de treball del Departament d'Administració d'Empreses i Gestió Econòmica dels Recursos Naturals (AE-GERN) de la Universitat de Lleida dirigit per la Dra. Yolanda Montegut i amb la col·laboració de Begoña Arias.

DIAGNOSI GENERAL

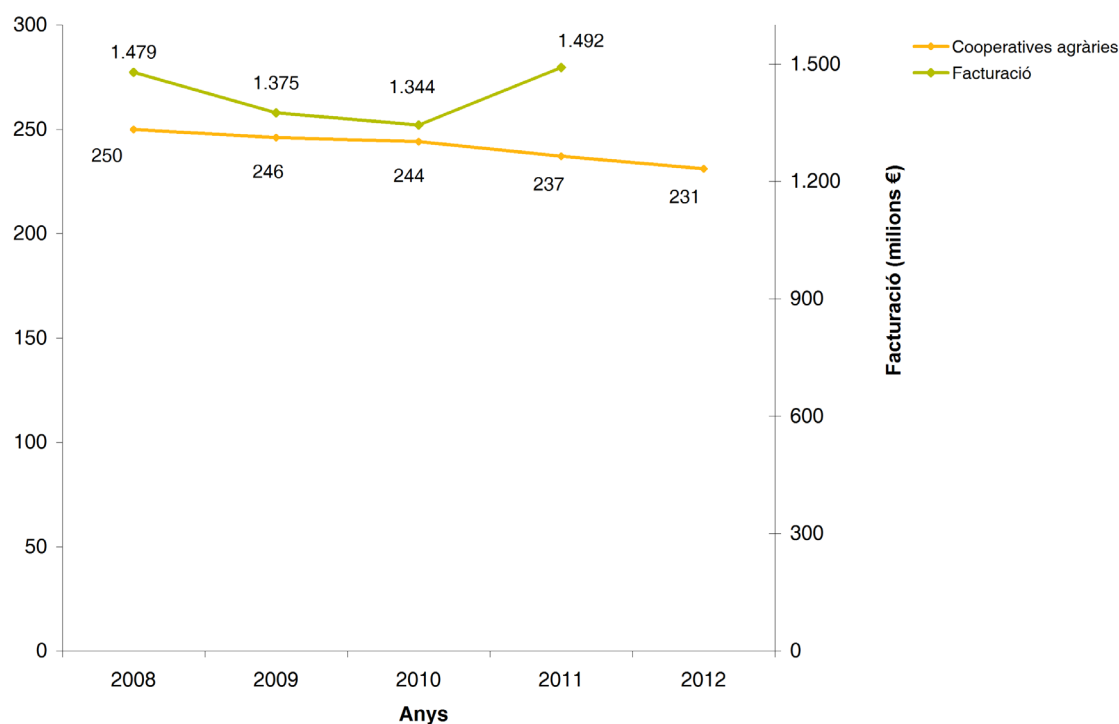
XIFRES BÀSIQUES A TENIR PRESENTS

Taula 2. Nombre, socis i ocupats en les cooperatives i la facturació del 2008 al 2011

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Cooperatives agràries	250	246	244	237	231	-2,5%	-7,6%
Cooperatives agràries primer grau	237	233	230	223	216	-3,1%	-8,9%
Cooperatives agràries segon grau	13	13	14	14	15	7,1%	15,4%
Ocupats	4.462	4.335	4.146	3.981	4.158	4,4%	-6,8%
Socis	71.345	72.612	75.465	77.873	76.565	-1,7%	7,3%
Facturació (€)	1.478.770.703	1.375.396.505	1.343.768.838	1.491.745.472	-	11,0%	0,9%

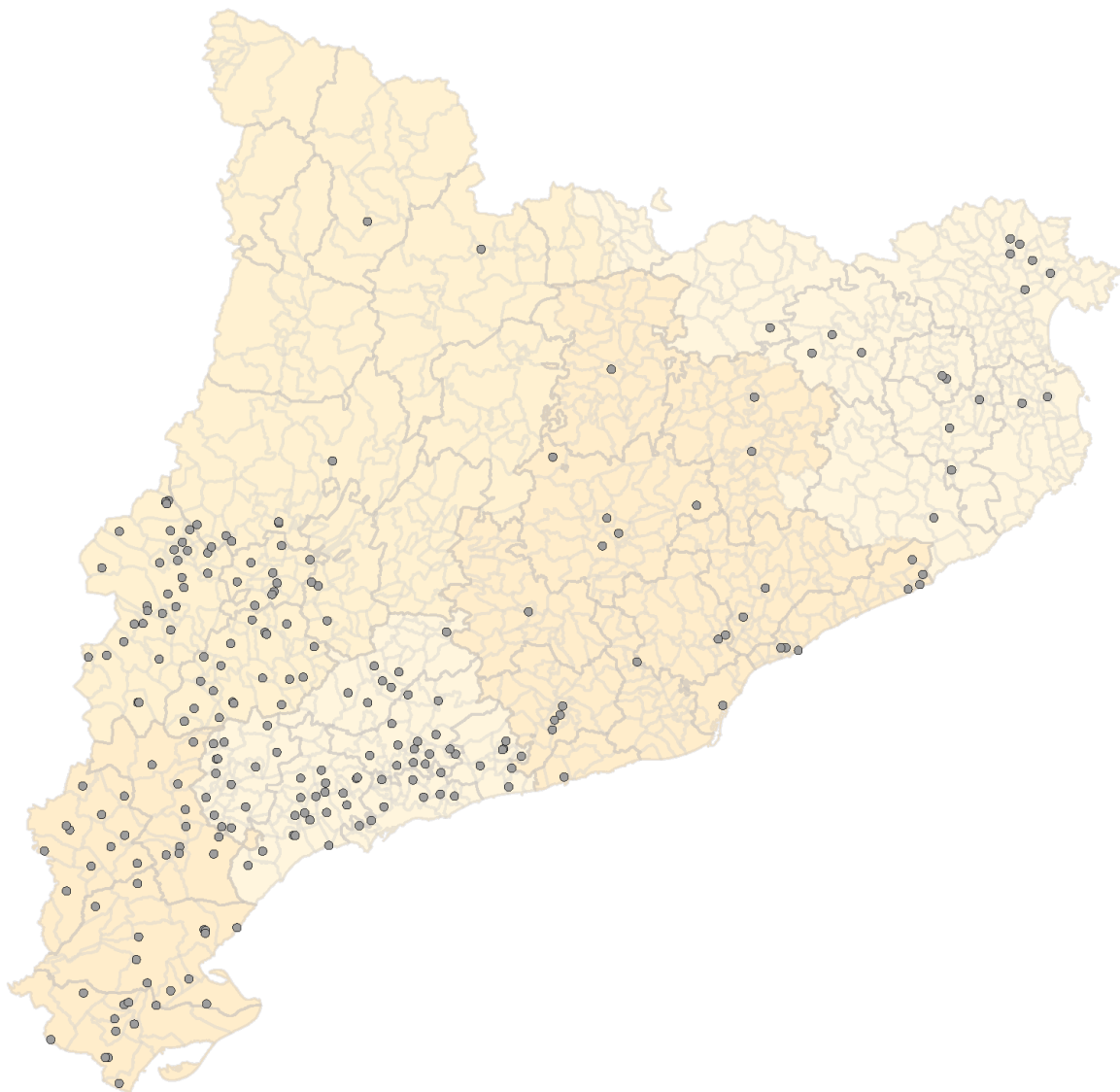
Durant el període 2008/2012 disminueix el nombre total de cooperatives un 7,6% i el dels ocupats un 6,8%, fruit de la reducció un 8,9% de les cooperatives de primer grau. Les cooperatives de segon grau evolucionen favorablement amb un increment històric del 15,4%; el nombre de socis augmenta un 7,3%, mostrant amb un petit descens el 2012, i el volum de facturació segueix una línia ascendent que el situa en un 0,9%. D'aquestes dades se'n desprèn que la reducció del nombre de cooperatives no va acompanyada d'un descens de la seva activitat, sinó tot el contrari.

Gràfic 1. Evolució del nombre de cooperatives i de la facturació entre 2008 i 2011

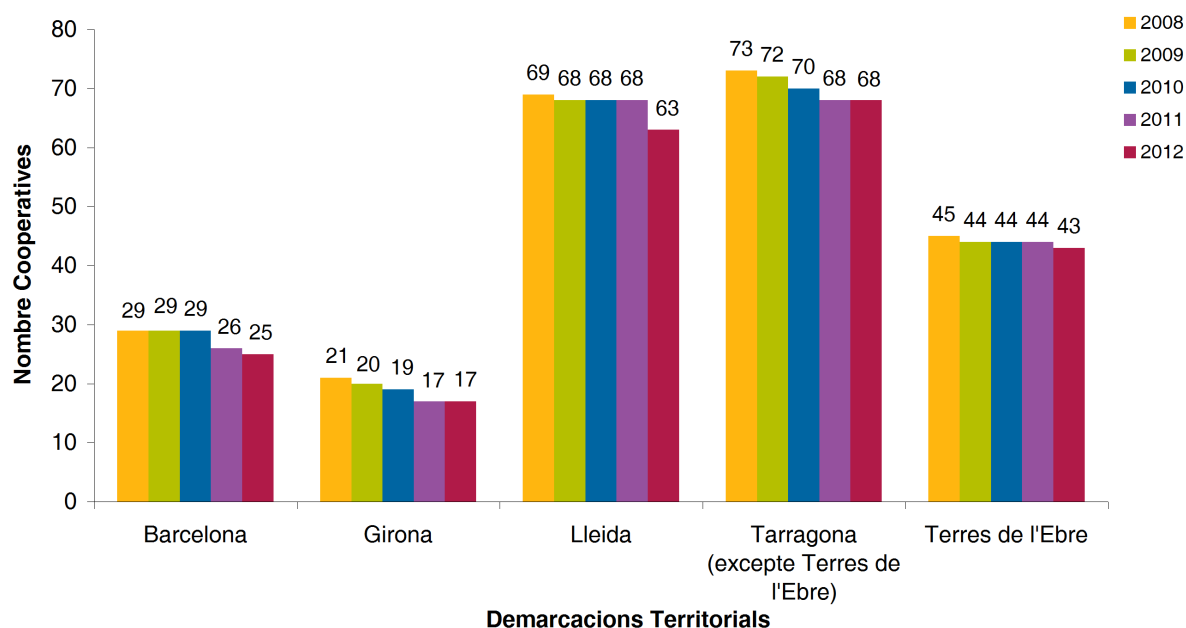
DISTRIBUCIÓ TERRITORIAL

Mapa 1. Mapa de distribució territorial de les cooperatives agràries a Catalunya a 2012

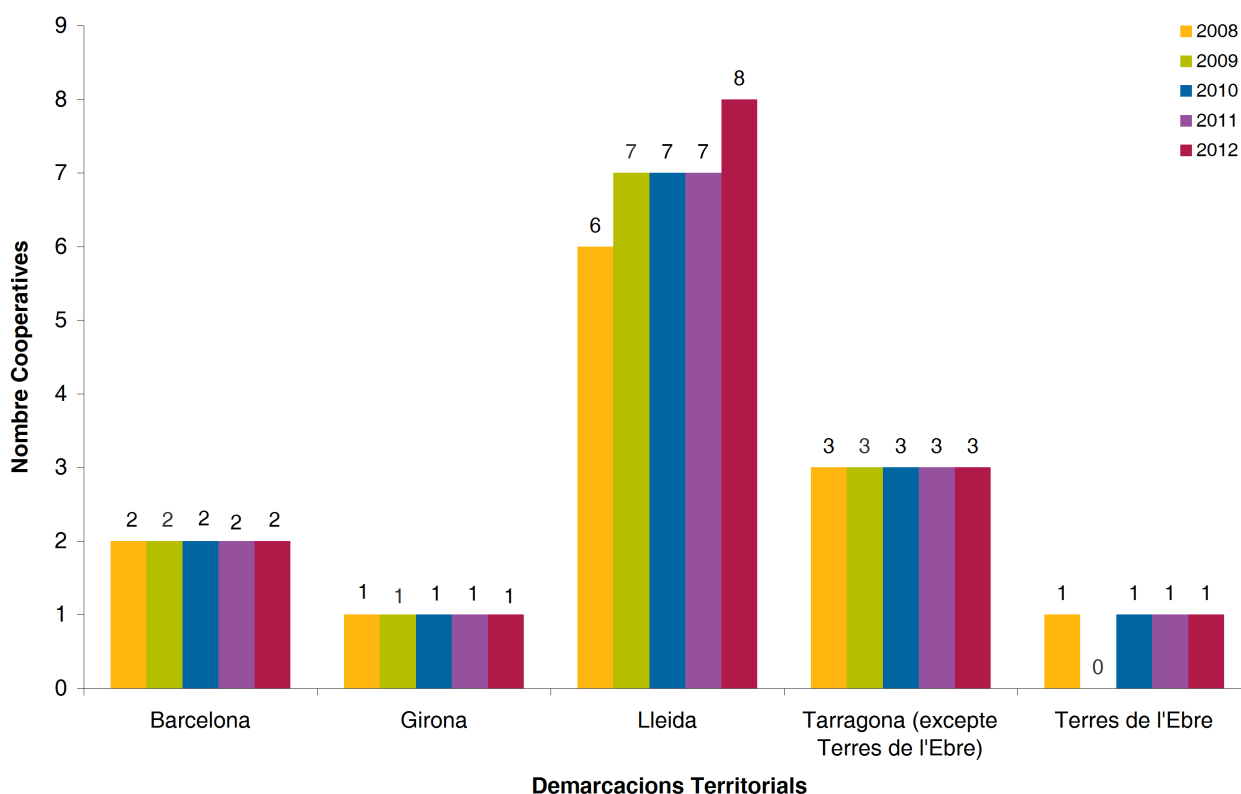
Distribució per demarcacions territorials, grau de cooperativa i comarca

Gràfic 2. Distribució per demarcacions territorials de les cooperatives de primer grau entre el 2008 i el 2012 (nombre de cooperatives agràries)

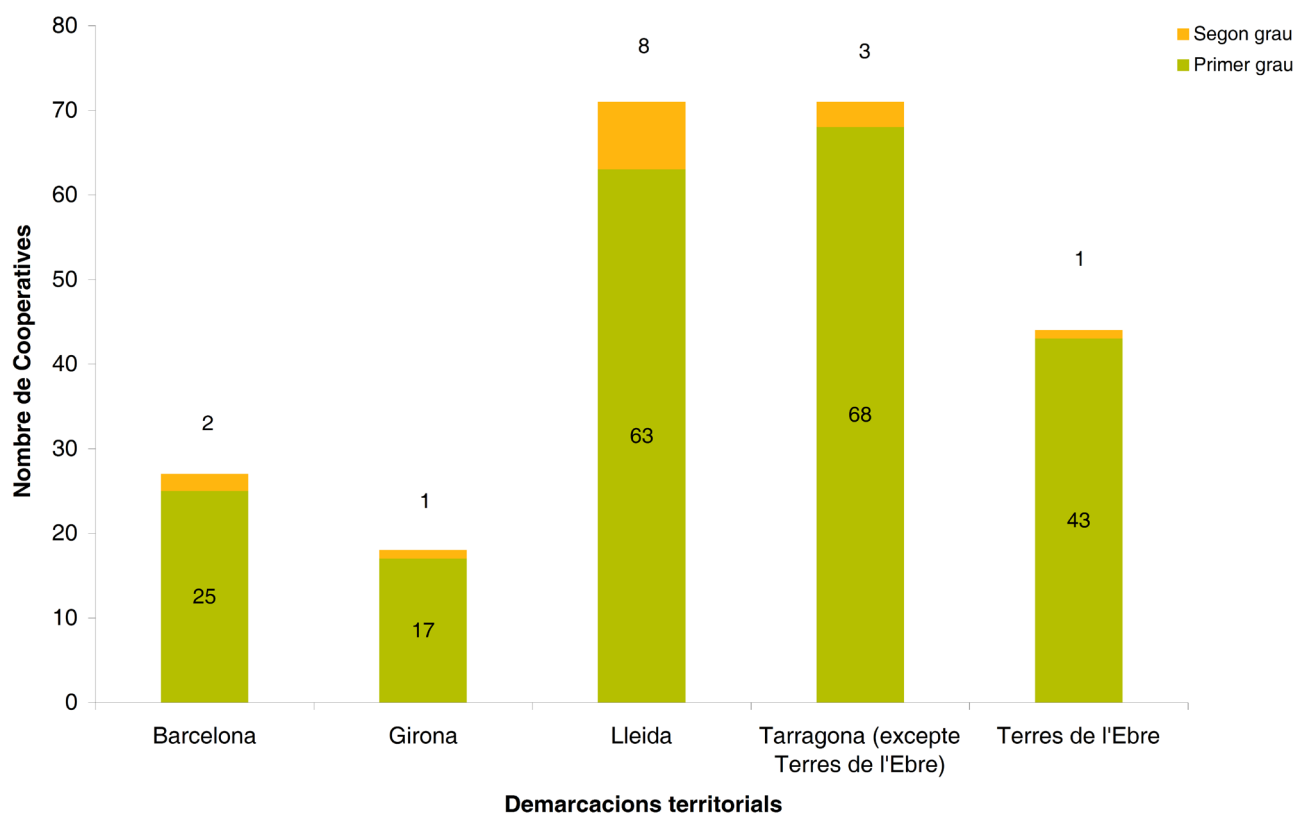
En les cinc demarcacions territorials s'observa una reducció del nombre de cooperatives de primer grau marcada, sobretot, per l'augment dels processos de fusió i concentració del sector. En relació amb les dades de l'any 2012, Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) és la demarcació amb el nombre de cooperatives de primer grau més elevat (31,5%) seguida de Lleida (29,2%), Terres de l'Ebre (19,9%), Barcelona (11,6%) i Girona (7,9%).

Gràfic 3. Distribució per demarcacions territorials de les cooperatives de segon grau entre 2008 i 2012 (nombre de cooperatives agràries)

Del 2008 al 2012 el nombre de cooperatives de segon grau s'ha mantingut estable, exceptuant un increment del 33,3% a la demarcació territorial de Lleida i la reducció el 2009 d'una cooperativa a les Terres de l'Ebre.

Gràfic 4. Nombre de cooperatives per demarcacions territorials a 2012

Segons dades del 2012, el 53,3% de les cooperatives de segon grau es concentren a Lleida, se situa a continuació Tarragona (excepte les Terres de l'Ebre) amb un 20,0%, seguida de Barcelona amb un 13,3% i les Terres de l'Ebre i Girona amb un 6,7% cadascuna.

Taula 3. Nombre de cooperatives per comarques i demarcacions territorials entre el 2008 i el 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Alt Penedès	4	4	4	4	4	0,0%	0,0%
Anoia	1	1	1	1	1	0,0%	0,0%
Bages	5	5	5	5	5	0,0%	0,0%
Baix Llobregat	1	1	1	1	1	0,0%	0,0%
Barcelonès	1	1	1	1	1	0,0%	0,0%
Berguedà	2	2	2	1	1	0,0%	-50,0%
Garraf	1	1	1	1	1	0,0%	0,0%
Maresme	8	8	8	8	7	-12,5%	-12,5%
Osona	2	2	2	2	2	0,0%	0,0%
Vallès Occidental	3	3	3	2	2	0,0%	-33,3%
Vallès Oriental	3	3	3	2	2	0,0%	-33,3%
BARCELONA	31	31	31	28	27	-3,6%	-12,9%
Alt Empordà	7	7	7	6	6	0,0%	-14,3%
Baix Empordà	2	2	2	2	2	0,0%	0,0%
Garrotxa	3	3	3	3	3	0,0%	0,0%
Gironès	4	4	4	3	3	0,0%	-25,0%
Pla de l'Estany	2	2	2	2	2	0,0%	0,0%
Ripollès	1	1	1	1	1	0,0%	0,0%
Selva	3	2	1	1	1	0,0%	-66,7%
GIRONA	22	21	20	18	18	0,0%	-18,2%
Alt Urgell	1	1	1	1	1	0,0%	0,0%
Garrigues	20	20	20	20	20	0,0%	0,0%
Noguera	8	8	8	8	7	-12,5%	-12,5%
Pallars Sobirà	1	1	1	1	1	0,0%	0,0%
Pla d'Urgell	9	9	9	9	9	0,0%	0,0%
Segrià	32	32	32	32	30	-6,3%	-6,3%
Urgell	4	4	4	4	3	-25,0%	-25,0%
LLEIDA	75	75	75	75	71	-5,3%	-5,3%
Alt Camp	13	13	13	13	13	0,0%	0,0%
Baix Camp	19	19	19	19	19	0,0%	0,0%
Baix Penedès	9	9	8	8	8	0,0%	-11,1%
Conca de Barberà	9	9	9	7	7	0,0%	-22,2%
Priorat	15	15	15	15	15	0,0%	0,0%
Tarragonès	11	10	9	9	9	0,0%	-18,2%
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	76	75	73	71	71	0,0%	-6,6%
Baix Ebre	11	11	11	11	12	9,1%	9,1%
Montsià	10	10	11	11	11	0,0%	10,0%
Ribera d'Ebre	14	12	12	12	10	-16,7%	-28,6%
Terra Alta	11	11	11	11	11	0,0%	0,0%
TERRES DE L'EBRE	46	44	45	45	44	-2,2%	-4,3%
CATALUNYA	250	246	244	237	231	-2,5%	-7,6%

En línies generals, s'observa una reducció progressiva del nombre de cooperatives a totes les demarcacions territorials.

Quant a les dades del 2012, Lleida i Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) localitzen el major nombre de cooperatives, amb un 30,7% cadascuna, seguides de Terres de l'Ebre amb un 19,0%, Barcelona amb un 11,7% i, finalment, Girona amb un 7,9% del total.

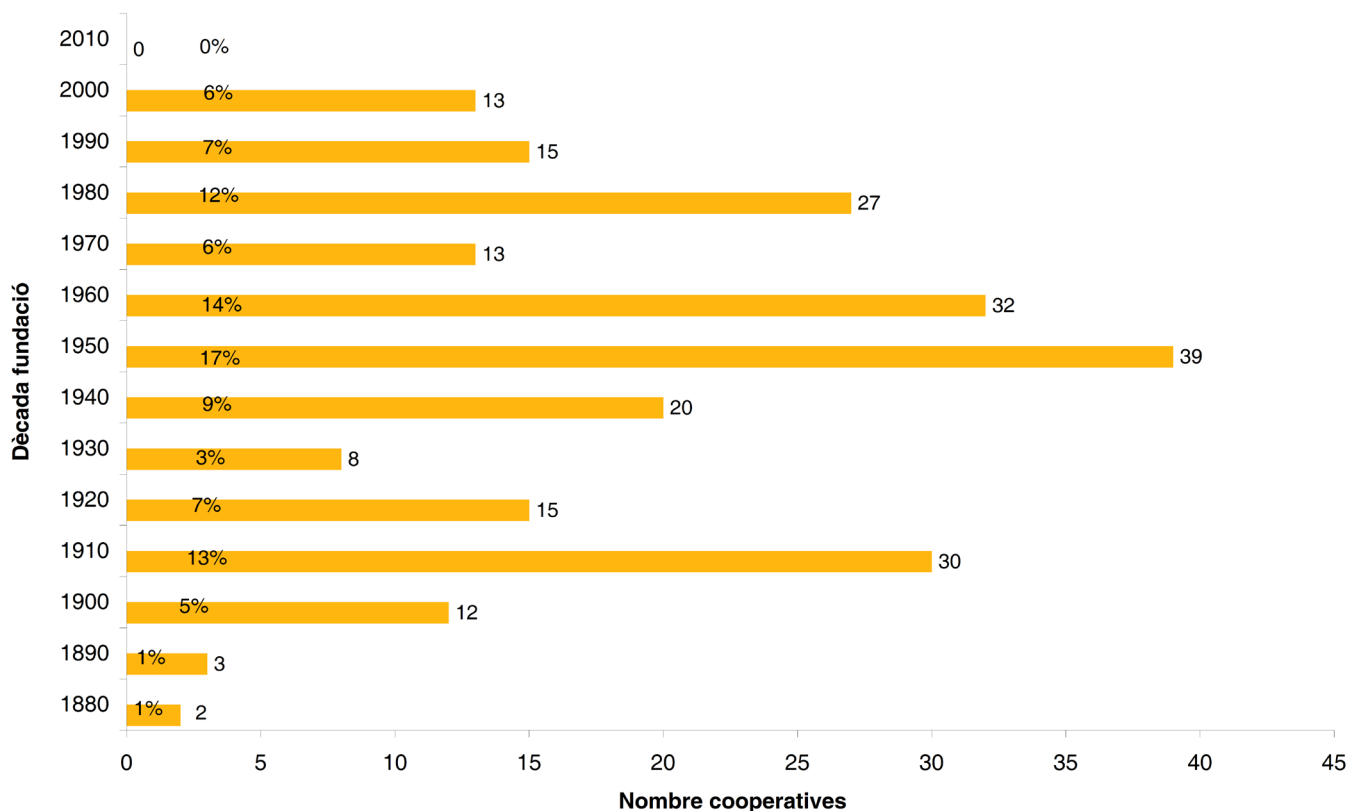
Per comarques, és important destacar que Segrià (13,0%), Garrigues (8,7%), Baix Camp (8,2%) i Priorat (6,5%) aglutinen més del 35% de les cooperatives.

Taula 4. Percentatge de cooperatives per comarques i demarcacions territorials entre el 2008 i el 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Alt Penedès	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	2,6%	8,2%
Anoia	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,6%	8,2%
Bages	2,0	2,0	2,0	2,1	2,2	2,6%	8,2%
Baix Llobregat	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,6%	8,2%
Barcelonès	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,6%	8,2%
Berguedà	0,8	0,8	0,8	0,4	0,4	2,6%	-45,9%
Garraf	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,6%	8,2%
Maresme	3,2	3,3	3,3	3,4	3,0	-10,2%	-5,3%
Osona	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	2,6%	8,2%
Vallès Occidental	1,2	1,2	1,2	0,8	0,9	2,6%	-27,8%
Vallès Oriental	1,2	1,2	1,2	0,8	0,9	2,6%	-27,8%
BARCELONA	12,4	12,6	12,7	11,8	11,7	-1,1%	-5,7%
Alt Empordà	2,8	2,8	2,9	2,5	2,6	2,6%	-7,2%
Baix Empordà	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	2,6%	8,2%
Garrotxa	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	2,6%	8,2%
Gironès	1,6	1,6	1,6	1,3	1,3	2,6%	-18,8%
Pla de l'Estanty	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	2,6%	8,2%
Ripollès	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,6%	8,2%
Selva	1,2	0,8	0,4	0,4	0,4	2,6%	-63,9%
GIRONA	8,8	8,5	8,2	7,6	7,8	2,6%	-11,5%
Alt Urgell	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,6%	8,2%
Garrigues	8,0	8,1	8,2	8,4	8,7	2,6%	8,2%
Noguera	3,2	3,3	3,3	3,4	3,0	-10,2%	-5,3%
Pallars Sobirà	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,6%	8,2%
Pla d'Urgell	3,6	3,7	3,7	3,8	3,9	2,6%	8,2%
Segrià	12,8	13,0	13,1	13,5	13,0	-3,8%	1,5%
Urgell	1,6	1,6	1,6	1,7	1,3	-23,1%	-18,8%
LLEIDA	30,0	30,5	30,7	31,6	30,7	-2,9%	2,5%
Alt Camp	5,2	5,3	5,3	5,5	5,6	2,6%	8,2%
Baix Camp	7,6	7,7	7,8	8,0	8,2	2,6%	8,2%
Baix Penedès	3,6	3,7	3,3	3,4	3,5	2,6%	-3,8%
Conca de Barberà	3,6	3,7	3,7	3,0	3,0	2,6%	-15,8%
Priorat	6,0	6,1	6,1	6,3	6,5	2,6%	8,2%
Tarragonès	4,4	4,1	3,7	3,8	3,9	2,6%	-11,5%
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	30,4	30,5	29,9	30,0	30,7	2,6%	1,1%
Baix Ebre	4,4	4,5	4,5	4,6	5,2	11,9%	18,1%
Montsià	4,0	4,1	4,5	4,6	4,8	2,6%	19,0%
Ribera d'Ebre	5,6	4,9	4,9	5,1	4,3	-14,5%	-22,7%
Terra Alta	4,4	4,5	4,5	4,6	4,8	2,6%	8,2%
TERRES DE L'EBRE	18,4	17,9	18,4	19,0	19,0	0,3%	3,5%
CATALUNYA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

DISTRIBUCIÓ PER ANY DE FUNDACIÓ

Gràfic 5. Distribució i percentatge de cooperatives agràries en funció de la dècada de fundació.

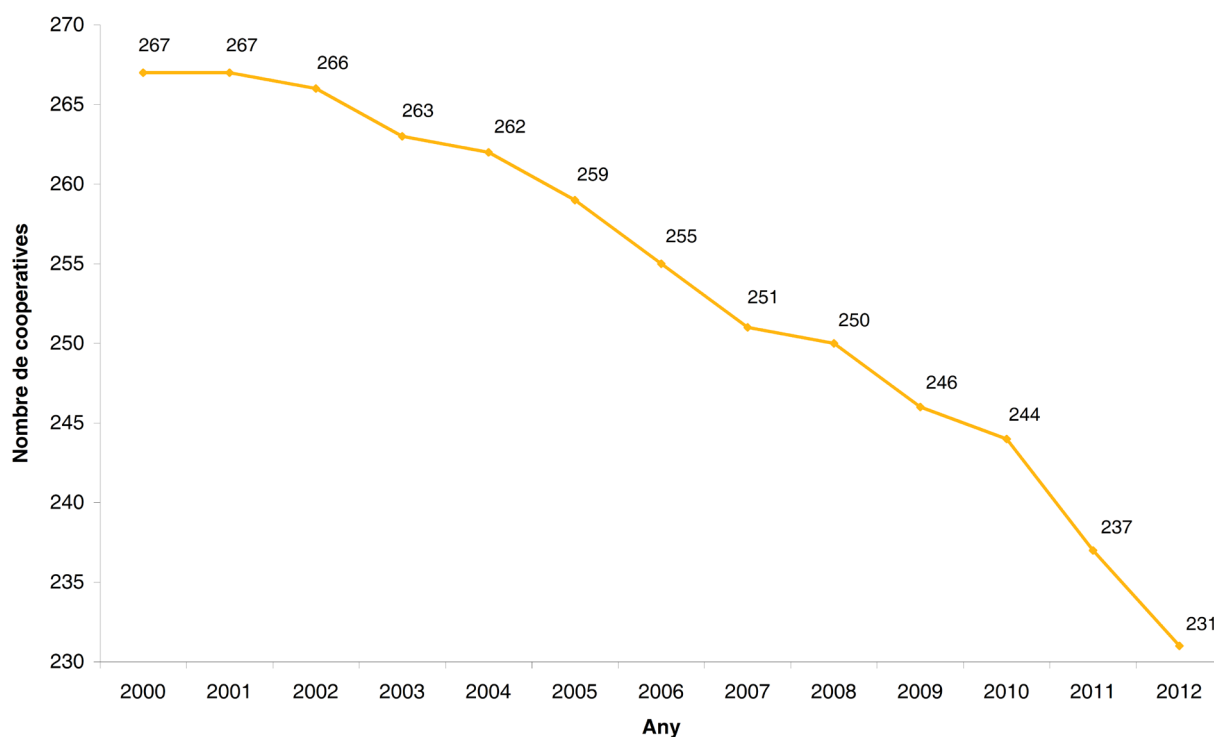
El 20% de les cooperatives agràries són centenàries, fundades abans de 1920, una dada que demostra que el cooperativisme agrari té una llarga tradició i un fort arrelament a Catalunya. Les dècades dels quaranta als seixanta van ser molt intenses quant a la creació de noves cooperatives, però a partir de l'any 2010 les fundacions són inexistents.

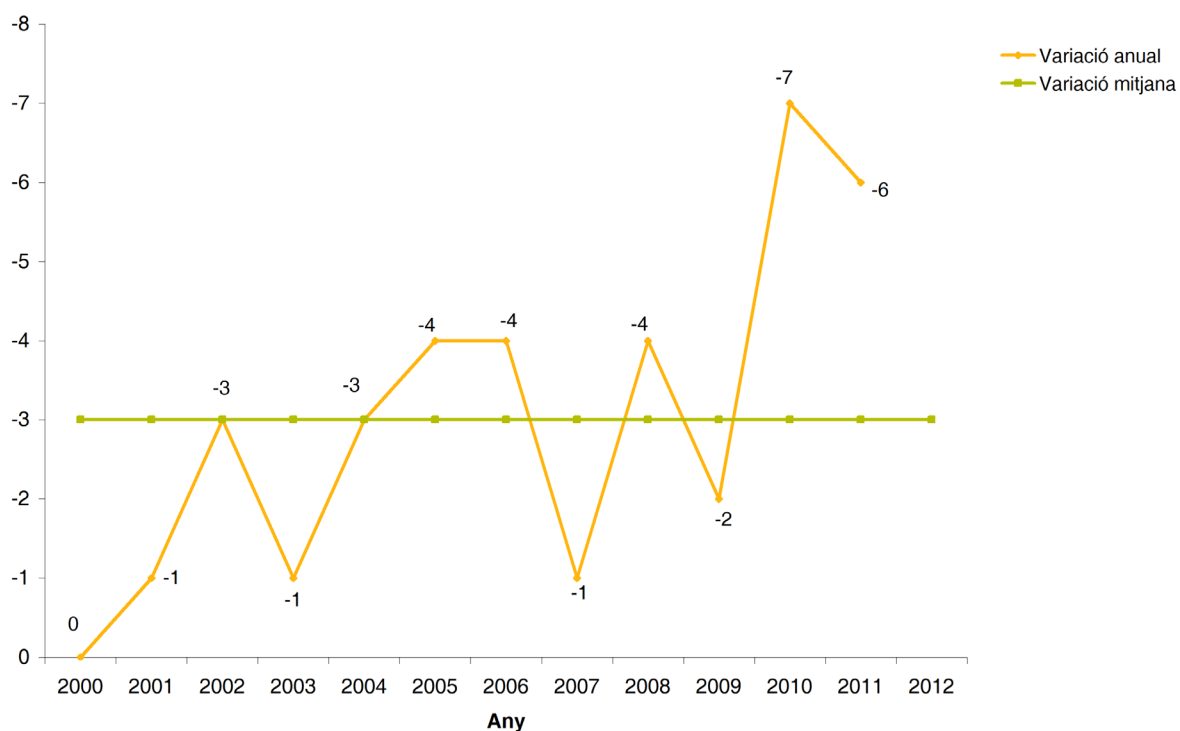
BREU PERSPECTIVA HISTÒRICA DE L'EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE COOPERATIVES

Evolució temporal

Gràfic 6. Evolució del nombre de cooperatives agràries del 2000 al 2012

Gràfic 7. Variació anual del nombre de cooperatives agràries del 2000 al 2012

Des del 2000 al 2012 el nombre de cooperatives ha disminuït en 36. Aquesta xifra representa un mitjana de 3 cooperatives menys cada any (un -1,2% anual) i durant els darrers cinc anys, la mitjana ha estat lleugerament més elevada (un -1,7% anual).

Si es mantingués aquest ritme anual de reducció, a partir del 2020 es podria arribar a estar per sota de les 200 cooperatives, aproximadament. El 2025 el nombre de cooperatives es podria situar en unes 185, amb una forquilla situada entre 179 i 192, en funció de si es considera el ritme dels darrers cinc anys o de la totalitat del període comprès entre el 2000 i el 2012.

Causes de baixa i distribució per tram de facturació, sector i demarcació territorial

Taula 5. Distribució del percentatge de baixes de cooperatives en funció del motiu i del volum de facturació en el període 2000 a 2012

GRUP FACTURACIÓ	Fusió	Motius econòmics	Dissolució cooperativa	Altres motius	Transformació en SL	Sense informació	TOTAL
Repartiment del 100% de baixes dins de cada tram de facturació							
< 2M€	31,1%	27,9%	14,8%	9,8%	0,0%	16,4%	100,0%
2-10 M€	46,2%	7,7%	15,4%	7,7%	23,1%	0,0%	100,0%
>10 M€	33,3%	16,7%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
CATALUNYA	33,8%	23,8%	13,8%	12,5%	3,8%	12,5%	100,0%
Repartiment del 100% de baixes dins de cada motiu							
< 2M€	70,4%	89,5%	81,8%	60,0%	0,0%	100,0%	76,3%
2-10 M€	22,2%	5,3%	18,2%	10,0%	100,0%	0,0%	16,3%
>10 M€	7,4%	5,3%	0,0%	30,0%	0,0%	0,0%	7,5%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Les principals causes de baixa són els processos de fusió en un 33,8% dels casos. En segon terme, amb un 23,8%, els motius econòmics i en tercer, amb un 13,8%, la dissolució de la cooperativa. El nombre de baixes de cooperatives motivades per una transformació en societat limitada són una minoria, tan sols el 3,8%.

Tal com s'havia apuntat, els principals motius de la reducció del nombre de cooperatives en el període considerat són els processos de concentració i redimensionament empresarial. Per tant, bé pels incentius de les diferents administracions com per la pròpia vocació de les cooperatives agràries, s'està apostant clarament per la fusió empresarial amb la finalitat de guanyar en competitivitat. Aquesta realitat és més evident en les cooperatives d'una dimensió intermèdia (facturació 2-10 M€) en comparació amb la resta de grups.

El gran percentatge de baixes es correspon amb les cooperatives més petites (facturació <2M€), en un 76,3% dels casos, amb un percentatge superior al pes d'aquestes cooperatives en el conjunt. A més, cal tenir present que han contribuït a la reducció no tant per fusions, en termes relatius, sinó en major mesura per motius econòmics o de dissolució de les entitats (89,5% i 81,8% de les baixes, respectivament), elements més relacionats amb una pèrdua de viabilitat empresarial que no pas amb un plantejament proactiu de millora de la competitivitat.

Taula 6. Distribució del percentatge de baixes de cooperatives en funció del motiu i de l'orientació productiva principal en el període 2000 a 2012

Orientació productiva principal	Fusió	Motius econòmics	Dissolució cooperativa	Altres motius	Transformació en SL	Sense informació	TOTAL
Repartiment del 100% de baixes dins de cada orientació productiva principal							
Arròs	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Cultius herbacis i farratges	25,0%	25,0%	12,5%	25,0%	0,0%	12,5%	100,0%
Hortofructícola i planta viva	29,2%	25,0%	8,3%	4,2%	8,3%	25,0%	100,0%
Llet i derivats	0,0%	0,0%	20,0%	60,0%	20,0%	0,0%	100,0%
Oli d'oliva i fruita seca	23,1%	46,2%	7,7%	15,4%	0,0%	7,7%	100,0%
Ramaderia i pinsos	27,3%	36,4%	27,3%	9,1%	0,0%	0,0%	100,0%
Vins i caves	54,5%	0,0%	27,3%	0,0%	0,0%	18,2%	100,0%
Altres activitats	33,3%	33,3%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%
CATALUNYA	33,8%	23,8%	13,8%	12,5%	3,8%	12,5%	100,0%
Repartiment del 100% de baixes dins de cada motiu							
Arròs	18,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%
Cultius herbacis i farratges	7,4%	10,5%	9,1%	20,0%	0,0%	10,0%	10,0%
Hortofructícola i planta viva	25,9%	31,6%	18,2%	10,0%	66,7%	60,0%	30,0%
Llet i derivats	0,0%	0,0%	9,1%	30,0%	33,3%	0,0%	6,3%
Oli d'oliva i fruita seca	11,1%	31,6%	9,1%	20,0%	0,0%	10,0%	16,3%
Ramaderia i pinsos	11,1%	21,1%	27,3%	10,0%	0,0%	0,0%	13,8%
Vins i caves	22,2%	0,0%	27,3%	0,0%	0,0%	20,0%	13,8%
Altres activitats	3,7%	5,3%	0,0%	10,0%	0,0%	0,0%	3,8%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Per orientacions productives principals les que clarament han apostat per les fusions són les d'arròs, en què el 100% de les baixes han estat per aquest motiu, i les de vins i caves, en què més de la meitat tenen aquest origen. Els motius econòmics o de dissolució de l'entitat tenen un pes clarament superior a la mitjana en les orientacions d'oli d'oliva i fruita seca, ramaderia i pinsos i vins i caves.

Les transformacions en societats limitades, tot i que molt poc freqüents en el conjunt, s'han dut a terme, sobretot, en les orientacions d'hortofructícola i planta viva i, en menor mesura, en llet i derivats.

De manera general, el major percentatge de baixes es correspon a les d'hortofructícola i planta viva, un 30%, per damunt del pes d'aquest grup en el conjunt. En segon terme, se situen les d'oli d'oliva i fruita seca i en tercer les de ramaderia i pinsos. En aquest darrer cas, de la mateixa manera que succeeix en les cooperatives d'hortofructícola i planta viva, el percentatge de baixes té una freqüència superior que el pes d'aquesta orientació en el conjunt de cooperatives.

Taula 7. Distribució del percentatge de baixes de cooperatives en funció del motiu i de la demarcació territorial en el període 2000 a 2012

DEMARCACIÓ TERRITORIAL	Fusió	Motius econòmics	Dissolució cooperativa	Altres motius	Transformació en SL	Sense informació	TOTAL
Repartiment del 100% de baixes dins de cada demarcació territorial							
Barcelona	20,0%	13,3%	33,3%	6,7%	0,0%	26,7%	100,0%
Girona	14,3%	21,4%	28,6%	7,1%	21,4%	7,1%	100,0%
Lleida	28,6%	35,7%	0,0%	25,0%	0,0%	10,7%	100,0%
Tarragona	63,6%	9,1%	0,0%	9,1%	0,0%	18,2%	100,0%
Terres de l'Ebre	58,3%	25,0%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
CATALUNYA	33,8%	23,8%	13,8%	12,5%	3,8%	12,5%	100,0%
Repartiment del 100% de baixes dins de cada motiu							
Barcelona	11,1%	10,5%	45,5%	10,0%	0,0%	40,0%	18,8%
Girona	7,4%	15,8%	36,4%	10,0%	100,0%	10,0%	17,5%
Lleida	29,6%	52,6%	0,0%	70,0%	0,0%	30,0%	35,0%
Tarragona	25,9%	5,3%	0,0%	10,0%	0,0%	20,0%	13,8%
Terres de l'Ebre	25,9%	15,8%	18,2%	0,0%	0,0%	0,0%	15,0%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

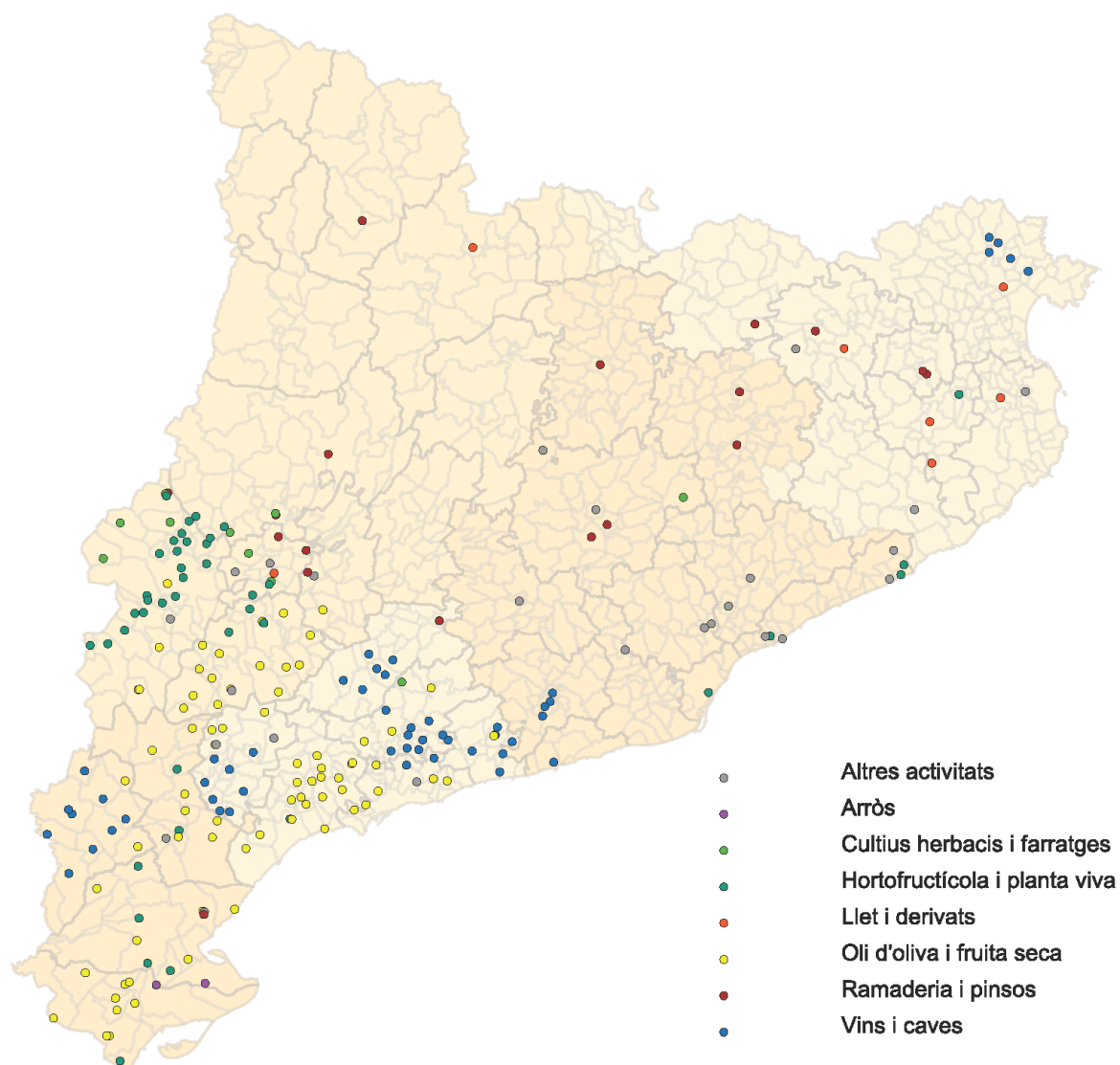
Per demarcacions territorials és important destacar que la reducció del nombre de cooperatives ocasionada per fusió empresarial és especialment freqüent a Tarragona i a les Terres de l'Ebre i per sota de la mitjana a la resta de demarcacions. Els motius econòmics o de dissolució de l'entitat són més habituals a Barcelona, Girona i Lleida. La transformació en societat limitada, tot i no ser habitual, es dona en la seva totalitat a la demarcació territorial de Girona.

La principal demarcació en nombre de baixes durant el període 2000/2012 és Lleida, que aglutina un 35% del total. La segueixen Barcelona, amb un 18,8% i Girona amb un 17,5%, en ambdós casos amb una freqüència superior al pes de les cooperatives en l'àmbit territorial.

PRINCIPALS ACTIVITATS AGROALIMENTÀRIES

Mapa 2. Distribució de cooperatives agràries en funció de la seva orientació productiva principal a 2012.

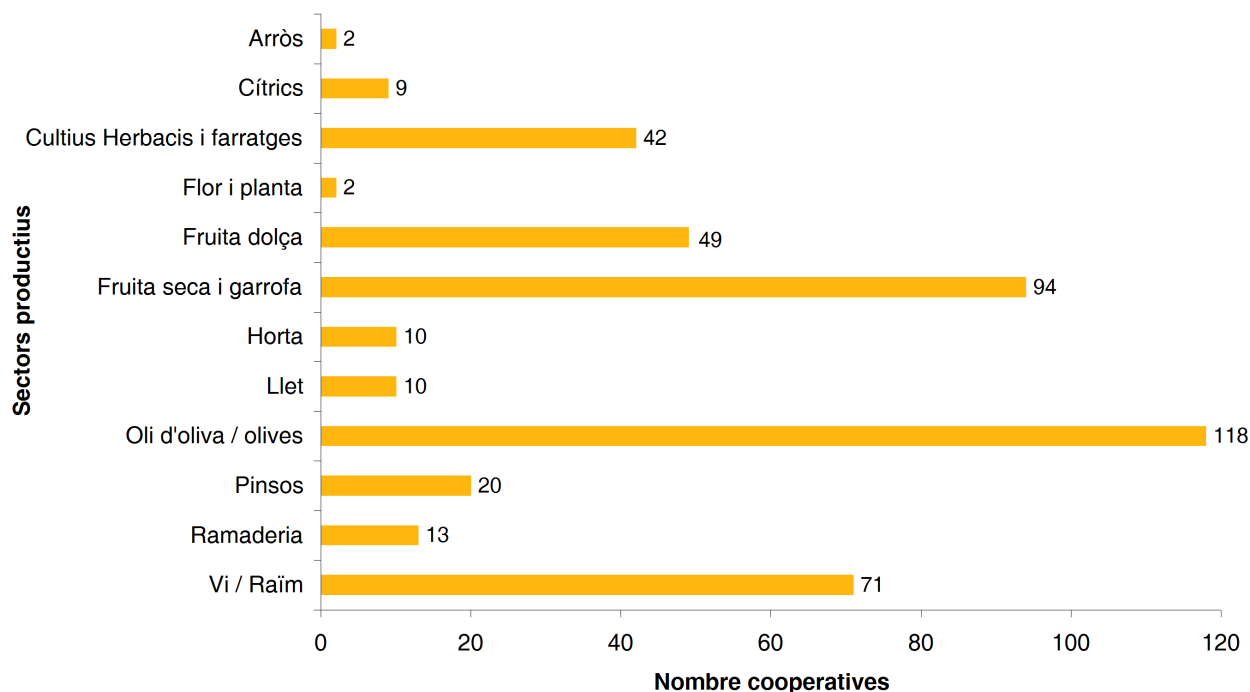
Taula 8. Nombre de cooperatives amb activitat en els diferents sectors productius entre el 2008 i el 2012 (una cooperativa pot tenir alhora diferents activitats)

Secció	Subsecció	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Arròs	Arròs	2	2	2	2	2	0,0%	0,0%
Cultius Herbacis	Cultius herbacis	55	50	43	42	41	-2,4%	-25,5%
	Farratges	13	11	9	9	8	-11,1%	-38,5%
Flor i planta	Flor i planta	3	2	2	2	2	0,0%	-33,3%
Fruita i horta	Fruita dolça	58	53	55	53	49	-7,5%	-15,5%
	Cítrics	9	8	8	8	9	12,5%	0,0%
	Horta	11	12	11	10	10	0,0%	-9,1%
Fruita seca i garrofa	Ametlla	97	89	85	82	81	-1,2%	-16,5%
	Avellana	51	43	39	39	38	-2,6%	-25,5%
	Garrofa	34	33	31	31	31	0,0%	-8,8%
Oli d'oliva i d'oliva de taula	Oli / Olives	123	122	118	120	118	-1,7%	-4,1%
Vitivinícoles	Vi / Raïm	84	78	75	72	71	-1,4%	-15,5%
Pinsos	Aviram i ous	6	5	5	5	5	0,0%	-16,7%
	Boví de carn	17	15	14	13	13	0,0%	-23,5%
	Boví de llet	1	1	1	1	1	0,0%	0,0%
	Conills	3	2	1	1	1	0,0%	-66,7%
	Oví i cabrum	4	4	3	3	3	0,0%	-25,0%
	Porcí	11	10	9	9	8	-11,1%	-27,3%
Ramaderia	Aviram i ous	6	4	4	3	3	0,0%	-50,0%
	Boví de carn	13	9	9	9	9	0,0%	-30,8%
	Mel	2	2	2	2	2	0,0%	0,0%
	Porcí	11	8	9	7	7	0,0%	-36,4%
Llet	Llet	15	14	12	11	10	-9,1%	-33,3%

Entre el 2008 i el 2012 s'observa un descens del nombre de cooperatives en gairebé totes les seccions, destacant ramaderia (aviram i ous i porcí), elaboració de pinso (oví i cabrum, conills i porcí), cultius herbacis i fruita seca i garrofa (ametlla i avellana). Per contra, el nombre de cooperatives de les seccions arròs, cítrics, horta i mel es manté força constant.

L'any 2012, el 51,1% de les cooperatives tenen la subsecció d'oli d'oliva i oliva de taula, el 35,1% d'ametlla, el 30,7% de vi/raïm i el 21,2% de fruita dolça.

Gràfic 8. Nombre de cooperatives amb activitat en els diferents sectors productius a 2012 (una cooperativa pot tenir més d'una activitat)

Distribució per activitat productiva principal

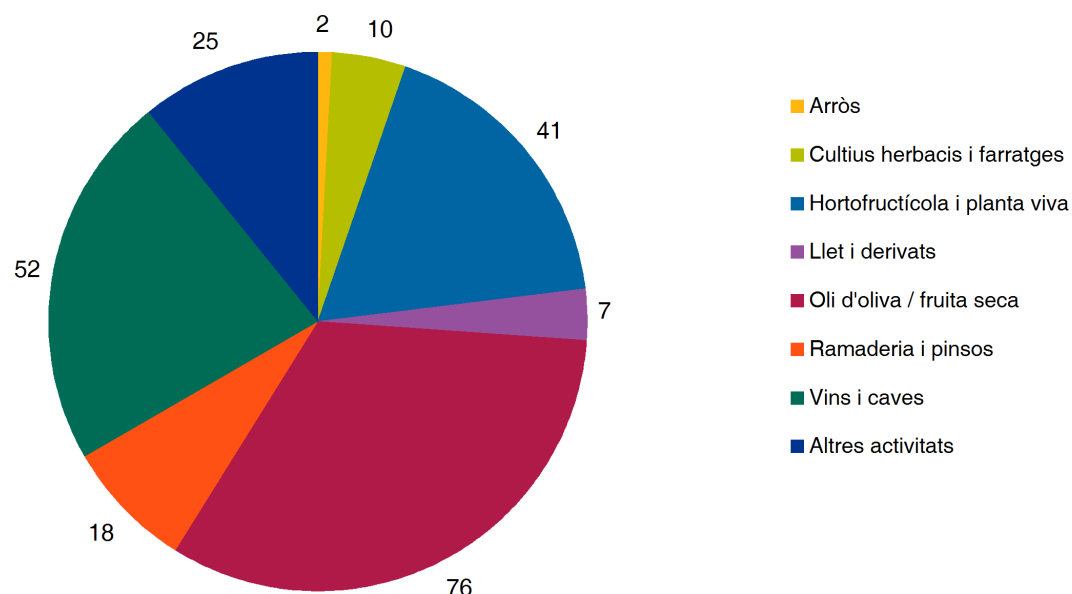
Taula 9. Distribució del nombre de cooperatives segons la seva orientació productiva principal entre el 2008 i el 2012.

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Arròs	2	2	2	2	2	0,0%	0,0%
Cultius herbacis i farratges	10	10	10	11	10	-9,1%	0,0%
Hortofructícola i planta viva	42	41	41	41	41	0,0%	-2,4%
Llet i derivats	9	9	8	8	7	-12,5%	-22,2%
Oli d'oliva i fruita seca	79	79	79	79	76	-3,8%	-3,8%
Ramaderia i pinsos	22	22	22	18	18	0,0%	-18,2%
Vins i caves	57	55	55	52	52	0,0%	-8,8%
Altres activitats	29	28	27	26	25	-3,8%	-13,8%
TOTAL	250	246	244	237	231	-2,5%	-7,6%

Tots els sectors productius s'han vist afectats per una reducció progressiva del nombre de cooperatives (7,6%), exceptuant les d'arròs que s'han mantingut estables en els últims cinc anys.

Des del 2008 al 2012 els sectors amb una major davallada de cooperatives han estat llet i derivats, ramaderia i pinso i altres activitats, amb un decrement històric del 22,2%, 18,2% i 13,8%, respectivament. En el mateix període, concretament l'any 2009, s'observa una reducció del nombre de cooperatives dels sectors hortofructícola i planta viva (2,4%) i de vins i caves (3,5%), i si es compara el 2012 en relació amb el 2011, s'observa una disminució dels sectors d'oli d'oliva i fruita seca (3,8%) i cultius herbacis i farratges (9,1%).

Gràfic 9. Nombre de cooperatives segons l'orientació productiva principal a 2012

El 32,9% de les cooperatives agràries tenen com activitat productiva principal l'oli d'oliva i fruita seca, seguida dels vins i caves (22,5%), hortofructícola i planta viva (17,8%), altres activitats (10,8%), ramaderia i pinsos (7,8%), cultius herbacis i farratges (4,3%), llet i derivats (3,0%) i, finalment, arròs (0,9%).

Taula 10. Distribució de la facturació acumulada (€) entre els exercicis 2008 i 2011 segons la seva orientació productiva principal.

	2008	2009	2010	2011	Increment recent	Increment històric
Arròs	66.256.335	71.597.237	60.485.702	62.297.397	3,0%	-6,0%
Cultius herbacis i farratges	37.664.594	38.660.786	42.279.577	47.964.883	13,4%	27,3%
Hortofructícola i planta viva	340.125.329	330.221.176	290.753.513	360.013.964	23,8%	5,8%
Llet i derivats	113.823.553	94.784.333	90.365.495	96.311.475	6,6%	-15,4%
Oli d'oliva i fruita seca	163.621.774	157.400.351	154.190.553	177.461.682	15,1%	8,5%
Ramaderia i pinsos	575.189.363	519.802.330	538.410.938	571.985.627	6,2%	-0,6%
Vins i caves	137.326.882	122.303.358	126.195.001	131.295.105	4,0%	-4,4%
Altres activitats	42.383.532	38.614.803	39.087.617	41.943.227	7,3%	-1,0%
TOTAL	1.478.770.703	1.375.396.505	1.343.768.839	1.491.745.472	11,0%	0,9%

En el període comprès entre el 2008 i el 2010, la facturació total de les cooperatives té un increment del 0,9%. Durant el 2011 en relació amb el 2010 s'observa un augment significatiu en tots els sectors productius, especialment en hortofructícola i planta viva amb un 23,8%, oli d'oliva i fruita seca amb un 15,1% i cultius herbacis i farratges amb un 13,4%.

En l'exercici 2011, la facturació de les cooperatives de ramaderia i pinsos, d'hortofructícola i planta viva i d'oli d'oliva i fruita seca superen els 1.000 milions d'euros, xifra que representa més del 70% del volum de la facturació total.

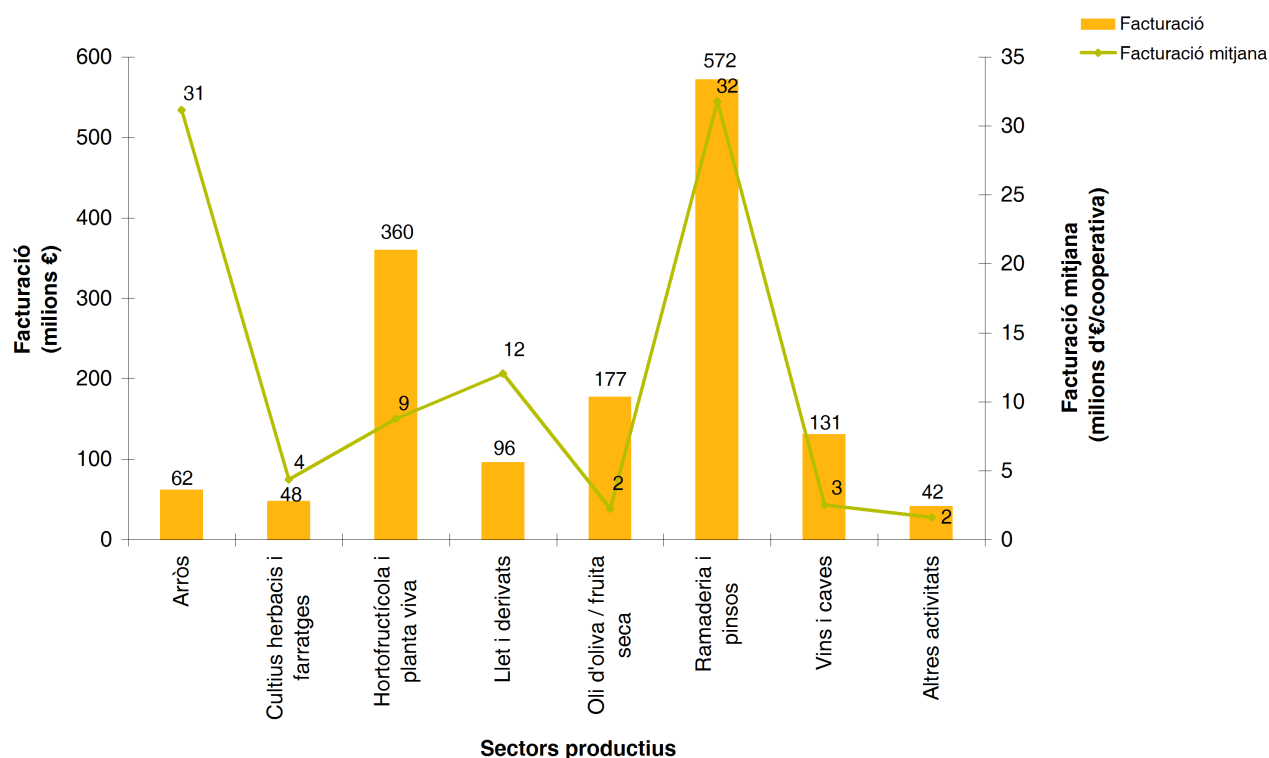
Taula 11. Distribució de la facturació mitjana (€/cooperativa) entre els exercicis 2008 i 2011 segons la seva orientació productiva principal

	2008	2009	2010	2011	Increment recent	Increment històric
Arròs	33.128.168	35.798.619	30.242.851	31.148.699	3,0%	-6,0%
Cultius herbacis i farratges	3.766.459	3.866.079	4.227.958	4.360.444	3,1%	15,8%
Hortofructícola i planta viva	8.098.222	8.054.175	7.091.549	8.780.828	23,8%	8,4%
Llet i derivats	12.647.061	10.531.593	11.295.687	12.038.934	6,6%	-4,8%
Oli d'oliva i fruita seca	2.071.162	1.992.410	1.951.779	2.246.350	15,1%	8,5%
Ramaderia i pinsos	26.144.971	23.627.379	24.473.224	31.776.979	29,8%	21,5%
Vins i caves	2.409.244	2.223.697	2.294.455	2.524.906	10,0%	4,8%
Altres activitats	1.461.501	1.379.100	1.447.690	1.613.201	11,4%	10,4%
TOTAL	5.915.083	5.591.043	5.507.249	6.294.285	14,3%	6,4%

En el període 2008/2012 la facturació mitjana de les cooperatives segueix una tendència de creixement, exceptuant els sectors d'arròs i llet i derivats que presenten un decrement històric del 5,6% i 4,8%, respectivament. En l'exercici 2011 respecte al 2010, les activitats amb un augment considerable de la seva facturació mitjana són hortofructícola i planta viva amb un 23,8% i ramaderia i pinsos amb un 29,8%.

A diferència de la facturació total, la facturació mitjana en les cooperatives d'arròs és superior a la resta d'activitats, atès que les dues cooperatives arrosseres són de gran dimensió i facturen un volum important. Les de ramaderia i pinso amb una facturació superior, mantenen una facturació mitjana elevada en tractar-se d'un sector integrat per cooperatives grans. Per contra, les cooperatives d'oli d'oliva i vins i caves, amb un volum de facturació alt, tenen una facturació mitjana de les més baixes ja que són sectors amb un gran nombre de cooperatives caracteritzades per ser microempreses o petites empreses.

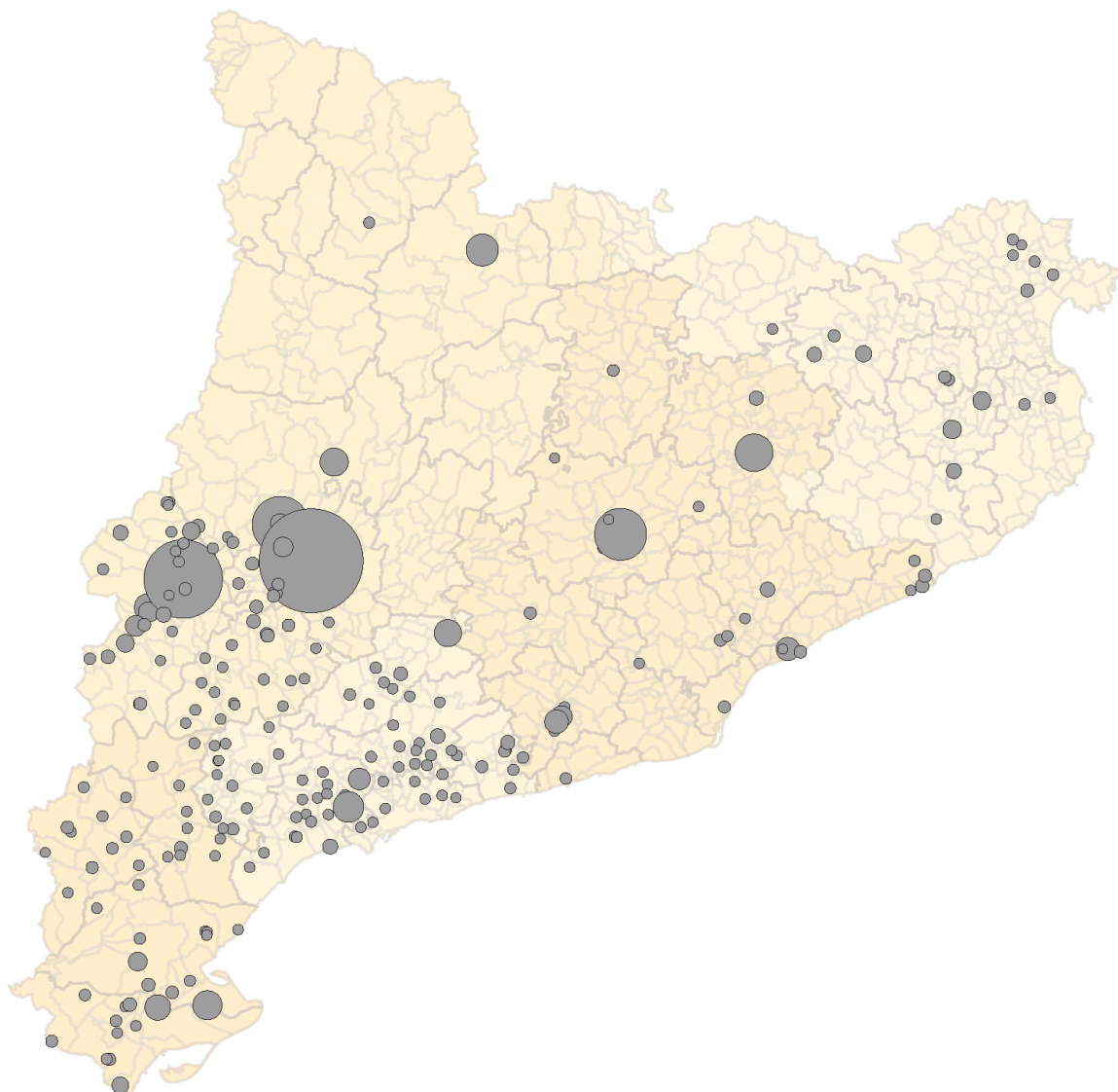
Gràfic 10. Facturació global i facturació mitjana per cooperativa de l'exercici 2011 segons l'orientació productiva principal

EL VOLUM DE FACTURACIÓ

Distribució de les cooperatives en funció de la seva facturació

Mapa 3. Distribució de cooperatives agràries en funció de la seva facturació a 2011 (la mida del punt és proporcional amb el volum de facturació)

Distribució per comarques i demarcacions territorials

Taula 12. Facturació per comarques i demarcacions territorials (% sobre el total) entre els exercicis 2008 i 2011

	2008	2009	2010	2011
Alt Penedès	3,0	2,9	3,2	3,1
Anoia	0,2	0,2	0,2	0,2
Bages	0,4	4,3	5,1	5,8
Baix Llobregat	0,1	0,1	0,1	0,1
Barcelonès	0,2	0,2	0,2	0,3
Berguedà	0,7	0,8	0,2	0,2
Garraf	0,1	0,1	0,1	0,1
Maresme	3,3	3,1	3,2	2,9
Osona	4,6	3,9	4,0	4,0
Vallès Occidental	0,4	0,4	0,4	0,3
Vallès Oriental	0,6	0,5	0,6	0,6
BARCELONA	13,6	16,5	17,2	17,6
Alt Empordà	0,9	0,8	0,8	0,8
Baix Empordà	0,3	0,3	0,3	0,3
Garrotxa	1,4	1,5	1,6	1,6
Gironès	2,9	2,7	2,6	2,7
Pla de l'Estant	1,1	0,9	0,6	0,5
Ripollès	0,1	0,0	0,0	0,0
Selva	0,3	0,0	0,0	0,0
GIRONA	6,9	6,2	6,0	5,9
Alt Urgell	3,2	3,0	3,0	2,8
Garrigues	2,3	2,5	2,5	2,7
Noguera	13,3	10,7	11,6	10,4
Pallars Sobirà	0,1	0,1	0,1	0,1
Pla d'Urgell	15,4	14,8	15,8	15,2
Segrià	17,1	18,1	16,0	18,4
Urgell	4,6	4,1	4,2	4,0
LLEIDA	56,0	53,4	53,2	53,5
Alt Camp	1,2	1,1	1,2	1,2
Baix Camp	5,4	5,6	6,0	5,8
Baix Penedès	1,8	1,7	1,7	1,6
Conca de Barberà	3,1	2,8	3,2	3,1
Priorat	1,1	1,2	1,1	1,0
Tarragonès	0,4	0,4	0,4	0,4
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	13,0	12,7	13,6	13,0
Baix Ebre	3,7	4,8	3,7	4,0
Montsià	4,6	4,4	4,3	4,2
Ribera d'Ebre	0,7	0,7	0,7	0,7
Terra Alta	1,3	1,2	1,3	1,1
TERRES DE L'EBRE	10,4	11,2	10,0	10,0
CATALUNYA	100,0	100,0	100,0	100,0

Entre el 2008 i el 2010 el pes de la facturació de les demarcacions territorials de Girona i Lleida es redueix considerablement, amb un decrement històric del 14,5% i 3,5%, respectivament. En canvi, la facturació de Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) i Terres de l'Ebre es manté força estable, i la demarcació de Barcelona es troba en una situació de creixement constant, en termes relatius.

Les comarques de Lleida són les que aglutinen la major part de la facturació, essent el seu pes sempre superior al 50%. En segon terme, tot i que amb diferència, es troben les cooperatives de Barcelona i en tercer, les de Tarragona (excepte Terres de l'Ebre).

La facturació de l'exercici 2011 en relació amb el 2010 augmenta a totes les demarcacions territorials, a la de Barcelona s'incrementa un 13,1%, a la de Lleida un 11,8%, a les Terres de l'Ebre un 11,3%, a la de Girona un 8,5% i a la de Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) un 6,3%.

Tres comarques són les que aglutinen una part important de la facturació, totes a la demarcació de Lleida: Segrià amb un 16,0%, Pla d'Urgell amb un 15,8% i Noguera amb un 11,6%.

Taula 13. Facturació mitjana (€/cooperativa) per comarques i demarcacions territorials entre els exercicis 2008 i 2011

	2008	2009	2010	2011	Increment recent	Increment històric
Alt Penedès	11.215.977	10.117.073	10.883.240	11.665.122	7,2%	4,0%
Anoia	2.869.203	2.659.013	3.274.481	3.154.725	-3,7%	10,0%
Bages	1.215.776	11.824.957	13.727.694	17.174.255	25,1%	1.312,6%
Baix Llobregat	995.346	789.805	771.623	783.270	1,5%	-21,3%
Barcelonès	2.856.046	2.634.951	2.777.624	4.767.479	71,6%	66,9%
Berguedà	5.485.422	5.548.651	1.014.495	2.452.666	141,8%	-55,3%
Garraf	1.447.842	912.045	1.486.458	2.087.400	40,4%	44,2%
Maresme	6.146.405	5.368.986	5.381.260	5.322.618	-1,1%	-13,4%
Osona	33.716.984	26.741.167	26.601.471	29.772.525	11,9%	-11,7%
Vallès Occidental	1.846.065	1.722.675	1.612.709	2.482.667	53,9%	34,5%
Vallès Oriental	3.146.786	2.489.330	2.731.582	4.647.316	70,1%	47,7%
BARCELONA	6.505.349	7.314.724	7.477.306	9.362.974	25,2%	43,9%
Alt Empordà	1.820.629	1.583.884	1.583.890	1.901.653	20,1%	4,5%
Baix Empordà	2.288.629	1.913.475	1.759.561	1.883.279	7,0%	-17,7%
Garrotxa	7.090.494	6.842.886	7.373.322	7.807.814	5,9%	10,1%
Gironès	10.713.354	9.292.133	8.698.951	13.348.478	53,4%	24,6%
Pla de l'Estany	8.258.126	5.866.071	4.248.171	4.098.854	-3,5%	-50,4%
Ripollès	749.429	588.388	442.312	432.734	-2,2%	-42,3%
Selva	1.252.073	125.789	248.537	291.716	17,4%	-76,7%
GIRONA	4.657.657	4.056.354	4.035.466	4.864.862	20,6%	4,4%
Alt Urgell	47.289.672	40.676.935	39.742.150	41.976.099	5,6%	-11,2%
Garrigues	1.843.429	1.729.083	1.687.958	2.015.226	19,4%	9,3%
Noguera	24.519.229	19.406.088	19.415.400	19.310.583	-0,5%	-21,2%
Pallars Sobirà	1.516.000	1.526.295	1.594.763	1.662.931	4,3%	9,7%
Pla d'Urgell	25.327.224	22.692.821	23.597.723	25.276.561	7,1%	-0,2%
Segrià	7.891.667	7.962.045	6.713.560	8.868.584	32,1%	12,4%
Urgell	18.498.222	15.577.146	14.940.796	14.770.340	-1,1%	-20,2%
LLEIDA	11.037.516	9.801.988	9.527.275	10.650.018	11,8%	-3,5%
Alt Camp	1.326.796	1.194.329	1.242.404	1.371.092	10,4%	3,3%
Baix Camp	4.311.154	4.048.383	4.235.482	4.545.469	7,3%	5,4%
Baix Penedès	2.959.634	2.530.761	2.776.496	3.004.906	8,2%	1,5%
Conca de Barberà	5.154.538	4.225.394	4.737.604	6.506.475	37,3%	26,2%
Priorat	1.105.470	1.100.738	1.024.074	962.602	-6,0%	-12,9%
Tarragonès	585.235	483.541	600.314	605.020	0,8%	3,4%
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	2.536.189	2.327.966	2.496.435	2.727.562	9,3%	7,5%
Baix Ebre	5.569.222	6.304.966	4.974.017	5.880.614	18,2%	5,6%
Montsià	7.131.587	6.001.349	5.020.433	5.431.275	8,2%	-27,5%
Ribera d'Ebre	785.334	802.640	798.341	850.629	6,5%	8,3%
Terra Alta	1.792.071	1.535.481	1.601.269	1.455.202	-9,1%	-18,8%
TERRES DE L'EBRE	3.349.398	3.493.411	2.988.392	3.324.588	11,3%	-0,7%
CATALUNYA	5.915.083	5.591.043	5.507.249	6.294.285	14,3%	6,4%

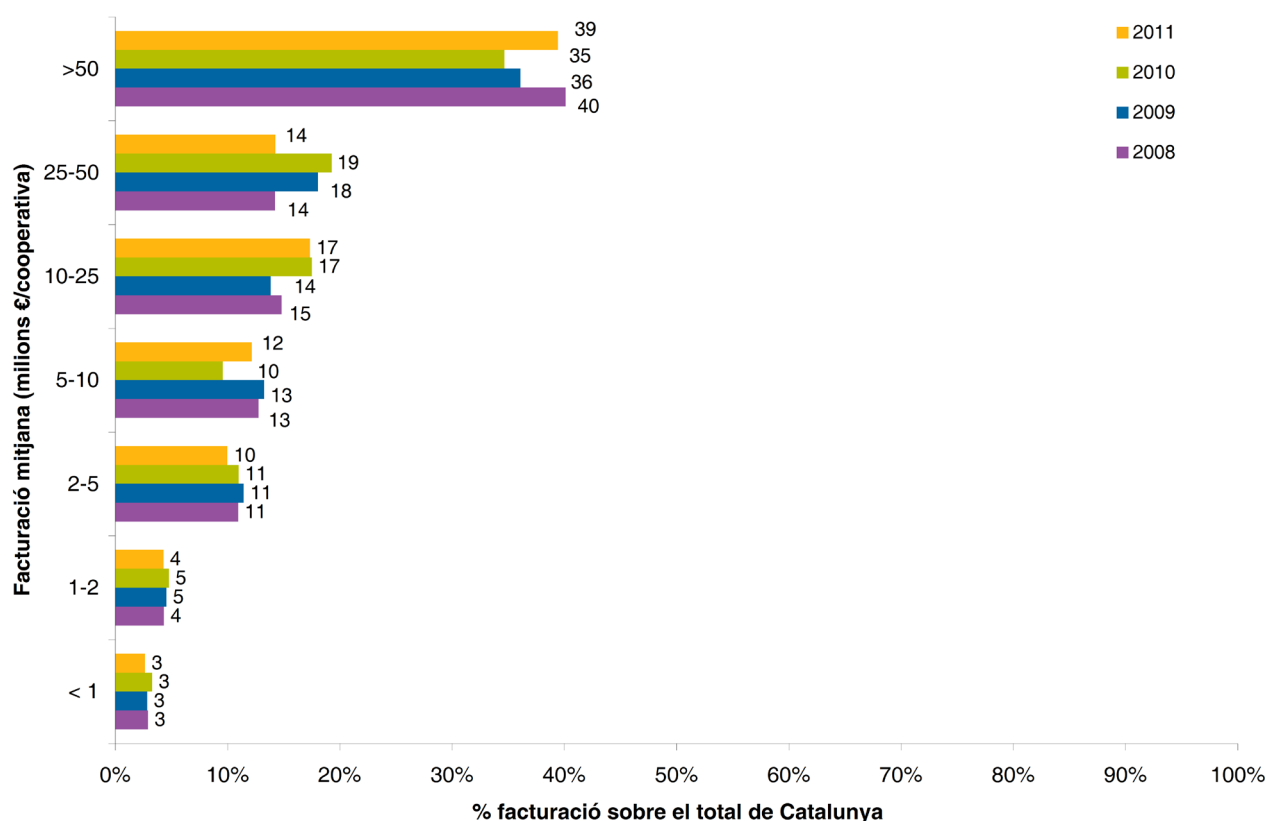
S'observa que la demarcació territorial de Lleida és la que té una facturació mitjana superior; segons dades del 2011 és on es localitzen les cooperatives més grans, mentre que Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) aglutina les cooperatives més petites.

L'evolució de la facturació mitjana de les diferents demarcacions territorials és favorable; si es compara el 2011 amb el 2010 s'observa un augment d'un 14,3% en el total de Catalunya. Les cooperatives de Barcelona incrementen el seu volum de facturació cada any, amb un 25,2% durant el 2011, a les de Girona i Tarragona es manté constant, amb un increment recent del 20,6% i 9,3%, respectivament, i les cooperatives de Lleida i Terres de l'Ebre, tot i que es redueix la seva facturació mitjana entre el 2009 i el 2010, augmenta un 11,8% i 11,4% el 2011 respecte al 2010.

Per comarques, Osona, Alt Urgell, Noguera i Pla d'Urgell són les que tenen la facturació mitjana més elevada i també on es distribueixen les cooperatives de major dimensió.

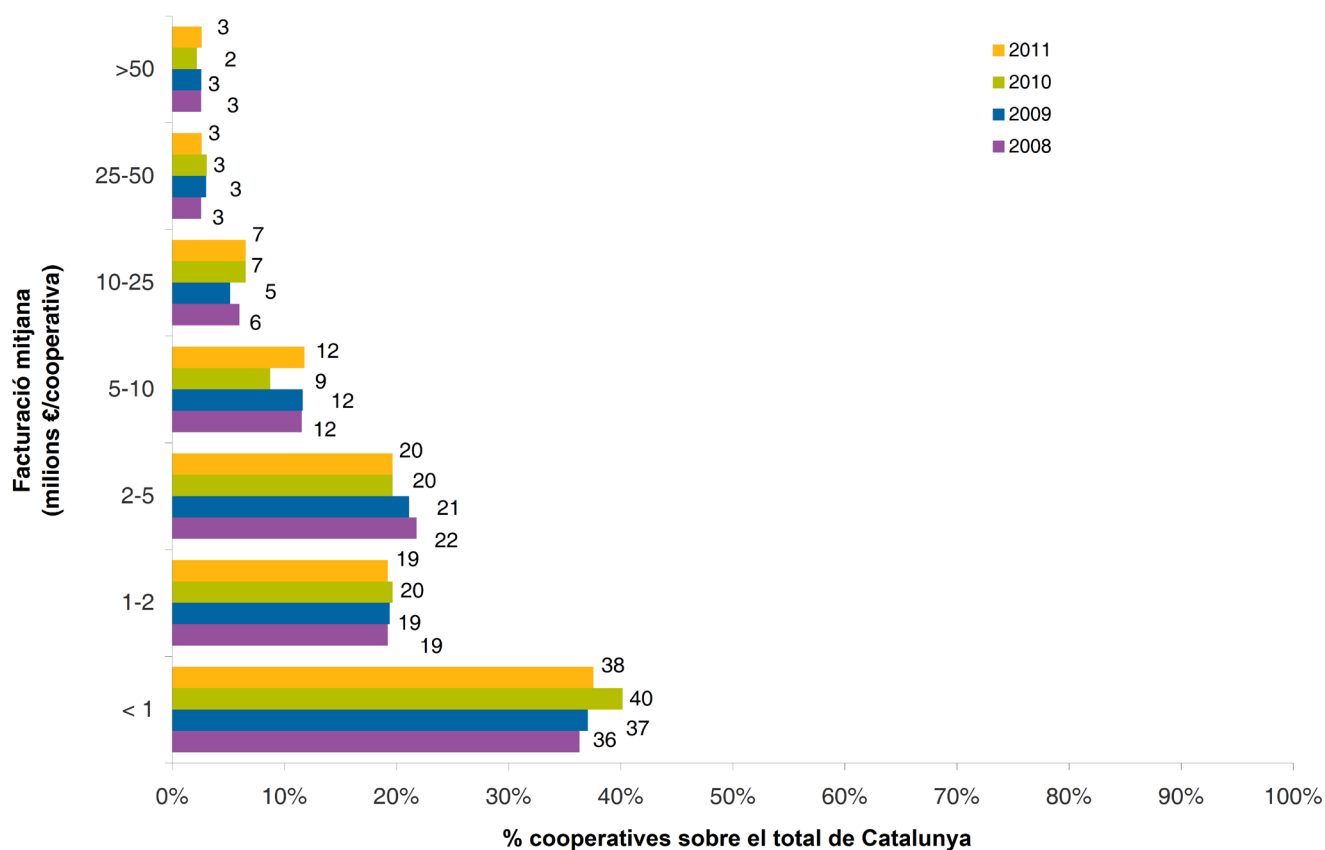
Distribució de cooperatives per trams de facturació

Gràfic 11. Evolució de la distribució de facturació mitjana de les cooperatives (% sobre el total) sobre el total de Catalunya (exercicis 2008 a 2011)

Les cooperatives que facturen més de 50 milions d'euros suposen el 40% de la facturació total a Catalunya, i les de menys d'1 milió d'euros el 3%. Des de la perspectiva d'aquests quatre anys, l'evolució creixent en la facturació mitjana a nivell global ha d'explicar-se per l'augment del pes de la facturació, sobretot, del grup de cooperatives amb una facturació entre 10 milions i 25 milions d'euros.

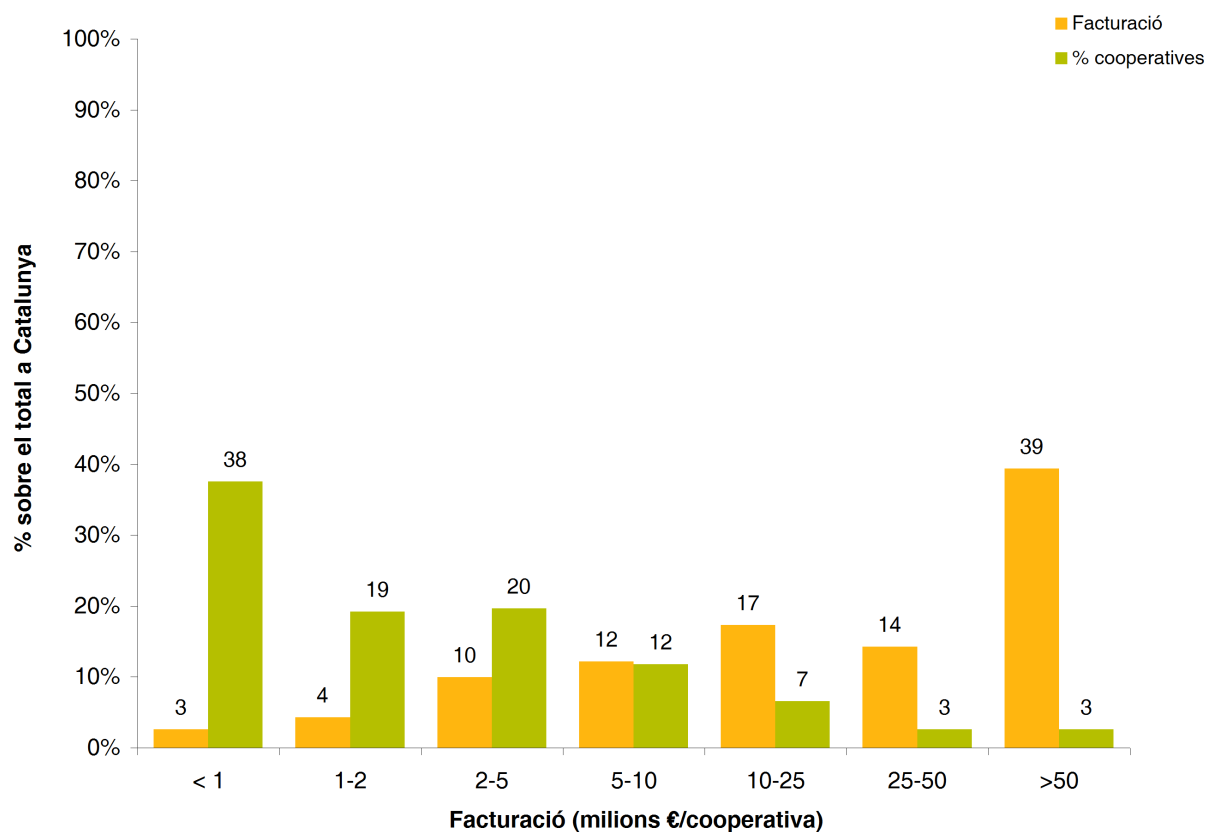
Gràfic 12. Evolució de la distribució de la facturació mitjana de les cooperatives (% sobre el total) en funció de la dimensió de la cooperativa (exercicis 2008 a 2011)

Des del 2008 fins al 2011 no es percep una tendència clara en la distribució del nombre de cooperatives per trams de facturació. S'observa que a mesura que disminueix el volum de facturació augmenta el nombre de cooperatives, de manera que el 3% facturen més de 50 milions d'euros i un 38% té un volum de facturació de menys d'1 milió d'euros.

Gràfic 13. Distribució percentual de cooperatives per trams de facturació (exercici 2011)

Una dada molt rellevant és que el 3% de les cooperatives agràries van facturar 587 milions d'euros la qual cosa representa un 39,4% sobre el total, i el 38% de cooperatives uns 39 milions d'euros que són un 2,6% sobre el total. Aquest fet s'explica perquè més del 50% de les cooperatives agràries són microempreses, atenent al criteri de facturació, amb un volum de facturació de menys de 2 milions d'euros.

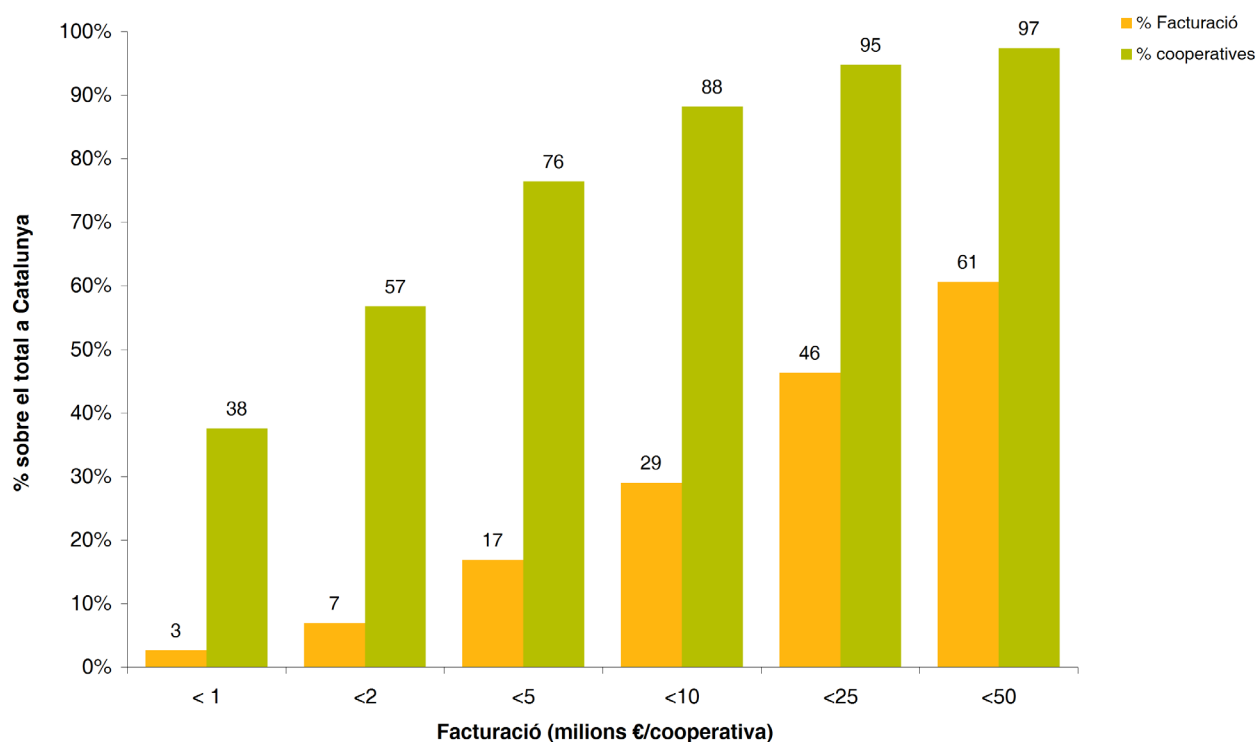
Segons l'última Recomanació de la Comissió Europea 2003/361/CE, sobre la definició de micro, petites i mitjanes empreses aplicable a partir de l'1 de gener de 2005 es considerarà el següent:

Taula 14.

	Treballadors (T)	Volum de negoci (N), en milions d'€	Actiu (A), en milions d'€
Empresa micro	T < 10	N < 2	A < 2
Empresa petita	10 < T < 50	2 < N < 10	2 < A < 10
Empresa mitjana	50 < T < 250	10 < N < 50	10 < A < 43

Segons les dades de volum de facturació, el 57% de les cooperatives són microempreses, el 31% empreses petites, el 9% mitjanes, i el 3% restant serien grans empreses.

Gràfic 14. Distribució acumulada de les cooperatives per llindars de facturació a 2011

Distribució per categories de cooperatives

Taula 15. Distribució del nombre de cooperatives per categories basades en trams de facturació i participació en la cadena de valor del 2008 al 2012

Categoria	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
< 2 M€ + matèria primera	37	38	38	37	35	-5,4%	-5,4%
< 2 M€ + valor afegit	87	84	83	81	78	-3,7%	-10,3%
2-10 M€ + matèria primera	14	13	12	10	9	-10,0%	-35,7%
2-10 M€ + valor afegit	56	56	57	56	56	0,0%	0,0%
> 10 M€ + matèria primera	3	3	3	3	3	0,0%	0,0%
> 10 M€ + valor afegit	24	24	24	24	25	4,2%	4,2%

Des del 2008 fins al 2012 el nombre de cooperatives es manté força estable, excepte les cooperatives amb una facturació de menys de 2 milions d'euros amb valor afegit i les cooperatives compreses entre 2 milions i 10 milions d'euros de matèria primera, que presenten un decrement històric del 10,3% i del 35,7%, respectivament.

En tots els anys, és superior el grup de cooperatives amb valor afegit que amb matèria primera, i la seva proporció també és més elevada com més alt és el seu tram de facturació.

Taula 16. Distribució del nombre i percentatge de cooperatives per sectors i categories basades en trams de facturació i participació en la cadena de valor a 2011

Categoria	< 2 M€ + matèria primera		< 2 M€ + valor afegit		2-10 M€ + matèria primera		2-10 M€ + valor afegit		>10 M€ + matèria primera		>10 M€ + valor afegit	
	Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%
Arròs	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	100,0
Cultius herbacis i farratges	5	45,5	0	0,0	0	0,0	5	45,5	0	0,0	1	9,0
Hortofructícola i planta viva	7	17,1	5	12,2	5	12,2	16	39,0	2	4,9	6	14,6
Llet i derivats	0	0,0	0	0,0	5	62,5	0	0,0	1	12,5	2	25,0
Oli d'oliva i fruita seca	15	19,0	49	62,0	0	0,0	12	15,2	0	0,0	3	3,8
Ramaderia i pinsos	0	0,0	4	22,2	0	0,0	6	33,3	0	0,0	8	44,4
Vins i caves	10	19,2	23	44,2	0	0,0	17	32,7	0	0,0	2	3,8

Cal destacar que tots els sectors tenen un major nombre de cooperatives amb valor afegit, excepte llet i derivats en què un 62,5% de les seves cooperatives són de matèria primera.

Arròs i ramaderia i pinsos són els sectors amb un percentatge superior de cooperatives que facturen més de 10 milions d'euros, amb un 100,0% i un 44,4%, respectivament. Les cooperatives d'hortofructícola i planta viva i de llet i derivats se situen, majoritàriament, entre els 2 milions i 10 milions d'euros i, finalment, oli d'oliva i fruita seca i vins i caves són els que tenen més cooperatives amb un volum de facturació inferior a 2 milions d'euros.

El 91,0% de les cooperatives de cultius herbacis i farratges facturen menys de 10 milions d'euros.

Taula 17. Distribució del percentatge de facturació per sectors i categories basades en trams de facturació i participació en la cadena de valor a 2011

Categoria	< 2 M€ + matèria primera		< 2 M€ + valor afegit		2-10 M€ + matèria primera		2-10 M€ + valor afegit		>10 M€ + matèria primera		>10 M€ + valor afegit	
Arròs	0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		100,0	
Cultius herbacis i farratges	10,4		0,0		0,0		57,3		0,0		32,3	
Hortofructícola i planta viva	2,5		1,7		7,1		19,9		0,0		59,8	
Llet i derivats	0,0		0,0		28,1		0,0		16,4		55,5	
Oli d'oliva i fruita seca	4,2		20,7		0,0		31,6		0,0		43,5	
Ramaderia i pinsos	0,0		0,6		0,0		4,7		0,0		94,7	
Vins i caves	2,9		17,0		0,0		47,5		0,0		32,6	

En la immensa majoria de sectors productius la xifra de facturació és més elevada en les cooperatives amb valor afegit que en les de matèria primera.

Cal destacar que un 57,3% de la facturació del sector de cultius herbacis i farratges i un 47,5% de la de vins i caves correspon a cooperatives compreses entre els 2 milions i 10 milions d'euros. En canvi, el 100,0% del volum de facturació del l'arròs, el 59,8% d'hortofructícola i planta viva, el 71,9% de llet i derivats, el 43,5% d'oli d'oliva i fruita seca i el 94,7% de ramaderia i pinsos s'inclou dins del grup de cooperatives de més 10 milions d'euros.

Elements de competitivitat associats al volum de negoci

Taula 18. Evolució de determinats elements de competitivitat (campanyes 2007/2008 a 2010/2011) (facturació mitjana en euros)

	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	Increment recent	Increment històric
Facturació per treballador (fix+eventual) (€)	331.414	317.277	324.112	374.716	15,6%	13,1%
Facturació per treballador fix (€)	567.013	494.036	497.877	507.657	2,0%	-10,5%
Facturació per cooperativa (€)	5.915.083	5.591.043	5.507.249	6.294.285	14,3%	6,4%
Facturació per soci (€)	20.727	18.942	17.807	19.156	7,6%	-7,6%
Facturació per soci productor (€)	-	-	39.112	41.299	5,6%	-

S'observa una tendència favorable tant en la facturació per cooperativa com en la facturació per treballador, amb un increment recent d'un 15,6% i un increment històric d'un 13,1%. La facturació per soci augmenta el 2011, però sense arribar al valor de la campanya 2007/2008.

Taula 19. Elements de competitivitat per categories de cooperatives basades en trams de facturació i participació en la cadena de valor. Exercici 2011

Categoria cooperatives	Facturació per treballador (fix+eventual)	Facturació per treballador fix	Facturació per cooperativa	Facturació per soci	Facturació per soci productor
< 2 M€ + matèria primera	233.997	300.853	683.017	4.653	11.651
< 2 M€ + valor afegit	120.309	200.281	848.105	3.603	6.347
2-10 M€ + matèria primera	846.781	1.141.314	5.250.043	59.122	120.138
2-10 M€ + valor afegit	189.837	351.812	4.366.243	10.784	23.351
> 10 M€ + matèria primera	2.422.415	2.549.911	16.081.549	127.496	127.496
> 10 M€ + valor afegit	568.265	768.931	42.098.989	43.162	99.741

La ràtio de facturació per treballador, soci i soci productor és més elevada en les cooperatives amb matèria primera i la facturació per cooperativa és superior, de mitjana, en les cooperatives amb valor afegit.

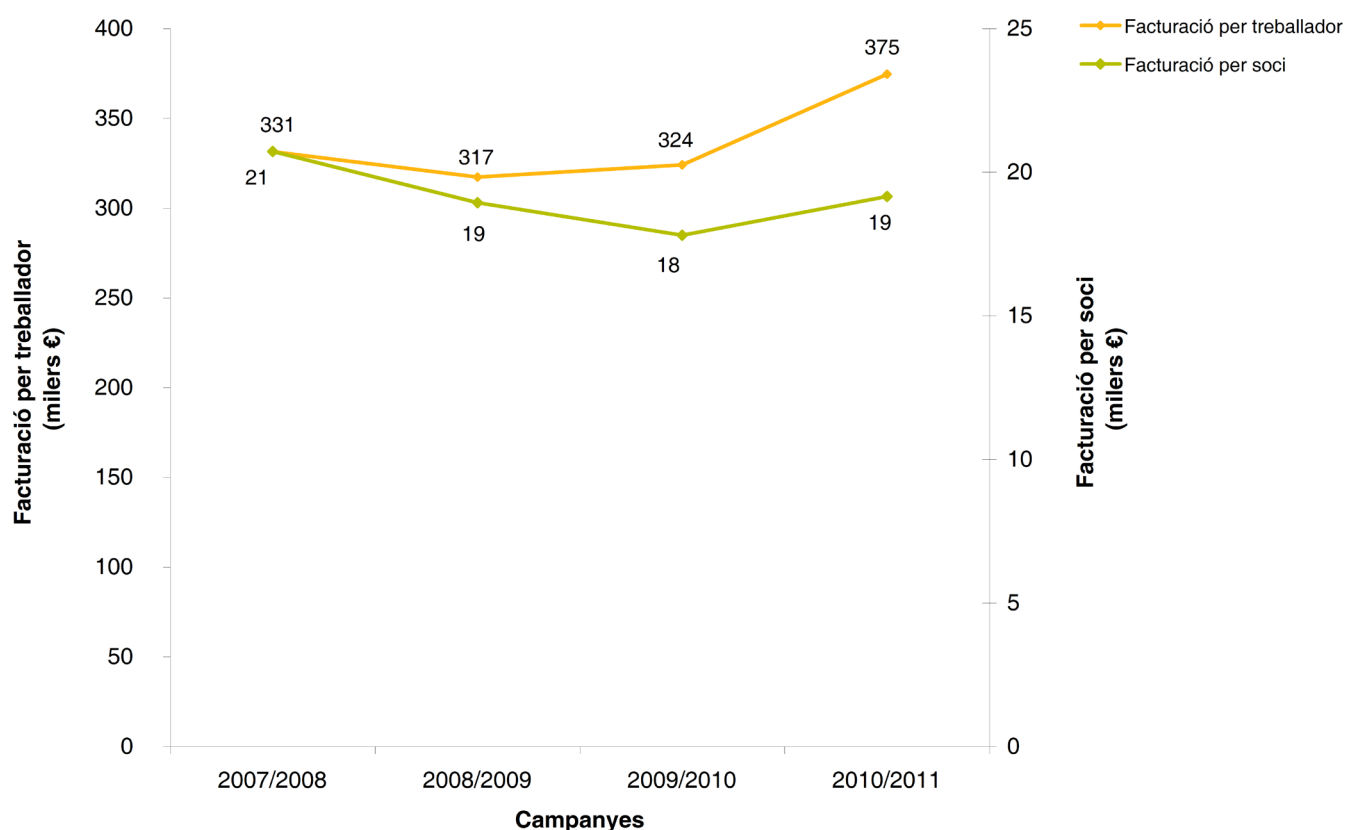
S'observa una relació positiva entre l'increment de la facturació global de la cooperativa i l'augment de la facturació per soci, soci productor o per treballador.

Taula 20. Elements de competitivitat per orientació productiva principal. Exercici 2011

Orientació productiva principal	Facturació per treballador (fix+eventual) (€)	Facturació per treballador fix (€)	Facturació per cooperativa (€)	Facturació per soci (€)	Facturació per soci productor (€)
Arròs	397.359	440.609	31.148.699	7.995	34.018
Cultius herbacis i farratges	420.745	521.357	4.360.444	25.486	41.745
Hortofructícola i planta viva	231.223	540.562	8.780.828	65.445	112.540
Llet i derivats	692.888	708.173	12.038.934	149.552	207.121
Oli d'oliva i fruita seca	234.428	321.489	2.246.350	7.277	12.908
Ramaderia i pinsos	1.257.111	1.308.892	31.776.979	38.201	92.870
Vins i caves	204.510	278.758	2.524.906	8.024	16.863
Altres activitats	272.359	287.282	1.613.201	6.962	24.514

La xifra més elevada de facturació per treballador es troba en les cooperatives de ramaderia i pinso. Les d'arròs són les que tenen un volum de facturació per cooperativa més elevat, però també una facturació per soci de les més baixes; les cooperatives de llet i derivats presenten els imports més alts en la facturació per soci i soci productor.

Gràfic 15. Evolució de determinats elements de competitivitat en el període 2008 a 2011

Rànquing de les principals cooperatives agràries segons facturació i grau de concentració sectorial

Taula 21. Relació de les 15 principals cooperatives a Catalunya a partir de la seva facturació a 2011

Municipi	Nom cooperativa	Facturació 2011 (€)	Sectors d'activitat principal
Ivars d'Urgell	Del Camp d'Ivars d'Urgell i Secció de Crèdit, SCCL	178.957.435,31	Ramaderia i pinsos
Lleida	Actel, SCCL	130.702.058,20	Fruita dolça, cítrics, cultius herbacis, subministraments, oli d'oliva i fruita seca
Bellcaire d'Urgell	Camp i Secció de Crèdit Sant Isidre de Bellcaire d'Urgell, SCCL	88.569.694,00	Ramaderia i pinsos
Sant Fruitós de Bages	Agropecuària Catalana, SCCL	79.406.578,81	Pinsos
Bellpuig	Cotecnica, SCCL	57.818.165,18	Pinsos
Vic	Agrària Plana de Vic i Secció de Crèdit, SCCL	52.468.990,00	Ramaderia, pinsos i llet
La Seu d'Urgell	Cadí, SCCL	41.976.099,00	Transformats làctics
Reus	Unió Corporació Alimentària, SCCL	39.120.843,00	Fruita seca, oli d'oliva i vi
Deltebre	Arrossaires del Delta de l'Ebre i Secció de Crèdit, SCCL	35.787.955,70	Arròs
Artesa de Segre	Agropecuària d'Artesa de Segre, SCCL	34.242.456,07	Ramaderia i pinsos
Alcarràs	Fruits de Ponent, SCCL	32.918.690,79	Fruita
Santa Coloma de Queralt	Agropecuària Coperall i Secció de Crèdit, SCCL	32.474.613,00	Ramaderia i pinsos
Ampostà	Càmara Arrossera del Montsià i Secció de Crèdit, SCCL	28.981.553,00	Arròs
Premià de Dalt	Corma, SCCL	24.640.082,57	Planta viva
Vilafranca del Penedès	Centre Vinícola del Penedès, SCCL - Cevipe	22.217.672,22	Vi

A partir de les dades del darrer exercici econòmic considerat es mostra la relació de les 15 principals cooperatives en funció de la seva facturació consolidada.

Destaquen les cooperatives de ramaderia i pinsos, gairebé la meitat del rànk, i dues d'arròs. Ambdues orientacions productives principals es caracteritzen per tenir la facturació mitjana més elevada entre les cooperatives de Catalunya. A més d'aquests sectors, també es troben cooperatives de les orientacions d'hortofructicultura i planta viva, llet, vi i oli d'oliva i fruita seca.

Aquestes 15 cooperatives representen el 59,0% de la facturació del conjunt de cooperatives agràries de Catalunya.

Evolució temporal

Taula 22. Evolució de la facturació de les 15 principals cooperatives en funció de la seva facturació i del conjunt de Catalunya (xifres en valor absolut en euros)

Àmbit	2008	2009	2010	2011	Increment recent	Increment històric
Top 15	867.154.090	785.372.455	792.387.153	880.282.887	11,1%	1,5%
Catalunya	1.478.770.703	1.375.396.505	1.343.768.838	1.491.745.472	11,0%	0,9%
Top 15 / Catalunya	58,6%	57,1%	59,0%	59,0%	0,1%	0,6%

El pes d'aquestes cooperatives en relació amb el conjunt es manté força estable en el temps, representant de mitjana un 58,4%. L'evolució recent, amb increments al voltant de l'11%, i amb caràcter històric, amb un increment de l'1%, és molt similar en ambdós casos. En conseqüència es pot concloure que el comportament de la facturació d'aquestes 15 cooperatives contribueix a explicar d'una forma bastant fidel el del conjunt.

Concentració i lideratge sectorial

Taula 23. Classificació qualitativa del comportament de les diferents produccions agroalimentàries comercialitzades per les cooperatives en funció del grau de concentració i del lideratge de la principal cooperativa

Nombre de cooperatives a Catalunya	Grau de concentració de les cooperatives	Lideratge	Produccions agroalimentàries
Reduït (< 15 cooperatives)	-	Moderat	Arròs Cítrics Horta Llet Porcí
		Rellevant	Farratges Boví de carn
Important (> 15 cooperatives)	Moderat	Moderat	Fruita dolça Oli d'oliva
		Rellevant	Vi
	Elevat	Moderat	Pinsos
		Rellevant	Avellana Ametlla Garrofa Cultius herbacis excepte farratges

A partir del rànquing de cooperatives per a cadascuna de les produccions agroalimentàries es poden observar diferents comportaments.

En els sectors amb un nombre limitat de cooperatives n'hi ha un parell, farratges i boví de carn, en què clarament la cooperativa líder té un pes rellevant: més del 70% en relació amb el conjunt del rànquing. En contrapartida, també n'existeixen d'altres en què la principal cooperativa a nivell de producció no destaca de manera especial: arròs, cítrics, horta, llet i porcí.

En els sectors amb un nombre considerable de cooperatives se'n troben alguns en els quals el grau de concentració és moderat: les primeres 10 cooperatives representen menys del 70% de la producció global. Dins d'aquest grup, alguns sectors no tenen un lideratge destacat com són els de fruita dolça i oli d'oliva, i d'altres, com el vi, on sí que hi ha un cert protagonisme de la principal cooperativa.

En els sectors on el grau de concentració és elevat majoritàriament la principal cooperativa té un lideratge important: avellana, ametlla, garrofa i cultius herbacis i farratges. L'excepció, en aquest cas, és el sector de pinsos.

L'OCUPACIÓ DIRECTA GENERADA

L'ocupació global

Taula 24. Classificació de l'ocupació global del 2008 al 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Treballadors (nombre)	4.462	4.335	4.146	3.981	4.158	4,4%	-6,8%
Treballadors (nombre mitjà per cooperativa)	18	18	17	17	18	7,2%	0,9%
Treballadors fixos (%)	58,4	64,2	65,1	66,5	66,3	-0,3%	13,4%
Treballadors eventuais (%)	41,6	35,8	34,9	33,5	33,7	0,6%	-18,9%
Ocupació femenina (%)	48,8	48,6	47,9	49,4	48,6	-1,6%	-0,4%
Discapacitats (%)	1,0	0,9	0,9	1,0	0,8	-11,8%	-12,7%
Treballadors agrobotiga (%)	5,2	6,1	6,9	8,9	7,4	-17,0%	40,3%

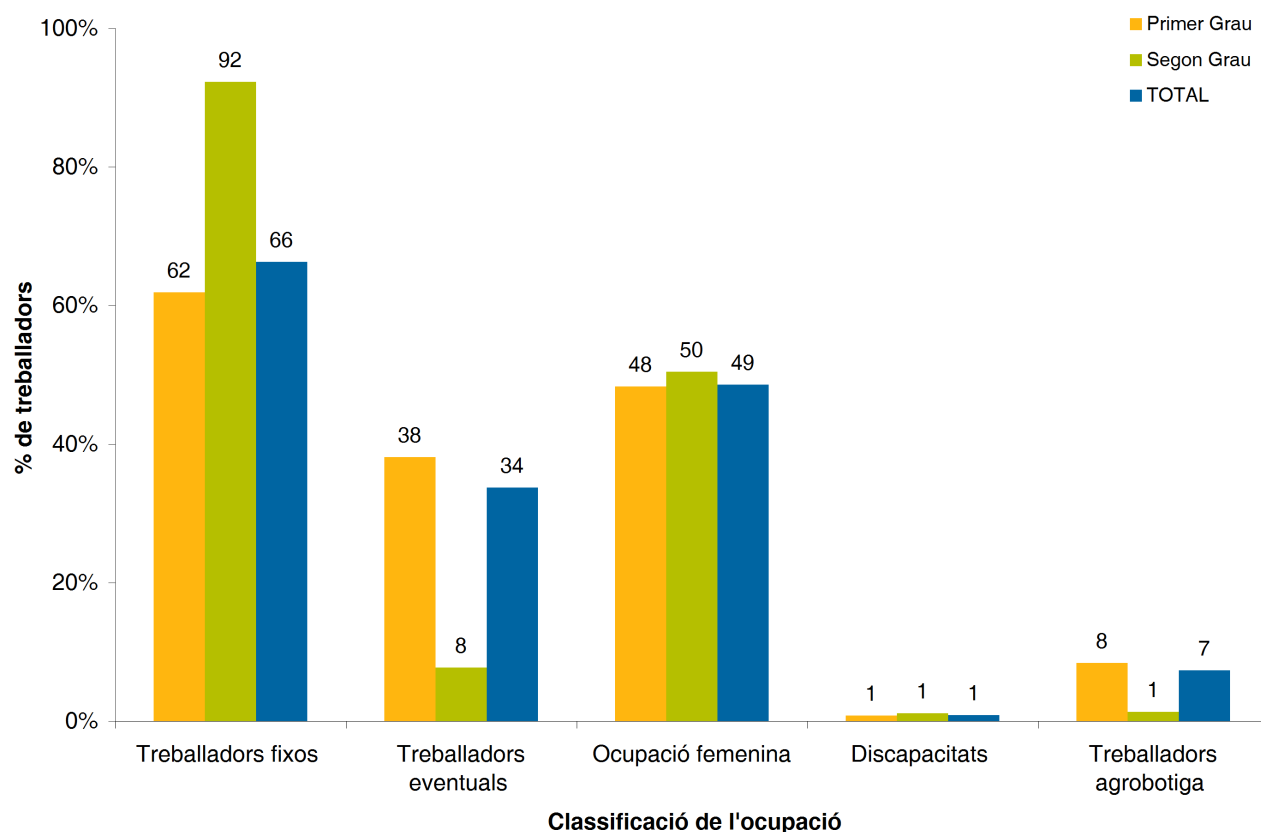
L'ocupació total, expressada en nombre de treballadors per cooperativa, s'ha incrementat lleugerament durant els darrers anys un 0,9%, tot i l'entorn de crisi del conjunt de l'economia. La reducció en termes absoluts s'explica per la reducció en el nombre de cooperatives.

El nombre de treballadors és més elevat en les cooperatives de primer grau que en les de segon, en canvi, la plantilla mitjana és superior en les de segon grau en relació amb les de primer (dades no publicades).

Entre el 2008 i el 2012, el percentatge de treballadors eventuais es redueix un 18,9%, i s'incrementa el dels treballadors fixos un 13,4%. La proporció de treballadors d'agrobotigues segueix una tendència ascendent, amb un augment important del 40,3%.

Tant el percentatge de discapacitats com el d'ocupació femenina disminueix, tot i que les dones representen gairebé un 50% de l'ocupació total.

Gràfic 16. Percentatge de l'ocupació total segons diferents variables a 2012

L'ocupació per sector agroalimentari

Taula 25. Classificació de l'ocupació global per orientació productiva principal a 2012

	Treballadors totals (nre. fixos i eventuais)	Treballadors totals (nre. mitjà per cooperativa)	Treballadors fixos (%)	Treballadors eventuais (%)	Ocupació femenina (%)	Discapacitats (%)	Treballadors agrobotiga (%)
Arròs	170	85	94,7	5,3	36,5	1,8	4,1
Cultius herbacis i farratges	121	12	81,0	19,0	33,9	3,3	1,7
Hortofructícola i planta viva	1.691	41	42,0	58,0	56,8	0,5	1,7
Llet i derivats	137	20	92,7	7,3	17,5	1,5	0,0
Oli d'oliva i fruita seca	744	10	77,3	22,7	52,8	1,1	7,5
Ramaderia i pinsos	450	25	96,7	3,3	37,8	0,9	9,3
Vins i caves	673	13	72,2	27,8	41,6	0,3	14,1
Altres activitats	172	7	95,3	4,7	52,3	1,7	44,2

El sector hortofructícola i planta viva és el que té un nombre més elevat de treballadors, amb una proporció molt semblant entre els treballadors fixos i els eventuais. La mitjana de plantilla més elevada es troba en l'arròs per ser un sector amb cooperatives grans.

Els treballadors fixos tenen un percentatge significatiu, amb més del 90%, en els sectors de l'ar-ròs, llet i derivats i ramaderia i pinso. L'ocupació femenina supera el 50% en el sector hortofruc-tícola i planta viva, oli d'oliva i fruita seca i altres activitats. Proporcionalment, les cooperatives amb més treballadors discapacitats són les de cultius herbacis i farratges, i les de vins i caves agrupen més treballadors d'agrobotiga.

L'ocupació per categoria de cooperativa

Taula 26. Classificació de l'ocupació global per categoria basada en trams de facturació i participació en la cadena de valor (2012)

	Treballadors totals (nre. de fixos i eventuals)	Treballadors totals (nre. mitjà per cooperativa)	Treballadors fixos (%)	Treballadors eventuals (%)	Ocupació femenina (%)	Discapacitats (%)	Treballadors agrobotiga (%)
< 2 M€ + matèria primera	102	3	80,4	19,6	52,0	0,0	13,7
< 2 M€ + valor afegit	560	7	61,8	38,2	49,2	0,0	13,2
2-10 M€ + matèria primera	56	6	75,0	25,0	36,1	1,8	0,0
2-10 M€ + valor afegit	1.386	25	51,0	49,0	52,1	0,4	6,5
> 10 M€ + matèria primera	32	11	53,1	46,9	81,4	0,0	6,3
> 10 M€ + valor afegit	1.850	74	75,6	24,4	45,0	1,3	2,7

S'observa una tendència creixent en el nombre de treballadors per cooperativa en funció del volum de facturació i la participació en la cadena de valor. El gruix dels ocupats, en termes ab-soluts, es troba en les cooperatives agràries classificades com a valor afegit.

Les cooperatives que facturen menys de 2 milions tenen més treballadors fixos i d'agrobotiga, les que facturen entre 2 milions i 10 milions d'euros d'eventuals i discapacitats, i les que tenen una facturació de més de 10 milions d'euros de treballadors totals i d'ocupació femenina.

L'ocupació per comarques i demarcacions territorials

Taula 27. Nombre de treballadors per comarques i demarcacions territorials entre el 2008 i el 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Alt Penedès	118	133	132	129	140	8,5%	18,6%
Anoia	11	13	14	14	14	0,0%	27,3%
Bages	53	51	55	53	52	-1,9%	-1,9%
Baix Llobregat	6	6	6	6	5	-16,7%	-16,7%
Barcelonès	11	12	14	13	18	38,5%	63,6%
Berguedà	6	7	7	5	5	0,0%	-16,7%
Garraf	15	15	11	11	13	18,2%	-13,3%
Maresme	184	183	170	171	158	-7,6%	-14,1%
Osona	86	97	97	86	85	-1,2%	-1,2%
Vallès Occidental	15	22	20	17	17	0,0%	13,3%
Vallès Oriental	24	26	28	25	27	8,0%	12,5%
BARCELONA	529	565	554	530	534	0,8%	0,9%
Alt Empordà	48	50	52	54	58	7,4%	20,8%
Baix Empordà	0	1	1	1	1	0,0%	0,0%
Garrotxa	39	39	39	39	62	59,0%	59,0%
Gironès	82	83	83	80	89	11,3%	8,5%
Pla de l'Estany	7	39	25	25	20	-20,0%	185,7%
Ripollès	4	2	2	2	2	0,0%	-50,0%
Selva	10	3	2	2	2	0,0%	-80,0%
GIRONA	190	217	204	203	234	15,3%	23,2%
Alt Urgell	127	127	124	124	121	-2,4%	-4,7%
Garrigues	172	168	158	159	163	2,5%	-5,2%
Noguera	181	163	169	163	155	-4,9%	-14,4%
Pallars Sobirà	10	10	10	10	10	0,0%	0,0%
Pla d'Urgell	180	182	195	178	181	1,7%	0,6%
Segrià	1.034	922	776	715	758	6,0%	-26,7%
Urgell	85	84	70	77	78	1,3%	-8,2%
LLEIDA	1.789	1.656	1.502	1.426	1.466	2,8%	-18,1%
Alt Camp	116	122	122	107	109	1,9%	-6,0%
Baix Camp	359	378	387	395	383	-3,0%	6,7%
Baix Penedès	132	131	124	119	129	8,4%	-2,3%
Conca de Barberà	130	113	111	92	101	9,8%	-22,3%
Priorat	124	125	122	117	113	-3,4%	-8,9%
Tarragonès	61	46	44	41	46	12,2%	-24,6%
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	922	915	910	871	881	1,1%	-4,4%
Baix Ebre	396	359	355	342	448	31,0%	13,1%
Montsià	351	359	359	354	348	-1,7%	-0,9%
Ribera d'Ebre	188	166	165	156	149	-4,5%	-20,7%
Terra Alta	97	98	97	99	98	-1,0%	1,0%
TERRES DE L'EBRE	1.032	982	976	951	1.043	9,7%	1,1%
CATALUNYA	4.462	4.335	4.146	3.981	4.158	4,4%	-6,8%

Durant els primers anys, s'observa una disminució del nombre de treballadors en gairebé totes les demarcacions territorials amb una recuperació el 2012. Lleida és la demarcació amb més treballadors, seguida de Terres de l'Ebre, Tarragona (excepte Terres de l'Ebre), Barcelona i Girona. És un fet singular que Terres de l'Ebre, amb menys cooperatives que Tarragona, agrupi un major nombre d'ocupats.

L'any 2012 les comarques que han incorporat més treballadors són Barcelonès, Garrotxa i Baix Ebre; Segrià, Baix Ebre, Baix Camp i Montsià són les comarques amb un major nombre de treballadors, representant un 46,6% del total.

Taula 28. Mitjana del nombre de treballadors per comarques i demarcacions territorials entre el 2008 i el 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Alt Penedès	30	33	33	32	35	8,5%	18,6%
Anoia	11	13	14	14	14	0,0%	27,3%
Bages	11	10	11	11	10	-1,9%	-1,9%
Baix Llobregat	6	6	6	6	5	-16,7%	-16,7%
Barcelonès	11	12	14	13	18	38,5%	63,6%
Berguedà	3	4	4	5	5	0,0%	66,7%
Garraf	15	15	11	11	13	18,2%	-13,3%
Maresme	23	23	21	21	23	5,6%	-1,9%
Osona	43	49	49	43	43	-1,2%	-1,2%
Vallès Occidental	5	7	7	9	9	0,0%	70,0%
Vallès Oriental	8	9	9	13	14	8,0%	68,8%
BARCELONA	17	18	18	19	20	4,5%	15,9%
Alt Empordà	7	7	7	9	10	7,4%	41,0%
Baix Empordà	0	1	1	1	1	0,0%	0,0%
Garrotxa	13	13	13	13	21	59,0%	59,0%
Gironès	21	21	21	27	30	11,3%	44,7%
Pla de l'Estany	4	20	13	13	10	-20,0%	185,7%
Ripollès	4	2	2	2	2	0,0%	-50,0%
Selva	3	2	2	2	2	0,0%	-40,0%
GIRONA	9	10	10	11	13	15,3%	50,5%
Alt Urgell	127	127	124	124	121	-2,4%	-4,7%
Garrigues	9	8	8	8	8	2,5%	-5,2%
Noguera	23	20	21	20	22	8,7%	-2,1%
Pallars Sobirà	10	10	10	10	10	0,0%	0,0%
Pla d'Urgell	20	20	22	20	20	1,7%	0,6%
Segrià	32	29	24	22	25	13,1%	-21,8%
Urgell	21	21	18	19	26	35,1%	22,4%
LLEIDA	24	22	20	19	21	8,6%	-13,4%
Alt Camp	9	9	9	8	8	1,9%	-6,0%
Baix Camp	19	20	20	21	20	-3,0%	6,7%
Baix Penedès	15	15	16	15	16	8,4%	9,9%
Conca de Barberà	14	13	12	13	14	9,8%	-0,1%
Priorat	8	8	8	8	8	-3,4%	-8,9%
Tarragonès	6	5	5	5	5	12,2%	-7,8%
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	12	12	12	12	12	1,1%	2,3%
Baix Ebre	36	33	32	31	37	20,1%	3,7%
Montsià	35	36	33	32	32	-1,7%	-9,9%
Ribera d'Ebre	13	14	14	13	15	14,6%	11,0%
Terra Alta	9	9	9	9	9	-1,0%	1,0%
TERRES DE L'EBRE	22	22	22	21	24	12,2%	5,7%
CATALUNYA	18	18	17	17	18	7,2%	0,9%

Cal destacar que el nombre de treballadors a les demarcacions territorials de Barcelona i Girona augmenta cada any, amb un increment històric del 15,9% i 50,5%, respectivament. En canvi, entre el 2008 i el 2011, a Lleida es redueix gradualment, tot i que el 2012 es recupera un 8,6% en relació amb el 2011. A Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) es manté constant amb una mitjana de 12 treballadors per cooperativa i a les Terres de l'Ebre augmenta un 12,2% el 2012 respecte a l'any anterior.

La mitjana sobre el total de Catalunya es troba entre 17 i 18 treballadors per cooperativa, essent Lleida i les Terres de l'Ebre les que tenen la mitjana més alta, entre 21 i 22 treballadors, atès que també són les que tenen un nombre de treballadors superior, a continuació se situa Barcelona amb una mitjana de 18, Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) amb 12 i Girona amb 10 treballadors.

ELS SOCIS DE LES COOPERATIVES DE PRIMER GRAU

Els socis a nivell global

Taula 29. Nombre de socis, classificació per tipologies i presència de vot ponderat en l'assemblea del 2008 al 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Socis (nombre)	71.345	72.612	75.465	77.873	76.565	-1,7%	7,3%
Socis (nombre mitjà / cooperativa)	285	295	309	329	331	0,9%	16,1%
Socis productors (nombre)	-	-	34.357	36.121	35.978	-0,4%	-
Socis productors (%)	-	-	45,5%	46,4%	47,0%	1,3%	-
Socis < 45 anys (%)	15,2%	14,9%	15,3%	15,2%	14,4%	-5,5%	-5,2%
Socis dones (%)	19,7%	20,0%	20,6%	21,1%	21,6%	2,4%	9,6%
Socis jubilats (%)	34,2%	35,6%	35,9%	36,1%	35,8%	-0,9%	4,6%
Socis col·laboradors (%)	-	-	-	-	20,2%	-	-
Socis que aglutinen el 75% de la producció (%)	-	-	-	-	10,3%	-	-
Possibilitat de perdre socis (per entorn, perspectives, etc.) (% cooperatives)	-	-	-	-	64,9%	-	-
Possibilitat de captar socis (per entorn, perspectives, etc.) (% cooperatives)	-	-	-	-	34,1%	-	-
Cooperatives amb vot ponderat (% cooperatives)	29,6%	30,1%	29,5%	29,1%	30,3%	4,1%	2,4%

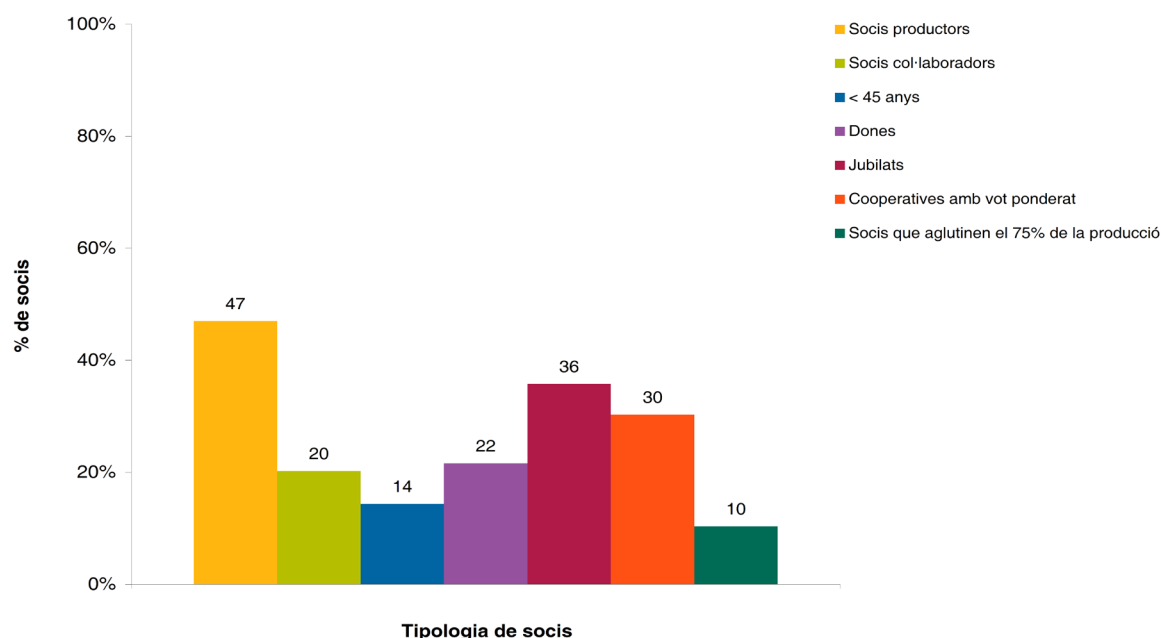
El nombre total de socis té, en els últims anys, una tendència ascendent amb un increment del 7,3%.

Les dades des del 2008 fins al 2012 mostren una població agrària envellida, amb només un 15% de socis menors de 45 anys i una proporció de jubilats que sobrepassa el 30%, i amb una tendència que accentua progressivament aquest envelliment. Per gènere, s'observa un predomini del sexe masculí quant al femení, les sòcies només representen aproximadament el 20% del total. El percentatge de dones sòcies i de cooperatives amb vot ponderat es manté força estable, amb pocs canvis en els darrers cinc anys.

Els socis col·laboradors representen menys de la quarta part del total i més del 10,3% dels socis aglutinen el 75% de la producció.

L'elevada possibilitat de perdre socis de les cooperatives, com a conseqüència de la pressió urbanística, l'abandonament de finques, etc., té una gran influència en l'actual declivi del sector agrari. No obstant, i amb un percentatge més reduït, també existeixen cooperatives que poden millorar la seva situació amb la captació de nous socis.

Gràfic 17. Classificació per tipologies de socis i presència de vot ponderat a 2012

Els socis per orientació productiva principal

Taula 30. Nombre de socis, classificació per tipologies en l'assemblea, per orientació productiva principal, a 2012

	Socis (nombre)	Socis (nombre mitjà / cooperativa)	Socis productors (nombre)	Socis dones (%)	Socis col·laboradors (%)	Cooperatives amb vot ponderat (%)
Arròs	5.937	2.969	1.828	16,9	2,3	50,0
Cultius herbacis i farratges	1.881	188	1.219	8,5	52,5	10,0
Hortofructícola i planta viva	5.983	146	3.218	15,5	31,8	2,4
Llet i derivats	497	71	431	24,6	0,0	14,3
Oli d'oliva i fruita seca	24.801	326	13.282	26,5	15,2	1,3
Ramaderia i pinsos	15.673	871	6.762	13,1	10,5	5,6
Vins i caves	16.469	317	7.522	29,7	31,5	1,9
Altres activitats	5.324	213	1.716	12,2	-	4,0

Els sectors amb el nombre més alt de socis i socis productors són l'oli d'oliva i fruita seca, vins i caves i ramaderia i pinsos, i els que tenen la xifra més baixa són llet i derivats i cultius herbacis i farratges. L'arròs, amb només 2 cooperatives, té una mitjana de socis molt superior a la resta d'activitats i el percentatge més elevat de cooperatives amb vot ponderat.

La proporció més alta de socis col·laboradors es troba en els sectors de cultius herbacis i farratges, amb més del 50%, i en l'hortofructícola i planta viva amb un 31,8%, en canvi en el de llet i derivats els socis col·laboradors són inexistents. La major part de dones sòcies, amb més del 20%, es concentren en les cooperatives de llet i derivats, oli d'oliva i fruita seca i vins i caves.

Taula 31. Altres elements de l'assemblea, per orientacions productives principals, a 2012

	Socis productors (%)	Socis < 45 anys (%)	Socis jubilats (%)	Socis que aglutinen el 75% de la producció (%)	Possibilitat de perdre socis (%)	Possibilitat de captar socis (%)
Arròs	30,8	16,9	13,0	1,3	50,0	50,0
Cultius herbacis i farratges	64,8	8,5	57,6	20,9	66,6	44,4
Hortofructícola i planta viva	53,8	15,5	32,3	13,3	52,8	52,8
Llet i derivats	86,7	24,6	4,1	12,7	80,0	20,0
Oli d'oliva i fruita seca	53,6	26,5	42,6	17,7	79,1	35,8
Ramaderia i pinsos	43,1	13,1	23,9	2,5	70,6	17,6
Vins i caves	45,7	29,7	39,8	8,6	54,0	30,0
Altres activitats	32,2	12,2	52,5	-	-	-

Les activitats que compten amb una proporció més elevada de socis productors són llet i derivats, cultius herbacis excepte farratges i hortofructícola i planta viva, amb més del 50% dels seus associats.

El sector amb una població més envellida és el de cultius herbacis i farratges amb el percentatge de socis jubilats més elevat i, també, el més baix de socis menors de 45 anys.

S'observa que llet i derivats i oli d'oliva i fruita seca són les orientacions productives principals en què un major nombre de cooperatives tenen més possibilitats de perdre socis. Els sectors amb menor possibilitat de perdre'n i major de captar-ne són les orientacions productives principals d'arròs i hortofructícola i planta viva.

Cultius herbacis i farratges és el sector amb la xifra més alta de socis que aglutinen el 75% de la producció, contràriament a l'arròs que, amb menys del 2%, té el percentatge més baix.

Els socis per categoria de cooperativa

Taula 32. Nombre de socis, classificació per tipologies a l'assemblea a 2012, per categoria de cooperativa (basada en els trams de facturació i la participació en la cadena de valor)

	Socis (nombre)	Socis (nombre mitjà / cooperativa)	Socis productors (nombre)	Socis dones (%)	Socis col·laboradors (%)	Cooperatives amb vot ponderat (%)
< 2 M€ + matèria primera	5.054	144	2.121	27,3	25,7%	20,0
< 2 M€ + valor afegit	19.233	247	10.252	26,2	20,9%	29,5
2-10 M€ + matèria primera	761	85	414	12,6	64,7%	22,2
2-10 M€ + valor afegit	23.884	427	10.764	22,4	23,9%	46,4
> 10 M€ + matèria primera	386	129	386	15,2	9,3%	33,3
> 10 M€ + valor afegit	21.923	877	10.325	18,1	9,3%	32,0

Les cooperatives amb valor afegit tenen un nombre més elevat de socis i socis productors, tant en termes relatius com absoluts i, també, el percentatge de cooperatives amb vot ponderat. Mentre que les cooperatives de matèria primera presenten una proporció més alta de socis col·laboradors.

Les cooperatives amb una facturació inferior a 2 milions d'euros tenen un percentatge més alt de socis productors, les que facturen entre 2 milions i 10 milions d'euros del nombre de socis, dels socis col·laboradors i de les cooperatives amb vot ponderat, i les que tenen una facturació superior a 10 milions d'euros la mitjana de socis per cooperativa.

Taula 33. Altres elements de l'assemblea, per categoria de cooperativa a 2012 (basada en els trams de facturació i la participació en la cadena de valor)

	Socis productors (%)	Socis < 45 anys (%)	Socis jubilats (%)	Socis que aglutinen el 75% de la producció (%)	Possibilitat de perdre socis (%)	Possibilitat de captar socis (%)
< 2 M€ + matèria primera	42,0	10,5	50,4	9,5	68,8	15,6
< 2 M€ + valor afegit	53,3	13,8	41,2	13,6	74,7	29,3
2-10 M€ + matèria primera	54,4	16,9	24,4	27,3	14,3	71,4
2-10 M€ + valor afegit	45,1	15,5	35,5	13,6	54,9	58,8
> 10 M€ + matèria primera	100,0	18,0	20,1	10,1	0,0	50,0
> 10 M€ + valor afegit	47,1	14,6	24,6	4,3	52,6	42,1

Les cooperatives classificades com a matèria primera presenten, en general, un percentatge més alt de socis productors. Els socis que aglutinen el 75% de la producció tenen, també, un major pes en aquestes cooperatives.

S'observa una tendència d'una major proporció de socis joves a mesura que s'incrementa el volum de facturació.

La proporció més elevada de socis jubilats i les cooperatives que mostren una major possibilitat de perdre socis se situen en les de menys de 2 milions d'euros de facturació. Les que facturen entre 2 milions i 10 milions d'euros serien les cooperatives que tenen més possibilitat de captar socis i on els socis que aglutinen més del 75% de la producció tenen un major pes.

Els socis a nivell territorial

Taula 34. Nombre de socis per comarques i demarcacions territorials entre el 2008 i el 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Alt Penedès	1.538	1.432	1.302	1.454	1.663	14,4%	8,1%
Anoia	450	450	450	450	450	0,0%	0,0%
Bages	2.227	2.227	2.417	2.460	2.465	0,2%	10,7%
Baix Llobregat	125	103	103	103	101	-1,9%	-19,2%
Barcelonès	24	30	30	27	27	0,0%	12,5%
Berguedà	202	200	198	98	98	0,0%	-51,5%
Garraf	233	233	235	254	230	-9,4%	-1,3%
Maresme	441	421	427	422	409	-3,1%	-7,3%
Osona	1.314	1.314	1.314	1.314	1.314	0,0%	0,0%
Vallès Occidental	1.301	1.166	1.156	1.137	718	-36,9%	-44,8%
Vallès Oriental	1.060	1.100	1.103	808	548	-32,2%	-48,3%
BARCELONA	8.915	8.676	8.735	8.527	8.023	-5,9%	-10,0%
Alt Empordà	637	640	586	533	536	0,6%	-15,9%
Baix Empordà	70	72	66	66	66	0,0%	0,0%
Garrotxa	908	929	903	904	877	-3,0%	-3,4%
Gironès	99	100	99	85	86	1,2%	-13,1%
Pla de l'Estany	620	625	625	625	625	0,0%	0,8%
Ripollès	97	101	102	102	93	-8,8%	-4,1%
Selva	408	107	62	62	62	0,0%	-84,8%
GIRONA	2.839	2.574	2.443	2.377	2.345	-1,3%	-17,4%
Alt Urgell	298	250	163	163	141	-13,5%	-52,7%
Garrigues	5.080	5.056	4.933	5.142	5.050	-1,8%	-0,6%
Noguera	2.410	2.408	4.158	4.139	4.373	5,7%	81,5%
Pallars Sobirà	738	738	738	738	738	0,0%	0,0%
Pla d'Urgell	3.914	3.940	4.037	4.324	4.656	7,7%	19,0%
Segrià	7.274	7.208	5.979	5.878	5.806	-1,2%	-20,2%
Urgell	367	352	362	350	292	-16,6%	-20,4%
LLEIDA	20.081	19.952	20.370	20.734	21.056	1,6%	4,9%
Alt Camp	3.362	4.094	4.180	4.677	3.817	-18,4%	13,5%
Baix Camp	7.194	7.485	7.769	8.250	9.202	11,5%	27,9%
Baix Penedès	1.812	2.813	3.057	4.749	5.154	8,5%	184,4%
Conca de Barberà	3.971	4.013	4.022	3.588	3.567	-0,6%	-10,2%
Priorat	2.907	3.008	2.992	3.910	4.075	4,2%	40,2%
Tarragonès	1.833	1.750	1.681	2.278	2.813	23,5%	53,5%
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	21.079	23.163	23.701	27.452	28.628	4,3%	35,8%
Baix Ebre	7.435	7.422	9.572	8.214	6.136	-25,3%	-17,5%
Montsià	6.768	6.778	6.649	6.445	6.423	-0,3%	-5,1%
Ribera d'Ebre	2.202	1.975	1.911	1.870	1.761	-5,8%	-20,0%
Terra Alta	2.026	2.072	2.084	2.254	2.193	-2,7%	8,2%
TERRES DE L'EBRE	18.431	18.247	20.216	18.783	16.513	-12,1%	-10,4%
CATALUNYA	71.345	72.612	75.465	77.873	76.565	-1,7%	7,3%

S'observa una reducció del nombre de socis a les demarcacions territorials de Barcelona d'un 10,0%, Girona amb un 17,4% i Terres de l'Ebre amb un 10,4%. En canvi, l'any 2012 en relació amb el 2011 s'incrementen a Lleida i Tarragona l'1,6% i el 4,3%, respectivament.

Durant el 2012, Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) és la demarcació amb la xifra més elevada de socis, seguida de Lleida, Terres de l'Ebre, Barcelona i Girona.

Les comarques de Baix Camp, Montsià, Baix Ebre i Segrià, aglutinen més del 35% dels socis.

Taula 35. Mitjana del nombre de socis per comarques i demarcacions territorials entre el 2008 i el 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Alt Penedès	385	358	326	364	416	14,4%	8,1%
Anoia	450	450	450	450	450	0,0%	0,0%
Bages	445	445	483	492	493	0,2%	10,7%
Baix Llobregat	125	103	103	103	101	-1,9%	-19,2%
Barcelonès	24	30	30	27	27	0,0%	12,5%
Berguedà	101	100	99	98	98	0,0%	-3,0%
Garraf	233	233	235	254	230	-9,4%	-1,3%
Maresme	55	53	53	53	58	10,8%	6,0%
Osona	657	657	657	657	657	0,0%	0,0%
Vallès Occidental	434	389	385	569	359	-36,9%	-17,2%
Vallès Oriental	353	367	368	404	274	-32,2%	-22,5%
BARCELONA	288	280	282	305	297	-2,4%	3,3%
Alt Empordà	91	91	84	89	89	0,6%	-1,8%
Baix Empordà	35	36	33	33	33	0,0%	0,0%
Garrotxa	303	310	301	301	292	-3,0%	-3,4%
Gironès	25	25	25	28	29	1,2%	15,8%
Pla de l'Estany	310	313	313	313	313	0,0%	0,8%
Ripollès	97	101	102	102	93	-8,8%	-4,1%
Selva	136	54	62	62	62	0,0%	-54,4%
GIRONA	129	123	122	132	130	-1,3%	1,0%
Alt Urgell	298	250	163	163	141	-13,5%	-52,7%
Garrigues	254	253	247	257	253	-1,8%	-0,6%
Noguera	301	301	520	517	625	20,7%	107,4%
Pallars Sobirà	738	738	738	738	738	0,0%	0,0%
Pla d'Urgell	435	438	449	480	517	7,7%	19,0%
Segrià	227	225	187	184	194	5,4%	-14,9%
Urgell	92	88	91	88	97	11,2%	6,1%
LLEIDA	268	266	272	276	297	7,3%	10,8%
Alt Camp	259	315	322	360	294	-18,4%	13,5%
Baix Camp	379	394	409	434	484	11,5%	27,9%
Baix Penedès	201	313	382	594	644	8,5%	220,0%
Conca de Barberà	441	446	447	513	510	-0,6%	15,5%
Priorat	194	201	199	261	272	4,2%	40,2%
Tarragonès	167	175	187	253	313	23,5%	87,6%
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	277	309	325	387	403	4,3%	45,4%
Baix Ebre	676	675	870	747	511	-31,5%	-24,3%
Montsià	677	678	604	586	584	-0,3%	-13,7%
Ribera d'Ebre	157	165	159	156	176	13,0%	12,0%
Terra Alta	184	188	189	205	199	-2,7%	8,2%
TERRES DE L'EBRE	401	415	449	417	375	-10,1%	-6,3%
CATALUNYA	285	295	309	329	331	0,9%	16,1%

En general, la mitjana de socis per cooperativa a Catalunya augmenta cada any, amb un increment històric del 16,1%. Per demarcacions territorials, Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) i Lleida segueixen la mateixa tendència, amb un augment el 2012 en relació amb el 2008 del 45,4% i del 10,8%, respectivament. A Girona i Barcelona, durant els primers anys, es manté la mitjana força estable, però es redueix lleugerament el 2012. L'evolució a les Terres de l'Ebre és de creixement constant fins l'any 2010; el 2012 disminueix un 10,1% respecte a l'any anterior.

Tenint en compte les dades del 2012 Tarragona i Terres de l'Ebre són les demarcacions territorials amb cooperatives amb una major massa social mitjana.

Les comarques que aglutinen més de 600 socis per cooperativa amb una mitjana superior són Noguera, Pallars Sobirà i Baix Penedès.

EL CONSELL RECTOR I EL GOVERN COOPERATIU

El consell rector a nivell global

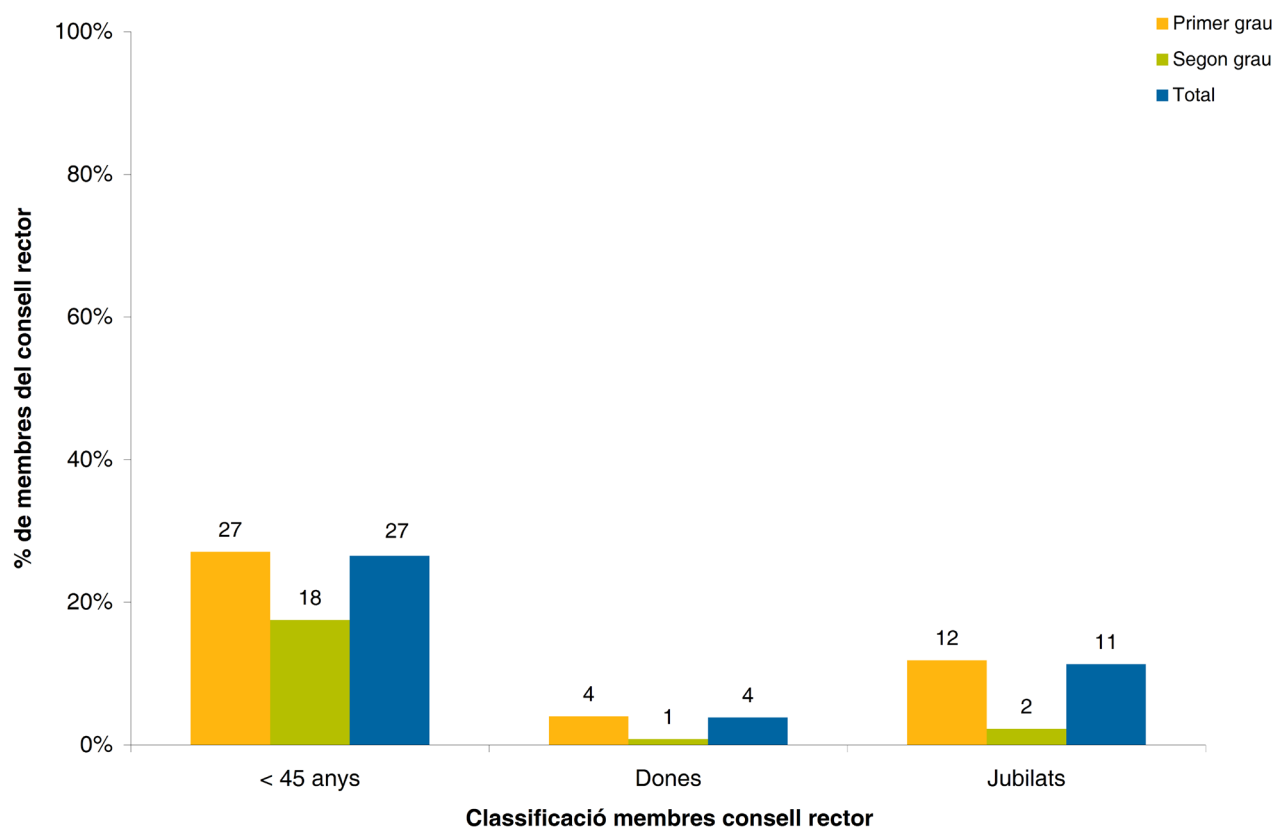
Taula 36. Xifres relatives al consell rector, per grau de cooperativa entre el 2008 i el 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Membres del consell rector (nombre)	2.530	2.532	2.501	2.403	2.337	-2,7%	-7,6%
Membres del consell rector (nombre mitjà / cooperativa)	10	10	10	10	10	-0,2%	0,0%
Membres menors de 45 anys (%)	-	28,4	28,6	26,4	26,5	-6,8%	-6,8%
Membres dones (%)	-	3,6	3,7	3,7	3,8	6,1%	6,1%
Membres jubilats (%)	-	9,9	9,8	10,7	11,3	14,6%	14,6%

Les cooperatives de primer grau mostren un nombre de membres del consell rector més elevat que les de segon perquè el nombre de cooperatives també és major. En canvi, la mitjana per cooperativa és més alta en les cooperatives de segon grau que en les de primer.

Des del 2008 fins al 2012, els membres del consell rector es redueixen un 7,6%, però la seva mitjana es manté estable. Els membres menors de 45 anys disminueixen, mentre que els jubilats augmenten, símptoma evident de l'envelliment del sector agrari. És important destacar que la presència de dones en els consells rectors s'ha incrementat un 6,1%.

Gràfic 18. Classificació percentual dels membres del consell rector a 2012

El consell rector per comarques i demarcacions territorials

Taula 37. Nombre de membres del consell rector per comarques i demarcacions territorials del 2008 al 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Alt Penedès	48	45	45	45	45	0,0%	-6,3%
Anoia	13	13	13	13	13	0,0%	0,0%
Bages	49	49	49	45	45	0,0%	-8,2%
Baix Llobregat	12	12	12	12	12	0,0%	0,0%
Barcelonès	7	7	7	7	7	0,0%	0,0%
Berguedà	20	20	20	10	10	0,0%	-50,0%
Garraf	9	9	9	9	9	0,0%	0,0%
Maresme	53	59	61	60	51	-15,0%	-3,8%
Osona	23	23	23	23	23	0,0%	0,0%
Vallès Occidental	19	27	26	18	18	0,0%	-5,3%
Vallès Oriental	29	29	29	25	25	0,0%	-13,8%
BARCELONA	282	293	294	267	258	-3,4%	-8,5%
Alt Empordà	53	53	53	49	49	0,0%	-7,5%
Baix Empordà	22	23	23	23	23	0,0%	0,0%
Garrotxa	30	31	31	31	31	0,0%	3,3%
Gironès	32	32	32	25	25	0,0%	-21,9%
Pla de l'Estany	18	14	14	14	14	0,0%	-22,2%
Ripollès	8	8	8	8	8	0,0%	0,0%
Selva	26	18	8	7	7	0,0%	-73,1%
GIRONA	189	179	169	157	157	0,0%	-16,9%
Alt Urgell	9	9	10	10	10	0,0%	11,1%
Garrigues	220	225	215	215	204	-5,1%	-7,3%
Noguera	86	85	87	84	72	-14,3%	-16,3%
Pallars Sobirà	9	10	11	10	11	10,0%	22,2%
Pla d'Urgell	90	90	91	87	87	0,0%	-3,3%
Segrià	349	357	356	342	320	-6,4%	-8,3%
Urgell	46	43	43	43	31	-27,9%	-32,6%
LLEIDA	809	819	813	791	735	-7,1%	-9,1%
Alt Camp	116	131	131	123	131	6,5%	12,9%
Baix Camp	197	197	188	190	191	0,5%	-3,0%
Baix Penedès	93	93	84	76	76	0,0%	-18,3%
Conca de Barberà	99	99	100	79	79	0,0%	-20,2%
Priorat	138	137	137	137	139	1,5%	0,7%
Tarragonès	114	102	94	95	95	0,0%	-16,7%
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	757	759	734	700	711	1,6%	-6,1%
Baix Ebre	120	122	125	125	133	6,4%	10,8%
Montsià	111	111	119	121	121	0,0%	9,0%
Ribera d'Ebre	140	126	124	118	102	-13,6%	-27,1%
Terra Alta	122	123	123	124	120	-3,2%	-1,6%
TERRES DE L'EBRE	493	482	491	488	476	-2,5%	-3,4%
CATALUNYA	2.530	2.532	2.501	2.403	2.337	-2,7%	-7,6%

En els darrers cinc anys, els membres del consell rector s'han reduït a totes les demarcacions territorials fruit de la disminució del nombre de cooperatives.

Lleida és la demarcació amb més membres del consell rector que, segons dades del 2012, representen el 31,5%, a continuació se situa Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) amb el 30,4%, Terres de l'Ebre amb el 20,4%, Barcelona amb el 11,0% i finalment Girona amb el 6,7%,

Per comarques, les que aglutinen un major nombre de membres del consell rector són Segrià amb el 13,7%, Garrigues amb el 8,7%, Baix Camp amb el 8,2%, Priorat amb el 5,9%, Baix Ebre amb el 5,7% i Alt Camp amb el 5,6%.

Taula 38. Mitjana del nombre de membres del consell rector per comarques i demarcacions territorials del 2008 al 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Alt Penedès	12	11	11	11	11	0,0%	-6,3%
Anoia	13	13	13	13	13	0,0%	0,0%
Bages	10	10	10	9	9	0,0%	-8,2%
Baix Llobregat	12	12	12	12	12	0,0%	0,0%
Barcelonès	7	7	7	7	7	0,0%	0,0%
Berguedà	10	10	10	10	10	0,0%	0,0%
Garraf	9	9	9	9	9	0,0%	0,0%
Maresme	7	7	8	8	7	-2,9%	10,0%
Osona	12	12	12	12	12	0,0%	0,0%
Vallès Occidental	6	9	9	9	9	0,0%	42,1%
Vallès Oriental	10	10	10	13	13	0,0%	29,3%
BARCELONA	9	9	9	10	10	0,2%	5,0%
Alt Empordà	8	8	8	8	8	0,0%	7,9%
Baix Empordà	11	12	12	12	12	0,0%	0,0%
Garrotxa	10	10	10	10	10	0,0%	3,3%
Gironès	8	8	8	8	8	0,0%	4,2%
Pla de l'Estany	9	7	7	7	7	0,0%	-22,2%
Ripollès	8	8	8	8	8	0,0%	0,0%
Selva	9	9	8	7	7	0,0%	-19,2%
GIRONA	9	9	8	9	9	0,0%	1,5%
Alt Urgell	9	9	10	10	10	0,0%	11,1%
Garrigues	11	11	11	11	10	-5,1%	-7,3%
Noguera	11	11	11	11	10	-2,0%	-4,3%
Pallars Sobirà	9	10	11	10	11	10,0%	22,2%
Pla d'Urgell	10	10	10	10	10	0,0%	-3,3%
Segrià	11	11	11	11	11	-0,2%	-2,2%
Urgell	12	11	11	11	10	-3,9%	-10,1%
LLEIDA	11	11	11	11	10	-1,8%	-4,0%
Alt Camp	9	10	10	9	10	6,5%	12,9%
Baix Camp	10	10	10	10	10	0,5%	-3,0%
Baix Penedès	10	10	11	10	10	0,0%	-8,1%
Conca de Barberà	11	11	11	11	11	0,0%	2,6%
Priorat	9	9	9	9	9	1,5%	0,7%
Tarragonès	10	10	10	11	11	0,0%	1,9%
TARRAGONA (excepte Terres de l'Ebre)	10	10	10	10	10	1,6%	0,5%
Baix Ebre	11	11	11	11	11	-2,5%	1,6%
Montsià	11	11	11	11	11	0,0%	-0,9%
Ribera d'Ebre	10	11	10	10	10	3,7%	2,0%
Terra Alta	11	11	11	11	11	-3,2%	-1,6%
TERRES DE L'EBRE	11	11	11	11	11	-0,2%	0,9%
CATALUNYA	10	10	10	10	10	-0,2%	0,0%

En línies generals, a Catalunya la mitjana del consell rector és manté estable, amb 10 membres per cooperativa. Les cooperatives de Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) i Terres de l'Ebre mostren unes dades constants amb una mitjana d'entre 10 i 11 membres, respectivament. A Barcelona augmenta un 5,0% el 2011 respecte a l'any anterior, i a Girona, excepte el 2010, la mitjana del consell rector és de 9 membres.

Per comarques, el Barcelonès és la que té la mitjana més baixa, amb 7 membres per cooperativa, mentre que l'Anoia té la més alta, amb 13 integrants.

El consell rector per orientació productiva principal

Taula 39. Xifres relatives al consell rector per orientació productiva principal a 2012

	Membres del consell rector	Membres del consell rector (nre. per cooperativa)	Membres < 45 anys (%)	Membres dones (%)	Membres jubilats (%)
Arròs	28	14	17,6	0,0	39,1
Cultius herbacis i farratges	108	11	31,5	0,9	3,6
Hortofructícola i planta viva	414	10	33,9	3,9	4,4
Llet i derivats	55	8	32,3	8,6	20,4
Oli d'oliva i fruita seca	786	10	20,8	4,5	12,7
Ramaderia i pinsos	179	10	31,1	3,9	6,1
Vins i caves	522	10	26,0	3,2	13,6
Altres activitats	245	10	27,8	4,1	19,4

Els sectors amb el nombre més elevat de membres del consell rector són oli d'oliva i fruita seca i vins i caves, ja que també són les activitats en què es concentren més cooperatives. En canvi, la mitjana per cooperativa més elevada la tenen l'arròs i els cultius herbacis i farratges, amb 14 i 11 integrants, respectivament.

Cultius herbacis i farratges, hortofructícola i planta viva, llet i derivats i ramaderia i pinsos són les activitats amb els membres més joves, amb més d'un 30% menors de 45 anys, mentre que els de major edat es troben en el sector de l'arròs amb, gairebé, un 40% de jubilats.

La presència de les dones és baixa en tots els anys i sectors productius, essent les cooperatives de llet i derivats les que tenen el percentatge més elevat.

El consell rector per categoria de cooperativa

Taula 40. Xifres relatives al consell rector per categoria de cooperativa a 2012

	Membres del consell rector	Membres del consell rector (nombre per cooperativa)	Membres < 45 anys (%)	Membres dones (%)	Membres jubilats (%)
< 2 M€ + matèria primera	320	9	24,8	3,2	12,5
< 2 M€ + valor afegit	792	10	21,9	4,4	12,8
2-10 M€ + matèria primera	81	9	43,3	2,5	0,0
2-10 M€ + valor afegit	584	10	29,6	3,6	9,1
> 10 M€ + matèria primera	24	8	45,8	4,3	0,0
> 10 M€ + valor afegit	291	12	28,1	3,5	7,2

Les cooperatives classificades com a valor afegit tenen una mitjana de membres del consell rector per cooperativa superior a les de matèria primera, així com el pes de les dones en el consell rector, si bé els seus membres són menys joves (tenen una proporció menor de membres menors de 45 anys).

D'altra banda, el pes dels jubilats en el consell rector és superior en les cooperatives de menys de 2 milions d'euros

ELS CANALS DE DISTRIBUCIÓ I LA COMERCIALITZACIÓ

Taula 41. Percentatge de la distribució de les vendes en funció dels canals de distribució i de la categoria de cooperativa a 2012 (basada en els trams de facturació i la participació en la cadena de valor)

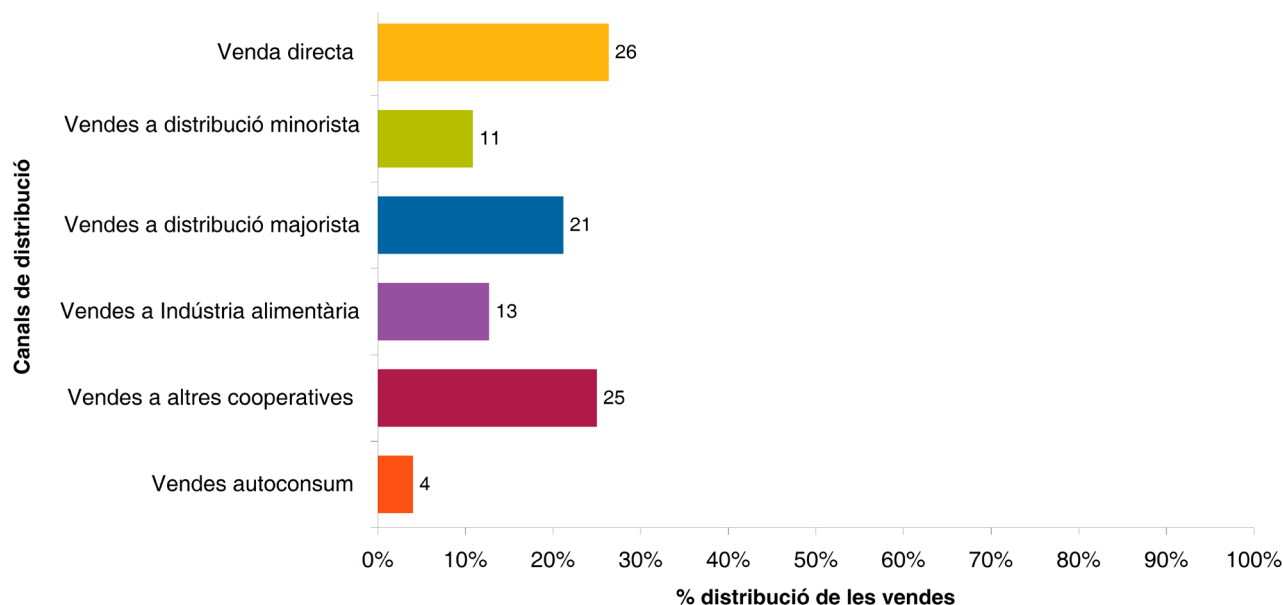
	Vendes autoconsum (%)	Vendes a altres cooperatives (%)	Vendes a indústria alimentària (%)	Vendes a distribució majorista (%)	Vendes a distribució minorista (%)	Venda directa (%)
< 2 M€ + matèria primera	0,0	37,3	20,0	16,2	6,3	20,2
< 2 M€ + valor afegit	1,4	28,2	11,8	18,1	12,6	27,9
2-10 M€ + matèria primera	0,0	55,9	10,9	23,0	3,1	7,1
2-10 M€ + valor afegit	5,1	22,0	8,1	30,5	12,7	21,5
> 10 M€ + matèria primera	0,0	32,5	33,3	27,8	0,0	6,4
> 10 M€ + valor afegit	11,3	9,8	21,4	24,5	19,1	13,8

Les cooperatives de matèria primera, atès que no realitzen processos de transformació, distribueixen, majoritàriament, les seves vendes entre altres cooperatives i la indústria alimentària. En canvi, les vendes d'autoconsum, a distribució majorista i minorista i la venda directa és superior en les cooperatives amb valor afegit.

La venda directa té un percentatge més alt en les cooperatives amb una facturació inferior a 2 milions d'euros, les vendes a altres cooperatives i a distribució majorista és superior en les cooperatives que facturen entre 2 milions i 10 milions d'euros; les vendes d'autoconsum, la distribució minorista i les vendes a la indústria alimentària són més elevades en aquelles cooperatives que facturen més de 10 milions d'euros.

L'elevat percentatge de vendes d'autoconsum en les cooperatives del grup de més de 10 milions d'euros i valor afegit s'explica per la presència, en aquesta categoria, de la gran majoria d'empreses del sector de pinsos.

Gràfic 19. Percentatge distribució de les vendes en funció dels canals de distribució a 2012

S'observa que durant el 2012 els canals més utilitzats per les cooperatives són la distribució a majorista, la venda directa i les vendes a altres cooperatives. El 26% de les vendes es realitzen amb la venda directa, bé a través de l'agrobotiga, d'Internet, etc., el 25% a altres cooperatives i el 21% mitjançant la distribució majorista. Mentre que els canals menys utilitzats són la distribució minorista, les vendes a la indústria alimentària i les vendes d'autoconsum.

Taula 42. Orientació de les vendes en funció de la categoria de cooperativa a 2012.

	Vendes amb marca pròpia (%)	Vendes amb marca distribuïdor (MDD) (%)	Vendes granel i/o productes poc elaborats (%)	Personal amb dedicació exclusiva/majoritària comercial (%)
< 2 M€ + matèria primera	11,7	0,0	88,3	2,9
< 2 M€ + valor afegit	28,8	14,6	56,6	10,4
2-10 M€ + matèria primera	14,0	0,0	86,0	12,5
2-10 M€ + valor afegit	29,7	20,1	50,2	59,3
> 10 M€ + matèria primera	0,2	0,0	99,8	0,0
> 10 M€ + valor afegit	35,0	22,3	42,7	88,0

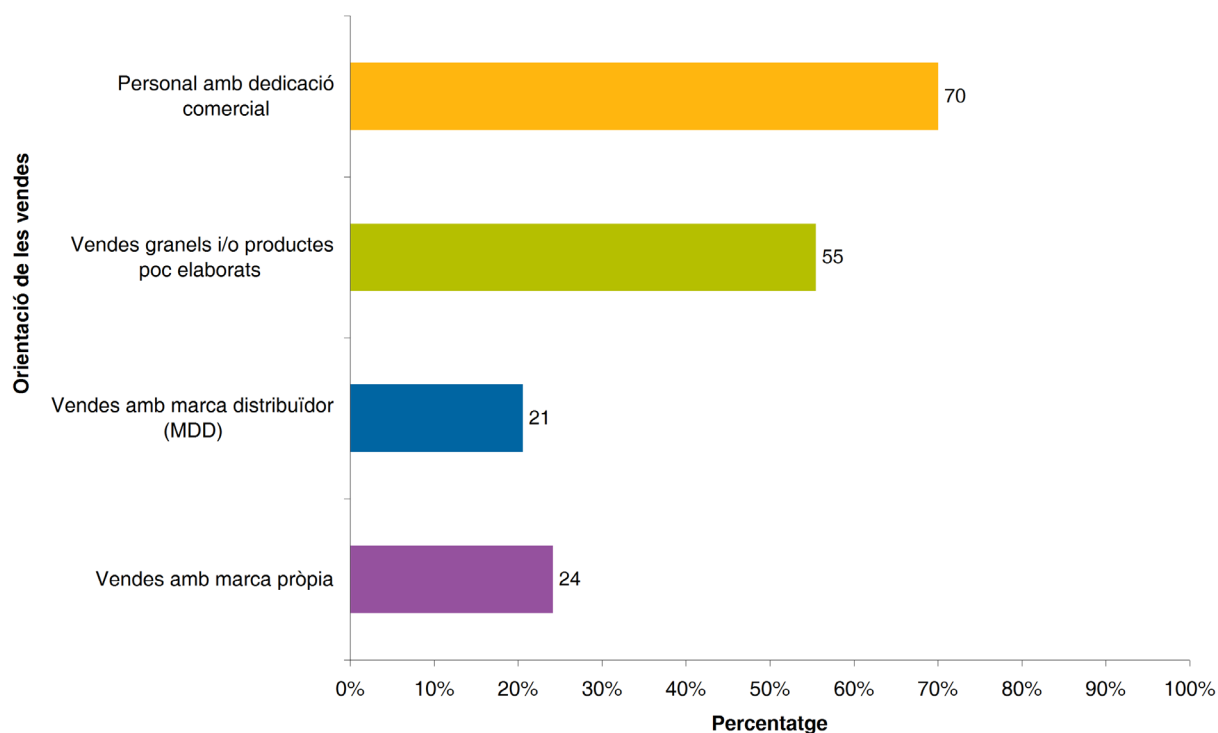
Les vendes amb marca pròpia i amb marca distribuïdor són més altes en les cooperatives amb valor afegit, en canvi les vendes a granel i/o productes poc elaborats en les cooperatives de matèria primera, que es caracteritzen per tenir uns nivells de transformació mínims.

Atès que les cooperatives amb valor afegit internalitzen les activitats de transformació i comercialització dels seus productes, disposen de més personal que es dedica exclusivament a les tasques comercials.

Les vendes amb marca pròpia de les cooperatives de matèria primera s'explica perquè externalitzen, per mitjà d'una altra cooperativa (sovint de segon grau) o d'un tercer, les tasques d'industrialització o creació de valor afegit.

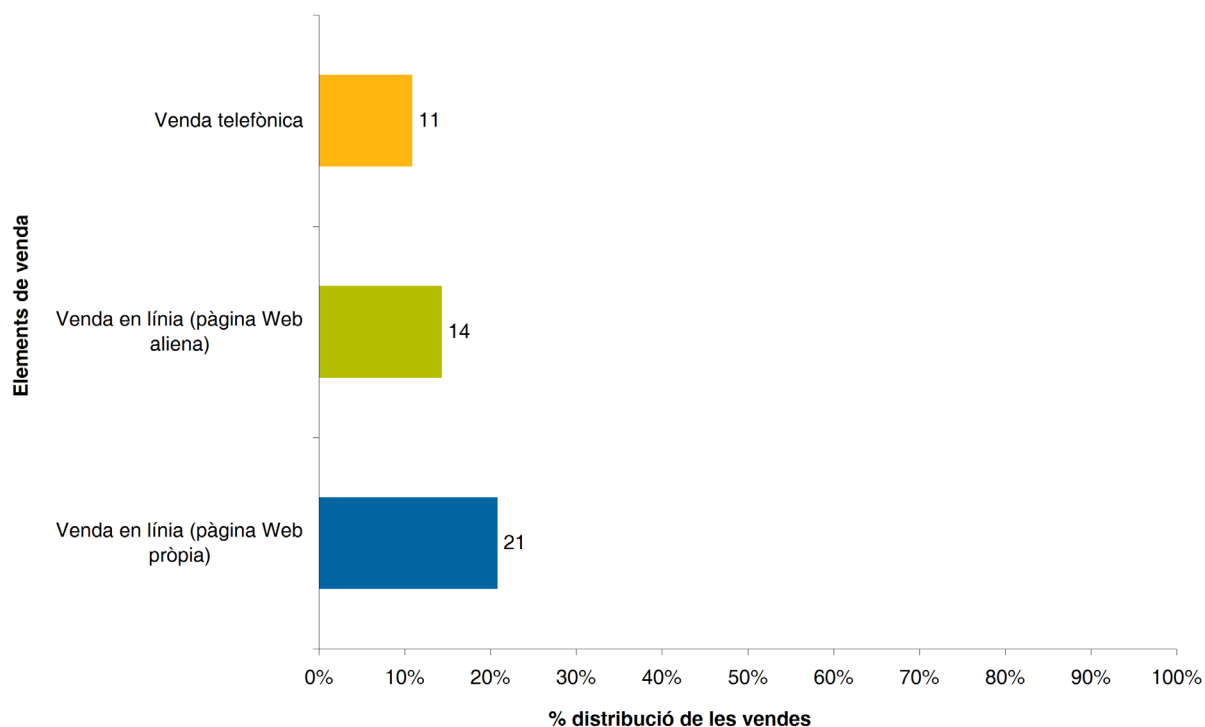
Les cooperatives amb una facturació de menys de 2 milions d'euros són les que tenen un percentatge més alt de vendes a granel, les que facturen entre 2 milions i 10 milions d'euros de vendes amb marca pròpia, i les de més de 10 milions d'euros de personal dedicat a tasques comercials i de vendes amb marca a distribuïdor.

Gràfic 20. Percentatge orientació de les vendes en les cooperatives a 2012

El 70% de les cooperatives compten amb personal amb dedicació exclusiva o majoritàriament comercial i el 55% de les vendes es realitzen o bé a granel o bé amb productes poc elaborats. Quant a la comercialització amb marca, un 24% es realitza amb marca pròpia mentre que el 21% es realitza sota la marca d'un distribuïdor o marca blanca.

Gràfic 21. Percentatge distribució d'altres elements de les vendes a 2012

L'any 2012 un percentatge rellevant de cooperatives, un 21%, utilitzen un web propi per a la venda directa al consumidor i un 14% participen en pàgines web alienes per a la seva comercialització. La venda directa telefònica també és present en un 11% de cooperatives.

LA INTERNACIONALITZACIÓ

Taula 43. Nombre de cooperatives amb activitat exportadora per demarcació territorial entre el 2008 i el 2012

Demarcació Territorial	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Barcelona	5	6	6	7	6	-14,3%	20,0%
Girona	2	2	2	4	4	0,0%	100,0%
Lleida	21	23	21	21	22	4,8%	4,8%
Tarragona (excepte Terres de l'Ebre)	20	21	19	19	20	5,3%	0,0%
Terres de l'Ebre	14	14	14	15	15	0,0%	7,1%
TOTAL	62	66	62	66	67	1,5%	8,1%

El nombre total de cooperatives que exporten s'ha incrementat un 8,1% el 2012 en relació amb el 2008.

Durant l'any 2012 Lleida és la demarcació amb més cooperatives d'exportació (32,8%), seguida de Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) (29,9%), Terres de l'Ebre (22,4%), Barcelona (9,0%) i Girona (6,0%).

Taula 44. Volum mitjà exportat per demarcació territorial entre el 2008 i el 2012

Demarcació Territorial	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Barcelona	1.689.421	1.787.364	1.755.178	2.259.322	2.651.415	17,4%	56,9%
Girona	1.050.000	1.050.000	1.175.000	337.343	678.890	101,2%	-35,3%
Lleida	2.508.597	2.418.246	2.571.037	2.375.386	2.626.517	10,6%	4,7%
Tarragona (excepte Terres de l'Ebre)	2.473.350	2.370.981	2.841.673	2.042.397	2.081.971	1,9%	-15,8%
Terres de l'Ebre	961.973	952.075	3.856.556	1.727.481	1.631.372	-5,6%	69,6%
TOTAL	2.034.875	1.993.386	1.787.967	1.996.447	2.127.126	6,5%	4,5%

En el període 2008/2012 s'observa una evolució favorable del volum mitjà exportat a Catalunya, amb un increment històric del 4,5%. Per demarcacions territorials, a les cooperatives de Barcelona, Lleida i Terres de l'Ebre ha augmentat però, en canvi, a Tarragona (excepte Terres de l'Ebre) i a Girona s'ha reduït, un 15,8% i un 35,3%, respectivament.

L'any 2012, si es compara amb el 2011, el volum mitjà exportat s'incrementa considerablement a totes les demarcacions, en especial a la de Girona, excepte a les Terres de l'Ebre que ha disminuït un 5,6%.

Taula 45. Destí i facturació (% sobre el total) de les exportacions de les cooperatives agràries amb activitat en l'àmbit del comerç exterior entre el 2008 i el 2012

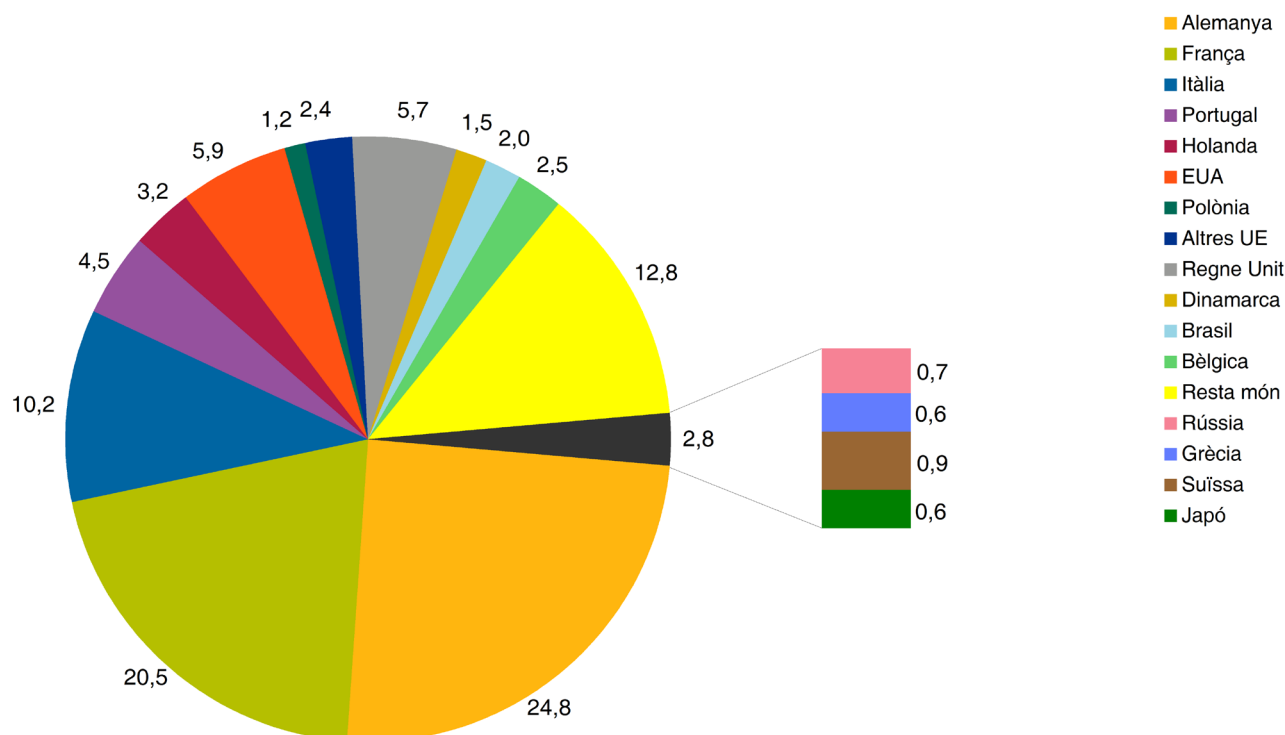
Destí	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Alemanya	21,2	22,3	22,1	20,1	24,8	23,4%	17,0%
França	16,6	20,6	26,1	24,4	20,5	-16,0%	23,5%
Itàlia	11,1	11,0	11,2	10,1	10,2	1,0%	-8,1%
EUA	2,5	2,3	2,6	2,9	5,9	103,4%	136,0%
Regne Unit	0,1	0,2	5,2	4,1	5,7	39,0%	5.600,0%
Portugal	3,4	3,7	4,8	4,4	4,5	2,3%	32,4%
Holanda	2,6	2,8	4,3	3,4	3,2	-5,9%	23,1%
Bèlgica	0,0	0,1	2,2	2,1	2,5	19,0%	0,0%
Brasil	0,1	0,1	0,5	1,2	2,0	66,7%	1.900,0%
Dinamarca	0,1	0,2	0,6	1,9	1,5	-21,1%	1.400,0%
Polònia	1,3	1,4	2,0	2,3	1,2	-47,8%	-7,7%
Suïssa	0,4	0,4	0,6	0,9	0,9	0,0%	125,0%
Rússia	1,2	1,4	2,0	1,5	0,7	-53,3%	-41,7%
Grècia	0,0	0,4	0,6	0,5	0,6	20,0%	-
Japó	0,4	0,3	0,3	0,4	0,6	50,0%	50,0%
Altres països UE	0,0	0,1	1,4	4,3	2,4	-44,2%	-
Resta món	39,0	32,7	13,5	15,5	12,8	-17,4%	-67,2%
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

En els darrers anys les destinacions on el percentatge de facturació ha estat més elevat, fruit de les exportacions de les cooperatives, són: Alemanya, França i Itàlia, que representen més del 50% de la facturació total. Els països on l'increment de la facturació, l'any 2008 respecte al 2012, ha estat més elevat són: Regne Unit (5.600,0%), Brasil (1.900,0%) i Dinamarca (1.400,0%).

Durant el 2012 la facturació de les exportacions ha augmentat considerablement a Brasil (66,7%), Japó (50,0%) i EUA (103,4%); per contra, ha disminuït a Rússia (-53,3%), Polònia (-47,8%) i Dinamarca (-21,1%).

En el període considerat s'observa, amb caràcter general, que les cooperatives han diversificat les seves destinacions notablement amb una major presència en països emergents.

Gràfic 22. Principals destins de les exportacions de les cooperatives agràries amb activitat en l'àmbit del comerç exterior a 2012

Taula 46. Nombre de cooperatives amb activitat exportadora per orientació productiva principal entre el 2008 i el 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Arròs	2	2	2	2	2	0,0%	0,0%
Cultius herbacis i farratges	1	0	0	0	0	0,0%	-100,0%
Hortofructícola i planta viva	20	22	22	22	21	-4,5%	5,0%
Llet i derivats	2	2	1	2	1	-50,0%	-50,0%
Oli d'oliva i fruita seca	16	18	18	19	22	15,8%	37,5%
Ramaderia i pinsos	3	3	2	2	2	0,0%	-33,3%
Vins i caves	17	18	16	18	18	0,0%	5,9%
Altres activitats	1	1	1	1	1	0,0%	0,0%

El sectors productius amb més activitat exportadora, per part de les cooperatives, i amb un creixement destacable són: hortofructícola i planta viva, oli d'oliva i fruita seca i vins i caves, representant més del 90% del total. Cultius herbacis i farratges (-100%), llet i derivats (-50%) i ramaderia i pinsos (-33,3%) són els que s'han vist més afectats per la disminució de cooperatives d'exportació.

Cal destacar que les cooperatives exportadores d'oli d'oliva i fruita seca és troben en creixement constant, amb un increment, el 2012 en relació amb el 2011, del 15,8%.

Taula 47. Nombre de cooperatives amb activitat exportadora per categoria de cooperativa entre el 2008 i el 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
< 2 M€ + matèria primera	0	1	1	1	1	0,0%	100,0%
< 2 M€ + valor afegit	16	19	17	19	21	10,5%	23,8%
2-10 M€ + matèria primera	3	3	2	2	1	-50,0%	-200,0%
2-10 M€ + valor afegit	25	26	26	27	27	0,0%	7,4%
> 10 M€ + matèria primera	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%
> 10 M€ + valor afegit	17	16	15	16	16	0,0%	-6,3%

En tots els anys, el major nombre de cooperatives que exporten són amb valor afegit i facturen entre 2 milions i 10 milions d'euros.

L'any 2012, el 97,0% de les cooperatives d'exportació són amb valor afegit i el 2% restant de matèria primera. El 33,3% de les cooperatives exportadores facturen menys de 2 milions d'euros, el 42,4% tenen un facturació entre 2 milions i 10 milions d'euros i el 24,2% restant facturen més de 10 milions d'euros.

LA GESTIÓ DE L'EMPRESA

Taula 48. Diferents element de gestió de l'empresa en funció de la categoria de cooperativa a 2012

	Pla estratègic (% cooperatives)	Pla de formació (% cooperatives)	Gerent (% cooperatives)	Formació primària (% gerents)	Formació secundària (% gerents)	Formació superior (% gerents)
< 2 M€ + matèria primera	2,9%	2,9%	37,1%	9,1%	63,6%	27,3%
< 2 M€ + valor afegit	6,4%	10,3%	37,2%	3,8%	50,0%	46,2%
2-10 M€ + matèria primera	0,0%	0,0%	44,4%	0,0%	50,0%	50,0%
2-10 M€ + valor afegit	17,9%	25,0%	75,0%	10,8%	27,0%	62,2%
> 10 M€ + matèria primera	33,3%	33,3%	100,0%	0,0%	33,3%	66,7%
> 10 M€ + valor afegit	52,0%	68,0%	84,0%	0,0%	14,3%	85,7%

En general, el percentatge de cooperatives amb gerent, pla estratègic i pla de formació creix en augmentar la facturació de la cooperativa i la participació en una forma més avançada en la cadena de valor.

Una pauta similar s'observa quant al nivell de formació dels gerents: és major en incrementar la dimensió de la cooperativa i la seva participació en la cadena de valor agroalimentària.

Taula 49. Diferents element de gestió de l'empresa en funció de l'orientació productiva principal a 2012

	Pla estratègic (% cooperatives)	Pla de formació (% cooperatives)	Gerent (% cooperatives)	Formació primària (% gerents)	Formació secundària (% gerents)	Formació superior (% gerents)
Arròs	50,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Cultius herbacis i farratges	0,0%	0,0%	70,0%	14,3%	28,6%	57,1%
Hortofructícola i planta viva	24,4%	36,6%	68,3%	11,5%	34,6%	53,8%
Llet i derivats	14,3%	0,0%	57,1%	0,0%	25,0%	75,0%
Oli d'oliva i fruita seca	5,3%	10,5%	40,8%	3,7%	48,1%	48,1%
Ramaderia i pinsos	38,9%	38,9%	83,3%	6,7%	26,7%	66,7%
Vins i caves	13,5%	19,2%	50,0%	0,0%	34,8%	65,2%

Les cooperatives de ramaderia i pinsos, d'hortofructícola i planta viva i d'arròs són les que, en major proporció, tenen pla estratègic i pla de formació.

Les cooperatives del sector d'oli d'oliva i fruita seca són les que tenen un nombre menor de gerents, en termes relatius i, també, els qui tenen menys formació superior en relació amb la resta de sectors.

LA QUALITAT, EL MEDI AMBIENT I L'R+D+i

Taula 50. Certificacions de qualitat (% sobre el total) implantades a les cooperatives del 2008 al 2012

Activitat	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
ISO 9001	6,8%	6,5%	5,7%	5,9%	6,1%	2,7%	-10,9%
ISO 14000, EMA o similar	2,4%	2,0%	2,0%	2,1%	2,2%	2,9%	-10,0%
Certificació de la producció implantada	32,0%	32,5%	33,2%	33,8%	34,2%	1,3%	6,8%
Participa en projectes de recerca, desenvolupament i innovació (R+D+i)	-	-	-	-	5,6%	-	-
Personal amb dedicació exclusiva/majoritària en R+D+i	-	-	-	-	1,7%	-	-

Des del 2008 fins al 2012 un percentatge aproximat del 6% disposa d'una certificació de qualitat ISO 9001, un 2% una ISO 14000, EMA o similars i més del 30% tenen implantada una certificació de la producció, element que ha crescut tant de manera recent com històrica.

No es disposen de dades prou completes en relació amb la participació de les cooperatives en projectes de recerca, desenvolupament i innovació (R+D+i) fins a l'any 2012. Un 5,6 % de les cooperatives participen en aquests projectes i un 1,7% disposen de personal amb dedicació exclusiva o majoritària en aquest àmbit.

ALGUNES ACTIVITATS NO AGROALIMENTÀRIES

El subministrament d'inputs als socis

Taula 51. Activitats de subministraments d'inputs a les cooperatives agràries del 2008 al 2012

Activitat	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Fitosanitaris (comercialització)	169	168	164	159	153	-3,8%	-9,5%
Llavors (comercialització)	82	83	82	81	79	-2,5%	-3,7%
Llavors (neteja de gra per a sembra, màquina)	6	7	9	10	12	20,0%	100,0%
Llavors (multiplicació / producció)	7	7	7	7	7	0,0%	0,0%
Llavors (títol d'obtentor material vegetal)	3	4	3	3	5	66,7%	66,7%
Planters (comercialització)	55	57	54	55	55	0,0%	0,0%
Comercialització alimentació animal / pinsos	89	89	86	79	76	-3,8%	-14,6%
Comercialització correctors nutricionals per al bestiar	12	12	12	11	10	-9,1%	-16,7%
Comercialització de medicaments per al bestiar	18	17	17	16	16	0,0%	-11,1%
Comercialització farratges i palla per al bestiar	24	23	24	23	22	-4,3%	-8,3%
Adobs (comercialització)	171	171	166	161	156	-3,1%	-8,8%
Adobs (elaboració de blending / adobs de mescla)	8	9	9	9	9	0,0%	12,5%
Plàstics per a l'agricultura (ensitjat, hivernacles, encoixinament / mulching)	49	55	52	52	53	1,9%	8,2%
Utilatge/eines del camp (comercialització)	101	104	100	98	96	-2,0%	-5,0%
Lubricants (comercialització)	92	95	92	91	89	-2,2%	-3,3%
Combustibles. Distribució amb sortidor propi	62	59	57	55	52	-5,5%	-16,1%
Combustibles. Distribució a les instal·lacions del soci	32	31	29	28	27	-3,6%	-15,6%

La secció de subministraments de les cooperatives ofereix al soci productes per a la producció agrària, ramadera i combustibles. Els més comercialitzats per les cooperatives, en un percentatge superior al 50%, són els productes fitosanitaris, els adobs, les eines del camp i els lubricants.

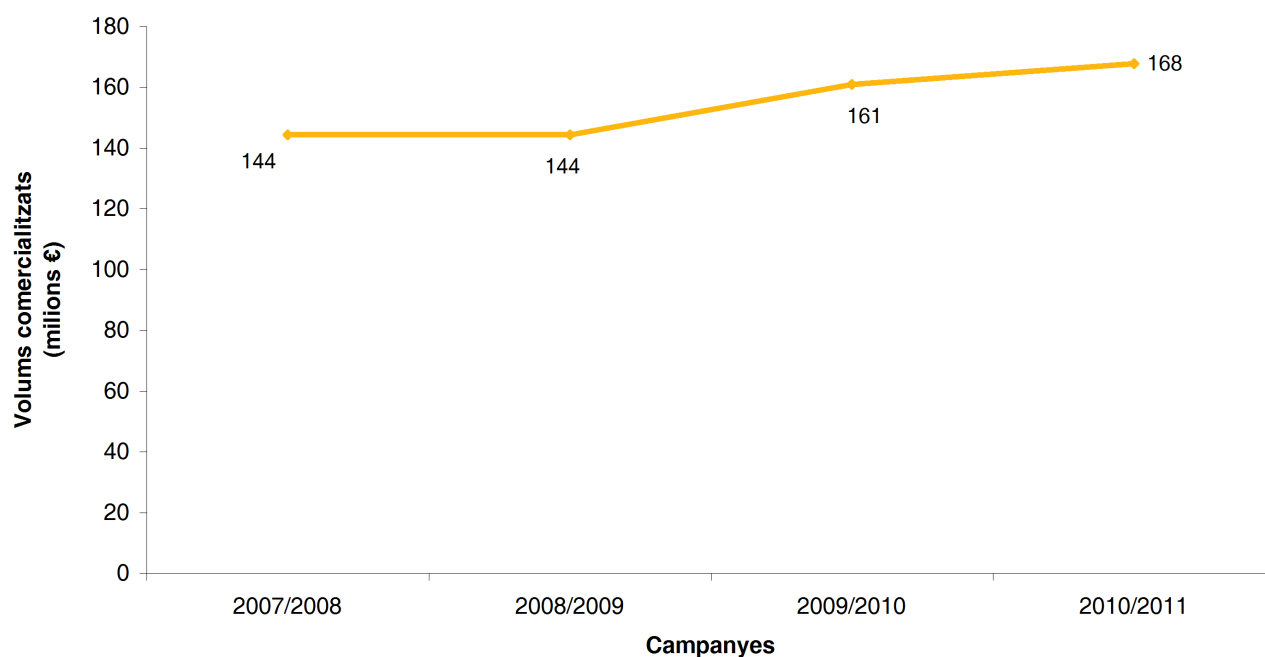
Taula 52. Volums comercialitzats (litres/any) de combustibles per part de les cooperatives agràries del 2008 al 2012

Tipus	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Gasoil A	20.507.500	22.043.400	21.641.200	18.749.300	19.579.900	4,4%	-4,5%
Gasoil B	40.949.044	42.223.800	43.362.500	42.448.500	40.865.300	-3,7%	-0,2%
Gasoil C	464.638	1.259.000	500.300	471.800	133.000	-71,8%	-71,4%
Benzines	1.405.893	1.797.100	2.186.300	1.713.600	1.954.100	14,0%	39,0%

El gasoil és el combustible més comercialitzat per part de les cooperatives, més concretament, el Gasoil B que és l'utilitzat en la maquinària agrícola. No obstant, mentre que el volum de gasoil comercialitzat és redueix el de les benzines s'incrementa un 39,0%.

Amb dades del 2012, el gasoil B és el carburant més dispensat (65,4%), seguit del gasoil A (31,3%), del gasoil C (0,2%) i de les benzines (3,1%).

Gràfic 23. Volums comercialitzats d'inputs per part de les cooperatives agràries del 2008 al 2011

El volum de facturació dels productes i materials de magatzem està en constant creixement, de manera molt significativa en la campanya 2009/2010, amb un increment de l'11,5% respecte a la campanya anterior.

Els serveis als socis i a la comunitat rural

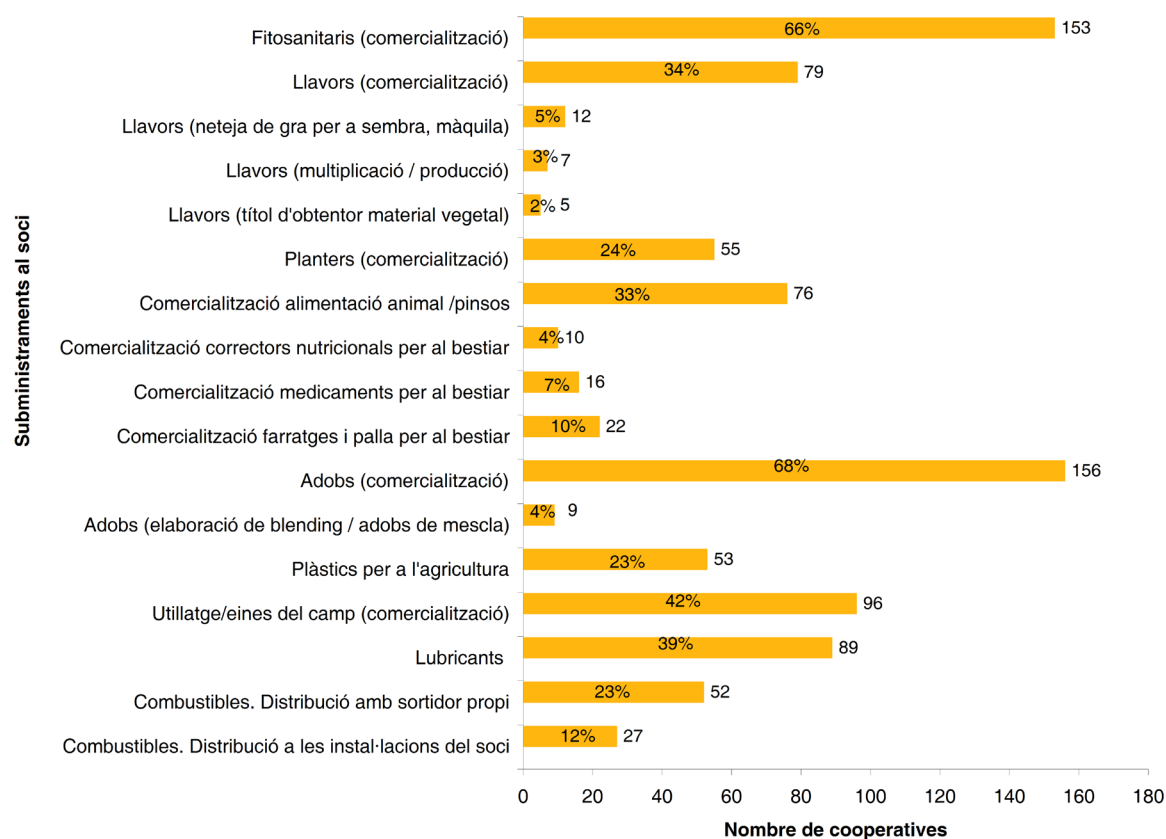
Taula 53. Nombre de cooperatives amb algunes activitats no agroalimentàries

Activitat	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Assegurances agràries (contractació)	127	121	119	119	116	-2,5%	-8,7%
Gestió d'ajuts per als socis	164	158	156	154	150	-2,6%	-8,5%
Explotació de terres per part de la cooperativa	21	22	21	22	21	-4,5%	0,0%
Maquinària de la cooperativa d'utilització conjunta pels socis (lloguer)	76	82	79	80	79	-1,3%	3,9%
Formació per socis i/o treballadors	160	157	155	153	146	-4,6%	-8,8%
Veterinari per al soci	21	20	19	18	17	-5,6%	-19,0%
Elaboració plans dejeccions ramaderes	16	17	17	16	15	-6,3%	-6,3%
Gestió conjunta plans dejeccions ramaderes	13	14	14	13	12	-7,7%	-7,7%
Assessorament tècnic explotacions agràries del socis (protecció vegetal, nutrició...)	112	115	119	118	118	0,0%	5,4%
Serveis socials o de proximitat a les persones	1	3	5	3	5	66,7%	400,0%
Forn de pa	12	13	15	17	18	5,9%	50,0%
Rentador de cotxes	5	6	8	9	11	22,2%	120,0%
Punt d'informació turística	4	7	11	13	13	0,0%	225,0%
Museu	8	8	8	9	9	0,0%	12,5%
Visites guiades a la cooperativa	61	62	67	66	69	4,5%	13,1%
Espai degustació productes	15	21	30	43	47	9,3%	213,3%
Casa de turisme rural	1	1	2	2	2	0,0%	100,0%
Local social / casal	20	20	21	22	25	13,6%	25,0%
Bar	2	4	10	11	11	0,0%	450,0%
Restaurant	2	3	6	6	5	-16,7%	150,0%

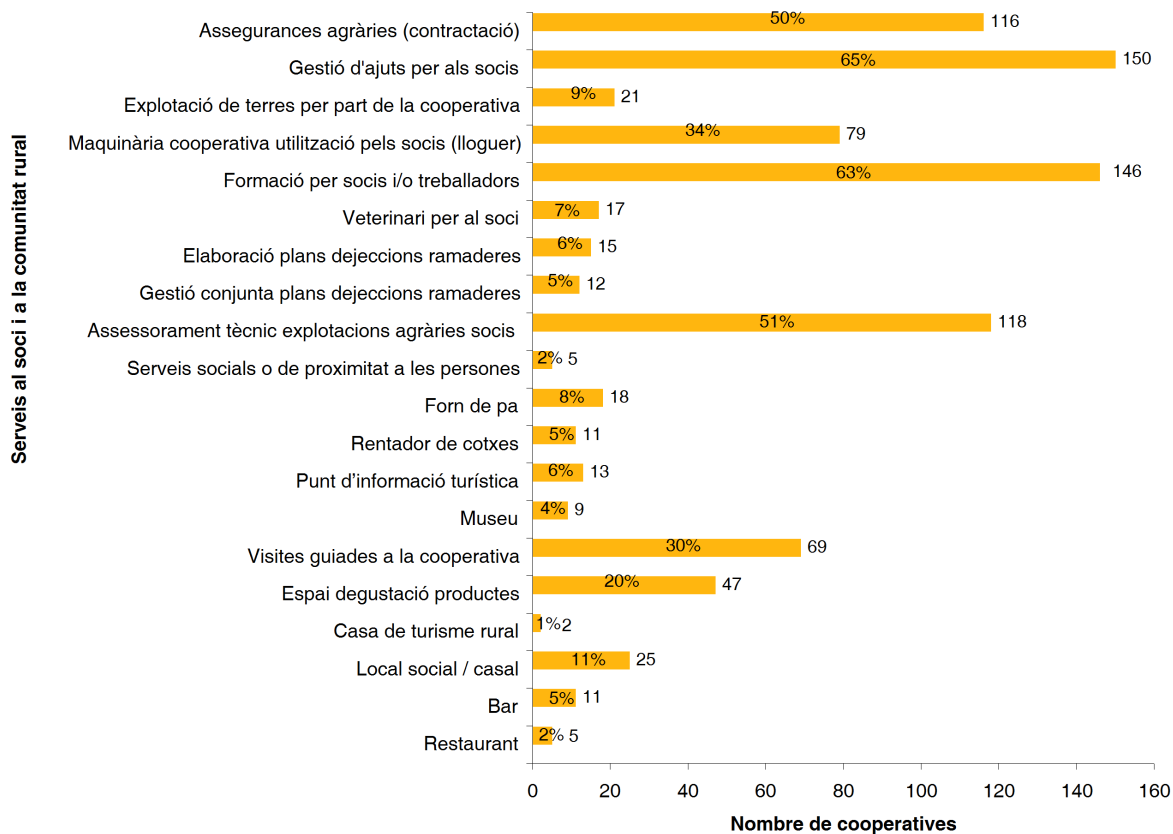
Les activitats no agroalimentàries de les cooperatives es poden agrupar com a serveis dirigits principalment al soci, com són les assegurances, gestió d'ajuts, formació, etc., i com a serveis a la comunitat rural, com per exemple les visites guiades a la cooperativa, local social, rentador de cotxes, etc.

S'observa que un nombre més elevat de cooperatives ofereix serveis al soci, però, són les cooperatives amb serveis a la comunitat les que augmenten mentre que les dedicades al soci es redueixen, tot i que amb un taxa similar a la reducció general en el nombre de cooperatives.

Gràfic 24. El subministrament d'inputs a les cooperatives agràries a 2012

Gràfic 25. Els serveis als socis i a la comunitat rural a les cooperatives agràries a 2012

Els punts de venda minorista cooperatius

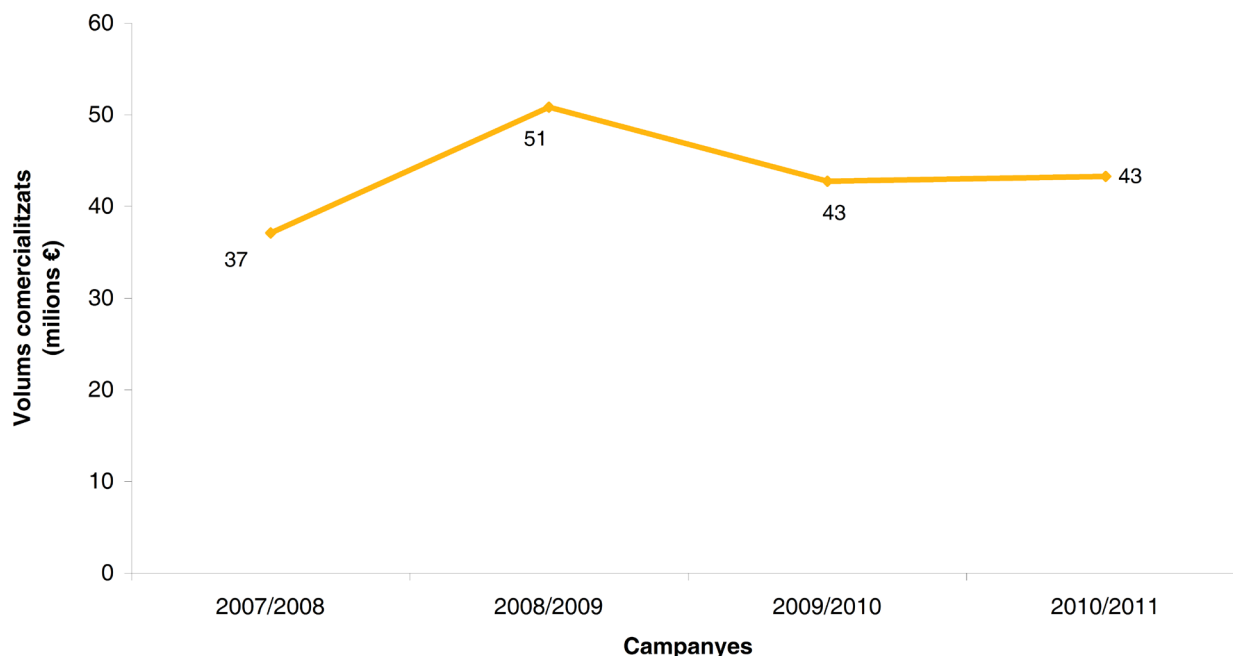
Taula 54. Nombre de cooperatives amb punts de venda minorista cooperatius del 2008 al 2012

Activitat	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Agrobotiga “delicatessen” (producte cooperatiu, territori, artesanal...)	98	103	105	103	104	1,0%	6,1%
Botiga/ Supermercat	56	58	56	54	55	1,9%	-1,8%
Superfície total de venda (m²)	13.019	15.729	16.678	19.092	21.233	11,2%	63,1%
Producte comercialitzat propi (%)	48,2%	47,2%	45,3%	48,2%	49,2%	2,1%	2,0%
Comercialització de productes d'altres cooperatives (%)	83,9%	84,2%	84,5%	86,7%	87,2%	0,6%	3,9%
Tipus de producte: alimentació (%)	85,3%	85,5%	86,3%	88,4%	88,3%	-0,1%	3,5%

Durant els darrers anys, les cooperatives han augmentat el nombre de punts de venda d'agrobotigues “delicatessen” i la superfície total dedicada a la venda però, per contra, han reduït lleugerament el nombre de botigues i supermercats. D'aquesta informació se'n desprèn que les cooperatives aposten per una agrobotiga de productes especialitzats amb una superfície de venda més gran.

Els productes més comercialitzats per les cooperatives es caracteritzen per ser d'alimentació, cooperatiu i del territori.

Gràfic 26. Volums comercialitzats als punts de venda cooperatius del 2008 al 2011

El volum de facturació més elevat per part de les agrobotigues i botigues/supermercats de les cooperatives, correspon a la campanya 2008/2009 amb un increment del 37,0% respecte a la campanya anterior.

S'observa una reducció de la facturació durant la campanya 2009/2010 i una recuperació en la campanya següent.

ANÀLISI COMPARATIVA AMB EL CONJUNT DEL SECTOR AGROALIMENTARI A CATALUNYA

En aquest apartat es comparen algunes magnituds econòmiques bàsiques de les cooperatives agràries, des de l'any 2008 al 2011, amb el conjunt de l'agroindústria catalana.

S'han exclòs, per tant, determinats sectors en els quals no hi participen les cooperatives. El conjunt de l'agroindústria contempla molts subsectors no directament relacionats amb l'activitat de les cooperatives (p.e. indústria xocolatera, aigües minerals, plats preparats, productes de fleca, greixos animals...). Pel que fa a les dades de les cooperatives, s'ha treballat tenint en compte la seva orientació productiva principal.

En primer terme es valora la proporció que representa la facturació o la producció de les cooperatives en relació amb la producció final agrària (PFA) pel que fa a la producció vegetal, la ramadera i el total en aquests quatre anys (2008 a 2011).

En segon terme, s'analitza el pes de les cooperatives des de diferents perspectives en relació amb el conjunt de l'agroindústria de Catalunya per a cada orientació productiva principal.

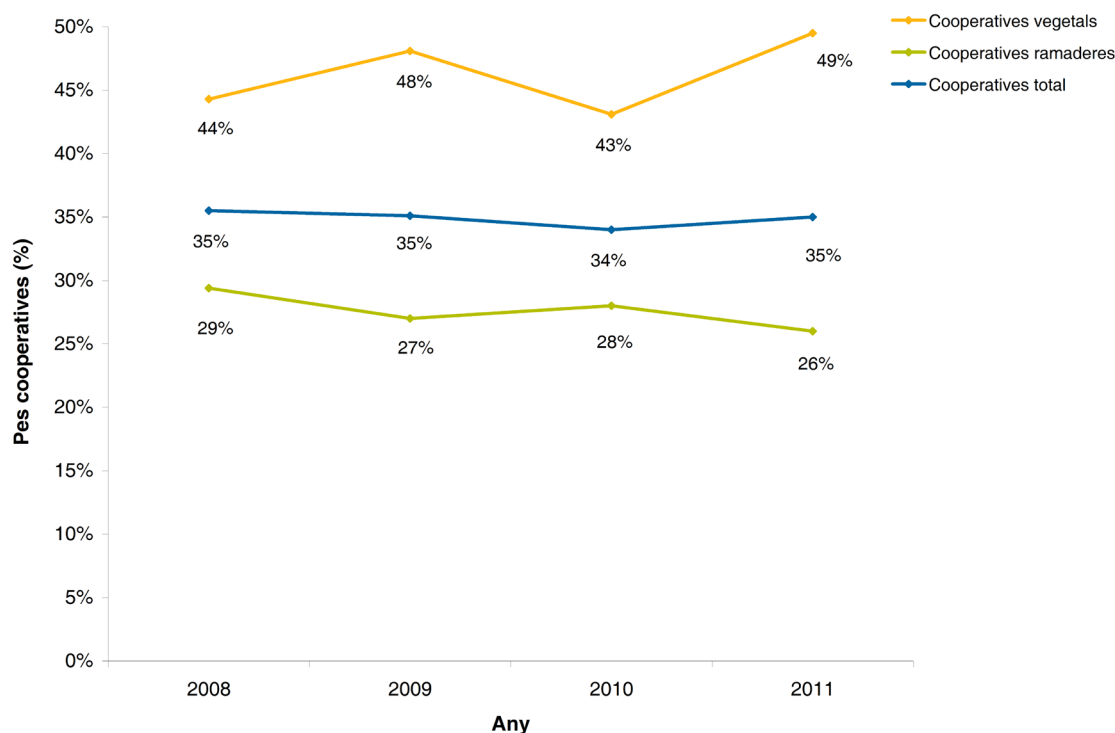
El pes de la producció cooperativa en relació amb el conjunt de Catalunya

Taula 55. Participació de la producció de les cooperatives agràries en relació amb el conjunt de Catalunya (%) de 2008 a 2011

Sector	2008	2009	2010	2011	Increment recent (%)	Increment històric (%)
Sectors producció vegetal						
Arròs	67,0	69,2	68,6	69,3	1,0	3,4
Cultius herbacis (excepte farratges)	26,2	48,7	34,5	34,1	-1,2	30,1
Farratges	39,5	29,4	41,0	41,6	1,5	5,3
Fruita dolça llavor	34,9	39,6	38,3	39,6	3,4	13,5
Fruita dolça pinyol	44,5	44,4	44,6	41,8	-6,3	-6,1
Cítrics	19,9	20,9	27,9	31,8	14,0	59,8
Horta	2,3	2,8	2,6	6,9	165,4	200,0
Oli d'oliva	79,6	82,4	74,0	77,2	4,3	-3,0
Ametlla	78,3	91,8	77,8	99,8	28,3	27,5
Avellana	38,4	45,4	91,2	82,8	-9,2	115,6
Vi	56,4	51,0	56,8	47,1	-17,1	-16,5
Sectors producció animal						
Porcí	9,6	10,0	9,8	7,9	-19,4	-17,7
Boví carn	9,4	8,3	7,4	6,8	-8,1	-27,7
Mel			4,0	4,1		
Pinsos	16,4	17,4	17,0	16,1	-5,3	-1,8
Llet	35,6	37,0	37,5	35,9	-4,3	0,8

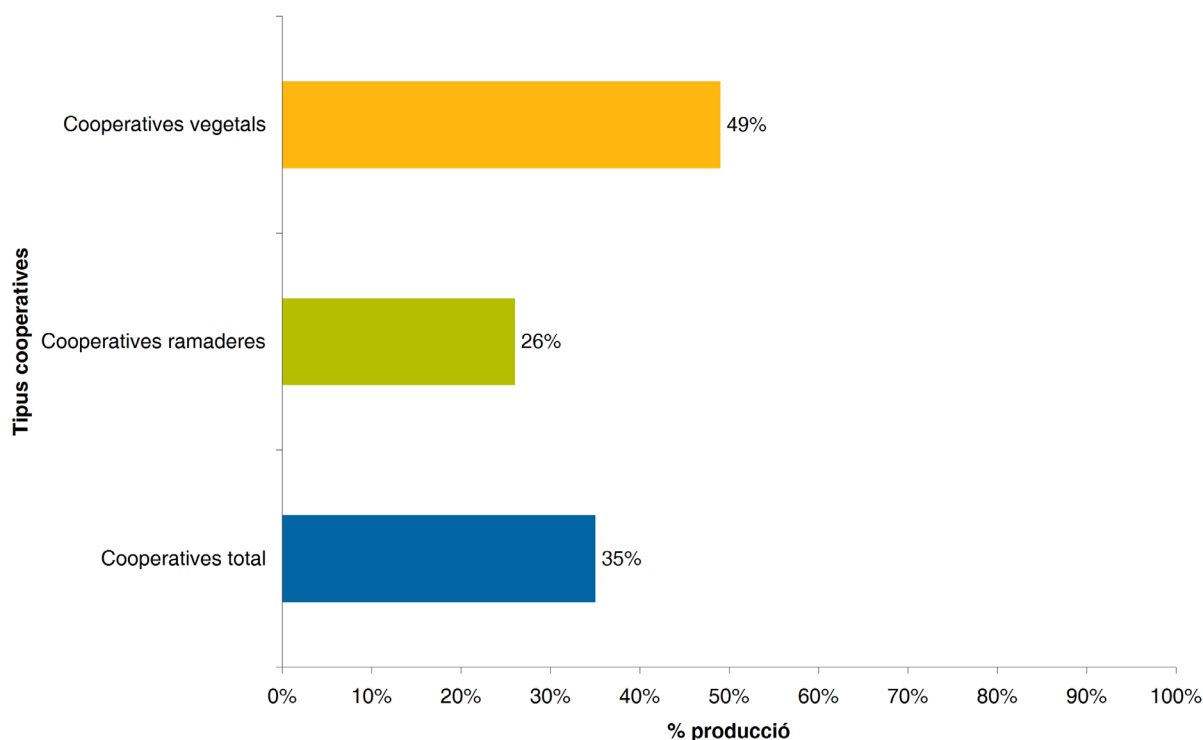
En la taula s'observa que, principalment en els sectors vegetals, com l'arròs, la fruita dolça, l'oli d'oliva, la fruita seca i el vi les cooperatives tenen una presència molt important en relació amb el conjunt de Catalunya (del 40% al 70%). En la majoria de sectors, a més, es detecta una tendència en els darrers quatre anys a incrementar la seva participació (excepte fruita dolça, vi, porcí i boví de carn).

Gràfic 27. Evolució del pes de les cooperatives agràries en relació amb la producció final agrària a Catalunya entre el 2008 i el 2011 (%)

En aquest gràfic s'evidencia que les cooperatives del sector vegetal tenen una sensible tendència a l'alça pel que fa a producció i guanyen pes en relació amb conjunt d'aquestes produccions a nivell de Catalunya, creixent en els darrers anys gairebé un 12%. El pes de les cooperatives en relació amb la producció final agrària total des del 2008 al 2011 és manté bastant regular, al voltant del 35%, atès que les cooperatives ramaderes presenten una lleugera tendència a la baixa en aquest sentit.

Gràfic 28. Pes de les cooperatives agràries en relació amb la producció final agrària a Catalunya a 2011 (%)

A 2011 el pes de les cooperatives en relació amb la producció final agrària a Catalunya, pel que fa a la producció vegetal, va ser del 49,5%, quant als sectors ramaders del 25,6% i en general per al conjunt dels sectors del 34,6%.

Les cooperatives en relació amb el conjunt de l'agroindústria a Catalunya

En aquest apartat es comparen les cooperatives agràries en relació amb el conjunt de l'agroindústria de Catalunya pel que fa a diverses variables: nombre d'empreses, persones ocupades, treballadors per empresa, vendes netes, facturació mitjana i facturació per treballador.

Quant a les cooperatives agràries, només s'han considerat dades d'aquelles empreses amb orientació productiva principal clarament agroalimentària.

Nombre d'empreses

Taula 56. Nombre total d'empreses del sector agroindústria i de cooperatives agràries durant el període 2008 a 2011.

ÀMBIT	Sector	2008	2009	2010	2011	Increment recent (%)	Increment històric (%)
Producció vegetal	Cooperatives	190	187	187	185	-1,1	-2,6
	Agroindústria ¹	509	537	566	615	8,7	20,8
Producció ramadera i pinsos	Cooperatives	31	31	30	26	-13,3	-16,1
	Agroindústria ²	827	825	769	783	1,8	-5,3
Catalunya	Cooperatives ³	221	218	217	211	-2,8	-4,5
	Agroindústria (només sectors coincidents cooperatius)	1.336	1.362	1.335	1.398	4,7	4,6

Font: FCAC i IDESCAT

En aquesta taula s'observa una reducció del 4,5% del nombre de cooperatives des del 2008 al 2011 i un increment del 4,6% del nombre total d'empreses de l'agroindústria en aquests anys. Baixa el nombre de cooperatives del sector vegetal però sobretot les del sector ramader, mentre que per al conjunt de l'agroindústria es redueix lleugerament el nombre d'empreses de producció ramadera però augmenta considerablement el nombre d'empreses de producció vegetal.

1. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: preparació i conservació de fruites i hortalisses, fabricació d'oli d'oliva, fabricació de productes de molinaria, midons i productes amilacis i elaboració de vins.

2. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: indústries càrnies, fabricació de productes lactis i fabricació de productes per a l'alimentació animal.

3. Només es tenen en compte les cooperatives amb orientació productiva principal agroalimentària.

Persones ocupades

Taula 57. Comparació del nombre de persones ocupades en el conjunt de l'agroindústria amb el sector cooperatiu en el període 2008 a 2011.

ÀMBIT	Sector	2008	2009	2010	2011	Increment recent (%)	Increment històric (%)
Producció vegetal	Cooperatives	3.560	3.410	3.339	3.233	-3,2	-9,2
	Agroindústria ⁴	8.810	9.616	9.164	10.080	10,0	14,4
Producció ramadera i pinsos	Cooperatives	738	755	650	594	-8,6	-19,5
	Agroindústria ⁵	35.181	34.711	35.168	35.356	0,5	0,5
Catalunya	Cooperatives ⁶	4.298	4.165	3.989	3.827	-4,1	-11,0
	Agroindústria (només sectors coincidents cooperatius)	43.991	44.327	44.332	45.436	2,5	3,3

Font: FCAC i IDESCAT

Pel que fa al nombre total de persones ocupades, s'observa que disminueix un 11% en el cas de les cooperatives, sobretot per la caiguda d'ocupats en les dels sectors ramaders, mentre que augmenta un 3% el nombre de persones ocupades en el conjunt de l'agroindústria, en aquest cas pel creixement del nombre de treballadors en empreses de producció vegetal.

La causa principal de la variació observada en l'ocupació són els canvis en el nombre d'empreses si bé, com es pot comprovar en l'apartat posterior, en les cooperatives es dona més una tendència a fer més petita la relació de treballadors per empresa.

Nombre de treballadors per empresa

Taula 58. Nombre de treballadors per empresa de l'agroindústria i les cooperatives agràries en el període 2008 a 2011.

ÀMBIT	Sector	2008	2009	2010	2011	Increment recent (%)	Increment històric (%)
Producció vegetal	Cooperatives	19	18	18	17	-5,6	-10,5
	Agroindústria ⁷	17	18	16	16	0	-5,9
Producció ramadera i pinsos	Cooperatives	24	24	22	23	4,6	-4,2
	Agroindústria ⁸	43	42	46	45	-2,2	4,6
Catalunya	Cooperatives ⁹	19	19	18	18	0	-5,3
	Agroindústria (només sectors coincidents cooperatius)	33	33	33	33	0	0

Font: FCAC i IDESCAT

4. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: preparació i conservació de fruites i hortalisses, fabricació d'oli d'oliva, fabricació de productes de molinaria, midons i productes amilacis i elaboració de vins.

5. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: indústries càrnies, fabricació de productes lactis i fabricació de productes per a l'alimentació animal.

6. Només es tenen en compte les cooperatives amb orientació productiva principal agroalimentària.

7. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: preparació i conservació de fruites i hortalisses, fabricació d'oli d'oliva, fabricació de productes de molinaria, midons i productes amilacis i elaboració de vins.

8. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: indústries càrnies, fabricació de productes lactis i fabricació de productes per a l'alimentació animal.

9. Només es tenen en compte les cooperatives amb orientació productiva principal agroalimentària.

Quant al nombre de treballadors per empresa, disminueix un 5,3% des del 2008 al 2011 (de 19 a 18 treballadors) en les cooperatives agràries, mentre que es manté durant aquest període en el conjunt de l'agroindústria (33 treballadors per empresa).

Amb caràcter general, tant per les cooperatives com per al conjunt de l'agroindústria, són les empreses de l'àmbit vegetal les que disminueixen més l'ocupació unitària.

Vendes netes

Taula 59. Facturació total de l'agroindústria i de les cooperatives agràries des de l'any 2008 fins al 2011.

ÀMBIT	Sector	2008	2009	2010	2011	Increment recent (%)	Increment històric (%)
Producció vegetal	Cooperatives	744.995	720.182	673.905	779.034	15,6	4,6
	Agroindústria ¹⁰	2.367.542	1.996.080	1.845.350	2.045.707	10,9	-13,6
Producció ramadera i pinsos	Cooperatives	689.013	614.586	628.777	668.197	6,3	-3,0
	Agroindústria ¹¹	9.921.842	8.695.852	9.201.343	10.185.319	10,7	2,7
Catalunya	Cooperatives ¹²	1.434.008	1.334.768	1.302.682	1.447.231	11,1	0,9
	Agroindústria (només sectors coincidents cooperatius)	12.289.384	10.691.932	11.046.693	12.231.026	10,7	-0,5

Font: FCAC i IDESCAT

Les vendes netes de les cooperatives s'incrementen en aquests quatre anys gairebé un 1%, per l'augment de les cooperatives dels sectors vegetals, mentre que per al conjunt de l'agroindústria les vendes es redueixen un 0,5%.

En els sectors de ramaderia i pinsos les cooperatives redueixen la seva facturació un 3%, mentre que per al conjunt de l'agroindústria s'incrementa un 2,7%. En contrapartida per als sectors vegetals el conjunt de l'agroindústria disminueix la seva facturació gairebé un 14%, mentre que les cooperatives augmenten la seva facturació un 4,6%.

10. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: preparació i conservació de fruites i hortalisses, fabricació d'oli d'oliva, fabricació de productes de molineria, midons i productes amilacis i elaboració de vins.

11. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: indústries càrnies, fabricació de productes lactis i fabricació de productes per a l'alimentació animal.

12. Només es tenen en compte les cooperatives amb orientació productiva principal agroalimentària.

Facturació mitjana

Taula 60. Facturació mitjana per empresa (milers d'euros per empresa) en l'agroindústria i cooperatives agràries en milers d'euros durant el període 2008 a 2011.

ÀMBIT	Sector	2008	2009	2010	2011	Increment recent (%)	Increment històric (%)
Producció vegetal	Cooperatives	3.921	3.851	3.604	4.211	16,8	7,4
	Agroindústria ¹³	4.651	3.717	3.260	3.326	2,0	-28,5
Producció ramadera i pinsos	Cooperatives	22.226	19.825	20.959	25.700	22,6	15,6
	Agroindústria ¹⁴	11.997	10.540	11.965	13.008	8,7	8,4
Catalunya	Cooperatives ¹⁵	5.915	5.591	5.507	6.294	14,3	6,4
	Agroindústria (només sectors coincidents cooperatius)	9.199	7.850	8.275	8.749	5,7	-4,9

Font : FCAC i IDESCAT

La facturació mitjana de les cooperatives amb orientació vegetal és superior a la del conjunt de l'agroindústria a partir de l'any 2009, inclòs, mentre que per a les de ramaderia i pinsos sempre és clarament superior en tots els exercicis considerats en un 87% de mitjana.

Tot i aquests valors, com que els sectors associats a la ramaderia són menys cooperativitzats, les xifres globals presenten una facturació mitjana inferior, de l'ordre d'un 31%, de les cooperatives en comparació amb el conjunt de l'agroindústria.

És important destacar que l'evolució de la facturació mitjana de les cooperatives ha estat per a tots els àmbits considerats positiva, tant des d'un punt de vista recent com històric, mentre que aquesta tendència no ha estat tan extensa en el conjunt de l'agroindústria i, especialment en el sectors vegetals; quan ho ha estat -sectors ramaders- la seva evolució no s'ha mostrat tan favorable com en les cooperatives.

En aquest apartat s'observa que la facturació mitjana de les cooperatives augmenta un 6,4%, mentre que la facturació mitjana de l'agroindústria cau gairebé un 5% a causa de la producció vegetal.

Aquest fet il·lustra que les cooperatives han apostat clarament per guanyar dimensió i concentrar-se, mentre que el conjunt de l'agroindústria o bé no ho ha fet o ho ha fet d'una forma clarament més tímida.

13. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: preparació i conservació de fruites i hortalisses, fabricació d'oli d'oliva, fabricació de productes de molinaria, midons i productes amilacis i elaboració de vins.

14. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: indústries càrnies, fabricació de productes lactis i fabricació de productes per a l'alimentació animal.

15. Només es tenen en compte les cooperatives amb orientació productiva principal agroalimentària.

Taula 61. Facturació mitjana (milions d'euros per empresa) comparada entre les cooperatives agràries i el conjunt de la indústria agroalimentària a 2011.

Classificació IDESCAT	Agroindústria	Orientació productiva principal relacionada en l'àmbit cooperatiu	Cooperatives
Preparació i conservació fruites i hortalisses	6,9	Hortofructícola i planta viva	8,8
Fabricació d'oli d'oliva	1,5	Oli d'oliva i fruita seca	2,2
Fab. prod. de molinaria, midons i productes amilacis	6,8	Cereals i farratges	4,4
		Arròs	31,1
Elaboració de vins	2,9	Vins i caves	2,5
Indústries càrnies	11,3	Ramaderia i pinsos	31,8
Fabricació de productes per a l'alimentació animal	16,6		
Fabricació de productes lactis	9,1	Llet i derivats	12,0

Font : FCAC i IDESCAT

En més detall per orientacions productives principals, en la pràctica totalitat dels sectors (hortofructícola, oli d'oliva i fruita seca, arròs, ramaderia i pinsos i llet) exceptuant l'elaboració de vins i cereals i farratges, la facturació mitjana de les cooperatives és superior a la del conjunt de l'agroindústria.

Facturació per treballador

Taula 62. Facturació (milers euros per treballador) de l'agroindústria i de les cooperatives del 2008 al 2011.

ÀMBIT	Sector	2008	2009	2010	2011	Increment recent (%)	Increment històric (%)
Producció vegetal	Cooperatives	209	211	202	241	19,3	15,3
	Agroindústria ¹⁶	269	208	201	203	1,0	-24,5
Producció ramadera i pinsos	Cooperatives	934	814	967	1.125	16,3	20,5
	Agroindústria ¹⁷	282	251	262	288	9,9	2,1
Catalunya	Cooperatives ¹⁸	334	320	327	378	15,6	13,1
	Agroindústria (només sectors coincidents cooperatius)	279	241	249	269	8,0	-3,6

Font : FCAC i IDESCAT

A més, la facturació per treballador de les cooperatives durant aquest període de quatre anys creix un 13,1%, mentre que en el cas del conjunt de l'agroindústria la facturació disminueix un 3,6% (baixa un 24,5% en la producció vegetal). Per tant, l'evolució d'aquest indicador és clarament millor per a les cooperatives agràries.

16. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: preparació i conservació de fruites i hortalisses, fabricació d'oli d'oliva, fabricació de productes de molinaria, midons i productes amilacis i elaboració de vins.

17. Inclou empreses amb la següent classificació segons CCAE-2009: indústries càrnies, fabricació de productes lactis i fabricació de productes per a l'alimentació animal.

18. Només es tenen en compte les cooperatives amb orientació productiva principal agroalimentària.

Taula 63. Facturació mitjana per treballador (€/treballador) comparada entre les cooperatives agràries i el conjunt de la indústria agroalimentària a 2011.

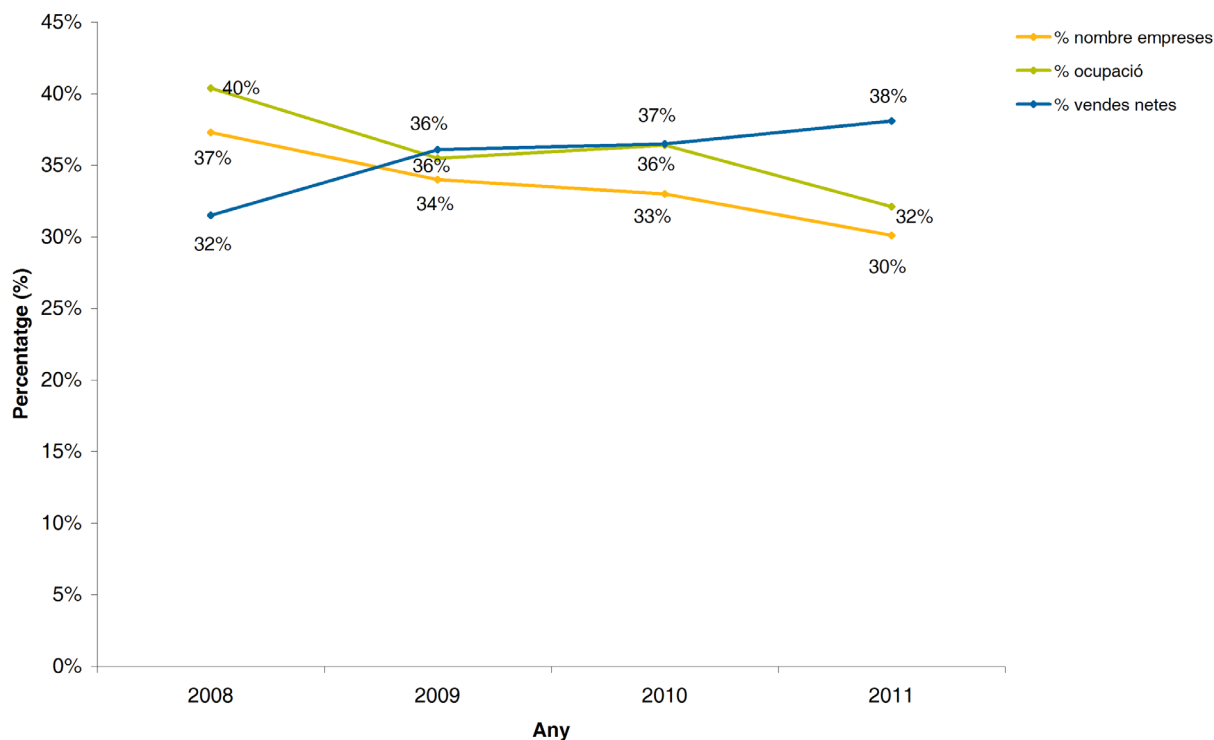
Classificació IDESCAT	Agroindústria	Orientació productiva principal relacionada en l'àmbit cooperatiu	Cooperatives
Preparació i conservació fruites i hortalisses	206.364	Hortofructícola i planta viva	231.223
Fabricació d'oli d'oliva	263.174	Oli d'oliva i fruita seca	234.428
Fab. prod. de molinaria, midons i productes amilacis	291.775	Cereals i farratges	420.745
		Arròs	397.359
Elaboració de vins	210.018	Vins i caves	204.510
Indústries càrnies	226.699	Ramaderia i pinsos	1.257.111
Fabricació de productes per a l'alimentació animal	962.106		
Fabricació de productes lactis	279.497	Llet i derivats	692.888

Font : FCAC i IDESCAT

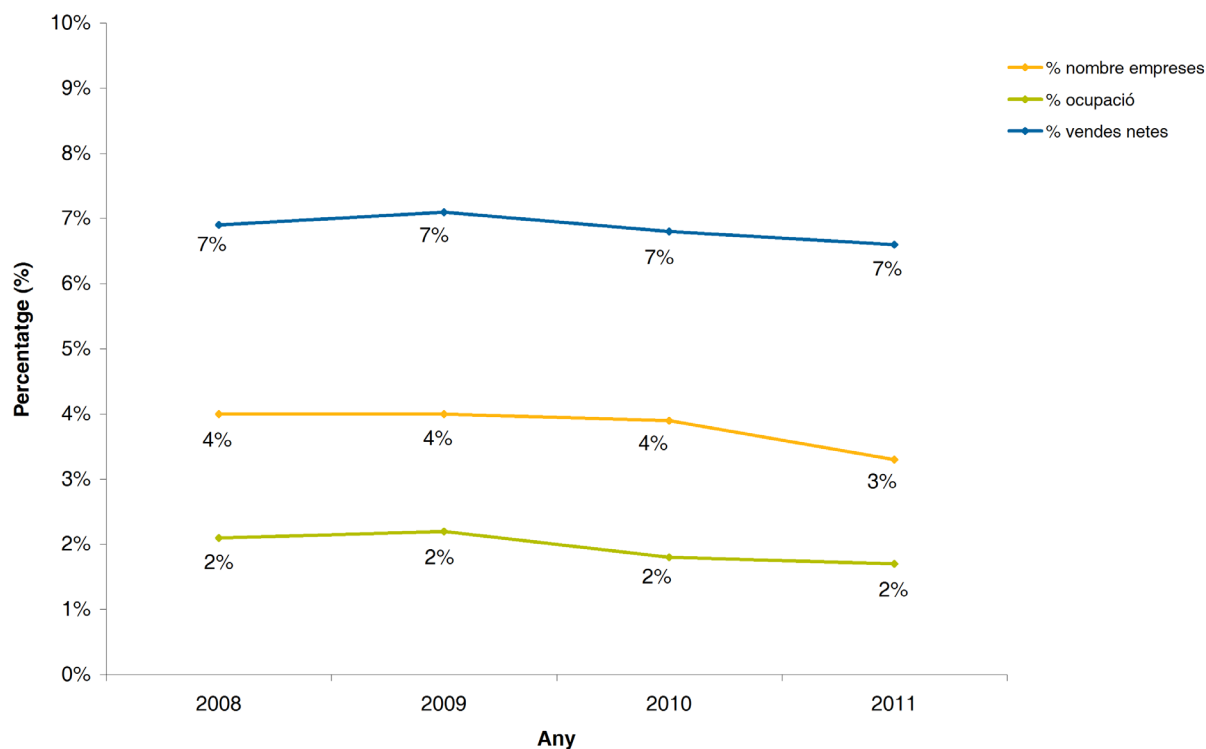
En gairebé tots els sectors (hortofructícola, cereals, arròs i farratges, ramaderia i pinsos i llet), exceptuant l'oli d'oliva i fruita seca i, per molt poca diferència, l'elaboració de vins, la facturació mitjana de les cooperatives és superior a la del conjunt de l'agroindústria.

Evolució del pes del cooperativisme

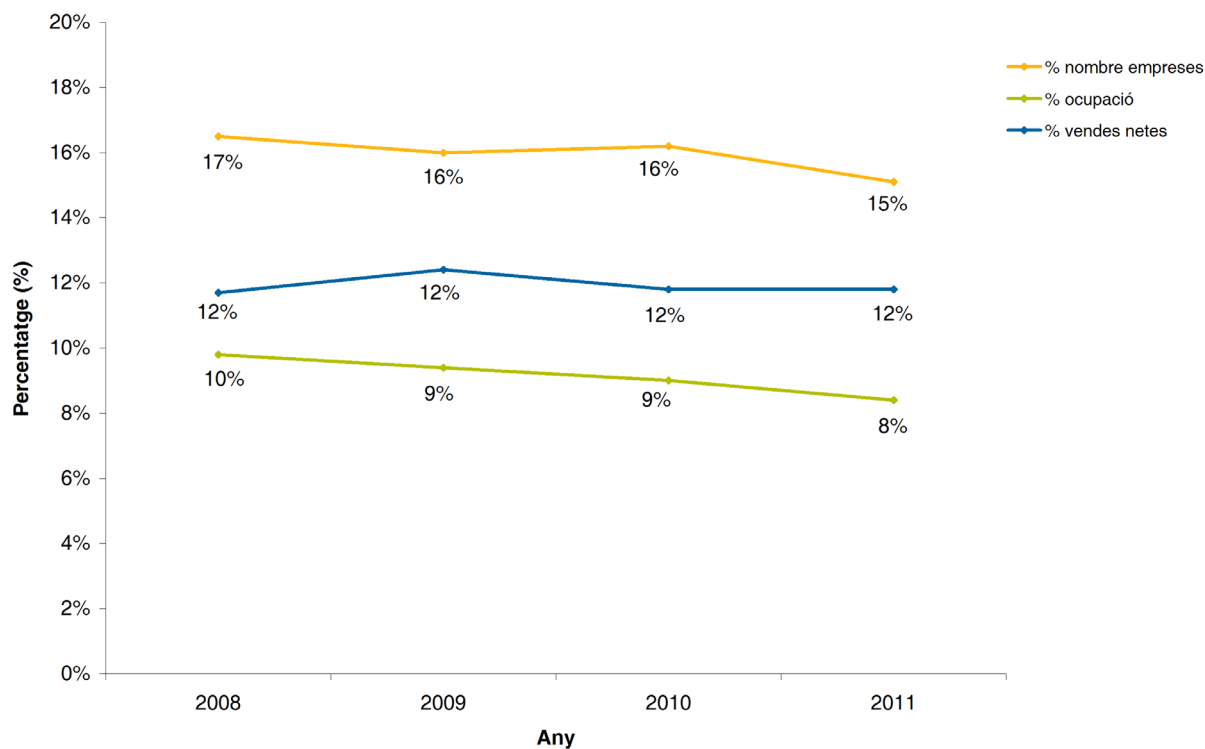
Gràfic 29. Evolució del percentatge del nombre d'empreses, ocupació i vendes netes de les cooperatives de producció vegetal en comparació amb el conjunt de l'agroindústria del 2008 al 2011

Gràfic 30. Evolució del percentatge del nombre d'empreses, ocupació i vendes netes de les cooperatives de producció ramadera en comparació amb el conjunt de l'agroindústria del 2008 al 2011

Gràfic 31. Evolució del percentatge del nombre d'empreses, ocupació i vendes netes de les cooperatives en comparació amb el conjunt de l'agroindústria del 2008 al 2011

En els gràfics anteriors s'observa l'evolució des del 2008 al 2011 del pes de les cooperatives agràries des la perspectiva del nombre d'empreses, l'ocupació i les vendes netes pel que fa a la producció vegetal, la ramadera i la total.

Quant al total, s'evidencia un lleuger descens del nombre d'empreses i dels ocupats, mentre que les vendes netes es mantenen amb una certa tendència a l'alça. El nombre d'empreses baixa un 9% i l'ocupació al voltant del 15%, mentre que les vendes netes creixen un 1% des del 2008 en relació amb l'any 2011.

Aquests elements indiquen de manera evident que les cooperatives no perden quota de mercat en el conjunt de l'agroindústria i que, a més, s'estan concentrant i guanyant dimensió empresarial. En les cooperatives dels sectors vegetals no només no es perd participació en el sector sinó que clarament es guanya en el període considerat, passant d'un 32% a un 38% de les vendes.

ANÀLISI COMPARATIVA AMB EL CONJUNT DEL COOPERATIVISME AGRARI ESPANYOL

Evolució del cooperativisme espanyol i comparació amb el català

Les cooperatives agràries tenen un paper estratègic com a entitats amb vocació vertebradora del sector productor i com a pont comunicador entre el mercat final i la primera baula de la cadena: els agricultors i ramaders. A nivell estatal s'organitzen mitjançant *Cooperativas Agro-alimentarias* que fa de portaveu de les federacions i unions de cooperatives d'arreu del territori espanyol.

L'any 2012 a l'Estat hi havia un total de 2.570 empreses cooperatives associades a *Cooperativas Agro-alimentarias*, agrupant prop d'un milió de socis productors i generant una facturació, el 2011, de més de 13.000 milions d'euros i amb una ocupació de 97.000 treballadors directes.

Taula 64. Evolució del nombre de cooperatives a Espanya i a Catalunya entre el 2008 i el 2012.

	2008	2009	2010	2011	2012	Increment recent	Increment històric
Espanya	2.863	2.840	2.793	2.667	2.570	-3,6%	-10,2%
Catalunya	250	246	244	237	231	-2,5%	-7,6%
Pes Catalunya (%)	8,7	8,7	8,7	8,9	9,0		

Font: dades d'Espanya de *Cooperativas Agro-alimentarias*

L'any 2011, l'activitat econòmica de les cooperatives a nivell espanyol va suposar un 46% del valor de la Producció Final Agrària i un 22% del valor de les vendes netes de la indústria agroalimentària, representant un 13% del total del col·lectiu d'indústries agroalimentàries. Tot i la crisi econòmica i el seu impacte en el consum alimentari espanyol, les cooperatives agroalimentàries mantenen una certa posició d'estabilitat i, fins i tot, han incrementat la seva xifra de facturació i d'ocupació.

Catalunya representa aproximadament el 9%, tant del nombre de cooperatives com de la facturació espanyola. Tot i això, la facturació mitjana a Catalunya és lleugerament superior a la de l'Estat.

Taula 65. Evolució de la facturació de cooperatives de primer grau a Catalunya i Espanya (xifres en valor absolut en milions d'euros).

	2008	2009	2010	2011	Increment recent	Increment històric
Catalunya	1.191	1.107	1.098	1.180	7,5%	-1,0%
Espanya	11.672	14.703	12.368	13.021	5,3%	11,6%
Pes Catalunya (%)	10,2	7,5	8,9	9,1	-	-

Font: dades d'Espanya de *Cooperativas Agro-alimentarias*

Taula 66. Evolució de la facturació mitjana a Catalunya i Espanya de les cooperatives de primer grau (xifres en valor absolut en milions d'euros).

	2008	2009	2010	2011	Increment recent	Increment històric
Catalunya	5,0	4,7	4,8	5,3	10,8%	5,3%
Espanya	4,1	5,2	4,4	4,9	10,3%	19,8%
Diferència Catalunya i Espanya (%)	18,9	-9,0	7,2	7,7	-	-

Font: dades d'Espanya de *Cooperativas Agro-alimentarias*

La taula mostra una davallada en el nombre de cooperatives progressiva en el temps, mentre que el nivell de facturació de les restants es manté o presenta un creixement moderat. Això explica que la principal causa per la qual disminueix el nombre de cooperatives és un procés de concentració, bé sigui per absorció o bé per fusió de cooperatives. D'aquesta manera, la producció segueix fonamentalment en mans del sector cooperatiu i, fins i tot, en nombrosos casos són receptors de nous socis que veuen en aquestes empreses la millor manera de respondre als reptes de la crisi econòmica dels darrers anys.

Segons les dades de la facturació mitjana de les cooperatives de primer grau, en comparar la mitjana espanyola amb la catalana s'observa que presenten un nivell semblant tot i que la catalana és clarament superior a l'estatal, en prop d'un 8%, l'any 2011.

Taula 67. Distribució territorial de les cooperatives a l'Estat a 2012 i la facturació de les de primer grau a 2011

Comunitat autònoma	Facturació 2011 (€)	Pes facturació sobre el total	Nombre cooperatives 2012	Pes nombre sobre el total
Andalusia	4.458.669.935	34,2%	666	25,9%
Catalunya	1.180.003.779	9,1%	231	9,0%
Castella i Lleó	1.179.100.000	9,1%	180	7,0%
Comunitat Valenciana	1.010.126.750	7,8%	276	10,7%
Extremadura	904.777.954	6,9%	234	9,1%
Aragó	876.699.336	6,7%	169	6,6%
Castilla-La Manxa	846.230.839	6,5%	275	10,7%
Múrcia	723.436.362	5,6%	73	2,8%
Galícia	707.860.310	5,4%	120	4,7%
Navarra	345.638.677	2,7%	154	6,0%
Euskadi	279.960.170	2,2%	67	2,6%
Principat d'Astúries	210.203.255	1,6%	14	0,5%
La Rioja	115.939.007	0,9%	29	1,1%
Illes Balears	70.835.395	0,5%	34	1,3%
Cantàbria	59.730.736	0,5%	1	0,0%
Madrid	45.700.000	0,4%	36	1,4%
Canàries	6.285.000	0,0%	11	0,4%
TOTAL	13.021.197.506	100,0%	2.570	100,0%

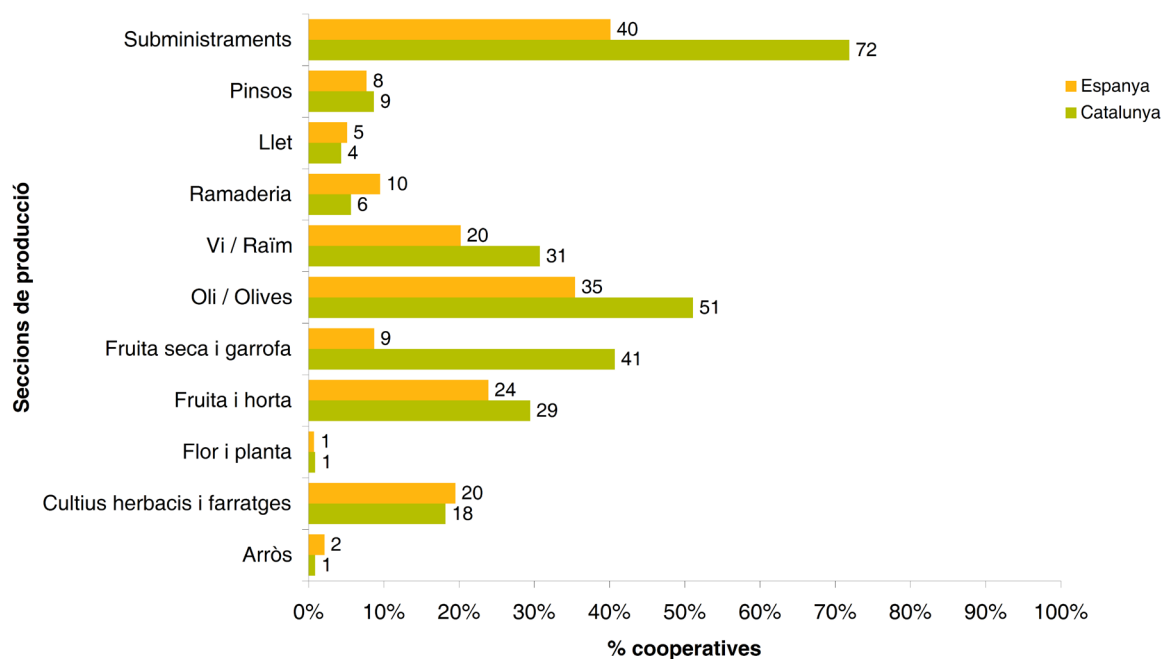
La comunitat autònoma amb més cooperatives és Andalusia amb 666, seguida de lluny per la Comunitat Valenciana amb 276 i de Castella-La Manxa amb 275. Catalunya, en nombre de cooperatives ocupa el cinquè lloc amb 231. En canvi, en volum de facturació Catalunya puja al segon lloc amb 1.180 milions d'euros l'any 2011, tan sols superada àmpliament per Andalusia amb 4.458 milions d'euros. Castella i Lleó ocupa el tercer lloc amb 1.179 milions d'euros.

Principals sectors de les cooperatives espanyoles

En relació amb el nombre de cooperatives que disposen d'activitat en un sector productiu, que pot ser més d'un, existeixen algunes diferències entre el percentatge d'aquestes activitats que predominen a l'Estat espanyol en relació amb Catalunya. Si bé la més estesa és la secció de subministraments en ambdós casos, el nombre relatiu de cooperatives de Catalunya quasi dobla el de l'Estat espanyol. El mateix passa amb la segona activitat agroalimentària que coincideix amb la producció d'olives i oli d'oliva, xifra que també quasi es duplica en el cas de les terres catalanes. La diferència més notable es dona en la tercera activitat que, mentre a Catalunya és la fruita seca i garrofa, amb prop d'un 40% de les cooperatives, a Espanya cau fins a un 8,7%. La tercera orientació a l'Estat és la fruita i horta amb prop d'un 24% nombre similar tot i que més petit al català amb un 29,4%.

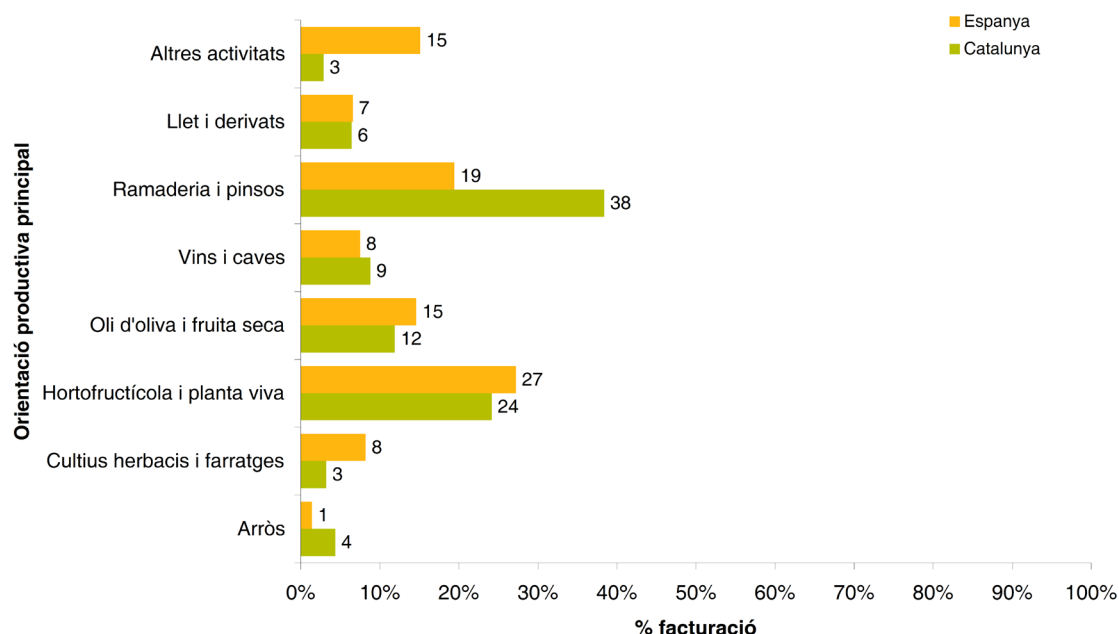
Amb caràcter general s'observa com a tret diferenciador de les cooperatives de Catalunya en relació amb les d'Espanya un major protagonisme de les produccions vegetals clarament mediterrànies: vi, oli d'oliva i fruita seca i garrofa i fruita i horta.

Gràfic 32. Percentatge de cooperatives amb activitat en els diferents sectors productius a 2012

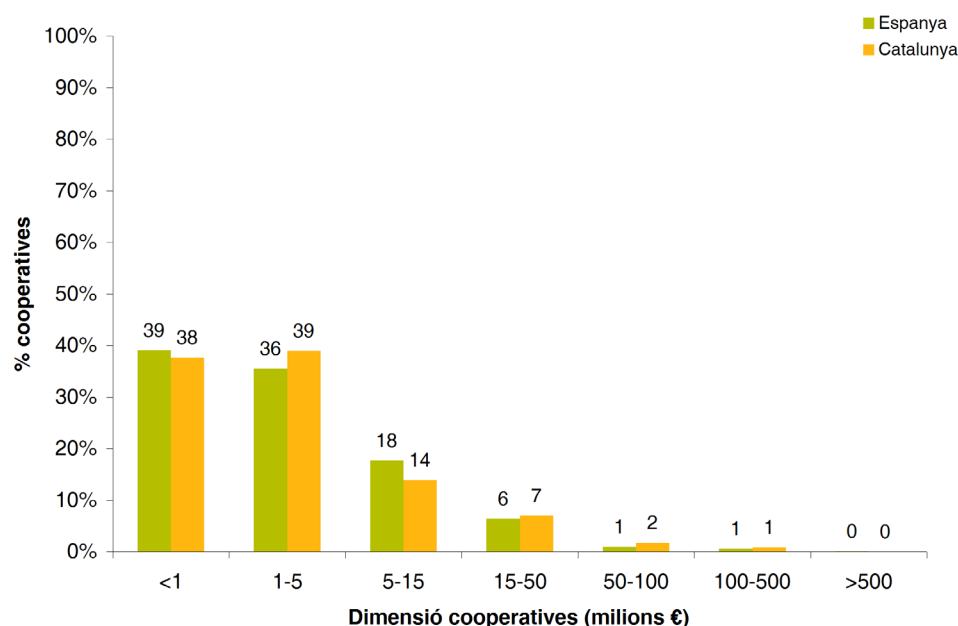
D'altra banda, el sector productor que factura més a l'Estat espanyol és el d'hortofructícola i planta viva amb un 27,2% del total, volum semblant al català que ocupa el segon lloc. A continuació se situa el sector de ramaderia i pinsos amb un 19,4% del total de facturació de les cooperatives de l'Estat, la meitat de la facturació relativa de les cooperatives catalanes. Cal recordar que el complex del sector carni i dels pinsos és el primer en facturació tant en les cooperatives catalanes com en la resta de la indústria agroalimentària del país. El tercer lloc en producció el comparteixen l'orientació de l'oli d'oliva i fruita seca que representa un 14,6% a l'Estat i un 11,9% a Catalunya. A l'Estat pren molta força el sector de subministraments que es recull en la gràfica com a altres activitats.

Gràfic 33. Percentatge de facturació global segons la seva orientació productiva principal a 2011

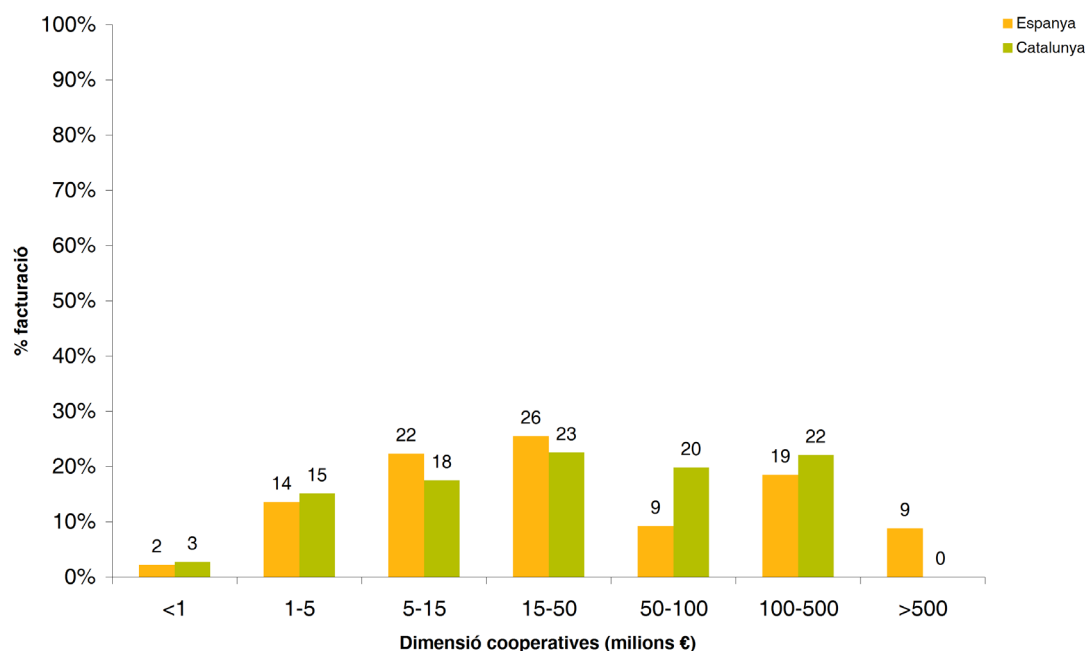

Dimensió de les cooperatives

Gràfic 34. Percentatge del nombre de cooperatives distribuïdes pel seu volum de facturació

Gràfic 35. Percentatge de la facturació total per cooperatives distribuïdes pel seu volum de facturació

D'aquestes gràfiques es desprèn que el comportament de la dimensió de les cooperatives entre l'Estat i Catalunya és força similar. Tot i això, en el tram entre 1 i 5 milions d'euros Catalunya presenta un major percentatge de cooperatives respecte l'Estat, contrarestant a l'inversa el nombre de cooperatives d'entre 5 i 15 milions d'euros. En menor mesura destaca que a Catalunya es dupliquen les cooperatives del tram 50 i 100 milions d'euros en relació amb Espanya. Per contra, a Catalunya no hi ha cap cooperativa que facturi més de 500 milions d'euros.

També cal destacar que a Catalunya el 2,5% de les cooperatives facturen prop del 40% del total, i si s'amplia el tram, un 9,4% de cooperatives facturen el 60% del total. A l'Estat espanyol l'1,7% de les cooperatives ja facturen més del 36% i un 8,4%, facturen el 61,5%. Les cooperatives que facturen més de 100 milions d'euros i per tant les de major dimensió són en ambdós casos menys d'un 1%, tot i representar un 27,3% i un 22,1% de la facturació global en el cas espanyol i català, respectivament.

Rànquing de les principals cooperatives agràries segons facturació

Taula 68. Rànquing de les 10 principals cooperatives espanyoles per ordre de facturació (en milions d'euros) el 2011.

	Cooperativa	Comunitat Autònoma	Grau	Socis	Facturació (M€)	Treballadors	Seccions productives
1	Coren	Galícia	2	6.000	1.005	3.892	Ramaderia, pinso i llet
2	Grupo AN	Navarra	2	21.000	612	1.087	Cereals, ramaderia i hortofructícola
3	Anecoop	València	2	90.000	439	199	Hortofructícola i vi
4	Hojiblanca	Andalusia	2	55.000	389	228	Oli d'oliva, oliva de taula i ramaderia
5	Covap	Andalusia	1	14.548	333	551	Ramaderia, pinsos i llet
6	Acorex	Extremadura	2	6.500	243	128	Oli, cereals, pinsos, ramaderia i arròs
7	Cobadu	Castella-Lleó	1	11.677	212	134	Ramaderia i llet
8	Casi	Andalusia	1	1.358	194	581	Hortofructícola
9	Arento	Aragó	2	20.000	185	26	Cereals, farratges, fruita seca i porcí
10	Ivars d'Urgell	Catalunya	1	2.586	179	87	Cereals, ramaderia i pinsos
Tot				228.669	3.790	6.193	

Font: *Cooperativas Agro-alimentarias*

La cooperativa gallega de segon grau COREN és amb molta diferència, si es compara amb les altres, la cooperativa de producció agroalimentària més gran de l'Estat. Factura poc més de 1.000 milions d'euros i dóna feina a 3.892 treballadors. La seva activitat es desenvolupa principalment en el sector ramader i de la llet. La segona cooperativa més gran de l'Estat és navarresa, GRUPO AN, també de segon grau, amb 612 milions d'euros de facturació i 1.087 treballadors. Aquesta cooperativa diversifica molt la seva acció des de l'hortofructícola fins a la ramaderia, passant pels cereals, l'oli d'oliva i el vi. En tercer lloc se situa la valenciana de segon grau ANECOOP amb un volum de negoci de 439 milions d'euros i amb una orientació principalment adreçada a la producció hortofructícola, amb els cítrics com a principal producte comercialitzat. La primera cooperativa catalana, situada en el desè lloc de la classificació, és la cooperativa de primer grau Del Camp d'Ivars d'Urgell, SCCL amb una facturació de 179 milions d'euros i amb una activitat principal ramadera i d'elaboració de pinsos.

Més avall en la classificació, fins al top 20, només hi ha una altra cooperativa catalana, Actel, SCCL. Ubicada a Lleida i de segon grau té com activitats principals la comercialització de fruita dolça, cítrics, cereals, fruita seca, oli d'oliva i subministraments.

El volum de les cooperatives catalanes no és el més gran de l'Estat tot i que la mitjana sigui relativament superior.

ANÀLISI COMPARATIVA AMB EL COOPERATIVISME AGRARI AL MÓN I A EUROPA

Cooperatives al món

Distribució del cooperativisme

Del top 100 de cooperatives mundials, és a dir, cooperatives que facturen més de 1.000 milions d'euros, gairebé dos terços, 62, s'ubiquen a Europa, la qual cosa evidencia la tradició cooperativa del vell continent.

Taula 69. Ubicació de les cooperatives que conformen el Top 100 mundial

Nombre de cooperatives amb facturació > 1.000 M d'euros	
Europa	62
Amèrica del Nord	24
Amèrica del Sud	5
Àsia (Índia i Japó)	5
Oceania	4

Font: *Cartographie et grands enjeux du monde coopératif agricole à l'échelle mondiale*, PricewaterhouseCoopers (PwC), setembre 2012

Pes de les cooperatives mundials en relació amb la resta de la indústria agroalimentària

Europa també és el continent on el sector cooperatiu té més pes en relació amb el conjunt de la indústria agroalimentària. La facturació global de les 40 principals cooperatives europees és de 136.000 milions d'euros, cosa que suposa un 60% del que factura el top 40 de les empreses no cooperatives, mentre que en el cas d'Amèrica del Nord aquest percentatge és tan sols del 10%.

Taula 70. Comparativa de facturació entre el top 40 d'empreses agroalimentàries cooperatives i no cooperatives

	Facturació (en miliards d'euros) del Top 40 IAA* no cooperatives	Facturació (en miliards d'euros) del Top 40 IAA* cooperatives	Ràtio IAA no coop./coop.
Amèrica del Sud	80	3	X 27
Amèrica del Nord	522	52	X 10
Europa	225	136	X 1,7
Àsia (Índia i Japó)	44	37	X 1,2
Oceania	-	11	-

* IAA: Indústries agroalimentàries

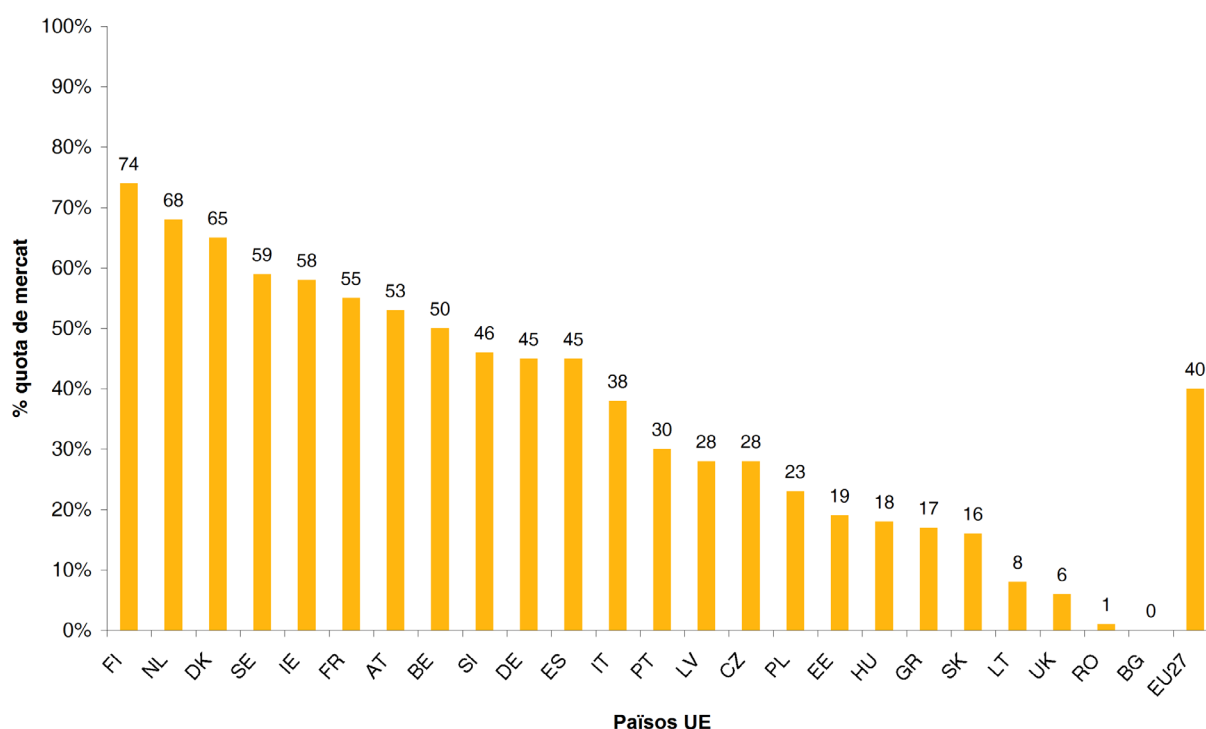
Font: *Cartographie et grands enjeux du monde coopératif agricole à l'échelle mondiale*, PwC, setembre 2012

Pes de les cooperatives d'Europa en relació amb la resta d'indústria agroalimentària

La quota de mercat de les cooperatives en relació amb el conjunt difereix molt en funció del sector: mentre que el lacti i l'hortícola abasten respectivament gairebé el 60% i el 50% del mercat, altres tenen un pes més discret. Curiosament aquests dos sectors són els que tenen més cooperatives transnacionals.

L'Estat espanyol, amb un 45% de quota de cooperativa respecte al total del mercat, se situa per sobre de la mitjana europea, que és d'un 40%, però allunyat de quotes de mercat de fins a gairebé el 70% com les d'Holanda o Dinamarca.

Gràfic 36. Percentatge de quota de mercat* de les cooperatives, per països, any 2010

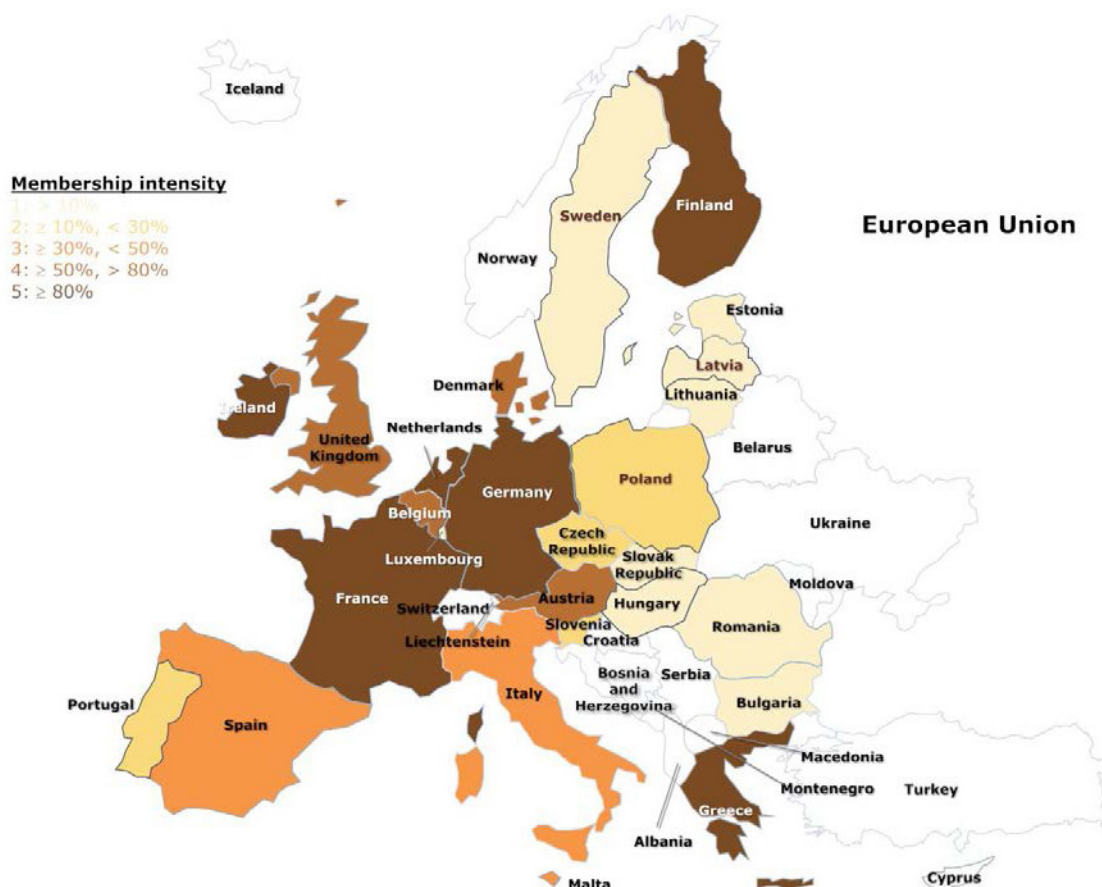

Font: Projecte "Support for Farmers' Cooperatives" de la Comissió Europea (CE) 2011/2012

* tenint en compte 8 sectors de producció

Mapa 4: Percentatge de població agrària associada a cooperatives a la Unió Europea

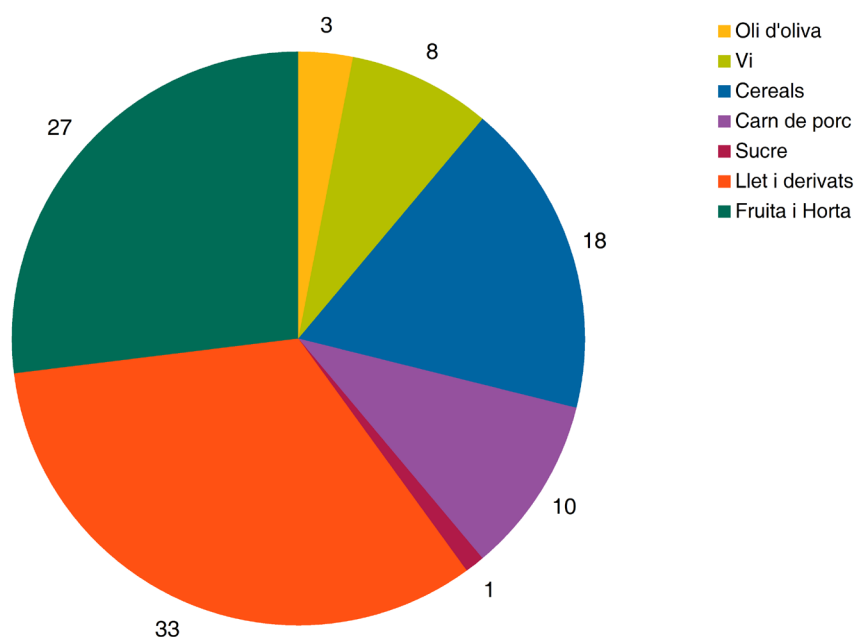

Font: Projecte “Support for Farmers’ Cooperatives” de la Comissió Europea (CE) 2011/2012

Els elevats percentatges de comercialització registrats en els països nòrdics responen, en la majoria de casos, al fet que una o dues cooperatives concentren el mercat. Holanda i Dinamarca en són exemples, amb cooperatives de gran dimensió fruit de continus processos de fusió iniciats els anys noranta i que continuen en l’actualitat. Cal destacar el cas de Finlàndia, que es pot considerar el país més cooperatiu del món amb un 84% de la seva població agrària associada en alguna cooperativa.

Gràfic 37. Quota de mercat dels diferents productes comercialitzats per les cooperatives a la UE, any 2010

Font: Projecte CE "Support for Farmers' Cooperatives" 2011/2012

Taula 71. Percentatge de quota de mercat en mans de cooperatives per als principals sectors de producció i països a 2010.

	Llet	Cereals	Porcí	Vacum	Fruites i hortalisses	Vi	Oli d'oliva	Pinsos
Bèlgica	66		> 25		83			
Holanda	86	> 55	85a	90 ^a	95			
Dinamarca	94		86					
Suècia	100		51					
Finlàndia	97		81	81				
Alemanya	65	50	20		40	33		
Irlanda	99			66 ^a				
França	50	74	94	33	40	50		70
Itàlia	42	25	42		50	52	5	
Portugal	70				25	42	30	
Espanya	40	35	25		35	70	70	
Catalunya	36	38	8	7	40	47	77	16

a) dades referides a comercialització en viu. En el cas d'Holanda el sacrifici es realitza a VION, el més gran escorxador de la UE que, tot i ser propietat d'un sindicat, no és considerat com a cooperativa.

Font dades fora de Catalunya: *El papel del cooperativismo agroalimentario en la economía mundial*. Mediterráneo económico. Cajamar 2013.

Un recent estudi encarregat per la Comissió Europea¹ confirma que, quan les cooperatives disposen d'una quota de mercat elevada, el nivell de preus a la regió s'incrementa a favor de l'agricultor i a més es redueix la volatilitat del mercat. La necessitat d'augmentar el nivell d'intercooperació es justifica pel fet que les cooperatives garanteixen l'accés al mercat del sector primari i redueixen la incertesa quant als pagaments.

Principals sectors de les cooperatives europees

Tanmateix, les cooperatives no es distribueixen uniformement, sinó que la seva rellevància varia segons països i sectors de producció. Les cooperatives del nord es diferencien de les del sud per la seva especialització i orientació al mercat, mentre que les de la regió mediterrània acostumen a ser més polivalents, atomitzades i orientades a producció.

Els productes lactis i els subministraments són els dos principals sectors de les cooperatives més dimensionades. Tot i així, Catalunya no té cap de les seves cooperatives en aquest Top 100, i només una cooperativa càrnia de Galícia entra en aquest rànquing en la posició 90. Tampoc a nivell de la UE cap cooperativa catalana ni espanyola se situa en el top 20.

Si es comparen els sectors estratègics de cada país en funció de la seva aportació al PIB, s'observa que Alemanya se centra en la llet, els cereals i el porcí, França en cereals vi i llet, Itàlia en fruita i horta, llet i vi; en el cas Catalunya, ho són tots els mencionats anteriorment afegint l'oli d'oliva.

Comparant Catalunya amb la resta de països europeus, cal destacar la presència de cooperatives en tots els àmbits sectorials atesa la gran diversitat de cultius del nostre territori.

Més al sud el sector cooperatiu s'atomitza, així a Alemanya amb gairebé 2.000 cooperatives perden quota de representativitat en comparació amb els nivells escandinaus. Tot i així, França amb 2.900 cooperatives manté una quota de mercat significativa en els seus principals sectors, destacant el 94% de quota de comercialització de porcí, una xifra gairebé inversa a la catalana on la presència cooperativa en el sector ramader és del 8%. Malgrat estar poc dimensionades, les cooperatives catalanes mantenen una important quota en els productes agraris més mediterranis, com són l'oli d'oliva i el vi. En el sector vitivinícola, el pes de les cooperatives és molt inferior a la mitjana espanyola però similar a països com França, Itàlia o Portugal.

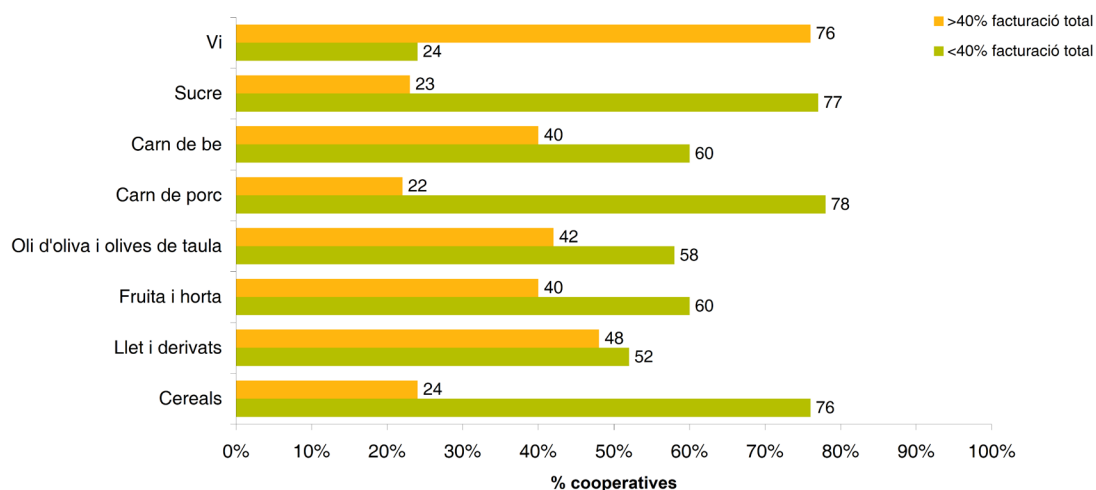
Posició de les cooperatives en la cadena de valor

La participació de les cooperatives europees en la cadena de valor difereix molt segons el sector de producció. Els productes amb marca poden trobar-se en els sectors de la llet i del vi i, en menor grau, en el sector de la fruita i horta i l'oli d'oliva.

Comercialitzar amb marca cooperativa és molt menys usual en els sectors del cereal o la carn, especialment del porcí.

1. Projecte CE "Support for Farmers' Cooperatives" 2011-2012

Gràfic 38. Percentatge de cooperatives per sector en què els productes elaborats amb marca signifiquen un percentatge baix (<40%) o alt (>40%) en relació amb la facturació total a 2011

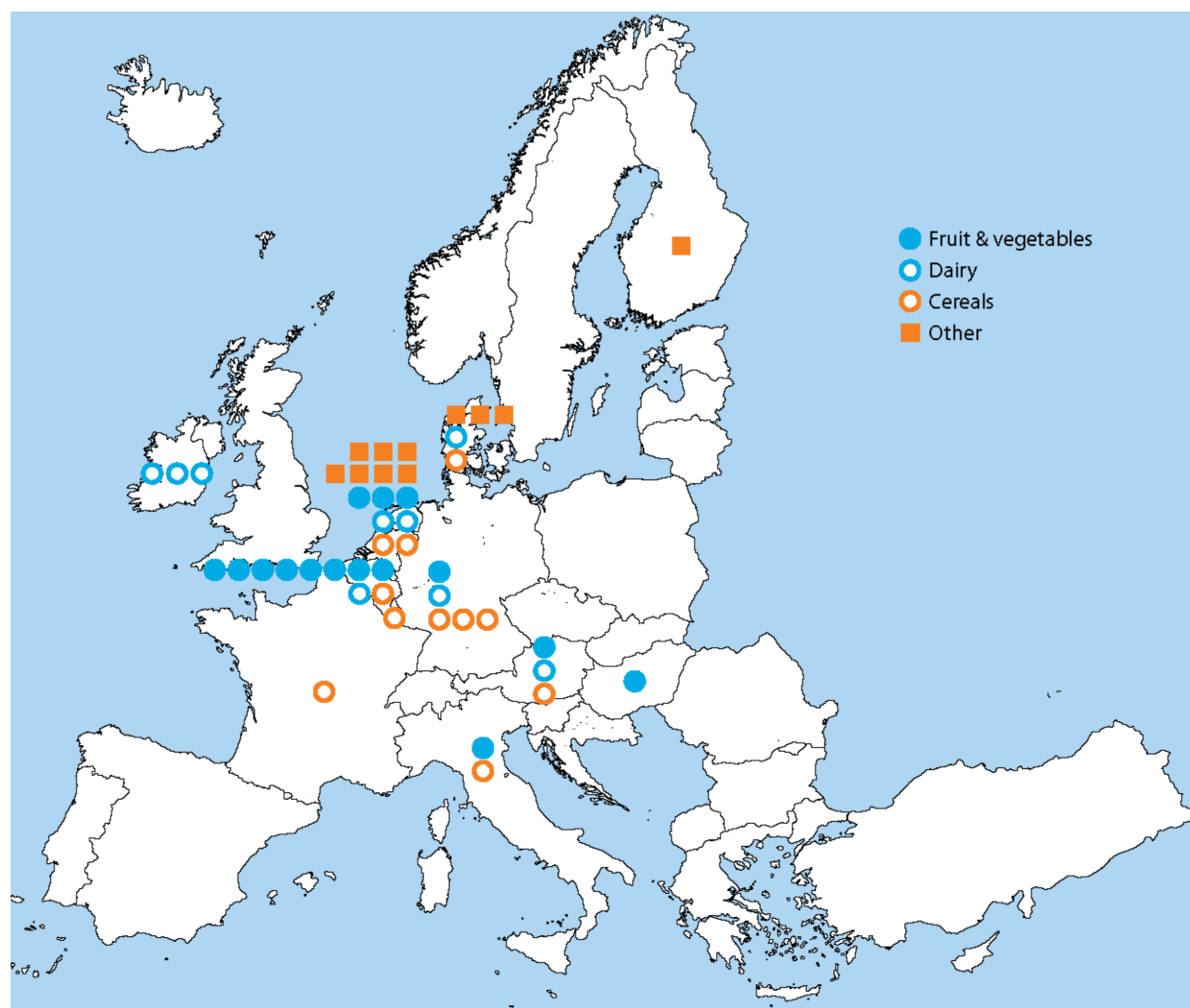
Font: Projecte CE "Support for Farmers' Cooperatives" 2011-2012

Cooperació transfronterera a Europa

A Europa existeixen 46 cooperatives transnacionals, si es té en compte les cooperatives presents i amb socis en més d'un Estat membre, les quals representen un petit percentatge; es concentren al nord d'Europa i es tracta de cooperatives centrades principalment en els sectors lacti i hortofructícola. També existeixen importants cooperatives transnacionals amb activitat en el sector cerealístic.

Mapa 5: Cooperatives transnacionals a Europa.

Font: Projecte CE "Support for Farmers' Cooperatives" 2011/2012

El cooperativisme català i espanyol s'enfronta a nous desafiaments pel que fa al seu desenvolupament estratègic. La internacionalització, la recerca d'aliances i l'increment del perímetre d'acció són accions claus per mantenir-se competitiu en un món cada vegada més globalitzat.

CONCLUSIONS GENERALS

En línies generals, destaca la reducció del nombre de cooperatives agràries de primer grau, fruit de l'augment de les de segon grau i dels processos de fusió i concentració de cooperatives, impulsats en els darrers anys. Aquest fet posa en relleu que les cooperatives agràries a Catalunya tendeixen a créixer, amb una mitjana actual de 18 treballadors per cooperativa, i a seguir un model d'empresa més professionalitzat i competitiu.

Segons la seva orientació productiva principal, les cooperatives d'oliva i fruita seca són les que concentren un major nombre, representant un 33% sobre el total, seguides de les de vins i caves amb un 22% i de les hortofructícoles i planta viva amb un 18%.

Cal fer especial esment a l'increment, en els últims anys, de la facturació global i de la facturació mitjana per cooperativa, tot i la situació de crisi econòmica i financera actual. D'aquesta manera, les cooperatives amb un volum de facturació més alt són les que la seva orientació productiva principal és la ramaderia i pinsos; en canvi, les que presenten una facturació mitjana més important són les cooperatives arrosseres, atès que es tracta de dues empreses amb uns imports de facturació importants. En aquest sentit, és remarcable que, atenent al volum de facturació, la gran majoria de cooperatives, un 90%, són micro o petites empreses, i que el 3% de cooperatives són responsables de prop del 40% de la facturació conjunta. Per demarcacions territorials, les cooperatives de Lleida són les que presenten el volum de facturació i la facturació mitjana més elevada, cal recordar que és una de les demarcacions amb el nombre més alt de cooperatives agràries i amb un major dinamisme econòmic vinculat al sector agroalimentari.

La facturació fruit de la internacionalització segueix una evolució favorable, destacant l'augment de les exportacions de les cooperatives als mercats exteriors de la Unió Europea, com són a Alemanya, França i Itàlia. Hi ha, però, molta heterogeneïtat en el grau d'internacionalització de les cooperatives en funció del sector productiu.

Tot i el seu descens en els darrers anys, l'ocupació es concentra majoritàriament en les cooperatives del sector hortofructícola i planta viva i a la demarcació territorial de Lleida, encara que són les d'arròs les que presenten una mitjana de treballadors per cooperativa més elevada. D'altra banda, la massa social s'ha incrementat en els últims anys, tant el volum de socis com el de socis productors, tot i que es caracteritza per ser una població cada vegada més envellida, en paral·lel a l'envelliment de les persones titulars d'explotacions agràries de Catalunya. Les cooperatives amb un nombre més elevat de socis i socis productors són les d'oli d'oliva i fruita seca concentrades a la demarcació territorial de Tarragona (excepte Terres de l'Ebre); en canvi, la mitjana més alta per cooperativa se situa en les cooperatives d'arròs i a la demarcació de les Terres de l'Ebre. És destacable, també, que el consell rector, com a òrgan de govern, de gestió i de representació, té una mitjana de 10 membres per cooperativa, amb una proporció major de joves i menor de jubilats respecte del total de socis.

En referència a la comercialització dels productes, les cooperatives utilitzen la venda directa, les vendes a altres cooperatives i a canals de distribució principals, per sobre de la venda a majoristes, altres indústries i minoristes. En el darrer any s'incrementen els punts de venda i es manté la seva facturació tot i la situació de recessió econòmica actual.

La venda directa és majoritària en les cooperatives de menor facturació, essent aquestes cooperatives les que presenten, també, una major proporció de venda a granel. El fet de guanyar en dimensió com a empresa, augmentant la facturació per cooperativa, permet incrementar l'esforç comercial i tenir una major participació en la cadena de valor, tant amb marca pròpia com de distribució.

A més a més, amb la creixent importància de les noves tecnologies de la informació i comunicació en la societat actual, les cooperatives agràries també fan ús de la venda en línia mitjançant pàgines web pròpies.

Pel que fa a la responsabilitat social de les cooperatives i a la seva diversificació, actualment no només realitzen activitats de producció, sinó que també ofereixen serveis no exclusivament agroalimentaris que presenten una tendència creixent en els darrers anys, i que s'adrecen tant a la massa social com a la comunitat rural, amb l'objectiu de satisfer les seves necessitats més importants.

DIAGNOSI ECONOMICOFINANCERA

COOPERATIVES GRUP < 2 M€ - MATÈRIA PRIMERA

El nombre de cooperatives que facturen menys de 2 milions d'euros i no transformen el producte sinó que el compren al soci i el tornen a comercialitzar directament és de 28, que representa un 16% en el conjunt objecte d'estudi.

Ingressos d'explotació

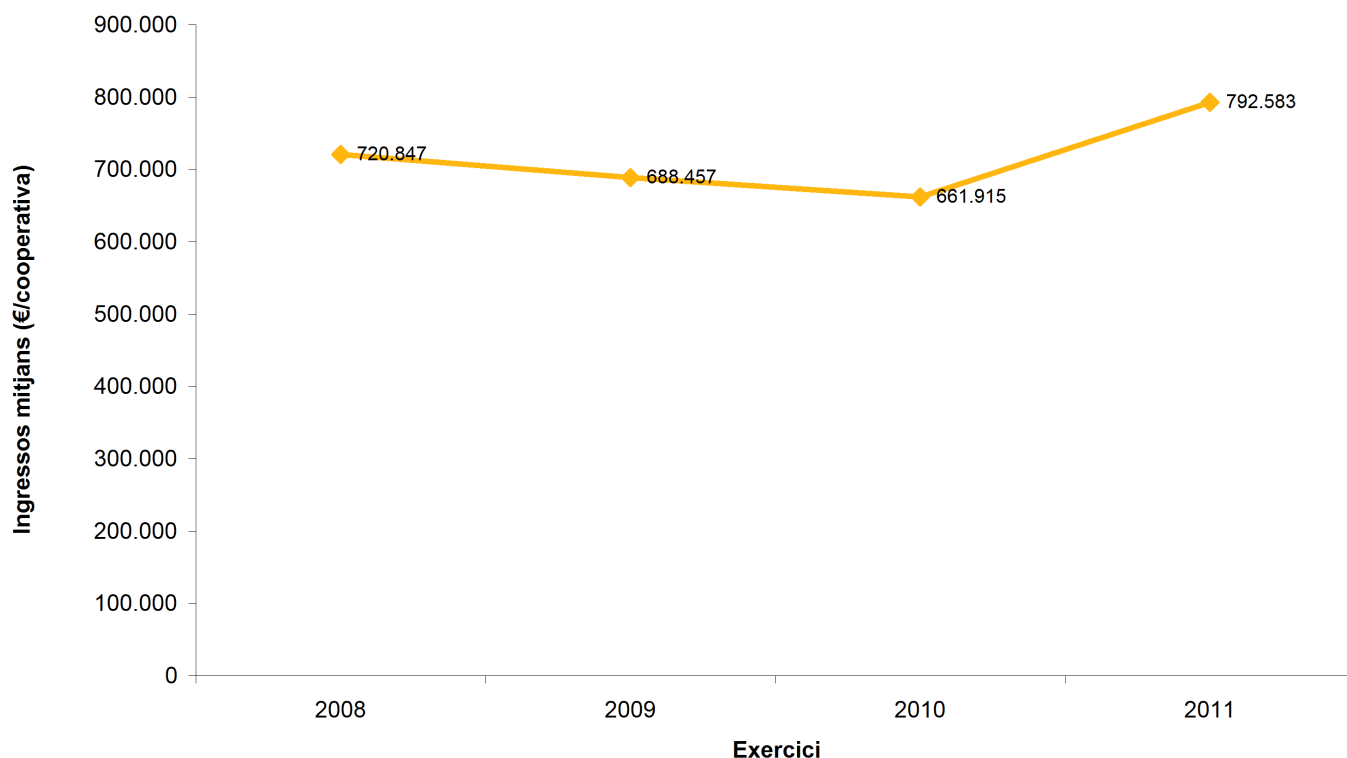
Taula 72. Evolució dels ingressos d'explotació de les cooperatives del grup < 2 M€ i matèria primera i càlcul de la mitjana (euros)

	2008	2009	2010	2011
Suma del grup	20.183.705	19.276.801	18.533.628	22.192.320
Nombre de cooperatives	28	28	28	28
Dada màxima	2.468.040	2.401.279	2.135.180	1.789.334
Dada mínima	116.201	62.265	52.222	50.223
Mitjana grup	720.847	688.457	661.915	792.583

Si s'analitzen els ingressos d'explotació s'observa com es mantenen al llarg dels anys amb una tendència lleugerament descendent a excepció de l'any 2011, en què es produeix un augment. La mitjana de facturació d'aquest grup se situa al voltant dels 700.000 euros, tot i que la cooperativa amb una facturació més elevada, d'entre les 28 estudiades, va facturar 2,4 milions d'euros el 2008 i el 2009. L'any 2011, en canvi, els ingressos de la cooperativa amb més facturació estan per sota dels 2 milions. La cooperativa amb una facturació més minsa, està per sota dels 100.000 euros en els tres darrers exercicis.

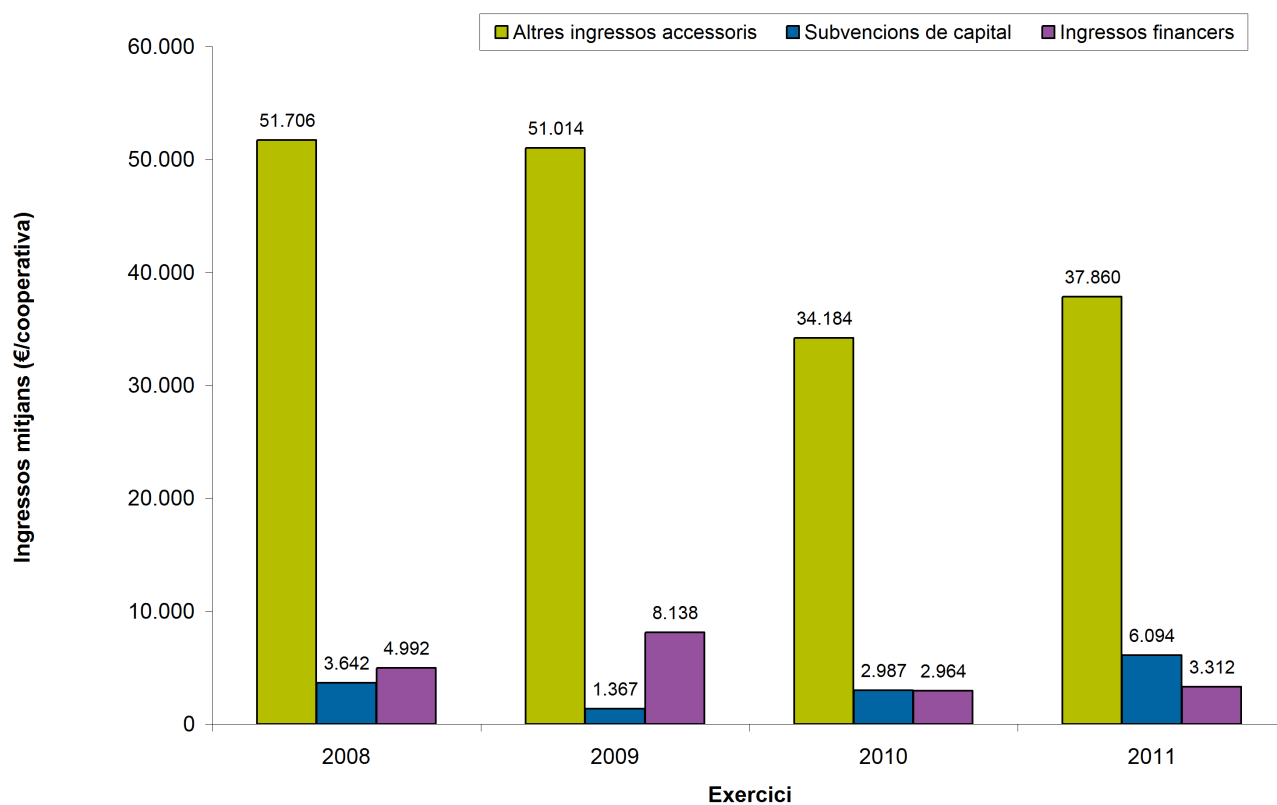

Gràfic 39. Evolució dels ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup < 2 M€ i matèria primera (€/cooperativa)

Els ingressos mitjans d'explotació oscil·len entre els 700.000 i 800.000 euros; entre el 2009 i el 2010 es redueixen però remunten en el període 2011.

Gràfic 40. Evolució d'altres ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup < 2 M€ i matèria primera (€/cooperativa)

Pel que fa a la resta d'ingressos, els ingressos accessoris es troben en segon lloc, seguits dels ingressos financers i finalment de les subvencions de capital.

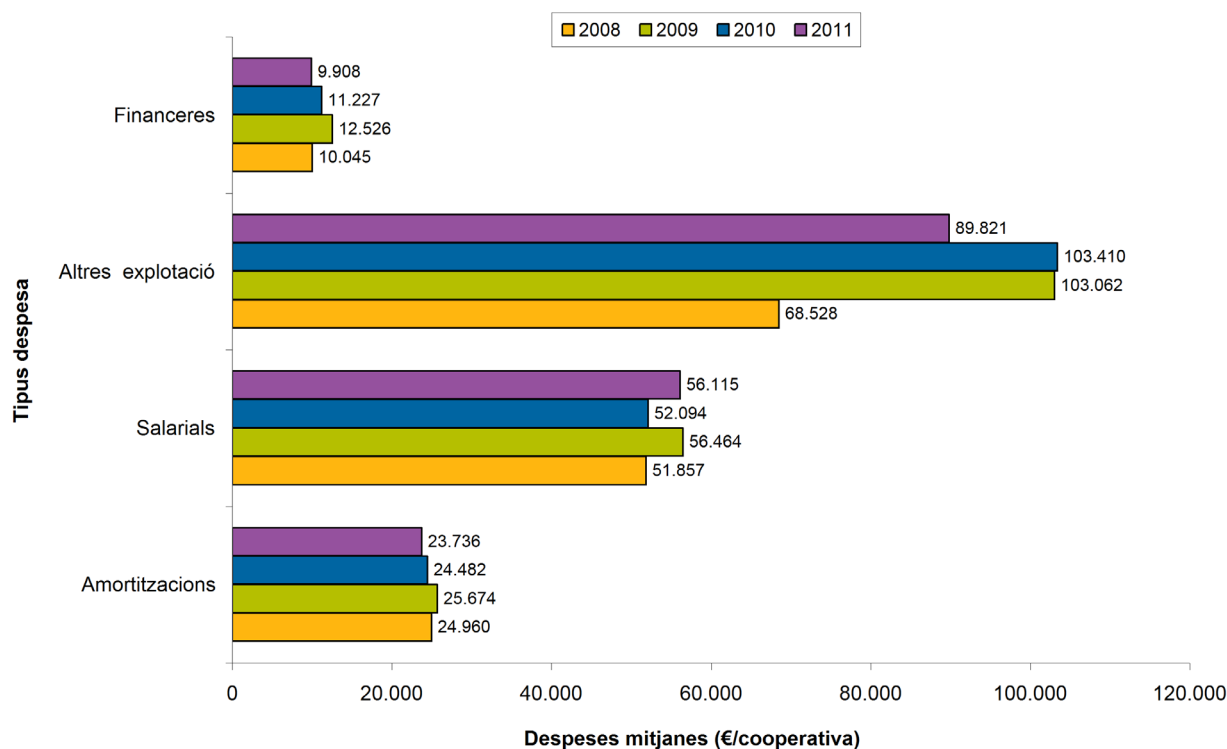
Els ingressos accessoris, tot i que s'han mantingut els dos primers anys, han sofert una davallada el 2010 per tornar a augmentar el 2011 encara que a nivells inferiors dels existents en períodes anteriors.

Les subvencions de capital disminueixen significativament el 2009 per tornar a augmentar a partir del 2010, la qual cosa ha suposat per a les cooperatives majors ingressos extraordinaris. Tot i això, el pes en el conjunt dels ingressos es reduït.

Els ingressos financers també van oscil·lant al llarg dels anys amb un pes igualment poc significatiu en el conjunt dels ingressos cooperatius.

Despeses d'explotació

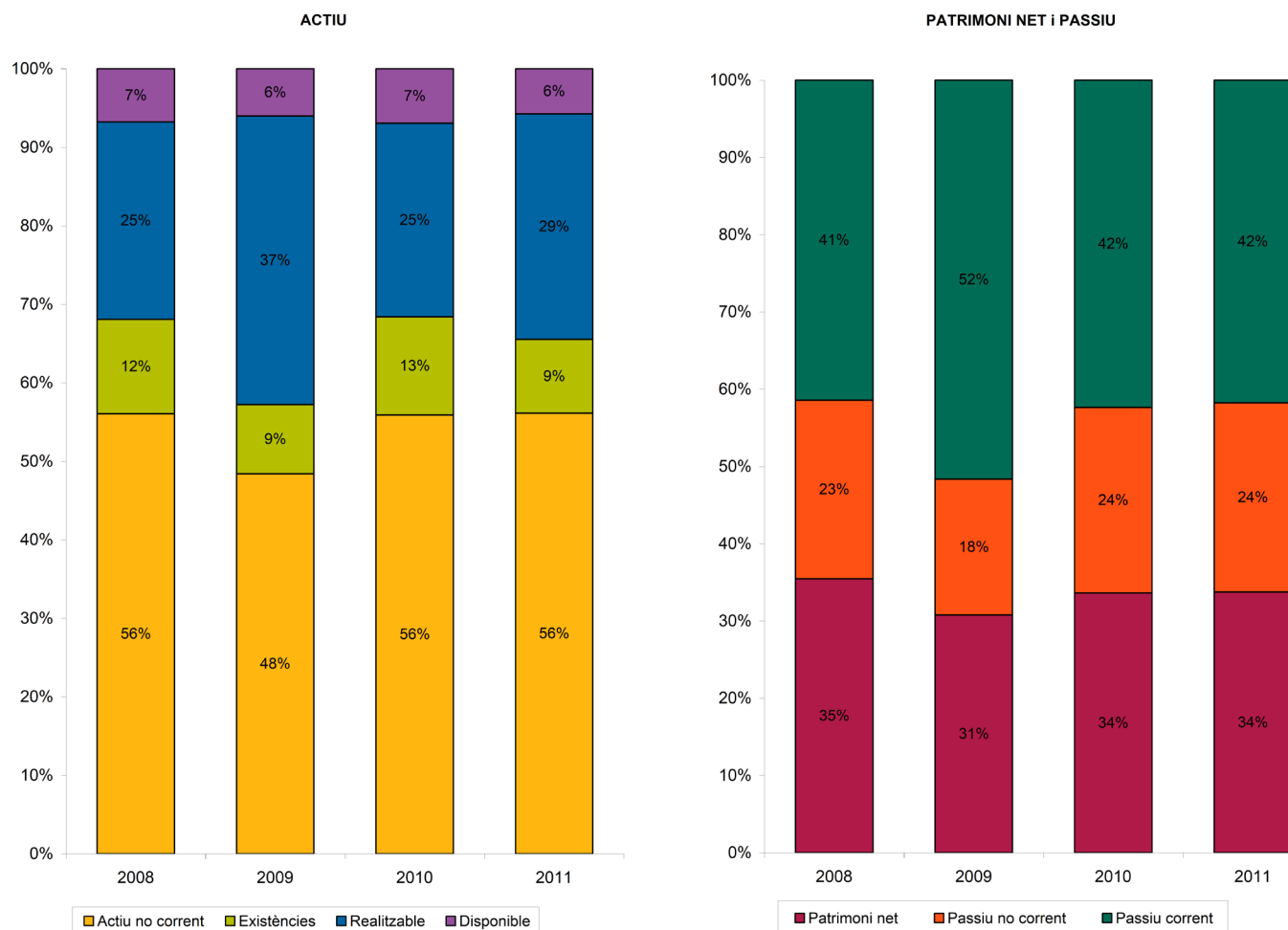
Gràfic 41. Evolució de les principals despeses d'explotació mitjanes de les cooperatives del grup < 2 M€ i matèria primera (€/cooperativa)

En general les despeses augmenten entre el 2008 i el 2009 per tornar a reduir-se durant el període 2010/2011. La major part de les despeses corresponen a despeses d'explotació, seguides per les de personal. Les despeses per amortitzacions, tot i ser força inferiors, també són significatives.

Finalment, les despeses financeres que engloben tant els préstecs amb entitats de crèdit com els de la secció de crèdit de la cooperativa, són les que tenen un pes més petit en el conjunt.

Gràfic 42. Masses patrimonials de les cooperatives del grup < 2 M€ i matèria primera

La composició del balanç es manté estable al llarg dels quatre anys. Més de la meitat de l'actiu correspon a l'actiu no corrent, és a dir, a les inversions en immobilitzat que han realitzat les cooperatives. Un 30%, aproximadament, de l'actiu correspon al realitzable, drets de cobrament de la cooperativa en relació amb els clients i deutors per vendes que realitza o inversions que pugui dur a terme per obtenir una rendibilitat.

Les existències equivalen al 12% del total de l'actiu. Finalment, el disponible tant sols ocupa el 7% de l'actiu, cosa que mostra la poca liquiditat d'aquestes entitats.

El passiu també es manté estable durant el període 2008/2011. Gairebé la meitat del passiu correspon al passiu corrent que equival aproximadament al 40% del total. El passiu no corrent es manté sobre el 20% del passiu. El patrimoni net de les cooperatives se situa al voltant del 30% del total, la qual cosa indica una bona capacitat de finançament.

Finançament de les inversions

Taula 73. Finançament inversions productives de les cooperatives del grup < 2 M€ i matèria primera

	2008		2009		2010		2011	
Immobilitzat intangible, material	10.563.549		10.529.512		9.173.356		9.257.345	
Recursos propis	7.973.759	75,5%	8.108.374	77,0%	6.815.379	74,3%	6.769.065	73,1%
TOTAL FONTS PERMANENTS	14.185.549	134,3%	13.555.995	128,7%	12.615.069	137,5%	12.682.143	137,0%

Les dades mostren que les cooperatives d'aquest grup financen les seves inversions en actius productius -aquelles inversions a llarg termini necessàries per dur a terme la seva activitat- principalment amb recursos propis. També s'observa com els fons permanents cobreixen més de la totalitat de les necessitats que es generen per aquest tipus d'inversió. Aquestes xifres són indicatives d'un bon equilibri entre les necessitats d'inversió i els recursos que les financen.

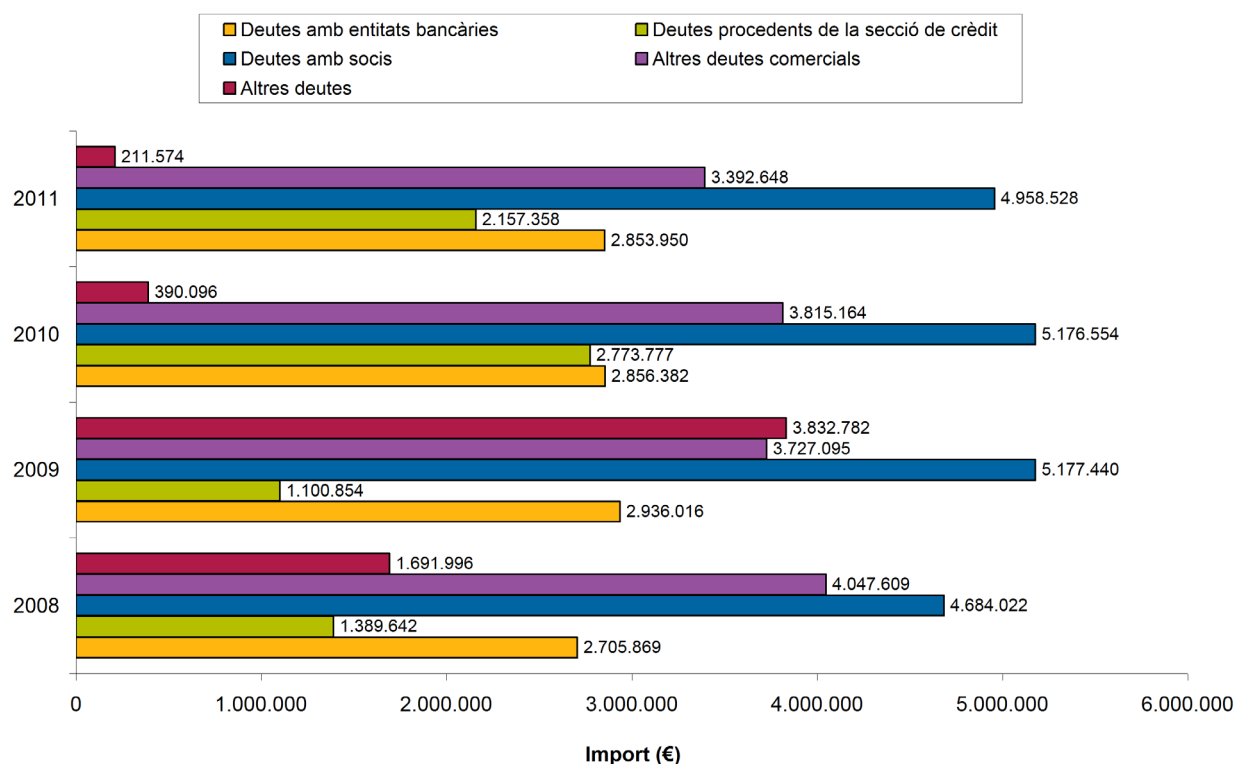

Composició dels passius

Taula 74. Composició dels passius de les cooperatives del grup < 2 M€ i matèria primera (valors absoluts en euros)

	2008		2009		2010		2011	
Deutes amb entitats bancàries	2.705.869	18,6%	2.936.016	17,5%	2.856.382	19,0%	2.853.950	21,0%
Deutes procedents de la secció de crèdit	1.389.642	9,6%	1.100.854	6,6%	2.773.777	18,5%	2.157.358	15,9%
Deutes amb socis	4.684.022	32,3%	5.177.440	30,9%	5.176.554	34,5%	4.958.528	36,5%
Altres deutes comercials	4.047.609	27,9%	3.727.095	22,2%	3.815.164	25,4%	3.392.648	25,0%
Altres deutes	1.691.996	11,7%	3.832.782	22,8%	390.096	2,6%	211.574	1,6%
	14.519.137		16.774.187		15.011.974		13.574.058	

Gràfic 43. Composició dels passius de les cooperatives del grup < 2 M€ i matèria primera

El pes més significatiu del passiu correspon als deutes amb socis que equival al 30%. Aquest import, tot i que augmenta lleugerament, es manté constant al llarg dels quatre anys. Més de la meitat dels deutes amb socis provenen de les aportacions de capital, per tant, són deutes amb unes característiques molt especials, sense un venciment determinat i el seu retorn està sotmès a una sèrie de limitacions; en aquest grup de cooperatives aquesta partida representa al voltant del 16% del total del passiu.

En segon es troben els deutes comercials que es mantenen al voltant del 25%. Dins d'aquesta partida s'inclouen deutes amb proveïdors relacionats amb l'activitat de la cooperativa, excepte els corresponents a les liquidacions pendents de pagar als socis, que s'inclouen en l'apartat anterior.

En tercer lloc hi són els deutes que les cooperatives tenen amb les entitats bancàries pels préstecs i crèdits rebuts, tant a curt com a llarg termini.

Els deutes procedents de la relació que la secció agrària té amb la secció de crèdit de la cooperativa, en aquells casos en què en disposa, no augmenta més del 18%.

Finalment, el pes dels altres deutes és significativament baix i s'ha anat reduint al llarg dels anys.

Principals ràtios economicofinanceres

Taula 75. Ràtios de les cooperatives del grup < 2 M€ i matèria primera

Ràtio	Determinació	Llindar favorable	2008	2009	2010	2011
Finançament actiu no corrent amb Patrimoni net	Patrimoni net / Actiu no corrent	>50%	63,2%	63,6%	60,1%	60,1%
Finançament actiu corrent amb fons permanents	Fons permanents / Actiu no corrent	>100%	104,5%	99,9%	103,1%	103,7%
Fons de maniobra real	Actiu corrent - passiu corrent	Positiu	612.087	-8.904	380.451	458.291
Endeutament	Passius / Total actiu	50-60%	64,6%	69,2%	66,4%	66,3%
Qualitat del deute (deute a curt / deute total)	Passiu corrent / Passius		64,2%	74,6%	63,8%	63,1%
Deute procedent dels socis	Deutes amb socis/ Passius		30,0%	26,7%	35,6%	34,4%
Cash-flow	Resultat + amortitzacions +/- Provisions - Subvencions de capital	Positiu	2.074.094	664.464	-117.540	363.999
Capacitat de devolució	Cash flow / Passius	Positiu	0,13	0,03	-0,01	0,03
Autonomia	Patrimoni net / Actiu		35,4%	30,8%	33,6%	33,7%
Liquiditat	Actiu corrent / Passiu corrent	1-1,5	1,1	1,0	1,0	1,1
Tresoreria	Disponible + realitzable / Passiu corrent	>0,8	0,8	0,8	0,7	0,8
Disponibilitat	Disponible / Passiu corrent	0,1-0,3	0,2	0,1	0,2	0,1
Capacitat d'autofinançament	Cash flow / Vendes	Positiu	0,10	0,03	-0,01	0,02
% d'utilització dels recursos de la secció de crèdit per finançament de la cooperativa	Crèdits entre seccions/ Dipòsits de la secció de crèdit	<50%	4,9%	4,0%	9,7%	7,7%

Les ràtios de finançament de l'immobilitzat reflecteixen una correcta política de finançament atès que tot l'immobilitzat està cobert pels fons propis i l'exigible a llarg termini, és a dir, pels capitals permanents i, per tant, aquestes entitats presenten un fons de maniobra positiu amb l'excepció de l'any 2009 en què és negatiu, tot i que aquest fet també ve determinat pel pes de l'immobilitzat financer.

Pel que fa a l'endeutament, és lleugerament superior a l'establert com a percentatge ideal. En aquest sentit cal tenir present que una part del deute són les aportacions que fan els socis al capital social que correspon a exigible.

Això provoca que la ràtio d'autonomia de la cooperativa no sigui massa alta, tot i que es manté constant, al voltant del 30%, al llarg dels quatre anys.

La qualitat del deute mostra una gran quantitat de deute a curt termini. No obstant, es pot pensar que no ha de generar massa problema a la cooperativa perquè la major part del deute a curt termini són deutes amb els propis socis que tenen pendent la liquidació per part de la cooperativa, la qual cosa suposa una certa flexibilitat de pagament.

Tant la liquiditat, com la tresoreria i la disponibilitat són correctes, tot i que la tresoreria podria millorar, sobretot el 2010.

Com s'ha indicat anteriorment, aquestes cooperatives tenen una bona capacitat d'autofinançament i cal destacar que no utilitzen en gran mesura la secció de crèdit per finançar-se. Tot i que l'evolució d'aquesta darrera ràtio sí que indica que el finançament mitjançant els recursos d'aquesta secció s'ha incrementat en els dos darrers anys, especialment el 2010.

COOPERATIVES GRUP < 2 M€ - VALOR AFEGIT

El nombre de cooperatives que facturen menys de dos milions d'euros i transformen el producte, és a dir, el compren al soci, el transformen per generar valor afegit i el tornen a comercialitzar és de 66, que es correspon amb el 36% de la població objecte d'estudi. Com s'ha vist en la part general de l'estudi, el major nombre de cooperatives són microempreses i petites empreses que, majoritàriament, també afegeixen valor al producte dels seus socis, per tant, aquest és el grup amb un nombre més important de cooperatives.

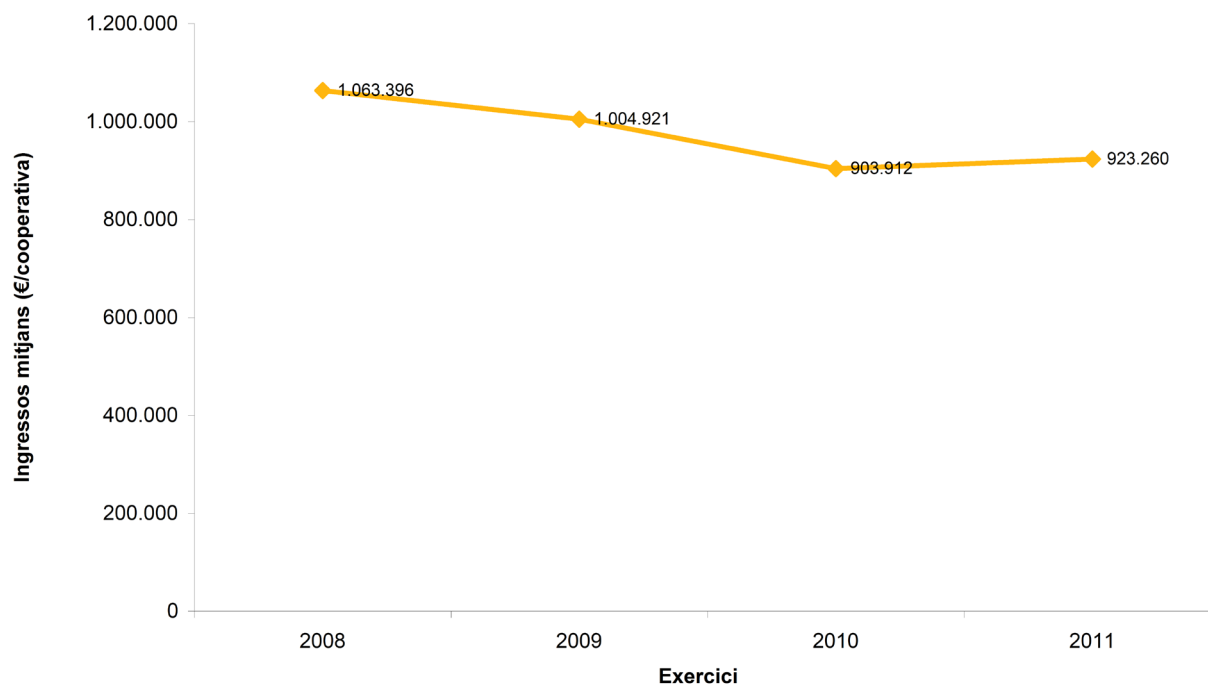
Ingressos d'explotació

Taula 76. Evolució dels ingressos d'explotació de les cooperatives del grup < 2 M€ i valor afegit i càlcul de la mitjana (euros)

	2008	2009	2010	2011
Suma del grup	70.184.136	66.324.779	59.658.203	60.935.188
Nre. de cooperatives	66	66	66	66
Dada màxima	2.597.802	5.247.624	3.297.829	1.975.699
Dada mínima	51.369	35.661	37.420	148.485
Mitjana grup	1.063.396	1.004.921	903.912	923.260

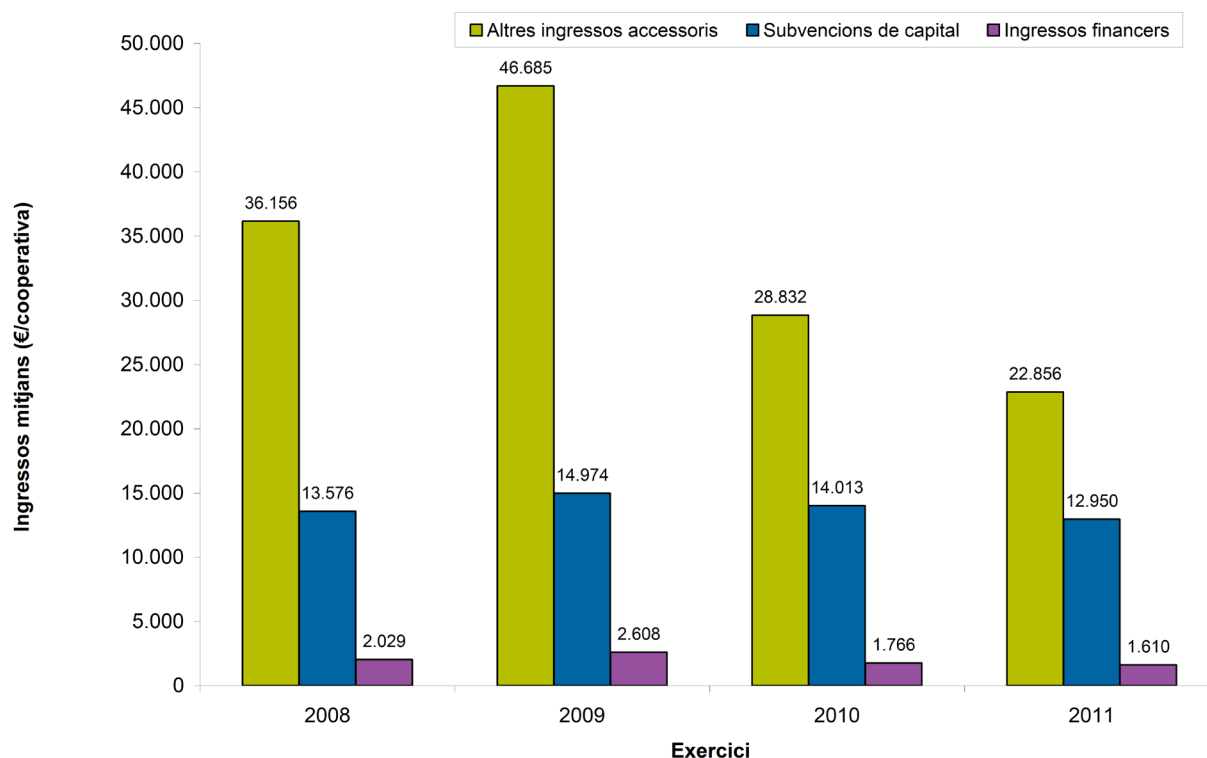
Aquestes cooperatives facturen de mitjana al voltant d'1 milió d'euros. Dins d'aquest grup, la cooperativa que factura més té uns ingressos de 2,5 milions el 2008, i van augmentant el 2009 per reduir-se el 2011 per sota dels 2 milions. La cooperativa que factura menys té uns ingressos de 50.000 euros el 2008, que s'han reduït entre el 2009 i el 2010 per situar-se sobre els 148.000 euros el 2011. Per tant, dins de la petita dimensió de les empreses d'aquest grup, existeix una variació important entre les que facturen més i les que tenen un volum inferior.

Gràfic 44. Evolució dels ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup < 2 M€ i valor afegit (€/cooperativa)

L'import net dels ingressos mitjans d'explotació se situa al voltant d'1 milió d'euros, amb una tendència lleugerament a la baixa al llarg dels quatre anys. Aquestes cooperatives tenen un nivell d'ingressos superiors a les del grup anterior, atès el valor afegit que generen, pel fet de transformar la matèria primera. Tot i això, aquests ingressos han davallat a partir del 2008, possiblement per la crisi que afecta l'economia en general i el sector agroalimentari en particular, però el 2011 es produeix un lleuger augment.

Gràfic 45. Evolució d'altres ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup < 2 M€ i valor afegit (€/cooperativa)

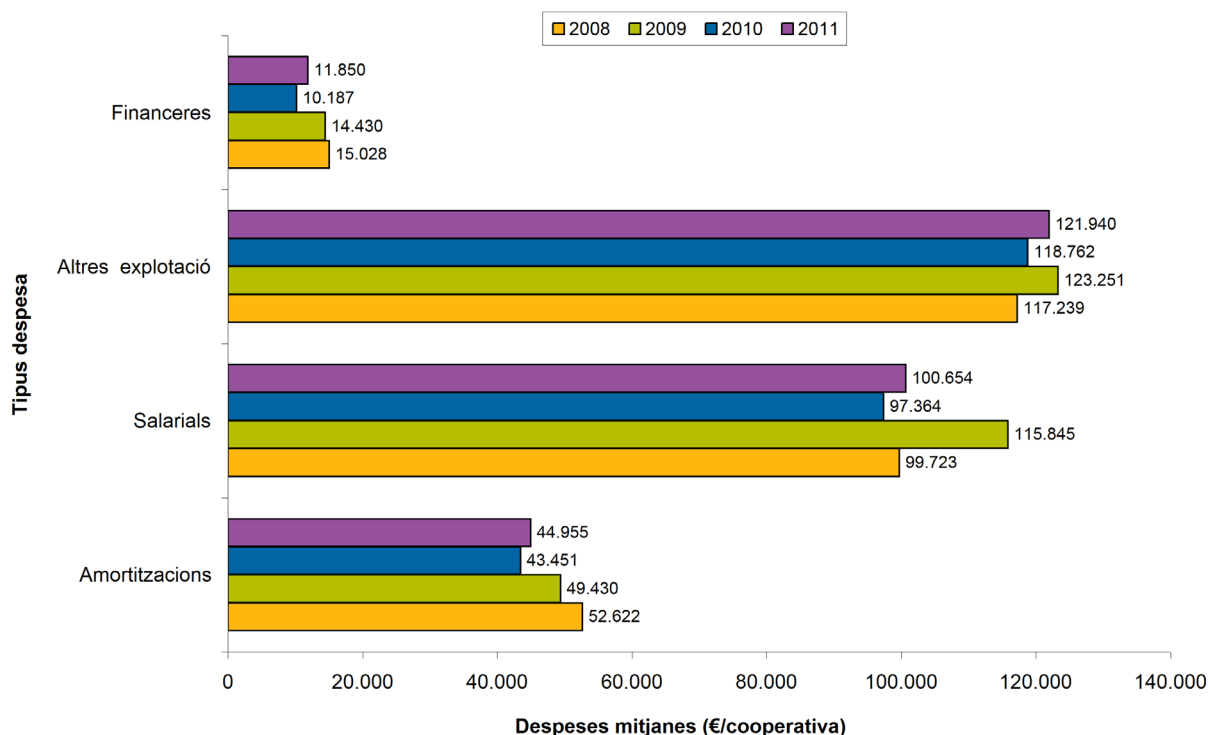

Analitzant la resta d'ingressos, s'observa que la partida més significativa és la d'ingressos accessoris que han augmentat entre el 2008 i el 2009, passant a tenir una important reducció a partir del 2010. En segon lloc, es troben les subvencions de capital que, tot i augmentar durant els anys 2008 i 2009, es mantenen estables. Encara que aquestes no suposen una partida molt important del total d'ingressos d'aquest grup de cooperatives, faciliten la capitalització.

Finalment, hi són els ingressos financers que segueixen una tendència a la baixa amb un pes dins del total d'ingressos molt reduït; aquesta dada permet deduir que aquest grup de cooperatives no solen realitzar grans inversions financeres.

Despeses d'explotació

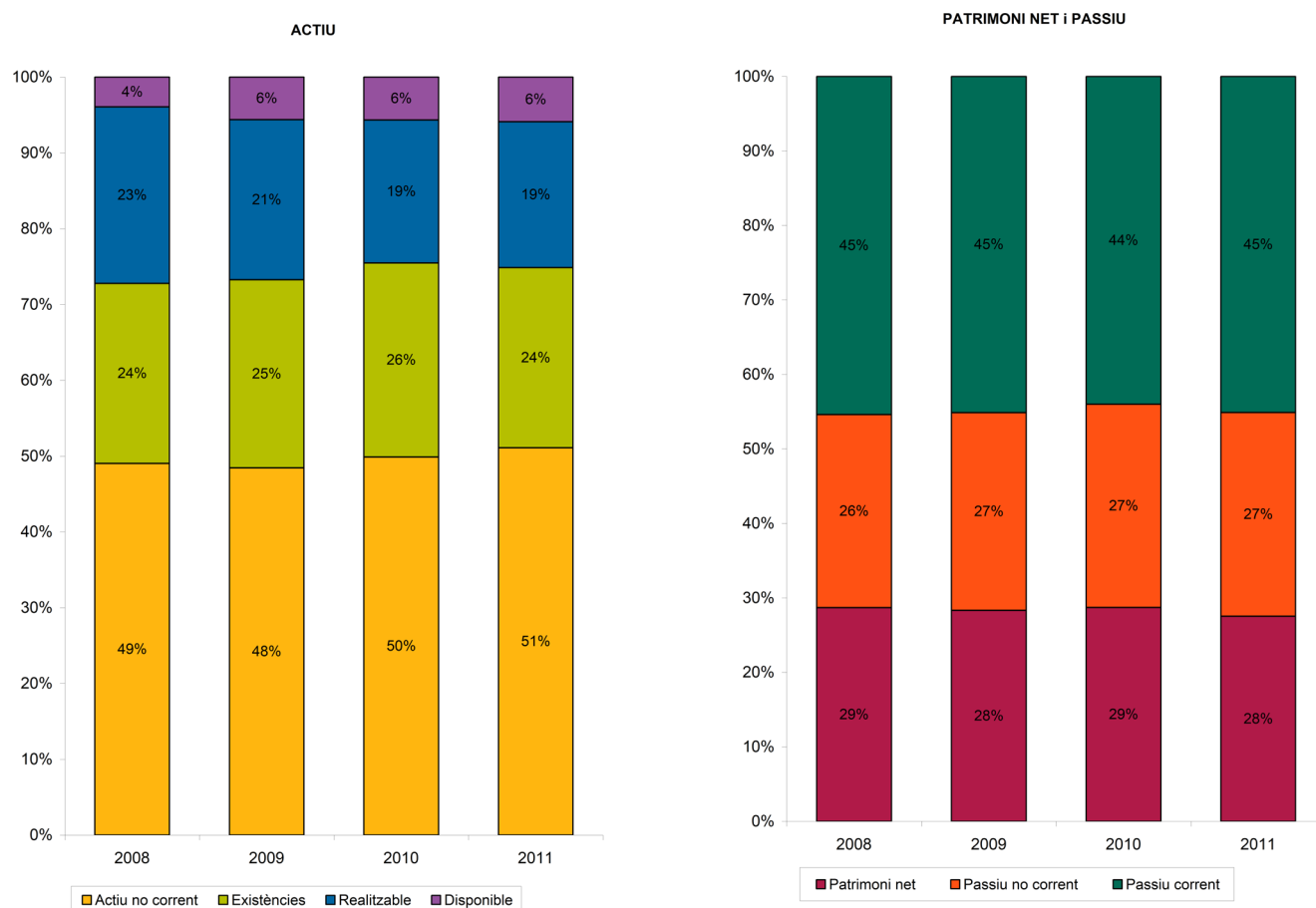
Gràfic 46. Evolució de les principals despeses d'explotació mitjanes de les cooperatives del grup < 2 M€ i valor afegit (€/cooperativa)

Les despeses d'explotació han augmentat a partir del 2008. La partida més important correspon a les altres despeses d'explotació, seguides dels salaris amb una evolució similar als ingressos d'explotació. En tercer lloc se situen les amortitzacions que, tot i reduir-se al llarg dels anys, tenen un pes superior al del grup de cooperatives anterior, bàsicament per la necessitat de disposar de més immobilitzat en la seva activitat de transformació. Aquesta diferència també s'aprecia en un major cost salarial, en relació amb les societats del grup anterior.

Les despeses financeres tenen un escàs pes en el conjunt de les despeses, fent palès que l'endeutament d'aquestes entitats no és a conseqüència dels deutes amb entitats bancàries, com es veurà a continuació.

Gràfic 47. Masses patrimonials de les cooperatives del grup < 2 M€ i valor afegit

La partida més important de l'actiu correspon a l'actiu no corrent que se situa al voltant del 50% durant els quatre anys. Gairebé la meitat de l'actiu, com ja s'ha comentat, està format per immobilitzat, indicant un important procés inversor per part de les cooperatives.

Les existències augmenten lleugerament i se situen al voltant del 25%. El seu pes indica que en el moment del tancament de l'exercici econòmic les cooperatives encara han de vendre una part de la producció.

El realitzable també se situa al voltant del 20%, tot i que des del 2008 s'ha anat reduint. Les cooperatives encara han de cobrar dels clients la venda realitzada, no obstant, la política de cobraments ha anat millorant.

El disponible tant sols suposa el 6% del total de l'actiu, la qual cosa denota una falta de tresoreria per part d'aquest grup de cooperatives.

Pel que fa al patrimoni net i passiu, la partida més important és el passiu corrent que se situa al voltant del 45% al llarg dels quatre anys. El passiu no corrent és molt inferior, sobre el 27% i també es manté constant. El patrimoni net es troba al voltant del 30%, la qual cosa indica una correcta capacitat d'autofinançament.

Finançament de les inversions

Taula 77. Finançament inversions productives de les cooperatives del grup < 2 M€ i valor afegit

	2008		2009		2010		2011	
Immobilitzat intangible, material	35.031.832		34.203.762		32.020.191		35.120.577	
Recursos propis	16.649.089	47,5%	16.854.723	49,3%	15.830.220	49,4%	16.213.857	46,2%
TOTAL FONTS PERMANENTS	42.923.630	122,5%	43.676.659	127,7%	40.750.982	127,3%	42.741.640	121,7%

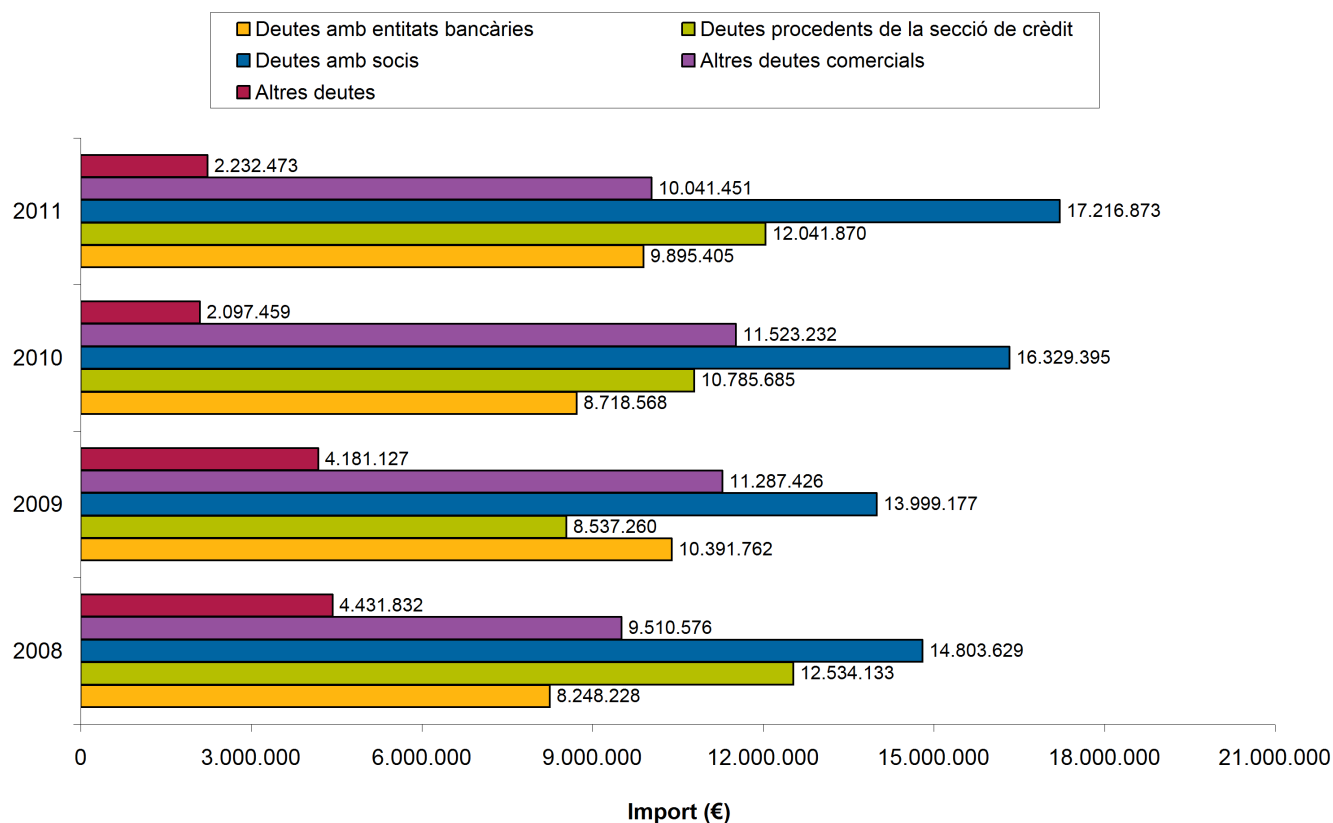
Aquestes cooperatives financen gairebé la meitat del seu immobilitzat amb recursos propis. Amb els fons permanents cobreixen més del 100% de les inversions en actius a llarg termini necessàries per dur a terme la seva activitat. Aquesta proporció es considera correcta i indica que existeix un equilibri financer.

Taula 78. Composició dels passius de les cooperatives del grup < 2 M€ i valor afegit (valors absoluts en euros)

	2008		2009		2010		2011	
Deutes amb entitats bancàries	8.248.228	16,7%	10.391.762	21,5%	8.718.568	17,6%	9.895.405	19,2%
Deutes procedents de la secció de crèdit	12.534.133	25,3%	8.537.260	17,6%	10.785.685	21,8%	12.041.870	23,4%
Deutes amb socis	14.803.629	29,9%	13.999.177	28,9%	16.329.395	33,0%	17.216.873	33,5%
Altres deutes comercials	9.510.576	19,2%	11.287.426	23,3%	11.523.232	23,3%	10.041.451	19,5%
Altres deutes	4.431.832	8,9%	4.181.127	8,6%	2.097.459	4,2%	2.232.473	4,3%
	49.528.398		48.396.751		49.454.339		51.428.073	

Gràfic 48. Composició dels passius de les cooperatives del grup < 2 M€ i valor afegit

La partida més important dels passius correspon als deutes amb socis que, tot i que el 2009 es redueix, ha anat augmentant el seu pes al llarg dels quatre anys. Aquest fet mostra que, en la data de tancament de l'exercici, part de la collita encara no s'ha liquidat al soci, moltes vegades perquè el sistema de resultes de la cooperativa fa que el preu final del producte no es conegui fins acabat el procés. Una part important d'aquest deute, però, correspon a les aportacions de capital, concretament, entre un 10% i un 12% del passiu. Aquesta dada indica que el principal finançador de la cooperativa és el propi soci.

Els altres deutes comercials també augmenten entre el 2008 i el 2009 i es redueixen en els següents anys. Els deutes amb entitats de crèdit es mantenen al voltant del 20% del total de l'endeutament. Els deutes procedents de la secció de crèdit es redueixen al llarg dels anys per tornar a augmentar el 2011, indicant una certa necessitat de la cooperativa d'utilitzar els recursos d'aquesta secció. Els altres deutes tenen un pes molt baix que es va reduint a partir del 2010.

Principals ràtios econòmicofinanceres

Taula 79. Ràtios de les cooperatives del grup < 2 M€ i valor afegit

Ràtio	Determinació	Llindar favorable	2008	2009	2010	2011
Finançament actiu no corrent amb Patrimoni net	Patrimoni net / Actiu no corrent	>50%	58,5%	58,5%	57,6%	53,9%
Finançament actiu corrent amb fons permanents	Fons permanents / Actiu no corrent	>100%	111,4%	113,3%	112,3%	107,5%
Fons de maniobra real	Actiu corrent - passiu corrent	Positiu	4.386.552	5.119.386	4.467.401	2.965.146
Endeutament	Passius / Total actiu	50-60%	71,3%	71,7%	71,3%	72,5%
Qualitat del deute (deute a curt / deute total)	Passiu corrent / Passius		63,7%	63,0%	61,7%	62,3%
Deute procedent dels socis	Deutes amb socis/Passius		26,4%	24,5%	31,5%	30,5%
Cash-flow	Resultat + amortitzacions +/- Provisions - Subvencions de capital	Positiu	1.740.448	1.159.235	588.541	1.725.438
Capacitat de devolució	Cash flow / Passius	Positiu	0,03	0,02	0,01	0,03
Autonomia	Patrimoni net / Actiu		28,7%	28,3%	28,7%	27,5%
Liquiditat	Actiu corrent / Passiu corrent	1-1,5	1,1	1,1	1,1	1,1
Tresoreria	Disponible + realitzable / Passiu corrent	>0,8	0,6	0,6	0,6	0,6
Disponibilitat	Disponible / Passiu corrent	0,1-0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Capacitat d'autofinançament	Cash flow / Vendes	Positiu	0,02	0,02	0,01	0,03
% d'utilització dels recursos de la secció de crèdit per finançament de la cooperativa	Crèdit entre seccions / Dipòsits de la secció de crèdit	<50%	10,6%	7,1%	8,7%	10,6%

Les ràtios de finançament de l'immobilitzat mostren una correcta política financera per part de les cooperatives analitzades, atès que tot l'actiu no corrent està cobert pels capitals permanents i, per tant, presenten un fons de maniobra positiu.

L'endeutament d'aquestes cooperatives, tot i que es manté al llarg dels quatre anys, és elevat indicant una baixa capitalització. L'estructura de l'endeutament amb força deutes a curt termini no és la més correcta, les cooperatives haurien d'estar més endeutades a llarg termini per millorar la qualitat del deute. Cal tenir present que part de l'exigible són deutes amb els propis socis, denotant una certa flexibilitat de pagament a curt termini i també una manca de dependència de tercers aliens.

El *cash flow*, tot i que es va reduint al llarg dels anys, a excepció del 2011 en què torna a augmentar, és positiu, mostrant capacitat per part de les cooperatives de generar diners a través de la seva activitat d'exploració. La capacitat de les cooperatives per fer front als seus deutes és positiva tot i que s'hauria de millorar.

Pel que fa a l'autonomia es manté estable al voltant del 27%, a conseqüència de l'escassetat de recursos propis. Observant la capacitat de les cooperatives per fer front als seus deutes a curt termini i tenint en compte tot l'actiu corrent, es pot considerar que la solvència és correcta. La tresoreria hauria de millorar per evitar problemes de liquiditat immediata. Es veu com la disponibilitat també és força baixa pel poc pes del disponible dins del total de l'actiu.

La capacitat d'autofinançament és positiva i tot i que aquest grup de cooperatives utilitza en major mesura la secció de crèdit per finançar-se, aquest percentatge tampoc és molt elevat.

COOPERATIVES GRUP 2-10 M€ - MATÈRIA PRIMERA

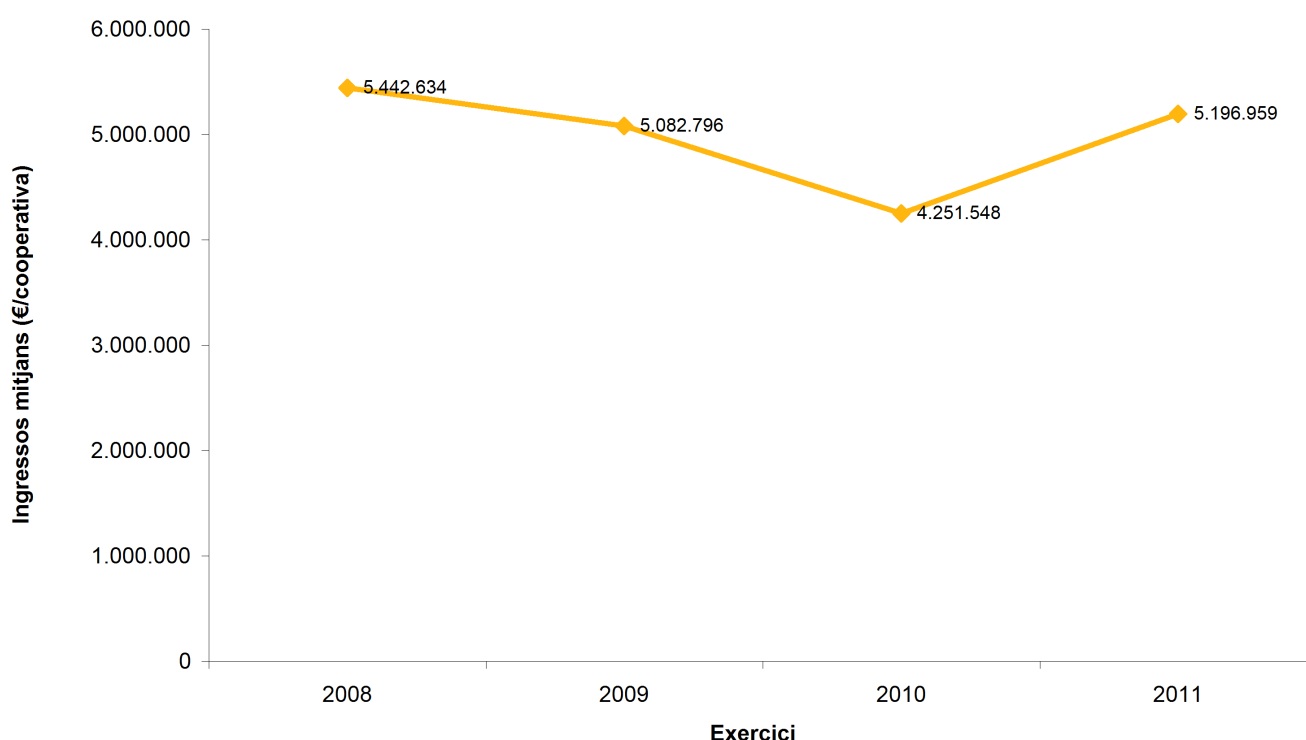
Ingressos d'explotació

El nombre de cooperatives que facturen entre 2 milions i 10 milions d'euros és de 10, que representa el 5% del total de la població objecte d'estudi. Es pot veure com els ingressos d'explotació mitjans oscil·len al voltant dels 5 milions d'euros. En aquest grup de cooperatives també es pot observar l'existència d'una diversitat de dimensions entre elles. Per una banda hi ha una cooperativa que factura més de 9 milions d'euros el 2008, i una altra que factura poc més de 2 milions d'euros. Aquesta diferència es manté al llarg dels quatre anys, a excepció de la important davallada que s'observa en la dada mínima del 2009.

Taula 80. Evolució dels ingressos d'explotació de les cooperatives del grup 2-10 M€ i matèria primera i càlcul de la mitjana (€)

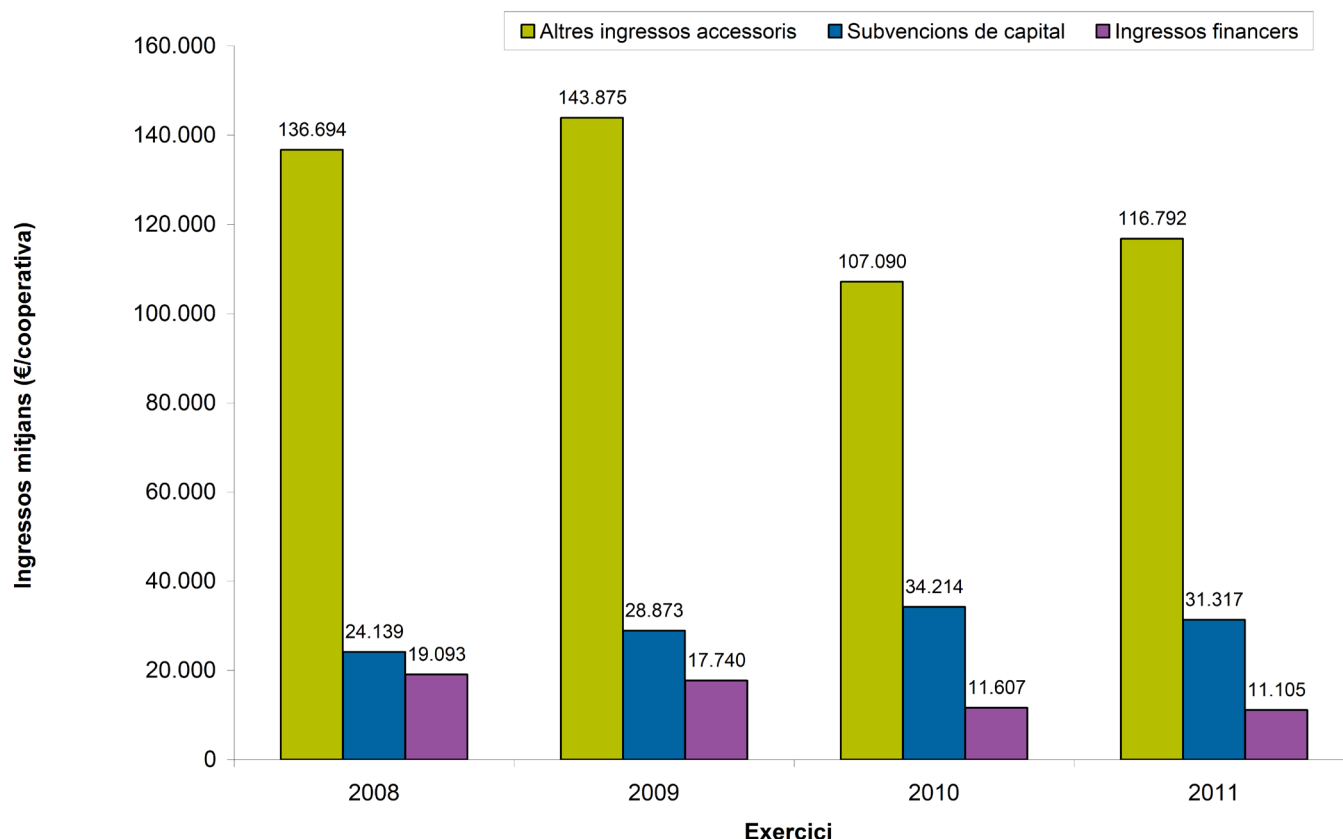
	2008	2009	2010	2011
Suma del grup	54.426.343	50.827.962	42.515.481	51.969.595
Nombre de cooperatives	10	10	10	10
Dada màxima	9.568.980	11.054.583	8.260.672	9.561.126
Dada mínima	2.517.459	1.770.141	2.087.078	2.301.199
Mitjana grup	5.442.634	5.082.796	4.251.548	5.196.959

Gràfic 49. Evolució dels ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup 2-10 M€ i matèria primera (€/cooperativa)

L'evolució dels ingressos d'explotació segueix una tendència a la baixa a excepció de l'any 2011 en què es torna a recuperar.

Gràfic 50. Evolució d'altres ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup 2-10 M€ i matèria primera (€/cooperativa)

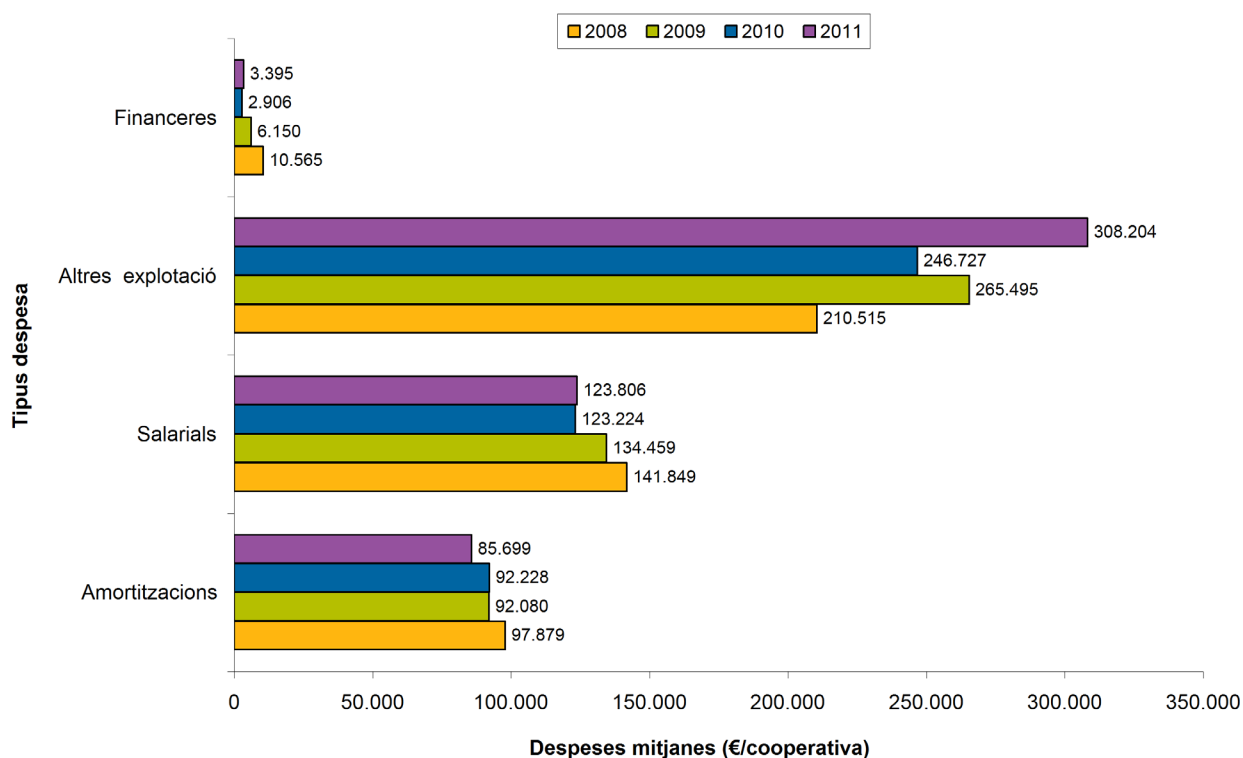
En relació amb la resta d'ingressos es pot veure com en aquest grup tenen uns volums més importants. Els altres ingressos accessoris tenen l'import més destacable després dels ingressos d'explotació. L'any 2009 es produeix un increment de la mitjana d'aquests ingressos que s'estabilitza entre el 2010 i el 2011. En segon lloc es troben les subvencions de capital que, tot i mantenir-se estables, augmenten entre el 2009 i el 2010 i es tornen a reduir el 2011. Tot i el pes relatiu en el conjunt dels ingressos, es pot veure com s'incrementen a mesura que augmenta la dimensió de la cooperativa.

Els ingressos financers s'han anat reduint amb els anys, però són indicadors d'una major inversió financera per part de les cooperatives, segurament a causa de la seva major dimensió.

Despeses d'explotació

Gràfic 51. Evolució de les principals despeses d'explotació mitjanes de les cooperatives del grup 2-10 M€ i matèria primera (€/cooperativa)

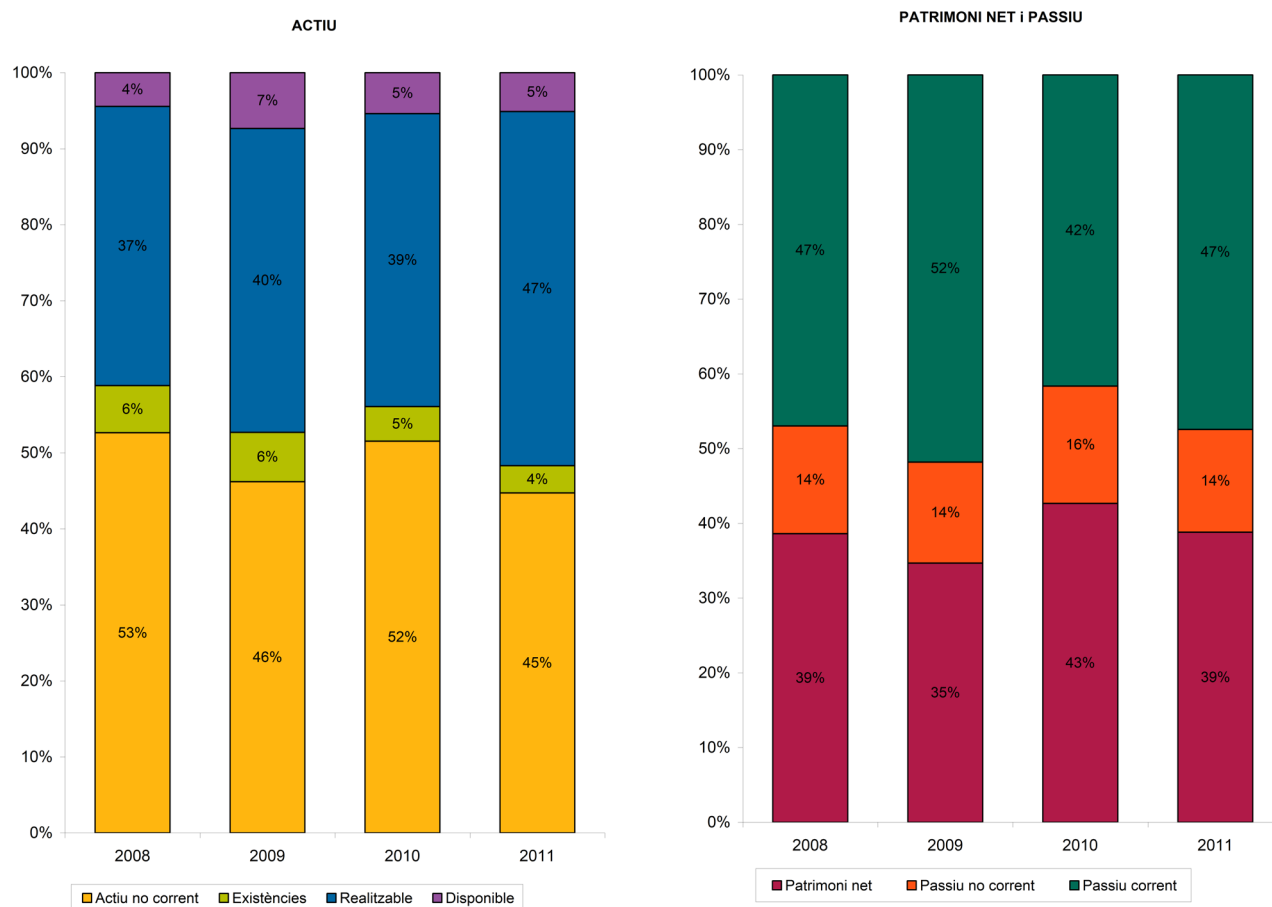
Les altres despeses d'explotació són les que tenen un pes més elevat en el conjunt de les despeses i la seva evolució és positiva al llarg dels quatre anys. Els salaris també tenen un pes important tot i que s'han reduït lleugerament en aquest període. Les amortitzacions no són molt elevades tot i que disminueixen essent, sobre el total d'ingressos d'explotació, el 2,2% l'any que més pes tenen.

Finalment, les despeses financeres tenen una importància poc destacable en el conjunt de les despeses, amb una tendència a la baixa.

Estructura del balanç

Gràfic 52. Masses patrimonials de les cooperatives del grup 2-10 M€ i matèria primera

La partida més important de l'actiu correspon a l'actiu no corrent, és a dir, més de la meitat de l'actiu d'aquest grup de cooperatives està format per immobilitzat, això indica la dimensió d'aquestes entitats. En segon lloc es troba el realitzable. Les existències tan sols representen al voltant del 5% de l'actiu.

El disponible també és força baix la qual cosa vol dir que s'ha pagat al soci gairebé tota la producció.

Pel que fa als passius, el corrent gairebé és la meitat del total, aquesta informació indica el nivell d'endeutament de les cooperatives, però cal tenir present que una part del deute és amb el propi soci. El patrimoni net és molt acceptable, i presenta una variació al voltant del 40% del total, indicant una bona capacitat de generar reserves. A més, cal tenir en compte que les aportacions de capital del soci classificades com a passius representen entre un 8,3% i un 9,4% del total de l'actiu. El passiu no corrent tan sols suposa el 14% del total.

Finançament de les inversions

Taula 81. Finançament inversions productives de les cooperatives del grup 2-10 M€ i matèria primera

	2008		2009		2010		2011	
Immobilitzat intangible, material	8.552.078		7.905.471		7.357.275		6.766.695	
Recursos propis	5.680.198	66,4%	5.674.173	71,8%	5.703.323	77,5%	5.788.010	85,5%
TOTAL FONDS PERMANENTS	10.370.485	121,3%	10.366.478	131,1%	10.510.803	142,9%	10.471.473	154,8%

Les cooperatives segueixen una bona política de finançament atès que les inversions es financen cada cop més amb recursos propis, s'observa com amb els fons permanents es pot cobrir tot l'immobilitzat de caire productiu. A més, les dues ràtios tenen una clara tendència positiva en el període analitzat.

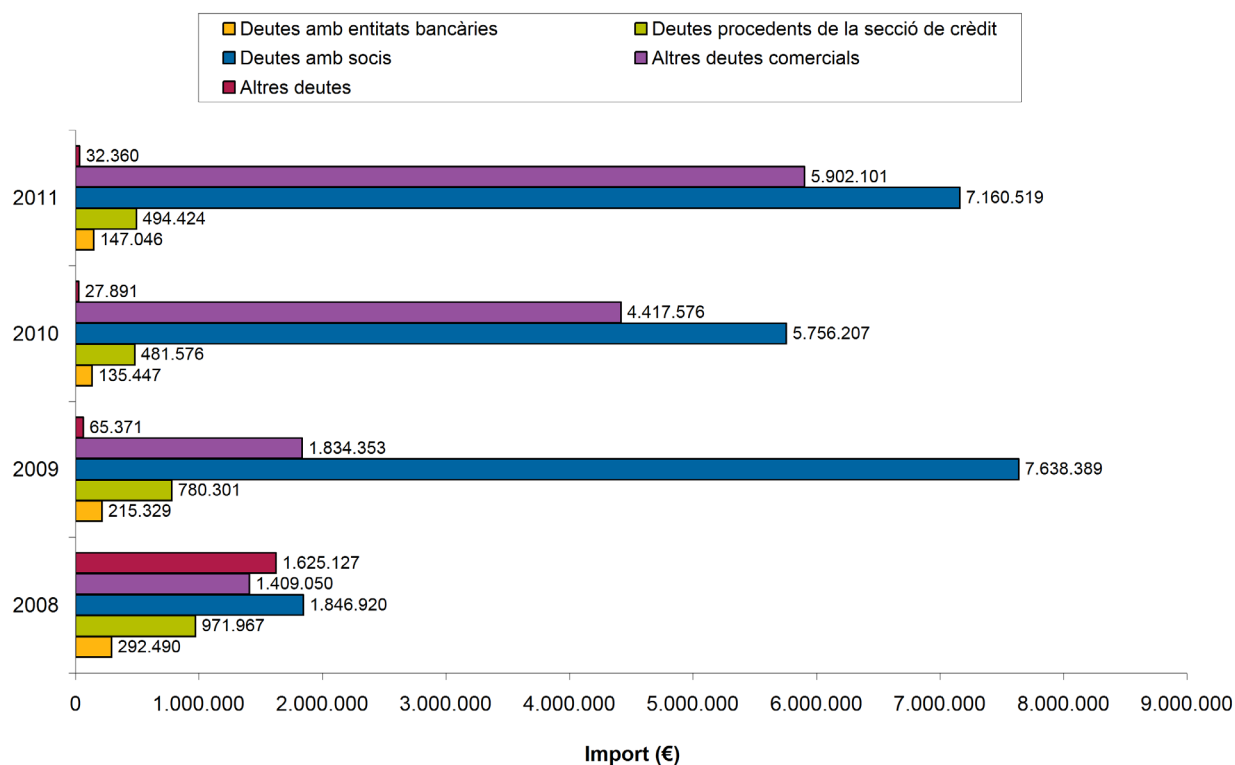

Composició dels passius

Taula 82. Composició dels passius de les cooperatives del grup 2-10 M€ i matèria primera (valors absoluts en euros)

	2008		2009		2010		2011	
Deutes amb entitats bancàries	292.490	4,8%	215.329	2,0%	135.447	1,3%	147.046	1,1%
Deutes procedents de la secció de crèdit	971.967	15,8%	780.301	7,4%	481.576	4,5%	494.424	3,6%
Deutes amb socis	1.846.920	30,1%	7.638.389	72,5%	5.756.207	53,2%	7.160.519	52,1%
Altres deutes comercials	1.409.050	22,9%	1.834.353	17,4%	4.417.576	40,8%	5.902.101	43,0%
Altres deutes	1.625.127	26,4%	65.371	0,6%	27.891	0,3%	32.360	0,2%
	6.145.554		10.533.743		10.818.696		13.736.450	

Gràfic 53. Composició dels passius de les cooperatives del grup 2-10 M€ i matèria primera

El pes més important dels passius correspon als deutes amb els socis que han anat augmentant entre el 2008 i el 2009 per reduir-se lleugerament en els anys posteriors. Els altres deutes comercials també tenen un pes important en el conjunt de deutes i, tot i que es redueixen a partir del 2010, tornen a augmentar en el darrer any.

Els altres deutes es redueixen significativament igual que els deutes amb entitats de crèdit i els deutes procedents de la secció de crèdit. A mesura que aquestes cooperatives generen més reserves, augmenta la seva capacitat d'autofinançament i, per tant, disminueix la seva dependència d'altres entitats.

Principals ràtios economicofinanceres

Taula 83. Ràtios de les cooperatives del grup 2-10 M€ i matèria primera

Ràtio	Determinació	Llindar favorable	2008	2009	2010	2011
Finançament actiu no corrent amb Patrimoni net	Patrimoni net / Actiu no corrent	>50%	73,4%	75,0%	82,8%	86,8%
Finançament actiu corrent amb fons permanents	Fons permanents / Actiu no corrent	>100%	100,8%	104,3%	113,3%	117,5%
Fons de maniobra real	Actiu corrent - passiu corrent	Positiu	81.045	428.778	1.233.272	1.559.157
Endeutament	Passius / Total actiu	50-60%	61,4%	65,3%	57,4%	61,2%
Qualitat del deute (deute a curt / deute total)	Passiu corrent / Passius		76,5%	79,3%	72,6%	77,5%
Deute procedent dels socis	Deutes amb socis/Passius		15,4%	54,3%	55,7%	58,7%
Cash-flow	Resultat + amortitzacions +/- Provisions - Subvencions de capital	Positiu	880.582	716.359	640.494	619.840
Capacitat de devolució	Cash flow / Passius	Positiu	0,07	0,05	0,06	0,05
Autonomia	Patrimoni net / Actiu		38,6%	34,7%	42,6%	38,8%
Liquiditat	Actiu corrent / Passiu corrent	1-1,5	1,0	1,0	1,2	1,2
Tresoreria	Disponible + realitzable / Passiu corrent	>0,8	0,9	0,9	1,1	1,1
Disponibilitat	Disponible / Passiu corrent	0,1-0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Capacitat d'autofinançament	Cash flow / Vendes	Positiu	0,02	0,01	0,02	0,01
% d'utilització dels recursos de la secció de crèdit per finançament de la cooperativa	Crèdits entre seccions / Dipòsits de la secció de crèdit	<50%	6,0%	4,7%	2,7%	2,8%

El finançament de l'actiu mostra una correcta política financera per part de les cooperatives d'aquest grup, en què més d'un 70% de l'actiu no corrent està cobert pel patrimoni net. Aquestes ràtios milloren al llarg dels anys i presenten una bona posició del fons de maniobra que és positiu durant els quatre exercicis.

El nivell d'endeutament augmenta fins el 2009 i a partir d'aquest moment és redueix. Tot i que aquest grup de cooperatives han millorat els recursos propis i tenen menys dependència financera, encara presenten un nivell d'endeutament elevat.

Quant a l'exigible a curt termini, el pes dels deutes amb socis, a excepció del 2010, no és massa elevat, d'això es dedueix que les cooperatives liquiden dins del període la producció al soci.

El *cash flow* és positiu, tot i que es va reduint al llarg dels anys, però denota la capacitat de les 10 cooperatives integrants d'aquest grup per generar, mitjançant la seva activitat, fluxos de caixa per fer front als pagaments.

La solvència és correcta, al voltant de l'1%. En aquest cas també la tresoreria i el disponible són correctes denotant suficient liquiditat per fer front als deutes.

La capacitat de devolució del deute és positiva però amb valors molt pròxims a zero; aquests fluxos provinents de la seva activitat ordinària no són suficients per cobrir la devolució dels deutes. La capacitat d'autofinançament també se situa molt pròxima a zero. Si bé el *cash flow* és positiu s'hauria de millorar per generar més autofinançament, sobretot a partir de les vendes.

Sí que cal destacar que l'autonomia augmenta per causa de la millora en la capacitat de generar reserves.

El percentatge de recursos de la secció de crèdit destinat a finançar l'activitat agrària es redueix al llarg dels anys. Tot i que aquest grup de cooperatives utilitza aquests recursos, cal tenir en compte la seva capacitat per generar recursos propis.

COOPERATIVES GRUP 2-10 M€ - VALOR AFEGIT

Ingressos d'explotació

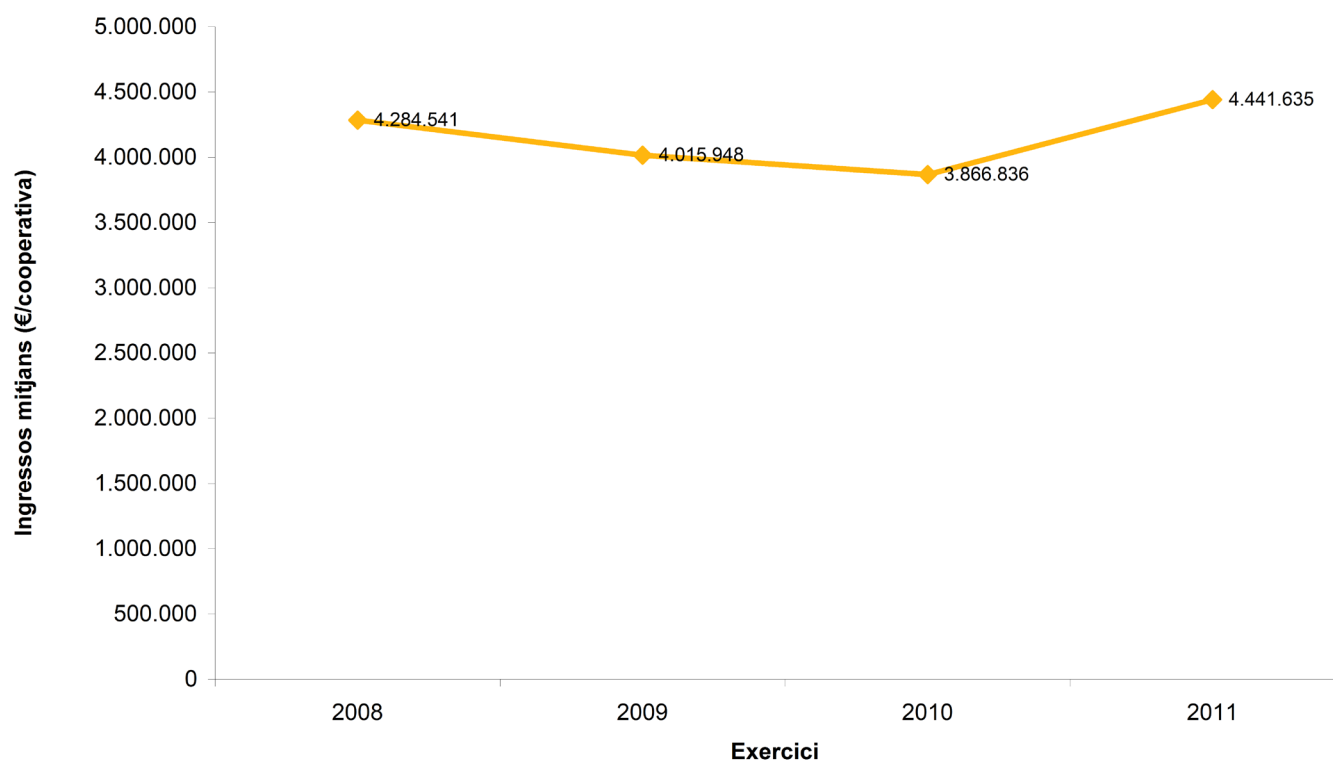
El nombre de cooperatives que facturen entre 2 milions i 10 milions d'euros i generen valor afegit és de 53, representant el 29% de la població objecte d'estudi.

Aquestes cooperatives facturen de mitjana al voltant de 4 milions d'euros. La cooperativa que té un pes més elevat factura entre 7 milions i 8 milions d'euros al llarg dels 4 anys. Per contra, la cooperativa amb menys pes factura entre 492.000 euros i 2 milions, essent el 2010 l'any amb una facturació mínima més baixa per part d'una de les cooperatives del grup.

Taula 84. Evolució dels ingressos d'explotació de les cooperatives del grup 2-10 M€ i valor afegit i càlcul de la mitjana (€)

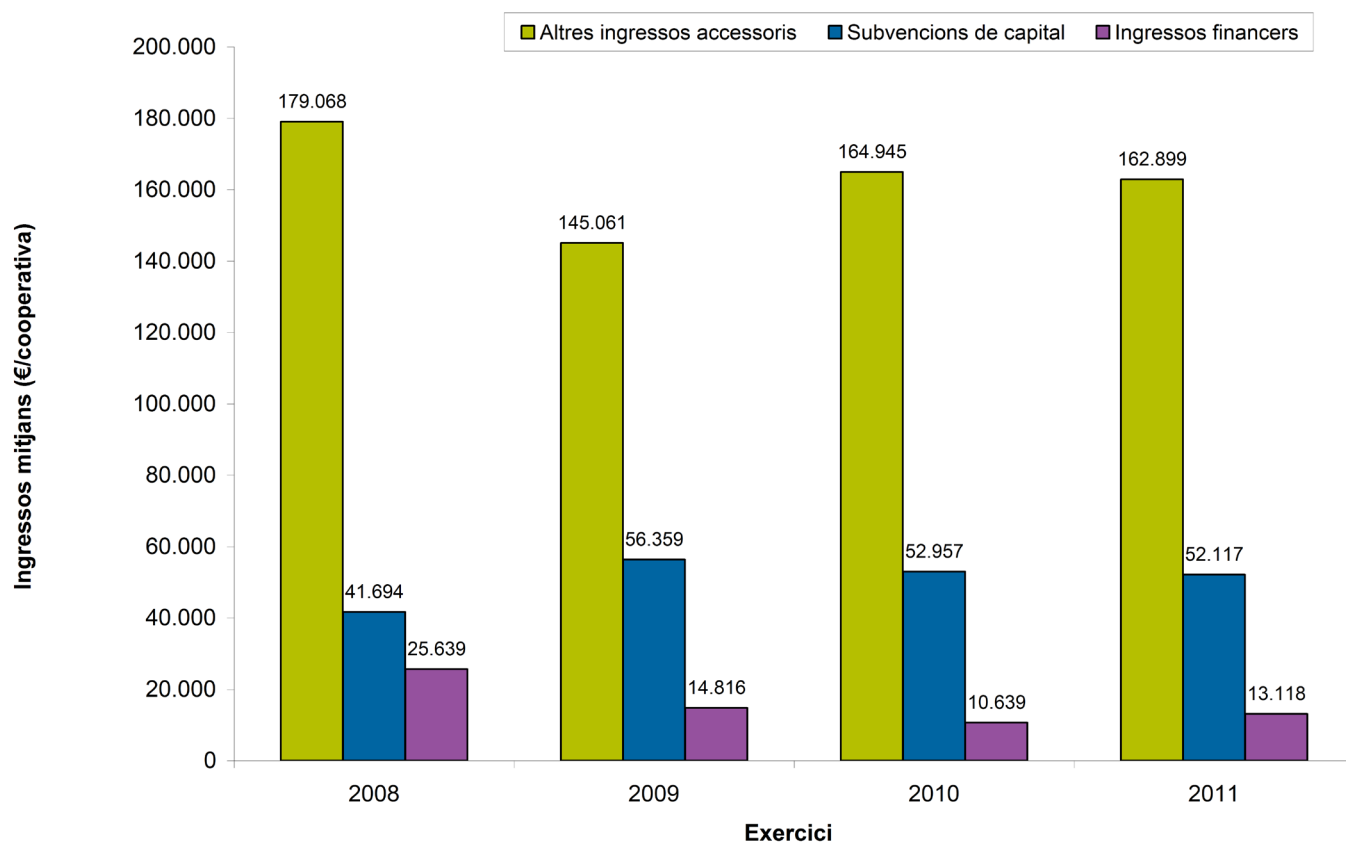
	2008	2009	2010	2011
Suma del grup	227.080.679	212.845.251	204.942.331	235.406.670
Nombre de cooperatives	53	53	53	53
Dada màxima	7.584.368	7.034.278	8.276.497	8.818.252
Dada mínima	1.825.138	1.587.005	492.712	2.057.187
Mitjana grup	4.284.541	4.015.948	3.866.836	4.441.635

Gràfic 54. Evolució dels ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup 2-10 M€ i valor afegit (€/cooperativa)

L'evolució dels ingressos mitjans d'explotació, com també passa en els altres grups, segueix una tendència a la baixa fins el 2010, i tornen a repuntar l'any 2011

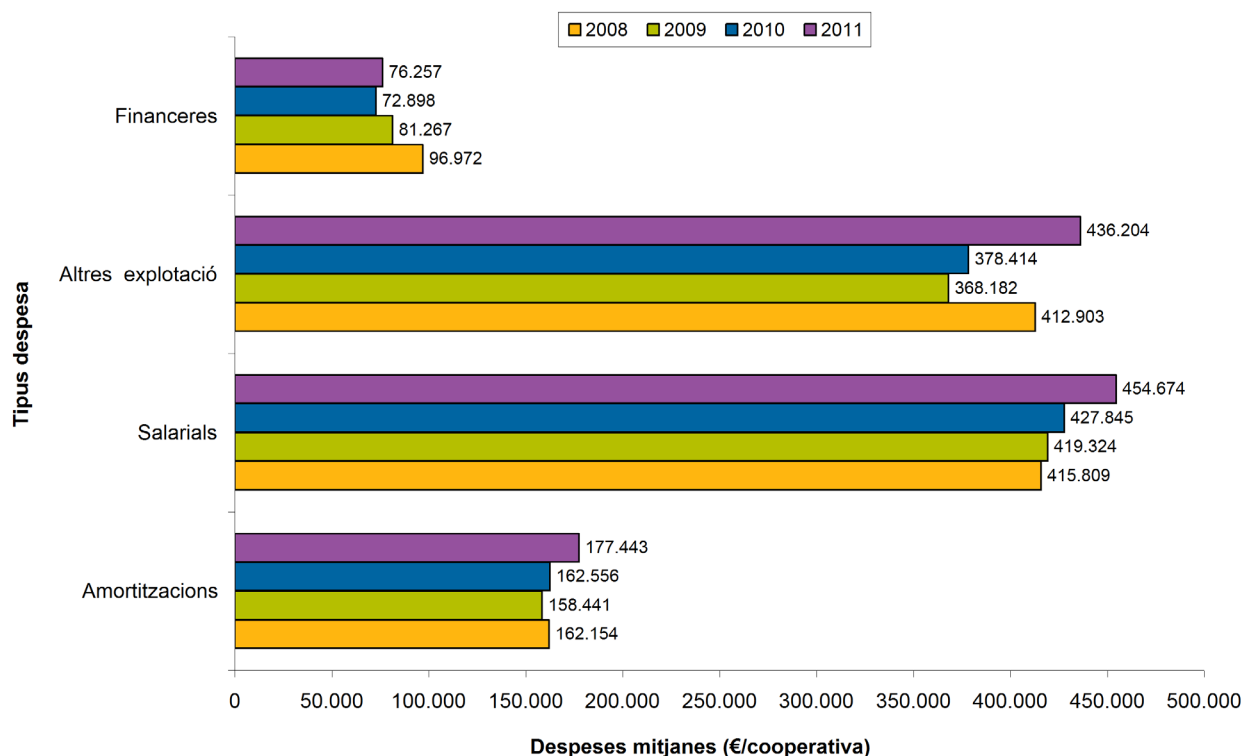
Gràfic 55. Evolució d'altres ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup 2-10 M€ i valor afegit (€/cooperativa)

Pel que fa referència a la resta d'ingressos, els altres ingressos accessoris són els que tenen un pes més important després dels ingressos d'explotació. Aquests ingressos suposen entre un 3,6% i un 4,2% dels ingressos d'explotació. Tot i que es redueixen el 2009 augmenten a partir del 2010. Els ingressos procedents de subvencions de capital es troben en segon lloc i són cada cop més significatius. Finalment, els ingressos financers, tot i el poc pes en el conjunt dels ingressos, van adquirint importància i són un indicador de com les cooperatives van realitzant inversions per obtenir un rendiment.

Despeses d'explotació

Gràfic 56. Evolució de les principals despeses d'explotació mitjanes de les cooperatives del grup 2-10 M€ i valor afegit (€/cooperativa)

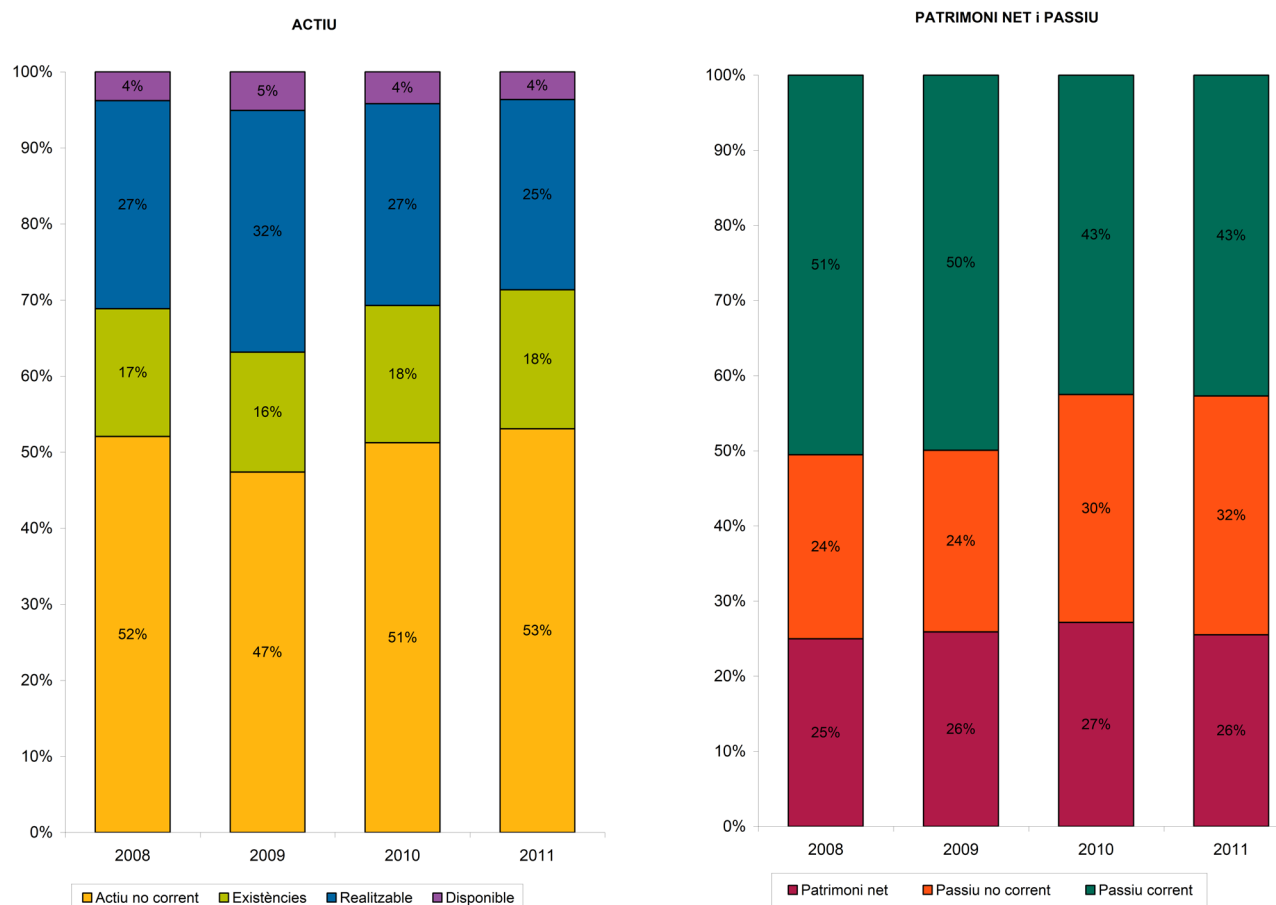
Pel que fa a les despeses, les dues partides més significatives són les altres despeses d'explotació i les despeses de personal. Les altres despeses d'explotació tenen un pes sobre els ingressos entre el 9,7% i l'11,06%, mentre que els sous i salaris oscil·len entre el 9,17% i el 9,82%. Ambdues, tot i que es redueixen el 2009, augmenten a partir del 2010. L'increment dels salaris indica una major dimensió d'aquestes cooperatives que no solament facturen més, sinó que realitzen un procés de transformació del producte que comporta una major necessitat de mà d'obra.

Les amortitzacions també són més elevades que en el grup anterior i representen, gairebé, el 4% dels ingressos d'explotació. Això pot ser causat per la necessitat d'un major immobilitzat per dur a terme l'activitat de transformació.

Les despeses financeres tot i que s'estan reduint, guanyen pes en el conjunt de les despeses, segurament per una major necessitat d'endeutament.

Estructura del balanç

Gràfic 57. Masses patrimonials de les cooperatives del grup 2-10 M€ i valor afegit

Quant als actius, la partida més important correspon a l'actiu no corrent, que representa més del 50% del total de l'actiu. La dimensió d'aquestes entitats suposa una major inversió en immobilitzat productiu, però també major inversió financera.

El realitzable se situa al voltant del 27% de l'actiu. Aquestes cooperatives tenen pendent de cobrar part de les vendes, però també es poden trobar inversions financeres a curt termini, amb un pes aproximat del 3% del total de l'actiu.

Les existències es mantenen al voltant del 18%, indicant que s'ha venut la majoria de la producció del període. Finalment, el disponible es manté estable dins el 4%.

Com passa en la resta de grups de cooperatives, el passiu corrent és la partida que té més pes en relació amb el total. Gairebé la meitat del total del passiu és exigible a curt termini a excepció dels anys 2010 i 2011 en què es redueix una mica. El passiu no corrent, en canvi, augmenta. Aquest fet indica una millora en la qualitat del deute ja que les cooperatives traslladen part del seu endeutament amb venciment a curt per deute amb venciment superior a un any.

El patrimoni net es manté al voltant del 25% però, tot i tenir una major dimensió, aquestes cooperatives no són capaces de generar autofinançament suficient.

Finançament de les inversions

Taula 85. Finançament inversions productives de les cooperatives del grup 2-10 M€ i valor afegit

	2008		2009		2010		2011	
Immobilitzat intangible, material	108.850.707		109.033.400		111.902.851		111.688.943	
Recursos propis	44.149.799	40,6%	51.007.574	46,8%	48.898.771	43,7%	43.719.366	39,1%
TOTAL FONSS PERMANENTS	118.268.738	108,7%	125.356.746	115,0%	135.326.672	120,9%	131.315.983	117,6%

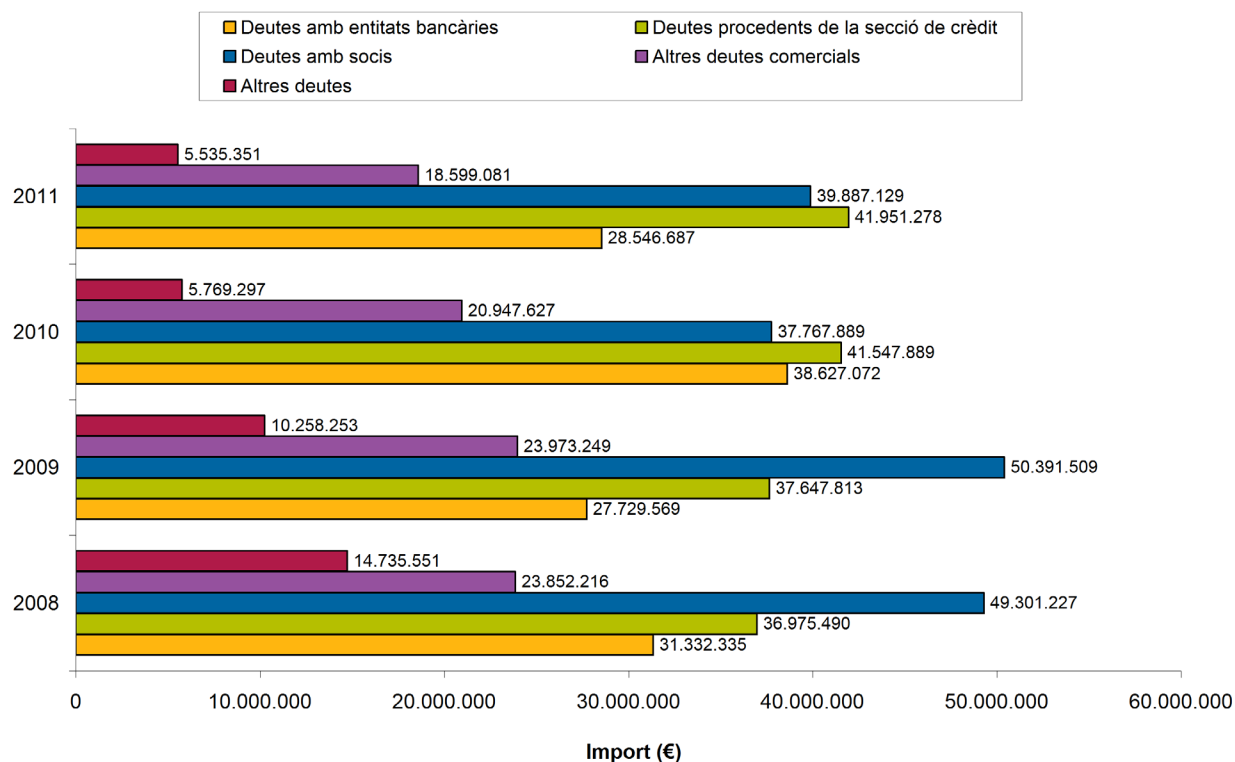
L'elevat pes de les inversions en immobilitzat juntament amb l'escassetat de fons propis, provoca que el finançament de les inversions amb recursos propis sigui baix, no obstant, amb els fons permanents la cooperativa pot cobrir perfectament el seu immobilitzat. Ara bé, s'ha de tenir en compte que entre un 10% i un 12% dels passius estan formats per les aportacions de capital dels socis classificades dins del passiu a llarg termini.

Composició dels passius

Taula 86. Composició dels passius de les cooperatives del grup 2-10 M€ i valor afegit (valors absoluts en euros)

	2008		2009		2010		2011	
Deutes amb entitats bancàries	31.332.335	20,1%	27.729.569	18,5%	38.627.072	26,7%	28.546.687	21,2%
Deutes procedents de la secció de crèdit	36.975.490	23,7%	37.647.813	25,1%	41.547.889	28,7%	41.951.278	31,2%
Deutes amb socis	49.301.227	31,6%	50.391.509	33,6%	37.767.889	26,1%	39.887.129	29,7%
Altres deutes comercials	23.852.216	15,3%	23.973.249	16,0%	20.947.627	14,5%	18.599.081	13,8%
Altres deutes	14.735.551	9,4%	10.258.253	6,8%	5.769.297	4,0%	5.535.351	4,1%
	156.196.818		150.000.394		144.659.773		134.519.526	

Gràfic 58. Composició dels passius de les cooperatives del grup 2-10 M€ i valor afegit

La principal font de finançament de les cooperatives d'aquest grup, entre els anys 2008 i 2009, procedia dels seus propis socis en forma d'aportacions de capital, collites pendents de liquidar o altres formes. La segona font en aquests dos primers anys va ser la secció de crèdit de la cooperativa, en certa mesura, una forma de finançament mitjançant recursos aportats també pels socis. El 2010 i el 2011, en canvi, s'incrementa el finançament mitjançant la secció de crèdit i, sobretot, el 2010 també el procedent d'entitats financeres.

Els altres deutes comercials i els altres deutes segueixen una tendència a la baixa, concretament a partir del 2010, en què les cooperatives van liquidant tots els deutes amb la resta de creditors.

Per contra, els deutes amb la secció de crèdit estan augmentant. Per dur a terme la seva activitat, aquestes cooperatives necessiten liquiditat i ho aconsegueixen no solament a través de les entitats bancàries sinó també de la pròpia secció de crèdit. Segons l'anàlisi de les ràtios, els percentatges mitjans d'utilització dels recursos de la secció de crèdit se situen força per sota dels límits legals.

Principals ràtios econòmicofinanceres

Taula 87. Ràtios de les cooperatives del grup 2-10 M€ i valor afegit

Ràtio	Determinació	Llindar favorable	2008	2009	2010	2011
Finançament actiu no corrent amb Patrimoni net	Patrimoni net / Actiu no corrent	>50%	48,0%	54,7%	53,0%	48,1%
Finançament actiu corrent amb fons permanents	Fons permanents / Actiu no corrent	>100%	95,0%	105,7%	112,2%	108,0%
Fons de maniobra real	Actiu corrent - passiu corrent	Positiu	-6.163.648	6.731.436	14.743.807	9.680.690
Endeutament	Passius / Total actiu	50-60%	75,0%	74,1%	72,8%	74,5%
Qualitat del deute (deute a curt / deute total)	Passiu corrent / Passius		67,4%	67,4%	58,4%	57,3%
Deute procedent dels socis	Deutes amb socis / Passius		27,5%	27,2%	22,0%	23,4%
Cash-flow	Resultat + amortitzacions +/- Provisions - Subvencions de capital	Positiu	5.076.912	10.115.447	4.829.487	3.131.579
Capacitat de devolució	Cash flow / Passius	Positiu	0,03	0,05	0,03	0,02
Autonomia	Patrimoni net / Actiu		25,0%	25,9%	27,2%	25,5%
Liquiditat	Actiu corrent / Passiu corrent	1-1,5	0,9	1,1	1,1	1,1
Tresoreria	Disponible + realitzable / Passiu corrent	>0,8	0,6	0,7	0,7	0,7
Disponibilitat	Disponible / Passiu corrent	0,1-0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Capacitat d'autofinançament	Cash flow / Vendes	Positiu	0,02	0,05	0,02	0,01
% d'utilització dels recursos de la secció de crèdit per finançament de la cooperativa	Crèdits entre seccions / Dipòsits de la secció de crèdit	<50%	13,5%	13,3%	14,9%	15,6%

En aquest grup de cooperatives les ràtios de finançament, tot i ser correctes, haurien de millorar. La falta de recursos propis i l'alt nivell d'endeutament fa que just cobreixin amb el seu patrimoni net l'actiu no corrent, tot i que amb els fons permanents sí que cobreixen tot l'actiu no corrent. Per aquest motiu el fons de maniobra és positiu a excepció del 2008.

Com ja s'ha indicat, les cooperatives tenen un nivell d'endeutament elevat que tot i reduir-se el 2009, torna a augmentar els dos següents exercicis. A més, la major part del deute té venciment a curt termini, cosa que s'hauria de millorar i augmentar el deute a llarg termini.

Tot i això, cal tenir present que una part del deute, tant a curt com a llarg termini, és amb els socis. Aquests imports van augmentant al llarg dels anys, però per les seves característiques les cooperatives tenen un cert marge de maniobra per fer els pagaments.

El *cash flow* és positiu durant tot el període, tot i que a partir del 2009 presenta una lleugera tendència decreixent.

La capacitat de devolució del deute té valors pròxims a zero al llarg de tots els anys, la qual cosa indica que, tot i generar liquiditat, el *cash flow* hauria de millorar per cobrir l'elevat pes dels deutes.

L'autonomia es manté al voltant del 25%. Aquesta ràtio també hauria de millorar de manera que les cooperatives fossin capaces de generar més reserves i poguessin disposar de més fons propis per cobrir l'actiu i reduir el seu exigible.

La liquiditat, a excepció del 2008, és correcta però hauria de millorar. Tot i això, la disponibilitat més immediata se situa dins del llindar considerat adequat.

El percentatge d'utilització dels recursos de la secció de crèdit, tot i ser superior que en els altres grups de cooperatives, no és molt alt malgrat la seva evolució positiva.

COOPERATIVES GRUP > 10 M€ - MATÈRIA PRIMERA

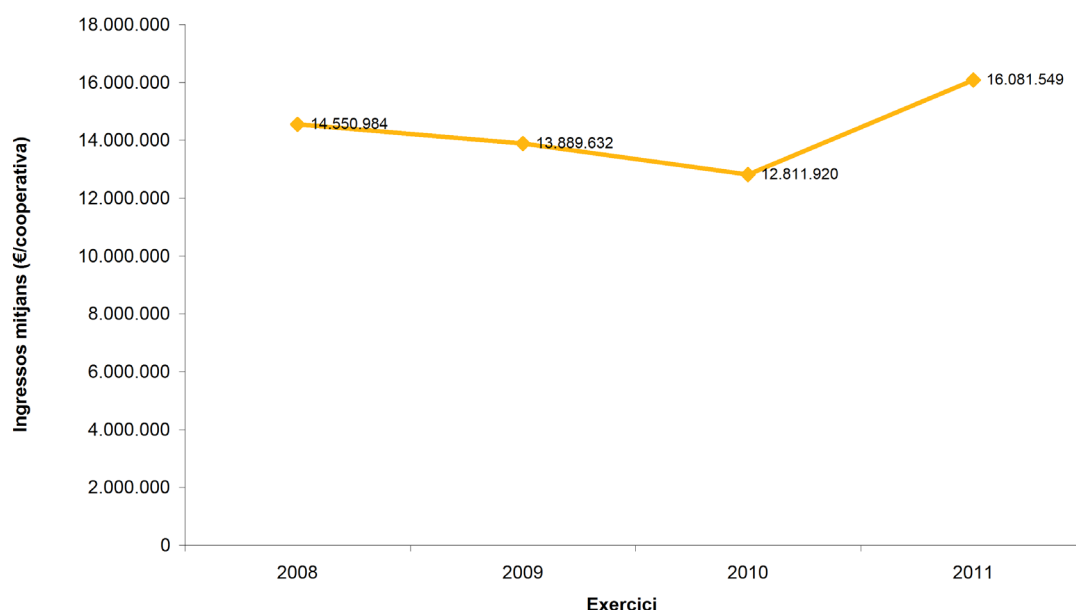
Ingressos d'explotació

Taula 88. Evolució dels ingressos d'explotació de les cooperatives del grup >10 M€ i matèria primera i càlcul de la mitjana (€)

	2008	2009	2010	2011
Suma del grup	43.652.952	41.668.897	38.435.759	48.244.648
Nombre de cooperatives	3	3	3	3
Dada màxima	17.315.241	16.938.219	14.270.815	18.731.110
Dada mínima	11.729.819	9.318.327	10.864.622	13.734.011
Mitjana grup	14.550.984	13.889.632	12.811.920	16.081.549

El nombre de cooperatives que facturen més de 10 milions d'euros i que compren la matèria primera per tornar-la a vendre, sense transformació, és de 3, representant l'1% de la població objecte d'estudi. S'observa com en aquest grup de cooperatives existeix una certa homogeneïtat pel que fa al nivell de facturació.

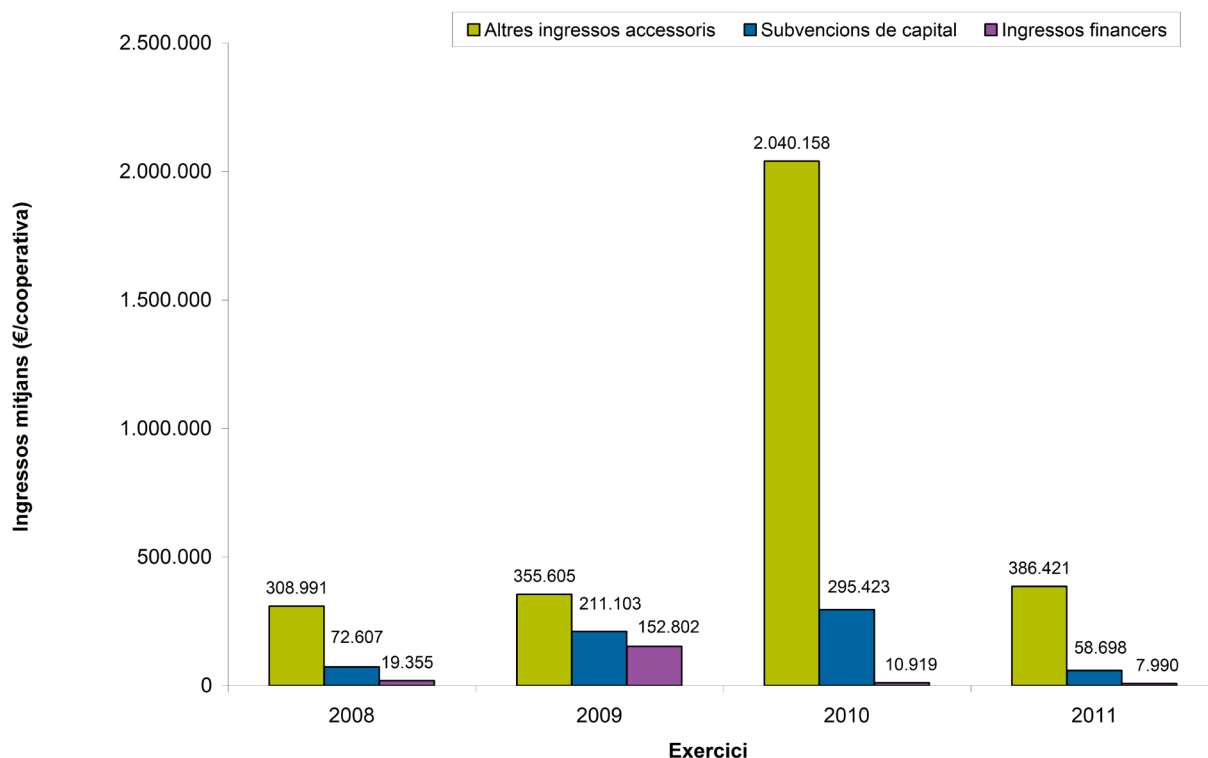
Gràfic 59. Evolució dels ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup >10 M€ i matèria primera (€/cooperativa)

Els ingressos d'exploració mitjans segueixen una tendència a la baixa, a excepció del 2011 en què augmenten en relació amb l'any anterior. Aquests varien entre els 14 milions i els 16 milions d'euros.

Gràfic 60. Evolució d'altres ingressos d'exploració mitjans de les cooperatives del grup >10 M€ i matèria primera (€/cooperativa)

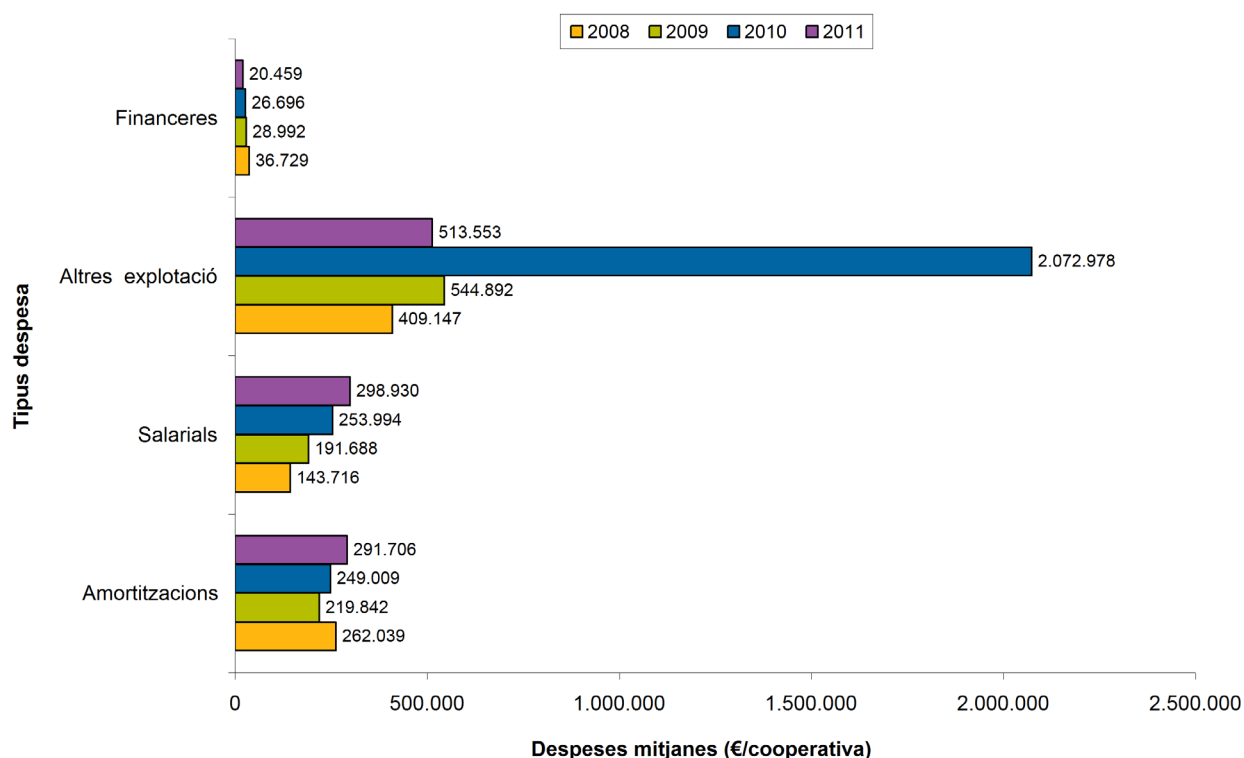
Els altres ingressos accessoris segueixen una tendència a l'alça; destaca l'exercici 2010 en què es produeix un augment significatiu procedent del cobrament d'una indemnització per l'assegurança, arran de les inclemències climatològiques que varen afectar a una de les cooperatives d'aquest grup i que, també, es veu reflectit en la reducció dels ingressos d'exploració durant aquest exercici.

Els ingressos per subvencions de capital són força importants tenint en compte la dimensió de les cooperatives i també van augmentant al llarg dels anys, sobretot durant els exercicis 2009 i 2010.

Els ingressos financers mostren un important augment de l'exercici 2008 al 2009, però a partir del 2010 es van reduint. En funció de la disponibilitat de les cooperatives i de la seva liquiditat, poden realitzar més o menys inversions financeres per obtenir-ne una rendibilitat.

Despeses d'explotació

Gràfic 61. Evolució de les principals despeses d'explotació mitjanes de les cooperatives del grup >10 M€ i matèria primera (€/cooperativa)

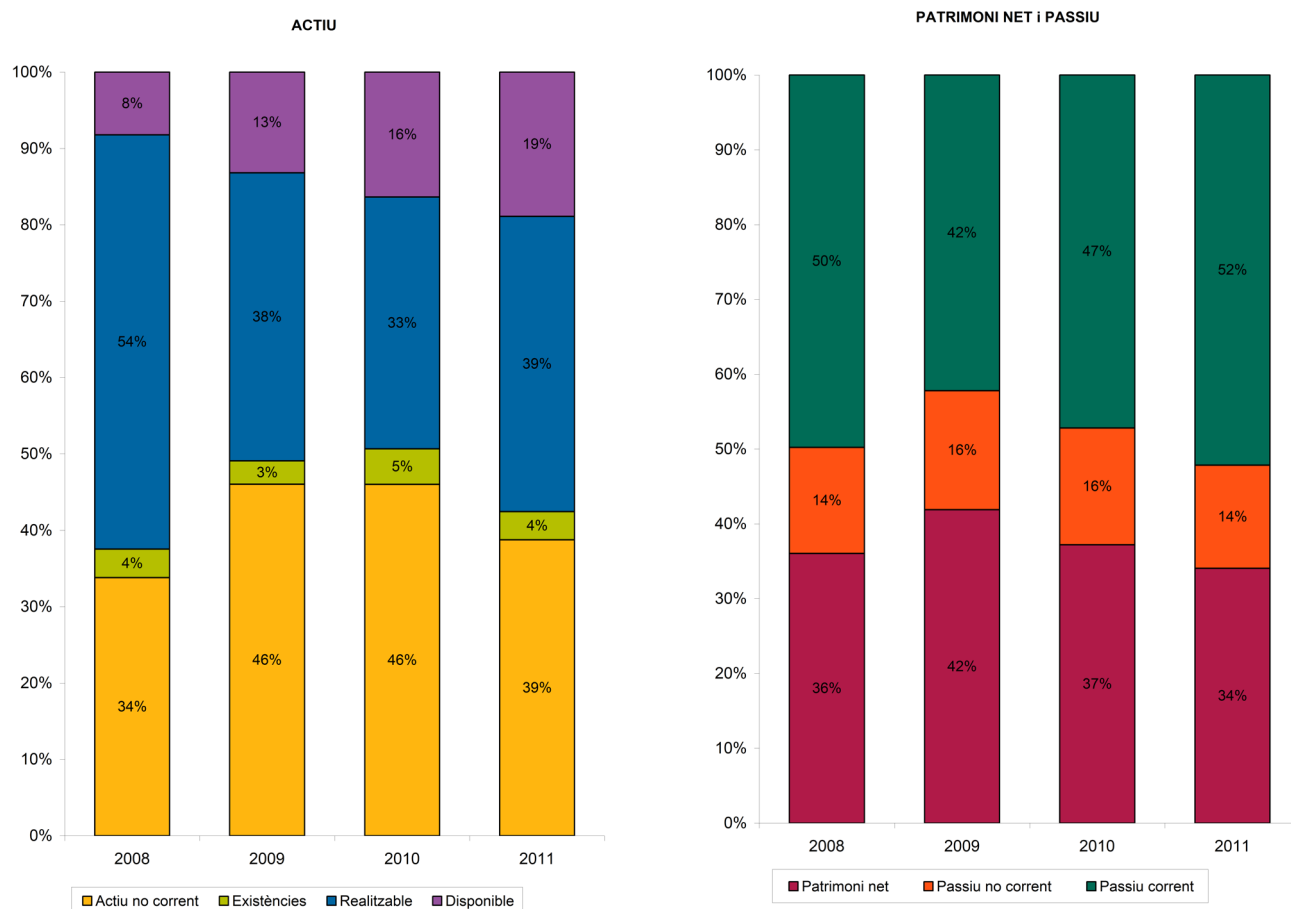
La partida més important de les despeses són les altres despeses d'explotació que augmenten al llarg dels anys, a excepció del 2011 en què disminueixen. L'increment de l'exercici 2010 d'aquestes despeses està clarament relacionat amb l'augment dels altres ingressos d'explotació i a la indemnització mencionada en l'apartat anterior.

En segon lloc es troben les amortitzacions, que es mantenen estables dins del període, seguides per les despeses de personal. Aquestes, per contra, augmenten per la necessitat de mà d'obra originada per un increment en la producció. Finalment, les despeses financeres es van reduint al llarg dels anys, amb un pes poc important en el conjunt de les despeses, segurament per la poca dependència bancària que tenen aquestes entitats.

Estructura del balanç

Gràfic 62. Masses patrimonials de les cooperatives del grup >10 M€ i matèria primera

Pel que fa a l'estructura del balanç, l'actiu no corrent i el realitzable són les dues partides que tenen major pes dins del total de l'actiu. La dimensió d'aquestes cooperatives origina una major necessitat d'immobilitzat. Igualment tenen drets de cobrament de les vendes realitzades pendents, que representen prop d'un 40% del total del passiu el 2011, i fins a un 54% el 2008. No obstant, cal destacar que, tot i la major dimensió en comparació amb la resta de grups, això no es tradueix en un important augment de l'actiu no corrent. La necessitat d'immobilitzat per part de les cooperatives no varia substancialment pel fet de tenir un major volum de vendes.

Sí que cal destacar la millora del disponible que augmenta al llarg dels anys. Aquest fet mostra com aquestes cooperatives tenen una major liquiditat perquè, en gran mesura, en el moment del tancament tenen pendent de liquidar una bona quantitat als socis. Les existències equivalen al 4% de l'actiu, indicant que s'ha venut dins del període gairebé tota la producció.

Quant al passiu i al net, la partida més important és el passiu corrent que gairebé és la meitat del passiu i que es redueix entre el 2009 i el 2010. El passiu no corrent equival al 16% del passiu i es manté relativament estable al llarg dels anys. Tot i que aquestes cooperatives haurien de tenir més deute a llarg termini i menys a curt termini, cal destacar el pes del patrimoni net que es troba al voltant del 40%, indicant una bona capacitat d'autofinançament.

Finançament de les inversions

Taula 89. Finançament inversions productives de les cooperatives del grup >10 M€ i matèria primera

	2008		2009		2010		2011	
Immobilitzat intangible, material	6.535.706		7.557.432		8.244.961		8.565.237	
Recursos propis	6.086.019	93,1%	6.232.626	82,5%	6.429.599	78,0%	7.017.562	81,9%
TOTAL FONTS PERMANENTS	10.538.132	161,2%	10.340.621	136,8%	10.229.723	124,1%	11.022.735	128,7%

Gràcies a la gran capacitat d'aquestes cooperatives per generar reserves, els recursos propis són gairebé suficients per finançar l'immobilitzat de caire productiu (material i intangible), de manera que amb els fons propis es pot finançar, més que suficientment, tot aquest immobilitzat, que denota una molt bona política de finançament de les inversions i un bon equilibri financer.

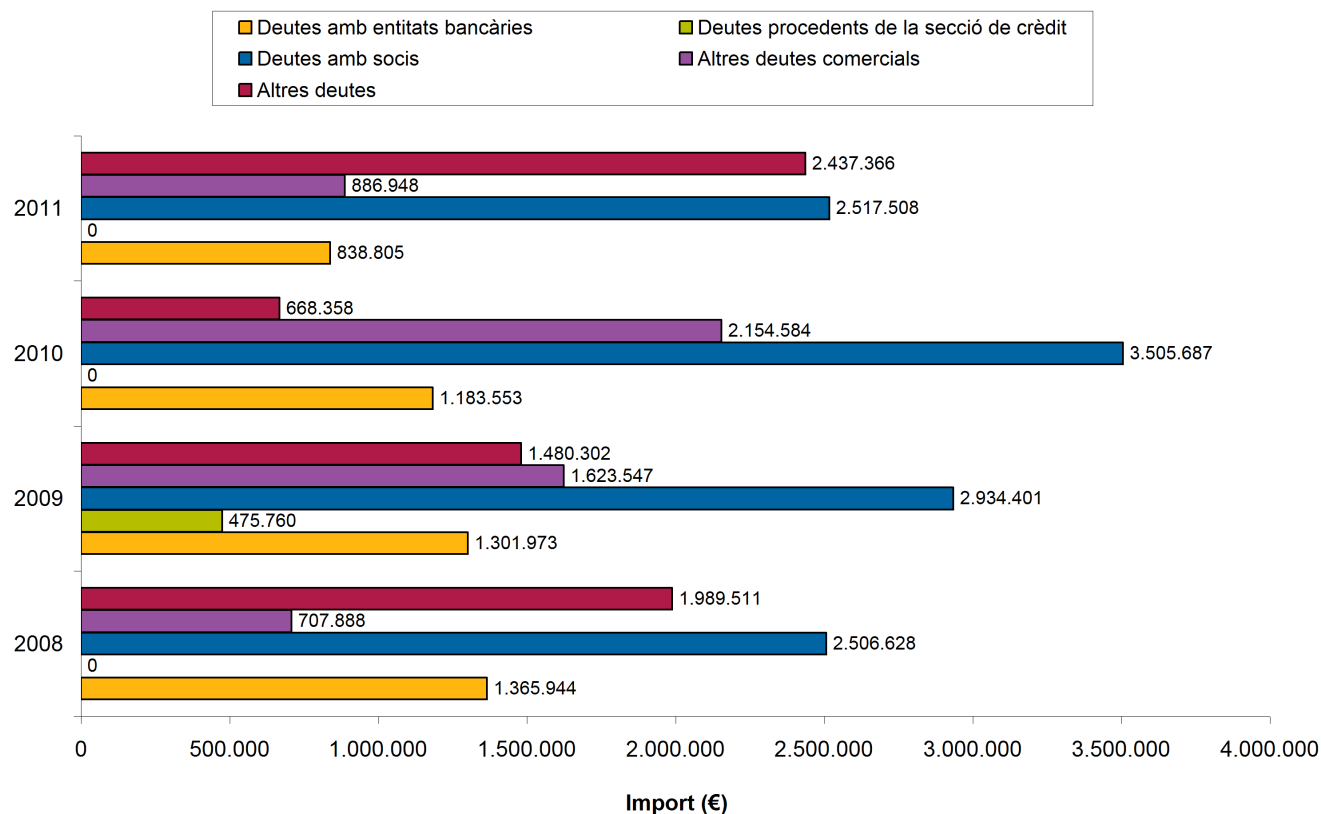

Composició dels passius

Taula 90. Composició dels passius de les cooperatives del grup >10 M€ i matèria primera (valors absoluts en euros)

	2008		2009		2010		2011	
Deutes amb entitats bancàries	1.365.944	20,8%	1.301.973	16,7%	1.183.553	15,8%	838.805	12,6%
Deutes procedents de la secció de crèdit	0	0,0%	475.760	6,1%	0	0,0%	0	0,0%
Deutes amb socis	2.506.628	38,2%	2.934.401	37,5%	3.505.687	46,7%	2.517.508	37,7%
Altres deutes comercials	707.888	10,8%	1.623.547	20,8%	2.154.584	28,7%	886.948	13,3%
Altres deutes	1.989.511	30,3%	1.480.302	18,9%	668.358	8,9%	2.437.366	36,5%
	6.569.971		7.815.983		7.512.181		6.680.627	

Gràfic 63. Composició dels passius de les cooperatives del grup >10 M€ i matèria primera

Quant als passius, la partida més important correspon als deutes amb socis que es mantenen al llarg dels anys. Aquesta partida inclou tant deutes per la compra del producte, com les aportacions de capital fetes pels socis. Una part important del deute a curt termini correspon a deutes pendents de pagament als socis per la compra realitzada, que dona una certa flexibilitat de pagament a les cooperatives.

En segon lloc es troben els altres deutes, és a dir, deutes pendents de pagament no comercials. Els deutes amb entitats bancàries es troben en tercer lloc tot i que es van reduint al llarg dels anys, la qual cosa indica una poca dependència bancària. En quart lloc es troben els deutes comercials que van augmentant fins el 2011, en què tornen a disminuir. Aquest fet també indica poc endeutament amb els proveïdors, empreses del grup i associades. Finalment, els deutes procedents de la secció de crèdit tenen poc pes en el total de deutes, atès que aquestes cooperatives tenen una capacitat d'autofinançament suficient. Cal tenir present que només una de les tres cooperatives del grup té secció de crèdit.

Principals ràtios economicofinanceres

Taula 91. Ràtios de les cooperatives del grup >10 M€ i matèria primera

Ràtio	Determinació	Llindar favorable	2008	2009	2010	2011
Finançament actiu no corrent amb Patrimoni net	Patrimoni net / Actiu no corrent	>50%	106,6%	91,0%	80,8%	87,8%
Finançament actiu corrent amb fons permanents	Fons permanents / Actiu no corrent	>100%	148,6%	125,5%	114,7%	123,4%
Fons de maniobra real	Actiu corrent - passiu corrent	Positiu	3.445.838	2.104.034	1.314.040	2.090.135
Endeutament	Passius / Total actiu	50-60%	64,0%	58,1%	62,8%	66,0%
Qualitat del deute (deute a curt / deute total)	Passiu corrent / Passius		77,8%	72,6%	75,2%	79,1%
Deute procedent dels socis	Deutes amb socis/Passius		18,7%	28,2%	28,8%	16,6%
Cash-flow	Resultat + amortitzacions +/- Provisions - Subvencions de capital	Positiu	958.942	122.150	-22.662	1.260.496
Capacitat de devolució	Cash flow / Passius	Positiu	0,07	0,01	0,00	0,08
Autonomia	Patrimoni net / Actiu		36,0%	41,9%	37,2%	34,0%
Liquiditat	Actiu corrent / Passiu corrent	1-1,5	1,3	1,3	1,1	1,2
Tresoreria	Disponible + realitzable / Passiu corrent	>0,8	1,3	1,2	1,0	1,1
Disponibilitat	Disponible / Passiu corrent	0,1-0,3	0,2	0,3	0,3	0,4
Capacitat d'autofinançament	Cash flow / Vendes	Positiu	0,02	0,00	0,00	0,03
% d'utilització dels recursos de la secció de crèdit per finançament de la cooperativa	Crèdits entre seccions / Dipòsits de la secció de crèdit	<50%	0,0%	8,7%	0,0%	0,0%

El finançament de l'actiu no corrent de les cooperatives, tot i que es va reduint, és molt satisfactori perquè amb el patrimoni net gairebé cobreixen el seu immobilitzat.

L'endeutament es redueix per tornar a augmentar el 2011. Tot i la seva capacitat de generar reserves, aquestes cooperatives encara es troben força endeutades. Cal destacar que el major pes del deute és a curt termini, empitjorant la qualitat del deute. Però en aquest sentit, s'ha de tenir present, com s'ha indicat anteriorment, que aquest deute inclou els deutes amb socis i les aportacions de capital, i això dona una certa flexibilitat a la cooperativa a l'hora de fer els pagaments.

El cash flow és positiu, per tant, tenen capacitat suficient per generar liquiditat, tot i que la capacitat de devolució del deute hauria de millorar ja que l'endeutament és elevat.

Pel que fa a l'autonomia, aquesta ràtio evoluciona de forma estable i denota la capacitat de les cooperatives per autofinançar-se i no haver de dependre en tanta mesura de recursos externs i. en aquest cas, dels seus socis.

La liquiditat i la tresoreria són força correctes i es mantenen estables al llarg dels anys, aquest fet indica que són cooperatives prou solvents. Igualment la liquiditat més immediata es manté constant en uns paràmetres molt bons.

El percentatge dels dipòsits de la secció de crèdit que es destina a finançar l'activitat agrària és molt baix i només afecta a una de les tres cooperatives d'aquest grup.

COOPERATIVES GRUP > 10 M€ - VALOR AFEGIT

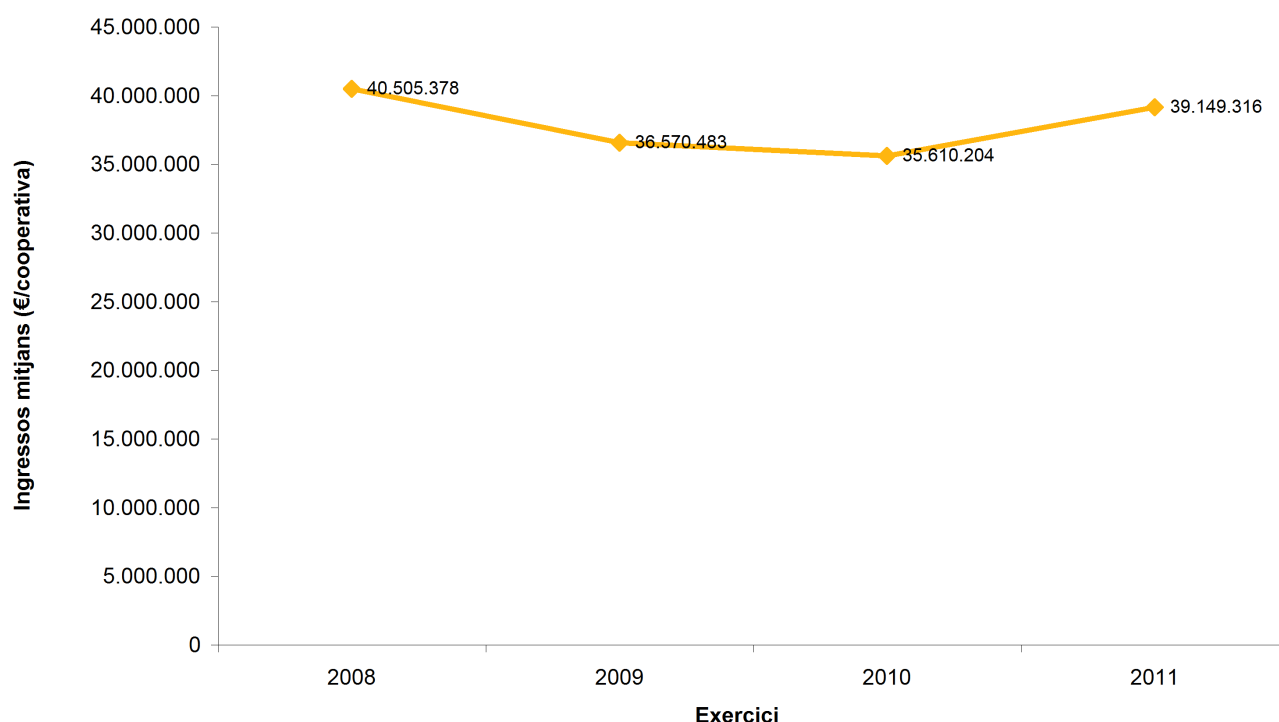
El nombre de cooperatives que facturen més de 10 milions d'euros i transformen el producte adquirit per generar més valor afegit és de 25, aquesta xifra suposa el 12,1% de la població objecte d'estudi. En aquest grup de cooperatives existeix una gran diferència, al llarg de tots els anys, entre la cooperativa que factura més i la que factura menys.

Ingressos d'explotació

Taula 92. Evolució dels ingressos d'explotació de les cooperatives del grup >10 M€ i valor afegit i càlcul de la mitjana (€)

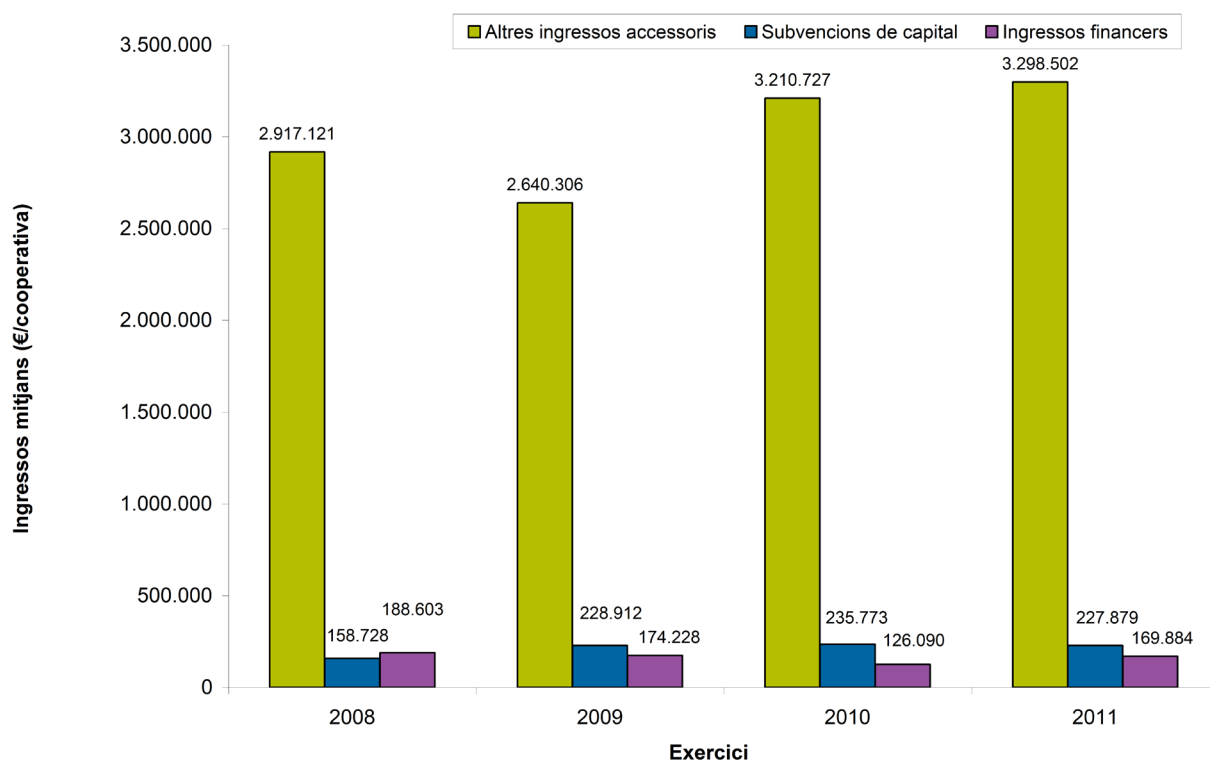
	2008	2009	2010	2011
Suma del grup	1.012.634.455	914.262.077	890.255.097	978.732.911
Nombre de cooperatives	25	25	25	25
Dada màxima	188.959.097	159.374.454	172.152.262	178.957.265
Dada mínima	9.387.137	9.773.286	10.750.970	10.922.013
Mitjana grup	40.505.378	36.570.483	35.610.204	39.149.316

Gràfic 64. Evolució dels ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup >10 M€ i valor afegit (€/cooperativa)

Els ingressos mitjans d'explotació es redueixen entre el 2008 i el 2009, i tornen a augmentar el 2011, tot i que es mantenen al voltant del 39 milions d'euros. Això suposa un fort increment en relació amb el grup de cooperatives anteriors.

Gràfic 65. Evolució d'altres ingressos d'explotació mitjans de les cooperatives del grup >10 M€ i valor afegit (€/cooperativa)

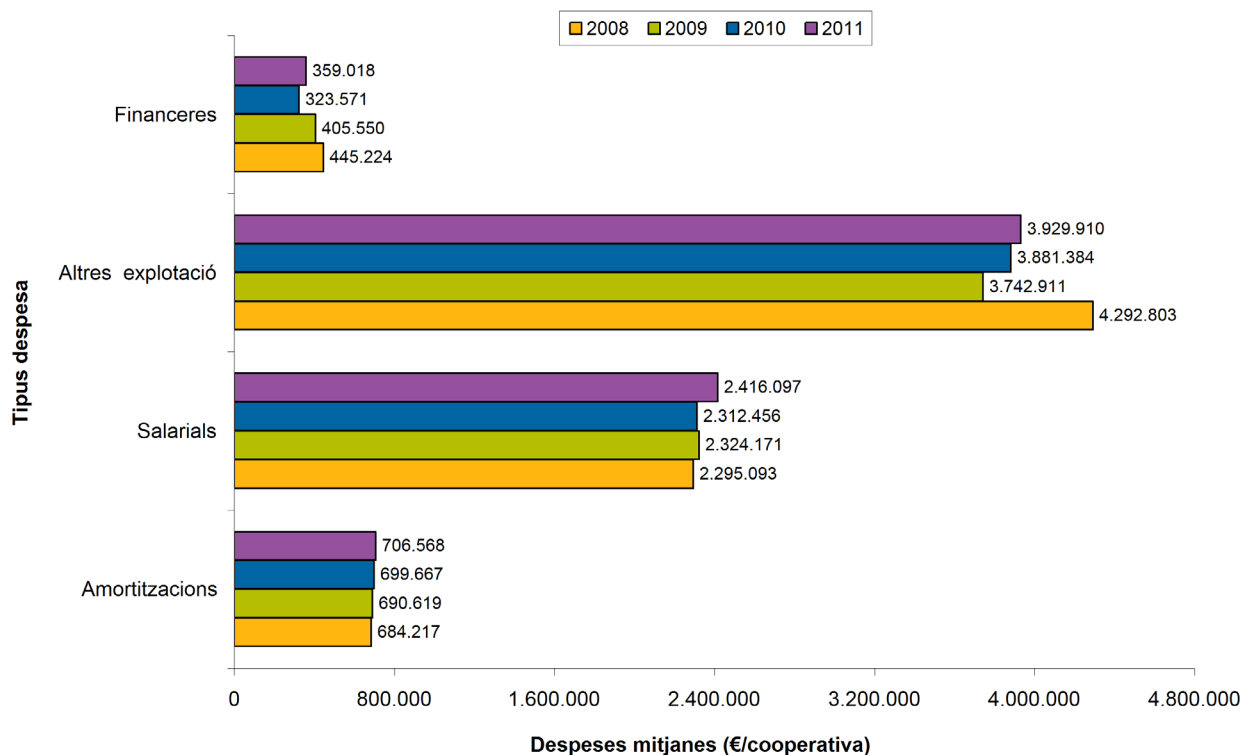
La resta d'ingressos tenen poc pes en relació amb les vendes. Els altres ingressos d'explotació, tot i reduir-se durant el 2009, augmenten progressivament durant els següents dos anys. Concretament, aquests ingressos van suposar entre un 7,20% i un 9% del total d'ingressos d'explotació d'aquest grup de cooperatives. Les subvencions de capital també augmenten progressivament per reduir-se el 2011 tot i que, en cap cas, se situen en valors del 2008.

En aquestes cooperatives els ingressos financers guanyen en importància gràcies a les inversi-
ons financeres que realitzen per millorar el seu rendiment.

Despeses d'explotació

Gràfic 66. Evolució de les principals despeses d'explotació mitjanes de les cooperatives del grup >10 M€ i valor afegit (€/cooperativa)

En relació amb les despeses, les altres despeses d'explotació continuen essent les que tenen més pes en el seu conjunt, concretament al voltant d'un 10% dels ingressos d'explotació d'aquestes cooperatives. Tot i reduir-se l'any 2009, a partir del 2010 augmentant lleugerament.

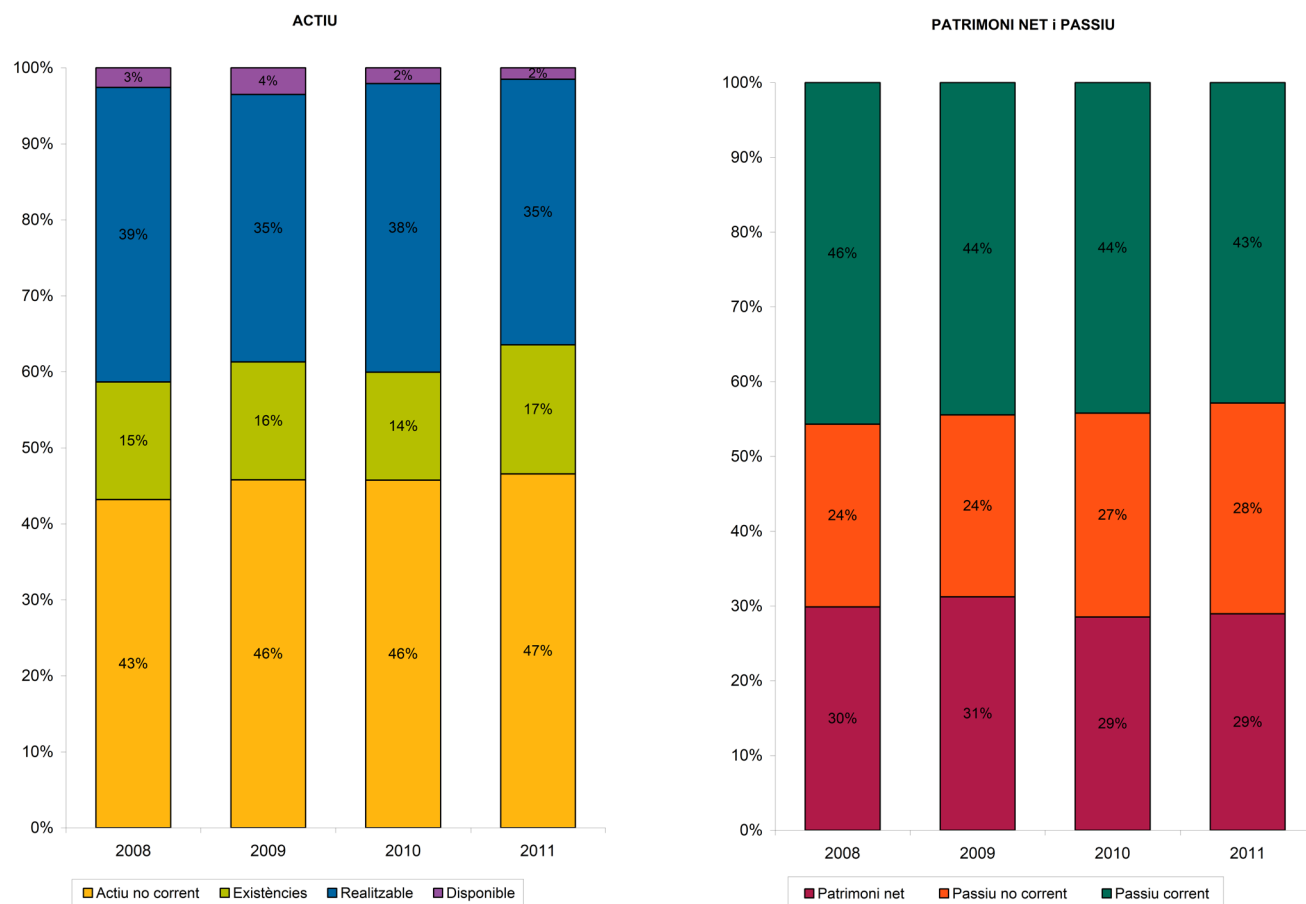
En segon lloc es troben les despeses de personal, que representen entre un 5,6% i un 6,4% dels ingressos d'aquest grup. Les despeses per amortització de l'immobilitzat tenen un pes inferior al 2% dels ingressos.

Les despeses financeres es redueixen al llarg dels anys. Són valors que denoten un cert endeutament exterior, però tenen poc pes en el conjunt de les despeses.

Estructura del balanç

Gràfic 67. Masses patrimonials de les cooperatives del grup >10 M€ i valor afegit

El balanç està format, gairebé en la seva meitat, per actiu no corrent i presenta una evolució positiva. El realitzable també té un pes significatiu en el total de l'actiu, representant aproximadament el 40% del total, la qual cosa indica que les cooperatives tenen deutes pendents de cobrar.

Pel que fa a les existències, també es mantenen estables al voltant del 17%. Quant al disponible, és molt reduït i, a més, es redueix entre el 2010 i el 2011.

El pes del passiu corrent oscil·la al voltant del 45% en tots els anys tot i la seva tendència a la baixa. El passiu no corrent té uns valors pròxims al 30%. Aquest fet indica que, tot i l'endeutament de les cooperatives, es millora molt la qualitat del deute, per una major presència de deute a llarg termini. El patrimoni net se situa al voltant del 30%, cosa que reflecteix una correcta capacitat d'autofinançament.

Finançament de les inversions

Taula 93. Finançament inversions productives de les cooperatives del grup >10 M€ i valor afegit

	2008		2009		2010		2011	
Immobilitzat intangible, material	186.835.743		194.520.823		191.640.498		196.439.118	
Recursos propis	116.872.332	62,6%	129.629.658	66,6%	120.204.606	62,7%	125.079.064	63,7%
TOTAL FONS PERMANENTS	273.555.992	146,4%	289.217.599	148,7%	301.365.797	157,3%	311.118.172	158,4%

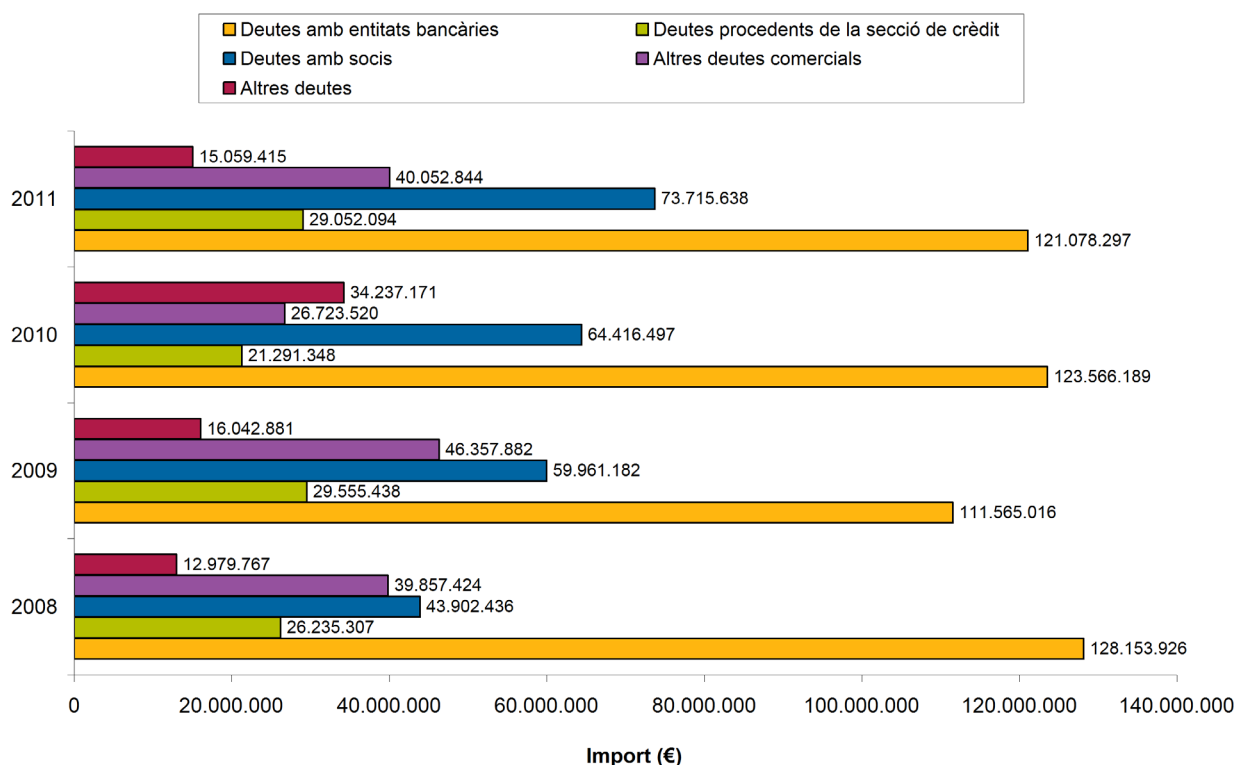
Els recursos propis financen al voltant del 62% de les necessitats per cobrir les inversions de caire productiu. Per altra banda, els recursos permanents, patrimoni net i passiu no corrent, financen la totalitat d'aquestes inversions i encara hi ha un romanent important.

Composició dels passius

Taula 94. Composició dels passius de les cooperatives del grup >10 M€ i valor afegit (valors absoluts en euros)

	2008		2009		2010		2011	
Deutes amb entitats bancàries	128.153.926	51,0%	111.565.016	42,3%	123.566.189	45,7%	121.078.297	43,4%
Deutes procedents de la secció de crèdit	26.235.307	10,4%	29.555.438	11,2%	21.291.348	7,9%	29.052.094	10,4%
Deutes amb socis	43.902.436	17,5%	59.961.182	22,8%	64.416.497	23,8%	73.715.638	26,4%
Altres deutes comercials	39.857.424	15,9%	46.357.882	17,6%	26.723.520	9,9%	40.052.844	14,4%
Altres deutes	12.979.767	5,2%	16.042.881	6,1%	34.237.171	12,7%	15.059.415	5,4%
	251.128.859		263.482.400		270.234.724		278.958.289	

Gràfic 68. Composició dels passius de les cooperatives del grup >10 M€ i valor afegit

El pes més important dels deutes és amb les entitats de crèdit amb una tendència lleugerament a la baixa, al llarg dels anys, amb petites variacions, mostrant una gran dependència financera.

En segon lloc es troben els deutes amb socis que han anat augmentant, per tant, també cal tenir present que una part del deute a curt termini està format per aquests deutes donant una certa flexibilitat a la cooperativa. En tercer lloc se situen els deutes comercials, cal pagar els proveïdors i això pot generar falta de liquiditat a la cooperativa.

Els altres deutes tenen un pes força baix tot i que han anat augmentant amb els anys, per tant, s'estan liquidant tots els pagaments amb creditors.

Els deutes amb la secció de crèdit es mantenen al voltant del 10% del total dels passius.

Principals ràtios economicofinanceres

Taula 95. Ratis de les cooperatives del grup >10 M€ i valor afegit

Ràtio	Determinació	Llindar favorable	2008	2009	2010	2011
Finançament actiu no corrent amb Patrimoni net	Patrimoni net / Actiu no corrent	>50%	69,2%	68,2%	62,3%	62,1%
Finançament actiu corrent amb fons permanents	Fons permanents / Actiu no corrent	>100%	125,7%	121,3%	122,0%	122,7%
Fons de maniobra real	Actiu corrent - passiu corrent	Positiu	56.006.218	50.855.381	54.309.689	57.536.646
Endeutament	Passius / Total actiu	50-60%	70,1%	68,8%	71,5%	71,1%
Qualitat del deute (deute a curt / deute total)	Passiu corrent / Passius		65,2%	64,6%	61,8%	60,3%
Deute procedent dels socis	Deutes amb socis/ Passius		12,4%	16,7%	16,7%	19,0%
Cash-flow	Resultat + amortitzacions +/- Provisions - Subvencions de capital	Positiu	1.322.131	17.121.829	15.673.687	17.603.805
Capacitat de devolució	Cash flow / Passius	Positiu	0,00	0,05	0,04	0,05
Autonomia	Patrimoni net / Actiu		29,9%	31,2%	28,5%	28,9%
Liquiditat	Actiu corrent / Passiu corrent	1-1,5	1,2	1,2	1,2	1,2
Tresoreria	Disponible + realitzable / Passiu corrent	>0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
Disponibilitat	Disponible / Passiu corrent	0,1-0,3	0,1	0,1	0,0	0,0
Capacitat d'autofinançament	Cash flow / Vendes	Positiu	0,00	0,02	0,02	0,02
% d'utilització dels recursos de la secció de crèdit per finançament de la cooperativa	Crèdits entre seccions / Dipòsits de la secció de crèdit	<50%	14,9%	16,1%	14,0%	25,9%

El finançament de l'actiu no corrent és correcte, ja que les cooperatives tenen fons permanents suficients per cobrir el seu immobilitzat i inversions financeres a llarg termini, tot i que es podrien millorar els recursos propis.

L'endeutament és elevat però es redueix, i la qualitat del deute tot i ser millor que en grups de cooperatives anteriors també podria millorar.

El *cash flow* és positiu, per tant les cooperatives tenen capacitat suficient per generar liquiditat. Cal tenir present que tenen uns elevats ingressos d'explotació. Tot i això, la capacitat de devolució del deute és molt pròxima a zero per l'elevat pes de l'endeutament. Aquest fet origina una certa dependència de l'exterior, però s'ha de tenir en compte que entre un 12% i un 19% de l'endeutament és amb els propis socis, i un 10% més amb la secció de crèdit. En aquest sentit, la ràtio d'autonomia hauria de millorar tot i que augmenta al llarg dels anys.

La liquiditat és correcta, per tant, les cooperatives disposen de solvència. S'observa com la tresoreria i la liquiditat més immediata també tenen uns valors bons però millorables.

El percentatge d'utilització de la secció de crèdit està augmentant, especialment en el darrer exercici però, en tot cas, no supera els límits legals.

CONCLUSIONS GENERALS

L'interval en què hi ha un major grup de cooperatives és el grup que factura menys de 2 milions d'euros i que genera valor afegit en el producte. En segon lloc es troba el grup de cooperatives que factura entre 2 milions i 10 milions d'euros i que també generen valor afegit en la producció. Això ens indica que, en general, les cooperatives agràries són cooperatives de reduïda dimensió, tal com s'observa en la part general de l'estudi. No obstant, estan implicades en un gran percentatge en el procés productiu ja que gairebé el 88%, independentment de la seva dimensió, no es dediquen a comercialitzar el producte directament sinó que el transformen per generar més valor afegit i millorar les prestacions als socis.

Aquestes cooperatives es caracteritzen per tenir un elevat immobilitzat, cal tenir present que el percentatge d'immobilitzat sobre el total de l'actiu varia entre el 33% i el 48%. Tots els grups de cooperatives analitzats necessiten d'una inversió mínima per dur a terme l'activitat, és a dir, han de comptar amb uns actius productius per realitzar la comercialització del producte i si, a més, s'ha de transformar la necessitat d'inversió augmenta.

En general, en el mateix grup de cooperatives les que transformen tenen un percentatge d'immobilitzat sobre el total de l'actiu superior, però cal tenir present que les cooperatives amb un major pes d'inversió productiva no són les de més dimensió.

Un altre aspecte a destacar és que a mesura que augmenta la dimensió de les cooperatives els ingressos també augmenten, és a dir, generen més ingressos d'explotació, financers, tenen més subvencions, etc. De la mateixa manera augmenten en la mateixa proporció les despeses, atès que tant les despeses d'explotació com els salaris s'incrementen.

Les cooperatives de valor afegit tenen un pes de despesa salarial, en tots els grups, superior a les cooperatives que no transformen; també s'observa que el pes salarial en les cooperatives de matèria primera està molt per sobre, proporcionalment, en les cooperatives més petites.

Però, en general, les cooperatives que generen valor afegit tenen uns ingressos superiors a la resta de grups de cooperatives gràcies al marge que obtenen en la transformació del producte.

S'observa també que les cooperatives que transformen el producte generant valor afegit es troben més endeutades que la resta i tenen un patrimoni net inferior. Com que necessiten de més liquiditat, solen utilitzar les seccions de crèdit i les entitats de crèdit per obtenir finançament. En tot cas, el percentatge mitjà d'utilització de la secció de crèdit no supera en cap grup el 25% del total dels dipòsits d'aquestes seccions.

Per contra, les cooperatives que no transformen el producte, sinó que solament l'adquireixen al soci per tornar-lo a vendre, disposen de major liquiditat, no tenen tanta dependència financera i, per tant, tenen uns recursos propis suficients que indiquen una bona capacitat d'autofinançament.

En tots els grups de cooperatives s'observa una bona disposició de recursos permanents, suficients per finançar les inversions productives. Cal destacar que les cooperatives de major dimensió tampoc són les que tenen un percentatge de patrimoni net superior.

Però, en general, es tracta de cooperatives força endeutades amb un pes del passiu corrent elevat, cal destacar, però, que la major part del deute a curt termini és deute amb el propi soci la qual cosa comporta una certa independència financera.

Amb la participació/col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Empresa
i Ocupació**

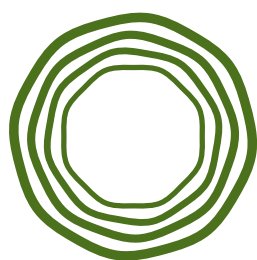
Universitat de Lleida
Departament d'Administració
d'Empreses i Gestió Econòmica
dels Recursos Naturals

Llicència de Creative Commons

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons

Edita:

**FEDERACIÓ DE
COOPERATIVES
AGRÀRIES
DE CATALUNYA**

BARCELONA
Casa de l'Agricultura
C. Ulldesona, 33, 3r
08038 – Barcelona
Telèfon 932 260 369
Fax 932 260 673
fcac@fcac.coop

LLEIDA
Mercolleida
Av. Tortosa, 2 - Oficina 25-27
25005 – Lleida
Telèfon 973 247 982
Fax 973 248 219
lleida@fcac.coop

www.cooperativesagraries.cat

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura, Ramaderia,
Pesca, Alimentació i Medi Natural**